

vilitatē amplectere. et tuū erit. nō em̄ paupras
virtus reputat̄. s; paupertatis amoz. amicitia
pauperū regis amicos facit. amoz paupertatis
reges. Regnum deniq; celoꝝ pauperum est.

**PARS QUARTA. DE DONIS.
DISTINCTIO PRIMA.**

Quod sequenter cōsiderandū est de do
nis. De quibus p̄mo cōsiderandū
est in generali. Secūdo de singulis ī
speciali. De donis in generali con
siderāda sunt octo. Primo vtrū dona differēt
a virtutibus. Secūdo de necessitate donozum
Tertio. vtrū dona sint habitus. Quarto que
& quot sint. Quinto. vtrū dona sint onexa.
Sexto. vtrū maneāt in p̄ria. Septimo de com
peratione eoz admuicē. Octauo de comp̄one
eoz ad virtutes. **A**d p̄mum. s. vtrū dona
differant a virtutibus. Dicendū q; si loq̄mur
de dono & virtute h̄m noīs rationē. sic nullā
oppositōez h̄nt admuicē. Nam ratio virtutis
sumit̄ h̄m q; p̄fic̄ hoīem ad b̄n agen dū. vt sup̄
dictū est. Ratio aut̄ doni sumit̄ h̄m comp̄atio
nem ad causam a qua est. nihil aut̄ phibet id
quod est ab alio. vt donū esse p̄fectiū alicui
ad b̄n opandum. p̄sertim cum sup̄ diximus q;
virtutes quedā nobis sūt infuse a deo. Vnde
h̄m hoc donū a virtute distingui nō p̄t. & iō
quidā posuerūt q; dona nō essent a virtutib;
distingueda. s; in eis remanet nō m̄moz diffi
cultas. vt. s. rationē assignēt. quare quedā vir
tutes dicant̄ dona et nō om̄s. & q̄re aliq; cōpu
tant̄ m̄ter dona que nō cōputant̄ m̄ter virtu
tes. vt patet de timoze. Vñ ali dixerūt dona
a virtutibus esse distingueda. s; nō assignauer
rūt cōuenientē causā distinctionis. que. s. ita
cōueniret virtutibus q; nullo mō donis aut
ecōuerso. Cōsiderātes em̄ aliqui q; m̄ter septē
dona q̄ruoz p̄mēt ad rationē. s. sapientia. sci
entia. & intellectus. et consiliū. et tria ad vim
appetitūā. fortitudo. pietas. & timoz. posuerūt
q; dona p̄ficiēbāt liberū arbitriū. h̄m q; est fa
cultas rōis. virt⁹ vero h̄m q; est facultas volū
tatis. quā inuenerūt solas duas virtutes ī ra
tione uel intellectu. s. fides & p̄udentiā. alias
vero in appetitiua uel affectiua oporteret autē
si hec distinctio ess; cōueniēs q; om̄s uirtutes
essent in vi appetitiua. & om̄ia dona in rōne.
Quidā uero cōsiderātes qd̄ greg. dicit in sc̄do
mozaliū. q; donū spiritus sancti qd̄ in m̄te si
bi subiecta format p̄udentiā iusticiam. tem p
antiā. & fortitudinē eādē mentē. munit cō
tra singula temptamēta p̄ septē dona. dixerūt
q; uirtutes ordmanē ad bene opandū. dona
vero ad resistendū tēptatōibus. S; nec ista di
stinctio sufficit. quā etiā uirtutes tēptationi
bus resistūt. inducētibus ad peccata q; errariā
tur virtutibus. Vnumq; em̄ resistit natura
liter suo cōtrario. quod p̄cipue patet de carita
te de qua dicit̄. cant. viii. Aque multe nō pote
rūt caritatē extingue. Alii uero cōsiderātes q;
ista dona tradunt̄ in scriptura h̄m qd̄ fuerūt
in xp̄o. ut patet. ysa. xi. Dixerunt q; uirtutes

ordmanē simpliciter ad bene opandum. s; do
na ordmanē ad hoc q; p̄ ea cōformenē cristo.
p̄cipue quantū ad ea que passus est. q; in pas
sione eius p̄cipue h̄mōi dona resplenduerunt
Sed hoc etiā nō videt̄ esse sufficiens. quā ip̄e
d̄ns p̄cipue nos inducit ad sui p̄formitatē h̄m
hūilitatē et mansuetudinē. Math. xi. Discite a
me. q; mitis sum et hūilis corde. & h̄m carita
tē. Vt io. x. Diligatis inuicē sicut dilexi vos.
Et hec etiā uirtutes p̄cipue in passione xp̄i re
fulserūt. & ideo ad distinguedū dona a vir
tutibus debemus sequi modū loquēdi scriptu
re in qua nobis tradunt̄. nō quidē sub nomīe
donoz. s; magis sub noīe spiritūū. Sic em̄ dz
ysa. xi. Requiescet sup̄ eū sp̄s sapiētie & intel
lectus &c. Ex quibus uerbis manifeste datur
intelligi q; ista septē enumerant̄ ibi h̄m q; sūt
in nobis ab inspiratione diuina. Inspiratio autē
signat quandā motionez ab exteriori. Est em̄
cōsiderandū. q; in hoīe est duplex p̄ncipiū mo
uens. Vñ quidē m̄terius qd̄ est ratio. aliud
autē exterius quod est deus. ut sup̄ dictū est.
& etiā p̄hs dicit in cap̄lo de bona fortuna.
Manifestū est autē q; omne qd̄ mouet̄ necesse
est p̄portionatū esse motozi. & hec est p̄fectō
mobilis inquantū mobile. dispositō q; disponi
tur ad hoc q; b̄n moueat̄ a suo motoze. quan
to igiē mouens est altioz. tāto necesse ē q; mo
bile p̄fectiozi dispositio ei p̄portio nē. sic uis
demus q; p̄fectius oportet esse discipulum di
spositū ad hoc q; altioz doctrinā capiat a docē
te. Manifestū est autē q; uirtutes h̄māne p̄fici
unt hoīem h̄m q; h̄o natus est moueri p̄ rōem
in his que m̄terius uel exterius agit. oportet
igiē inesse hoī altiozes p̄fectōnes h̄m q̄s sit di
spositus ad hoc q; diuinit⁹ moueat̄. & iste p̄
fectōnes uocant̄ dona. nō solū q; infundunt̄
a deo. s; q; h̄m ea h̄o disponit̄ ut efficiat̄ p̄mp
te mobilis ab inspiratione diuina sicut legitur
de ysa. lx. D̄ns apperuit mihi aurē. ego autē n̄
cōtradico. retrosum nō abii. Et p̄hs dicit in ca
pitulo de bona fortuna. q; his que mouēt̄ per
instinctū diuinū. nō expedit cōsiliari h̄m raci
onē h̄mānam. s; q; sequant̄ interiorē instinctū
quā mouent̄ a meliozi p̄ncipio q; sit rō h̄mā
na. & hoc est qd̄ quidā dicūt q; dona p̄ficiunt
hoīem ad altiozes actus q; sic act⁹ uirtutum
H̄mōi autē dona q̄nq; noīant̄ uirtutes h̄m cō
munē rōem ututis. h̄nt em̄ aliquid sup̄eminēs
rationi cōmuni virtutis. inquantū sūt q; quedā
diuine uirtutes p̄ficiētes hoīem inquantū est
a deo motus. Vñ et p̄hs in vii. eth. Sup̄ uirtu
tem cōmunē ponit̄ quandā uirtutē heroyeam
uel diuinā. h̄m quā dicunt̄ aliqui diuini uiri
vñ. Greg. p̄mo moz. exponēs illud Job. i. Na
ti sunt ei septē filii dicit. Septem filii nobis na
scunt̄ cū p̄ cōceptionē bone cogitationis sp̄s
sancti septē in nobis uirtutes oriūtur. & iducit
illud. ysa. xi. Requiescet sup̄ eū sp̄s sapiētie &c
vbi enumerant̄ septem dona spiritus sancti.
Ad h̄m. s. vtrū dona sint necessaria ad sa
lutē. Dicendū q; sicut dictū est. dona sūt qdā

hominis perfectiones quibus homo disponit ad hoc quod bene sequatur instinctum diuinum. Vnde in his in quibus non sufficit instinctus rationis sed est necessarius spiritus sancti instinctus. per consequens etiam est necessarium donum. Ratio autem hominis est perfecta a deo dupliciter. Primo quidem naturali perfectione. scilicet secundum lumen naturale rationis. Alio modo quadam supernaturali perfectione per virtutes theologicas. ut supradictum est. & quibus hec secunda perfectio sit maior quam prima. tamen prima perfectio non habet ab homine quam secunda. nam prima habet ab homine quasi plena possessio. Secunda autem habet. quod imperfecte imperfecte enim diligimus & cognoscimus deum. Manifestum est autem quod vniuersum quod perfectum habet naturam vel formam aliquam aut virtutem. potest per se secundum illam operari. non tamen exclusa operatione dei. qui in omni natura et uoluntate interius operatur. sed id quod imperfecte habet naturam aliquam uel formam aut uirtutem. non potest per se operari nisi ab altero moueatur. sicut sol. quod est perfecte lucidum. per seipsum potest illuminare. luna autem in qua est imperfecte natura lucis. non illuminat nisi illuminata. Medicus etiam qui perfecte nouit artem medicine. potest per se operari. sed discipulus eius qui nodum est plene instructus non potest per se operari nisi ab eo instruat. Sic igitur quantum ad ea que subsunt humane rationi in ordine scilicet ad finem conaturali hominis potest homo operari per iudicium rationis. Si tamen etiam in hoc homo adiuuetur a deo per specialem instinctum. hoc erit superabundans bonitatis. Vnde secundum philosophum. non quicumque habebant virtutes morales acquisite. habebant uirtutes heroicis uel diuinis. sed in ordine ad finem ultimum supernaturali ad quem ratio mouet secundum quod est aliquo modo & imperfecte informata per virtutes theologicas. non sufficit ipsa motio rationis nisi desuper adsit instinctus & motio spiritus sancti. secundum illud rom. viii. Qui spiritu dei agunt hi filii dei sunt. & si filii. et heredes. Et in psalmo dicitur. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. quod scilicet in hereditate illius terre beatorum nullus potest peruenire nisi moueatur et ducatur a spiritu sancto. & ideo ad illud finem consequendum necessarium est homini habere donum spiritus sancti. excedunt autem dona communem perfectionem uirtutum. non quantum ad genus operum. eo modo quo consilia excedunt precepta. quia ad perfectionem consiliorum non tenetur homo de necessitate salutis uel sine ipsis potest homo consequi salutem. sed dona excedunt perfectionem uirtutum. quantum ad modum operandi. secundum quod mouetur homo ab altero principio.

Ad tertium. scilicet utrum dona sint habitus. Dicitur quod sicut dictum est. dona quedam sunt perfectiones hominis. quibus disponit ad hoc quod homo bene sequatur instinctum spiritus sancti. Manifestum est autem ex supradictis quod uirtutes morales perficiunt uim appetitiuam. secundum quod participat aliquo modo rationem. in quantum. scilicet nata est moueri per imperium rationis. hec igitur dona spiritus sancti se habent ad hominem in comparatione ad spiritum sanctum. sic uirtutes morales se habent ad uim appetitiuam in comparatione ad rationem. Virtutes autem morales habitus quidam sunt quibus uires appetitiue disponunt ad promptam obedientiam rationi. uel & dona spiritus sancti

sunt quidam habitus quibus homo perficitur ad promptam obedientiam spiritus sancto. Et nota quod duo sunt genera donorum spiritus sancti. quedam sine quibus ad salutem peruenire non potest. sicut sunt ista de quibus nunc loquimur. quedam uero sunt sine quibus potest homo peruenire ad uitam. quod non sunt de necessitate salutis. sicut est donum prophetie & homini. quod dicuntur gratia gratis date. Prima dona sunt habitus manentes in homine. & in talibus donis spiritus sanctus in electis omnibus semper manet. Sicut dicit Ioh. xiiii. Vbi dominus discipulis suis de spiritu sancto loquens ait. Apud uos manebit. & in uobis erit. Alia uero dona modo sunt habitus. nec semper manent in homine. Spiritus enim prophetie non semper adest prophetis. Sicut dicit gregorius prima omel. super ezechiel. Sic etiam est de aliis homini donis. Vnde proprium est christi quod dona spiritus sancti requiescant in eo. ut dicit Ista. xi. Et Iohis i. dicitur. Super quem uideris spiritum descendente & manente super eum. hic est qui baptizat. quod exponit Gregorius li. ii. morum. ait. In cunctis fidelibus sanctus spiritus uenit. sed in solo mediatore semper singulariter permanet. **A**d quartum. scilicet que & quot sint dona. Dicendum quod sunt septem. que enumerantur. ysa. xi. Requiescet super eum spiritus sapientie & intellectus. spiritus consilii & fortitudinis. spiritus scientie et pietatis. & replebit eum spiritus timoris domini. Ad cuius euidentiam sciendum quod dona sunt quidam habitus perficientes hominem ad hoc quod prompte sequatur instinctum spiritus sancti. Sicut uirtutes morales perficiunt uires appetitiuas ad obediendum rationi. Sicut autem uires appetitiue nate sunt moueri per imperium rationis. ita omnes uires humane nate sunt moueri per instinctum dei. sicut a quadam superiori potentia. Et ideo in omnibus uiribus hominis que possunt esse principia humanorum actuum. sicut sunt uirtutes ita etiam sunt dona. scilicet in ratione & in uim appetitiua Ratio autem est et speculatiua & practica. & in utraque consideratur apprehensio ueritatis que pertinet ad inuentum & iudicium de ueritate. Ad apprehensionem igitur ueritatis perficitur speculatiua ratio per intellectum. practica uero per consilium. ad recte autem iudicandum speculatiua quidem per sapientiam. practica uero per scientiam perficitur. appetitiua autem uirtus in his quidem que sunt ad alterum perficitur per pietatem. In his que sunt ad seipsum perficitur per fortitudinem contra timorem periculo. contra concupiscentiam uero inordinatam delectabiliu per timorem domini. secundum illud psalmi. xvi. per timorem domini declinat omnis homo a malo. & in psalmo. Confite timore tuo carnes meas a iudiciis eius tuis timui. & sic patet quod hec dona extendunt se ad omnia ad que extendunt se uirtutes tam intellectuales quam morales. In hac enim enumeratione ponuntur quatuor primicia ad uirtutes intellectuales. scilicet sapientia & intellectus. scientia & consilium. quod pertinet ad prudentiam. sed nihil ponitur quod pertinet ad artem que est quinta uirtus intellectualis. quia dona perficiunt hominem in his que pertinent ad bene uiuendum. ad que non ordinatur ars. sed ad exteriora factibilia. Est enim ars ratio recta si agibiliu. sed factibiliu. ut dicitur in. vi. eth. Potest tamen dici quod quantum ad infusionem

donorum ars pertinet ad spiritum sanctum. qui est principaliter mouens. non autem ad homines qui sunt quaedam organa eius. dum ab eo mouentur. Similiter in hac enumeratione ponitur aliquid pertinet ad iustitiam. scilicet pietas. et aliquid pertinet ad fortitudinem. scilicet donum fortitudinis. Temperantie autem respondet quoddammodo donum timoris. Sicut enim ad virtutem temperantie pertinet secundum eius propriam rationem ut aliquis recedat a delectabilibus prout. propter bonum rationis. ita ad donum pertinet quod aliquis recedat a delectationibus prout. propter dei timorem. Et nota quod circa fortitudinem non ponitur aliqua pars eius quod sit donum. sicut circa iustitiam ponitur pietas. que est pars eius. Sed pro fortitudinis virtute ponitur etiam fortitudo donum. ita quod eodem nomine tenetur virtus & donum ei respondens. non sic autem ponitur iustitia. Sed pietas que est quedam pars eius. quia nomen iusticie a rectitudine rationis imponitur. & ideo est nomen virtutis convenientius quam nomen doni. sed nomen pietatis importat reuerentiam quam habemus ad patrem & patriam. et quia pater omnium deus est etiam cultus dei pietas nominatur. ut dicitur Augustinus. x. de ci. dei. Et ideo convenienter donum quo aliquis propter reuerentiam dei bonum operatur ad omnes pietas nominatur. Non ponuntur autem aliquid dona pertinentia ad virtutes theologicas. que tamen maxime ordinant nos in deum. quia aimus homines non mouentur a spiritu sancto. nisi ei secundum aliquem modum vniantur. sicut instrumentum non mouetur ab artifice nisi per contactum. aut per aliquam aliam unionem. Prima autem unio hominis est per fidem. spem. & caritatem. unde iste virtutes presupponuntur ad dona sicut radices quedam donorum. unde omnia dona pertinent ad has tres virtutes. sicut quedam diuinitates predictarum virtutum. Item nota quod intellectui adiungitur sapientia que regit ipsum. fortitudinis consilium pietati scientia. timori vero qui singulariter nominatur. non ponitur aliud directiuum nisi ipsa sapientia. quia per sapientiam diriguntur homines intellectus & hominis affectus. et ideo ponuntur correspondentia sapientie tanquam directiuo. ex parte quidem intellectus donum intellectus. ex parte autem affectus donum timoris. Ratio enim timendi deum precipue sumitur ex consideratione excellentie diuine quam considerat sapientia. Ad quintum. scilicet verum dona sunt conexa. Dicendum quod huius questionis veritas de facili ex premissis potest haberi. dictum est autem super quod sicut vires appetitiue disponuntur per virtutes morales in comparatione ad regimen rationis. ita omnes vires anime disponuntur per dona in comparatione ad spiritum sanctum mouentem. Spiritus autem sanctus habitat in nobis per caritatem. secundum illud. Romanorum. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. sicut et ratio nostra perficitur per prudentiam. unde sicut virtutes morales connectuntur sibi inuicem in prudentia. ita dona spiritus sancti connectuntur sibi inuicem in caritate. ita scilicet quod quod caritatem habet. omnia dona spiritus sancti habet. quorum nullum sine caritate haberi potest. unde Gregorius primo. dicit. quod minus est sapientia si intellectu careat. & valde inutilis est intellectus si ex sapientia non subsistat. Vile est consilium. cui opus

fortitudinis deest. et valde fortitudo destruitur nisi per consilium fulciatur. nulla est scientia si veritate pietatis non habet. & valde inutilis est pietas si scientie discretione caret. timor quoque ipse si non has virtutes habuerit. ad nullum operum bone actionis assurgit. sicut autem conexio virtutum cardinalium probatur. vno modo per hoc quod vna earum perficitur quodammodo per aliam. ut super dictum est. Ita Gregorius. eodem modo vult probare conexione donorum per hoc quod vnum sine alio non potest esse perfectum. Unde permittit dicens. valde singula quilibet destruitur. sed non vna alii virtuti suffragatur. Non ergo datur intelligi quod vnum donum non possit esse sine alio. sed quia intellectus si esset sine sapientia non esset donum. sicut temperantia si esset sine iustitia. non esset virtus. Et nota quod sapientia & scientia vno modo possunt considerari secundum quod sunt gratie gratis date. per ut. scilicet. aliquis mentem abundat in cognitione diuinarum & humanarum. ut possit infideles instruere & aduersarios confutare. & sic de eis loquitur apostolus. prima corinthios. xii. Alii per spiritum datur sermo sapientie. Alii sermo scientie. Unde signanter fit mentio de sermone sapientie & scientie. et isto modo sapientia & scientia non sunt conexe. Alio modo possunt accipi. put sunt dona spiritus sancti. & sic sapientia & scientia nihil aliud sunt quam quedam perfectiones humane mentis. secundum quas disponuntur ad sequendum instinctus spiritus sancti in cognitione diuinarum vel humanarum. & sic patet quod homini dona sunt in omnibus caritatem habentibus. Ad sextum. scilicet verum dona spiritus sancti maneant in patria. Dicendum quod de deo dupliciter possumus loqui. Vno modo quantum ad essentiam donorum. & sic perfectissime erunt in patria. unde Ambrosius. dicit. in libro de spiritu sancto. Ciuitas dei illa ierusalem celestis. non meatu alio fluuii terrestris abluunt. sed ex vite fonte procedens spiritus sanctus. cuius nos breui faciamur haustu in nullis celestibus spiritibus redundatius videtur affluere pleno septem virtutum spiritualium feruens meatu. Cuius ratio est. quia dona spiritus sancti perficiunt mentem humanam ad sequendum victores spiritus sancti. quod precipue erit in patria. quoniam deus erit omnia in omnibus. Ut dicitur prima ad corinthios. xv. Et quando homo totaliter erit subditus deo. Alio modo possunt considerari quantum ad materiam. circa quam operantur. & sic in patria habent operationem circa aliquam materiam circa quam habebunt operationem in statu glorie. & secundum hoc non manebunt in patria. sicut super de virtutibus cardinalibus dictum est. Unde de donis secundum quod cooperentur statui patri dicit Gregorius. in libro. quod spiritus sanctus contra singula temporalia septem donis erudit mentem. sed in statu glorie cessantibus malis per dona perficimur in bono. Unde in singulis donis ponit Gregorius aliquid. quod transit cum statu patri. & aliquid quod permanet etiam in futuro. dicit enim quod sapientia mentem de eternorum spe & certitudine reficit. quorum duorum spes transit. sed certitudo remanet. Et de intellectu dicit quod in eo quod audita penetrant reficiendo cor tenebras eius illustrat. quorum auditus transit. quia non docebitur vir fratrem suum.

ut dicit Iere xxxi. Sed illustratio mentis manebit. de consilio aut dicit qd prohibet esse precipite quod est necessarium in presenti. & iterum qd ratione animam replet. qd est necessarium etiam in futuro. De fortitudine vero dicit qd aduersa non metuit quod est necessarium in presenti. & iterum qd confidenter cibos apponit. qd permanet etiam in futuro. De scientia vero unum tantum ponit. scilicet qd ignorantie ieiunium superat. qd pertinet ad statum presentem. Sed qd addit in uentre mentis potest finaliter intelligi repletio cognitionis. pertinet etiam ad statum futurum. De pietate vero dicit qd cordis viscera misericordie operibus replet. qd quidem secundum uerba pertinet tantum ad statum presentem. sed ipse intus affectus proximo per viscera designatus pertinet etiam ad statum futurum. in quo pietas non exhibebit misericordie opera. sed congratulatio affectu. De timore vero dicit qd premit mentem ne de presentibus superbiat. quod pertinet ad statum presentem. & qd de futuris cibis spei confortat. qd etiam pertinet ad statum presentem quantum ad spem. & potest etiam quantum ad statum futurum pertinere. quantum ad confortationem de rebus hic speratis & ibi obtentis.

Ad septimum. scilicet uerum dignitas donorum attendat secundum ordinem enumerationis que habet ysa. xi. Dicendum qd dignitas donorum dupliciter potest attendi. Uno modo simpliciter. scilicet per comparationem ad proprios actus. ut procedit a suis principiis. Alio modo secundum quid. scilicet per comparationem ad materiam. Simpliciter autem loquendo de dignitate donorum ea deest ratio comparationis in ipsis et uirtutibus. quia dona ad omnes actus potentiarum anime perficiunt hominem ad quos perficiunt uirtutes. ut super dictum est. Unde sicut uirtutes intellectuales preferunt uirtutibus moralibus. & in ipsis uirtutibus intellectualibus contemplatiue preferunt actiuis. ut sapientia et intellectus et scientia. prudentia et ars. ita tantum qd sapientia preferat intellectui. et intellectus scientie. sicut prudentia et synesis eubulie. ita etiam in donis sapientia & intellectus. scientia & consilium preferunt fortitudini. pietati & timori. in quibus etiam pietas preferat fortitudini. fortitudo timori. sicut iustitia fortitudini. & fortitudo temperantie. Sed quantum ad materiam fortitudo & consilium preferunt scientie & pietati quia. scilicet fortitudo & consilium in arduis locis habent. Scientia autem et consilium etiam in rationibus. Sic igitur donorum dignitas ordinem enumerationis reddet. partim quidem simpliciter secundum qd sapientia & intellectus omnibus preferunt. partim autem secundum ordinem materie. secundum qd consilium et fortitudo preferunt scientie & pietati. Ad octauum. scilicet de comparatione bonorum ad uirtutes. Dicendum qd sicut ex dictis patet uirtutes in tria genera distinguuntur. Sunt enim quedam uirtutes theologice. quedam intellectuales. quedam morales. Uirtutes quidem theologice. sunt quibus mens humana deo coniungitur. Uirtutes autem intellectuales sunt quibus ratio ipsa perficitur. Uirtutes autem morales sunt quibus uires appetitiue perficiuntur ad credendum rationi. Dona autem spiritus sancti sunt quibus omnes uirtutes anime disponuntur ad hoc qd subdantur

motioni diuine. Sic ergo eadem uideetur esse comparatio donorum ad uirtutes theologicas per quas homo unius spiritus sancto mouenti. sicut uirtutum moralium ad uirtutes intellectuales per quas perficitur ratio que est uirtutum moralium motiua. Unde sicut uirtutes intellectuales preferunt uirtutibus moralibus et regulant eas. ita uirtutes theologice preferunt donis spiritus sancti. & regulant ea. Unde Gregorius dicit in primo moysi. qd neque ad denarii perfectiones septem filii id est septem dona perueniunt. nisi in spe & fide & caritate fuerit omne quod agunt. Sed si compemus dona ad alias uirtutes intellectuales uel morales. dona preferunt uirtutibus. quia dona perficiunt uires anime in comparatione ad spiritum sanctum mouentem. uirtutes autem perficiunt uel ipsam rationem uel alias uires in ordine ad rationes. Manifestum est autem qd ad altiore motore oportet maiori perfectione mobile esse dispositum. Unde perfectiora sunt dona uirtutibus.

DE DONIS IN SPECIALI. DI. II.

Deinde considerandum est de donis in speciali. & primo de dono timoris. Secundo de dono pietatis. Tertio de dono scientie. Quarto de dono fortitudinis. Quinto de dono consilii. Sexto de dono intellectus. Septimo de dono sapientie.

Circa primum de dono timoris consideranda sunt duodecim. Primum est. utrum deus sit timendus. Secundum est de diuisione timoris. Tertium est de timore naturali. Quartum est de timore humano. Quintum est de timore mundano. Sextum est de timore humili. Septimum est de timore initiali. Octauum est de timore filiali. Nonum est utrum timor sit initiu sapientie. Decimum est utrum timor sit donum spiritus sancti. Undecimum est utrum crescat crescete caritate. Duodecimum. utrum maneat in patria. Ad primum. scilicet utrum deus timeri possit. Dicendum qd sicut spes habet duplex obiectum. quorum unum est ipsum bonum futurum cuius adeptioem quis expectat. aliud est auxiliu alicuius per quod expectat illud adipisci quod sperat. ita etiam timor duplex obiectum habere potest quorum unum est ipsum malum quod homo refugit. aliud est a quo malum peruenire potest. primo ergo modo deus qui est ipsa bonitas obiectum timoris esse non potest. sed secundo modo potest esse obiectum timoris in quantum. scilicet ab ipso uel per computationem ad ipsum nobis potest aliquod malum imminere. Ab ipso quidem potest nobis imminere malum pene. quod non est simpliciter malum. sed secundum quid. bonum autem simpliciter. Cum enim bonum dicatur in ordine ad finem. malum autem oportet huius ordinis peruat. illud est malum simpliciter quod excludit ordinem a fine ultimo. quod est malum culpe. malum autem pene est quidem malum. in quantum peruat aliquod particulare bonum. est tamen bonum simpliciter in quantum depedit ab ordine finis ultimi. per computationem autem ad deum potest nobis malum culpe peruenire si ab eo sepamur. & per hunc modum deus potest & debet timeri. In deo enim est considerare iustitiam. secundum quam peccates puniuntur. & misericordiam. secundum quam nos liberat. Secundum igitur considerationem iusticie ipsius insurgit in nobis

timor. Secundū autē considerationē misericordie confurgit in nobis spes. et ita sūm diuersas rationes deus est obiectū spei & timoris. Et nota quod malū culpe nō est a deo sicut ab aetate. sed est a nobis ipsīs inquantū a deo recedimus malū autē pene est quidē a deo aetate inquantū habet rationē boni. put. s. est iustū. s. quod iuste nobis pena infligitur hoc pmozialr ex merito nri peccati cōtingit. sūm quē modū dicitur sap. pmo. quod deus mortē non facit. s. impij manibus & verbis accersierūt illā. **C** Ad secundum scz de diuisione timoris quā ponit magister sniaz. li. iiii. dist. xxxiiii. s. in filialē. initialē. huilem. & mundanū. Sciēdum quod de timore nūc agimus sūm quod p ipm aliquo modo ad deū ouertimur. vel ab eo auertimur. Cum em̄ obiectū timoris sit malum quāqz hō ppter mala q̄ timet a deo recedit. & iste dicitur timor humanus vel mundanus. quāqz autē hō p mala que timet ad deum cōuertit ut ei inhereat. quod quidē malū est duplex. scz malum pene. & malū culpe. Si igitur aliquis cōuertat ad deum & ei inhereat ppter timorē pene. est timor seruilis. Si autē ppter timorē culpe. est timor filialis. nam filioz est timere offensam p̄ris. Si autē ppter vtrūqz. est timor initialis. qui ē mediū inter vtrūqz timorē. Verū autē malū culpe possit timeri. sup̄ habitū est cum de passioe timoris ageret. Et nota quod timor naturalis nō cōnumerat̄ inter alios timores in hac diuisione. quia timor naturalis nō est bonus nec malus. bonitate vel malitia mozali. s. p̄supponit̄ ab vtroqz. Om̄s autē isti timores impoztant vel bonū mozale. quod p̄cipue cōsistit in cōuersioe ad deum. vel malū mozale. quod p̄cipue cōsistit in auersione a deo. Itē nota quod licet alia sit habitudo filii ad p̄rem. & vxoris ad virum & serui ad dñm. tñ timor castus qui est p comparatōes vxoris ad virū. nō distinguit̄ a timore filiali. qui est p comparatōes filii ad patrem. sicut distinguit̄ a timore seruili qui est p comparationē serui ad dñm. Cuius rō est. quia habitudo hui ad dñm est p p̄tatem dñi ad seruū se sibi subiiciētis. s. habitudo filii ad p̄rem. vel vxoris ad virū. est ecōuerso p affectum filii se subdentis p̄ri. vel vxoris se cūiungentis viro vnione amoris. vñ timor filialis est castus ad idē p̄met. qz p caritatis amorē deus p̄ n̄r efficiē. sūm illud ro. viii. Accepistis sp̄m adoptionis filioz. in quo clamamus abba p̄. sūm eandem caritatē dicit̄ etiā sp̄sus n̄r. sūm illud. i. ad coz. xi. Respondi vos vni uiro uirgine castam exhibere x̄po. Timor autē seruilis ad aliō p̄inet. quia caritatē in sua resurrectione non includit. Itē nota quod isti tres timores. s. mūdān9. huilis. & initialis respiciūt penā. s. diuersi mode. Nam timor mūdānus siue hūanus respicit penā a deo auertētem. quā quāqz inimici dei m̄fligūt. vel cōmmanē. Sed timor seruilis et initialis respiciūt penā p quā hoies attrahuntur ad deū diuinitus m̄flictā vel cōmmanatam. Quā quidē penam p̄ncipaliter timor seruilis

respicit. timor autē initialis secundario. Itē nota quod sicut alia est cōcupiscētia oculoꝝ qua cōcupiscit homo bona mūdi. Alia cōcupiscētia carnis qua quis delectationē p̄p̄rii cozpozis cōcupiscit. ita aliud est malū quod respicit timor mūdānus. s. amittere bona mūdāna. Aliud quod respicit timor hūanus. s. amittere delectationē vel incolumitatē p̄p̄rii cozpozis. quia tñ eadē rōe hō a deo auertit̄ ppter timorē amittēdi bona mūdāna. et propter timorem amittēdi incolumitatē p̄p̄rii cozpozis. quia bona exteriora ad cozpus p̄tinent. & ideo vterqz timor hic p eodē computat̄. quāuis mala que timenē sint diuersa. sicut et bona que cōcupiscunt̄. Ex qua quidē diuersitate puenit diuersitas peccatoꝝ sūm speciei. quibus tñ om̄ibus cōmune est a dō abducere. **C** Ad tertium. s. de timore naturali. Et ad quartū. s. de timore humano. Re. supra ubi agitur de passione timoris. **C** Ad quintū scz de timore mūdāno querit̄. vtrū timor mūdānus semp sit malus. & quid sit. Sciēdū autē quod sicut ex supradictis patet. actus mozales & habit9 ex obiectis & nomē et sp̄m hñt. p̄p̄riū autē obiectū appetitiui motus est bonū finale & ideo a p̄prio fine om̄is motus appetitiuus et specificat̄ et nomiat̄. Si quis em̄ cupiditatē nominaret amorē labozis. quia ppter cupiditatem hoies labozāt. nō recte noīaret. Nō em̄ cupidi labozē querūt sicut finē. s. sicut illud quod ē ad finē. sicut finē autē querūt diuicias. Vñ cupiditas recte noīatur desideriu vel amor diuiciaꝝ quod est malū. & p hunc modum amor mūdānus p̄p̄rie dicit̄ quo aliquis mūdo innitit̄ tanqz fini. & sic amor mūdānus semp est malus. timor autē ex amoze nascit̄. illud em̄ hō timet amittē quod amat. ut patz p Aug. in li. lxxxiii. q. Et ideo timor mūdānus est qui pcedit ex amoze mundano tanqz a mala radice. & ppter hoc etiā ipse timor mūdānus semp ē malus. Sciēdū autē quod naturale est hōi quod refugiat p̄p̄rii cozpozis detrimentū. vñ etiā damna tempaliū rez. s. quod homo ppter ista recedat a iustitia est contra rōem naturalē. Vñ etiam pl̄s dicit in. iiii. eth. quod quedā sūt scz peccatoꝝ opa ad que nullo timore aliq̄s debet cogi. qz peius est hōi peccata cōmittē qz penas qualcunqz pati. Ad timorē hūanū p̄m̄ere videtur quod hoies reueremur. Sed dupliciter pōt aliq̄s hoies reuereri. Vno mō inquantū i eis est aliquid diuinū. puta bonū gr̄e ul virtutis. vel saltem naturalis dei ymaginis. & hoc mō vitupant̄. qui hoies non reuerent̄. Sicut iudex iniquus quod nec deū timebat nec hoies reuerabatur Luc. xviii. Alio mō pōt aliquis homies reuereri inquantū deo cōtrarianē. & sic laudant̄. qui hoies nō reuerentur. sūm illud eccl. xlvi. In diebus suis nō p̄timuit p̄ncipē. Et Math. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus &c. Ad timorē mūdānum p̄m̄e vident̄ pene que p p̄tates seculares m̄fligunt. P̄tates autē quāqz m̄fligunt penas ad retrahēdi a peccato in hoc quod dei ministri sūt. sūm illud ro. xiiii. Minister

dei est iudex in iram ei q̄ male agit. et fm hoc timere p̄tatem secularē nō p̄tinet ad timorem mundanū. s; ad timorē seruile vel initialē. q̄n̄ vero penas infligūt oīra iusticiā hoīes p̄sequēdo vel bona temporalia rapiendo. sic ad timorē mundanū p̄tinet timere potestati secularē. & ex hōi timore p̄uenit q̄ hō plus vult iusticiam deserere vl̄ deū offendē q̄ temporalia bona perdē. De hoc Re. vbi sup̄. **C**irca sextū. s. de timore seruilis cōsiderāda sunt tria. **P**rimo vtrū timor seruilis sit bonus. **S**ecūdo vtrū sit idē cum timore filiali. **T**ertio vtrū remaneat cum caritate. **A**d p̄mū sc; vtrū timor seruilis sit bonus. Dicendū q̄ timor huilis ex parte huilitatis h̄t q̄ sit malus. seruilitas em̄ opponit̄ libertati. vñ cum liber sit qui sui est. v̄dicit̄ in p̄ncipio metaphisice. seruus est qui nō causa sui opat̄. s; q̄si ab extrinsecō motus. quicūq; aut̄ ex amore aliquid facit. q̄ ex seip̄o opatur. q̄ ex p̄pria inclinatione mouet̄ ad op̄andū. & ideo cōtra ratio nē huilitatis est q̄ aliquid ex amore opetur. Sic igit̄ timor seruilis inquantū huilis est. caritati cōtrariat̄. Si igit̄ seruilitas esset de rōne timoris oporteret q̄ timor seruilis simpliciter esset malus. sicut adulteriū simpliciter ē malū. q̄ id ex quo cōtrariat̄ caritati p̄tinet ad adulteriū sp̄m. sed p̄dicta seruilitas non p̄tinet ad speciē timoris seruilis sicut nec infortitas ad sp̄m fidei infortis. **S**pecies em̄ moralis habitus vel actus ex obiecto accipit̄. obiectū aut̄ timoris semel est pena cui accidit q̄ bonū cui cōtrariat̄ pena ametur tanq̄ finis vltimus. & p̄consequēs pena timeatur tanq̄ p̄ncipale malū. qd̄ cōuenit i nō habente caritatē. vel quod ordinet̄ in deū. sicut i finē. & p̄ cōsequēs pena nō timeat̄ tanq̄ p̄ncipale malū. qd̄ ouenit in habēte caritatē. non em̄ tollit̄ sp̄s habitus p̄ hoc q̄ eius obiectū in vcl finis ordinet̄ ad vltiorē finem. & ideo timor seruilis fm suam substantiā bonus est. s; huilitas eius est mala. **A**d h̄m. s. vtrū timor seruilis sit idem in re cum timore filiali. Dicendū q̄ p̄prie obiectū timoris est malū. & q̄a actus et habitus distinguunt̄ fm obiecta vt ex dictis patet. necesse est q̄ fm diuersitatē maloz etiā timores specie differāt. Differt autem specie malū pene qd̄ refugit timor huilis. & malum culpe quod refugit timor filialis. vt ex supradictis patet. Vñ manifestū est q̄ timor seruilis & filialis nō sunt idē fm substantiā. sed differunt specie. vñ Aug⁹ sup̄ p̄mā canonicā Iobis dicit̄ duos esse timores. Vñ huilem. & aliū filialē uel castū. licet at̄ vterq; timor respiciat deum. quia vtroq; timemus deum. nō tñ sub eadem habitudine. Nam timor seruilis respicit deū sic p̄ncipiū inflictiū penaz. timor aut̄ filialis respicit deū. nō sicut p̄ncipiū actiū uū culpe. s; potius sicut terminū a quo refugit separari p̄ culpā. Et ideo ex hoc obiecto qd̄ est deus nō cōsecunt̄ idēp̄tate sp̄i. quia etiā motus naturales fm habitu dme ad aliquē terminū specie diuersificant̄. non em̄ est idē motus

specie qui est ab albedie. & qui est ad albedinē. **P**er istā eadē rōem dicas q̄ fides formata & i formis fm obiectū nō differunt. vtrq; em̄ fides & credit deo. et credit deū. s; differūt solū p̄ aliquid extrinsecū. s. fm p̄ntiam et absentiam caritatis. & ideo nō differūt fm substantiā. s; timor filialis & seruilis differūt fm obiecta. & ideo nō ē filis rō. **S**ilr eadē est spes qua speramus frui deo. & aliqua alia bñficia obtinē ab eo. nō tñ est idem timor quo timemus separari a deo & ab eo puniri. quia spes respicit deum. sicut p̄ncipiū tā respectu fruitionis diuine q̄ respectu cuiuscūq; alterius bñficii. nō sic autē est de timore. & ideo nō est rō filis. **A**d tertium. s. vtrū timor seruilis simul maneat cū caritate. Dicendū q̄ timor seruilis ex amore sui causat̄. quia est timor pene que est detrimentū p̄p̄rii boni. Vñ hoc mō timor pene pōt stare cū caritate. sicut et amor sui. eiusdē em̄ rōis est q̄ homo cupiat bonū suū. & q̄ timeat p̄uari eo. Amor aut̄ sui tripl̄ se pōt h̄re ad caritatem. Vno em̄ mō cōtrariat̄ caritati fm q̄ aliquis i amore p̄p̄rii boni finē cōstituit. Alio mō includit̄ in caritate fm q̄ hō se p̄pter deū & i deo diligit. Tertio mō a caritate quidē distinguit̄. s; caritati nō cōtrariat̄. puta cū aliq̄s diligit quidē seip̄m fm rōem p̄p̄rii boni. ita tñ q̄ in hoc p̄p̄rio bono nō cōstituat finē. sicut etiā ad p̄ximū pōt esse aliq̄ alia sp̄alis dilectio p̄ter dilectionē caritatis que fundat̄ in deo dū p̄ximus diligit. vel rōe cōsanguinitatis. vel alie cōditionis huane. que tñ referibilis sit ad caritatem. Sic igit̄ & timor pene excludit̄. Vno mō in caritate. Nā separari a deo est pena quedā. quā caritas maxime refugit. vñ hoc p̄tinet ad timorē castū. Alio at̄ mō cōtrariat̄ caritati fm q̄ aliq̄s refugit penā cōtrariā bono suo naturali. sic p̄ncipale malū cōtrariū ē bono qd̄ diligit vt finis. & sic timor pene n̄ est cū caritate. Alio mō timor pene distinguit̄ quidē fm substantiā a timore casto. q̄. s. hō timet malū penale. nō rōe separationis a deo. sed inquantū est nociuū p̄p̄rii boni. nec tñ in illo bono cōstituit̄ eius finis. Vñ nec illud malū formidat̄ tanq̄ p̄ncipale malū. & talis timor pōt esse cū caritate. s; iste timor pene nō dicit̄ esse seruilis. nisi q̄n̄ pena formidat̄ sicut p̄ncipale malū. vt ex dictis patet. & ideo timor inquantū seruilis n̄ manet cum caritate. Sed substantiā timoris seruilis cū caritate manere pōt. sicut amor sui manere pōt cū caritate. De hoc etiā Re. vbi sup̄. **C**irca septimū. s. de timore initiali. Re. vbi sup̄. vbi agit̄ de passiōe timoris. **C**irca octauū. s. de timore filiali. Re. vbi. sup̄. Vtrū autē timor initialis fm essentiā differat a timore filiali. Dicendū q̄ timor initialis dicit̄ ex eo q̄ est initiū. s; cū & timor filialis & timor seruilis sint aliquo mō initiū sapientie. vterq; pōt aliquo mō initialis dici. s; sic n̄ accipit̄ initialis secundū q̄ distinguit̄ a timore seruilis & filiali. s; accipit̄ fm q̄ cōpetit̄ statū incipientiū in quibus ichoat̄ quidā timor filialis p̄ inchoationē

caritatis. nō tñ est in eis timor filialis pfecte. quia nondū pueniunt ad pfectionē caritatis. et ideo timor initialis hoc mō se habz ad filialem. sicut caritas impfecta ad pfectam. caritas autē pfecta & impfecta nō differūt h̄m essentiā. s; solū h̄m st̄ atū. & ideo dicēdum est. q̄ timor initialis put h̄c sumit nō differt h̄m essentiā a timore filiali. Et nota q̄ timor huilis timet penā. & timor initialis timet penā. s; nō eodē mō. quia timor huilis respicit penā sicut obiectū p̄prium. timor autē initialis non timet penā sicut p̄prium obiectū. s; inquantū h̄c aliqd de timore seruilis adiunctū. qui h̄m substantiam manet quidē cū caritate. huilitate remota. sed actus eius manet quidā cū caritate impfecta in eo qui n̄ solū mouet ad bñ agendū ex amore iusticie. s; etiā ex timore pene. Sed iste actus cessat in eo qui h̄c caritatē pfectā q̄ foras mittit timorē h̄cē penā. vt dicit. i. Job. iiii. **C**irca nonū. s. verū timor sit initiū sapiētie. Sciendū q̄ initiū sapiētie p̄t aliquid dici dupl̄. Vno mō q̄ est initiū ip̄ius sapiētie quantū ad eius essentiā. Alio mō quantū ad eius effectū. sic initiū artis h̄m eius essentiā sūt p̄ncipia ex quibus pcedit ars. Initium autē eius h̄m artis effectū est vñ incipit ars opari. Sic si dicam q̄ p̄ncipium artis edificatiue est fundamentū quia ibi incipit edificator opari. cū autē sapiētia sit cognitio diuinorum vt infra dice. aliter cōsiderat a nobis & aliter a p̄bis. quia em̄ vita n̄ra ad diuinā fructiōnē ordinat. & dirigūt h̄m quandā participatiōnē diuine nature que est p̄ grām. sapiētia h̄m nos nō solū cōsiderat. vt est cognoscitiua dei sicut apud p̄hos. s; etiā vt est directiua hūane vite. que nō solū dirigūt h̄m ratiōes hūanas. s; etiā h̄m ratiōes diuinas vt patet p̄ Aug. xii. de tri. Sic igit̄ initiū sapiētie h̄m eius essentiā sūt p̄ma p̄ncipia sapiētie que sūt articuli fidei. & h̄m hoc fides dicitur initiū sapiētie. S; quantū ad effectū initiū sapiētie est vñ sapiā incipit opari. & hoc modo timor est initiū sapiētie. Aliter tñ timor huilis & alr timor filialis. timor em̄ huilis est sic p̄ncipiū exē disponēs ad sapiām. inquantū aliq̄s timore pene discedit a peccato. & p̄ hoc habilitatē ad sapiētie effectū. h̄m illud eccl̄. i. Timor dñi expellit peccatū. timor autē castus uel filialis est initiū sapiētie sicut p̄m sapiētie effectus. Cum autē ad sapiētiā p̄meat q̄ hūana vita regulē h̄m ratiōes diuinas. hinc oportet sumē p̄ncipiū vt hō deū reuerat. & se ei subiiciat. Sic em̄ cōsequēter in om̄ibus h̄m deū regulabit. Dicūt autē timor initiū sapiētie & ip̄a sapiētia. Job. xxviii. Timor dei ip̄e est sapiētia quia timor comp̄t ad sapiām sicut radix ad arbozem. Vñ dicit eccl̄. i. Radix sapiētie timor est deū. & ideo sicut radix virtute dicit̄ esse tota arbor. ita timor dei dicit̄ esse sapiētia. Ex dictis patet q̄ fides alio mō est p̄ncipiū sapiētie & alio mō timor. Vñ dicit eccl̄. xxv. Timor dñi initiū dilectionis eius. initiū autē fidei agglutinandū est ei. **C**irca decimū. s. verū timor

est donū sp̄s sancti. Dicendū q̄ multiplex est timor. vt sup̄dictū est. Timor autē hūanus vt dicit Aug. in libro de grā & libo arbitrio. non est donum dei. hoc em̄ timore petrus negauit xpm. s; ille timor de quo dictū est. illū timere. qui potest animā & corpus mittere in gehēnam. Similiter etiā timor seruilis nō est numerandus inter septē dona sp̄s sancti. licet sit a sp̄s sancto. quia ut Aug. dicit in libro de natura & grā. p̄t h̄c annexā voluntatē peccādi. dona autē sp̄s sancti nō possūt esse cū voluntate peccādi. quia nō sūt sine caritate. vt dictū est sup̄. Vñ relinquit q̄ timor dei qui numerat̄ inter septē dona sp̄s sancti est timor filialis siue castus. dictū est em̄ sup̄. q̄ dona sp̄s sancti sūt quedā habituales p̄fectiōes. potētiaz aīe. quibus reddunt̄ bñ mobiles a sp̄s sancto. sicut a virtutibus mobilibus potētiae appetitiue reddunt̄ bñ mobiles a ratione. ad hoc autē q̄ aliquid sit bñ mobile ab aliquo mouēte. p̄mo requirit̄ vt sit ei subiectū nō repugnās. quia ex repugnātia mobilis ad mouēs impedit̄ motus. hoc autē facit timor filialis vel castus. inquantum p̄ ip̄m deū reueremur. et refugimus nos ip̄i subducē. & ideo timor filialis. q̄ p̄m locū tenet ascendendo inter dona sp̄s sancti. Vltimū autē descendēdo. sicut Aug. dicit in libro de sermone dñi in monte. Hic autē timor filialis nō cōtrariat̄ virtuti spei. nō em̄ p̄ timorem filialē timemus ne nobis deficiat quod speramus obtinē p̄ auxiliū diuinū. s; timemus ab hoc auxiliō nos subtrahē. & ideo timor filialis & spes sibi uicē coherēt. vt se uicē p̄ficiūt. nec est idē cum caritate. nō em̄ ex hoc q̄ amor est p̄ncipiū timoris sequit̄ q̄ nō sit habitus distinctus a caritate. que est amor dei. q̄ amor est p̄ncipiū om̄ affectionū. & tñ in diuisis habitibus perficimur circa diuersas affectiones ideo tñ amor magis h̄c ratiōez virtutis q̄ timor. quia amor respicit bonum ad quod p̄ncipalr virtus ordinat̄ h̄m p̄p̄riā rōem. vt ex sup̄ dictis patet. & p̄pter hoc etiā spes potēt virtus. timor autē p̄ncipalr respicit malū cuius fugā impoztat. vñ aliqd min⁹ est utute iheologica. **C**irca vndecimū. s. verū crescente caritate crescat timor. Dicendū q̄ duplex ē timor dei sicut dictū est. Vnus quidē filialis. quo quis timet offēsam ip̄ius. vel separationē ab ip̄o. Alius autē est seruilis timor quo quis timet penā. Timorē autē filialē necesse est crescēte caritate. sicut effectus crescit crescēte causa. quāto em̄ aliquis magis diligit aliquē. tāto magis timet eū offēdere et ab eo separari. Sed timor seruilis quantū ad huilitatē totaliter tollit caritatem adueniēte. remanet tñ h̄m substantiam timor pene. vt dictū est. & iste timor diminuitur caritate crescēte. maxime quantū ad actū. quia quāto aliq̄s magis diligit dñm. tāto min⁹ timet deū. Primo quidē quia minus attendit ad bonū p̄p̄riū cui conerariat̄ pena. Secundo quia filius inherēs magis cōfidit de p̄mio. & p̄consequēs min⁹ timet de pena & sic itelligit

Aug. quoniam dicitur super primam canonicam Iohannis. quod quantum caritas crescit tamen timor decrescit. Similiter spes crescens diminuit timor pene. sed ea crescens crescit timor filialis. quia quanto aliquis certius expectat alicuius boni consecutionem per auxiliu alterius. tanto magis feret eum offendere. vel ab eo separari. **C**irca duodecimum. scilicet verum timor permaneat in patria. Dicendum quod timor servilis siue timor pene nullo modo erit in patria. Excludit enim timor talis per securitatem eterne hereditatis vel beatitudinis que est de ipsius beatitudinis ratione. sicut super dictum est. Timor autem filialis si auget augmentata caritate. ita caritate perfecta proficiet. unde non habebit in patria omnino eundem actum quem habet modo. **A**d cuius evidentiam sciendum est quod propriu obiectum timoris est malum possibile. si cur propriu obiectum spei est bonum possibile. et cum motus timoris sint quasi fuge. timor importat fugam mali ardui possibili. parua enim mala timore non inducunt. Sicut autem bonum uniuscuiusque est ut in suo ordine consistat. ita malum uniuscuiusque est ut suum ordinem deserat. ordo autem creature rationalis est. ut sit sub deo & supra ceteras creaturas. Unde sicut malum creature rationalis est ut subdat se creature inferiori per amorem. ita etiam malum eius est si non deo se subiiciat. sed in ipsum presumptuose insiliat. vel contemnat. hoc autem malum creature rationali secundum suam naturam considerate possibile est. propter naturalem liberi arbitrii flexibilitatem. sed in beatis sic non possibile per gratiam perfectam. fuga igitur mali quod est deo non subiici. vel possibilis nature. impossibilis autem beatitudini. erit in patria. In via autem est fuga huius mali vel omnino possibilis. **E**t ideo Gregorius dicit. xvii. morum exponens illud Iob. xxvi. Coluine contremiscunt. & pavent ad nutum eius. Ipe inquit virtutes celestium que habent sine cessatione conspiciunt. in ipsa contemplatione contremiscunt. sed idem tremor nec eis panalis. sic non timoris est. sed admirationis. quia scilicet admirantur deum. vel super se existentem et eis incomprehensibilem. **A**ug. autem in xiiii. de civitate dei. hoc modo potest timorem in patria. quantumvis hoc sub dubio derelinquat. Timor inquit ille castus permanens in seculum seculi. si erit in futuro seculo non erit timor exiens a malo quod accidere potest. sed tenens in bono quod amitti non potest. ubi enim boni adepti amor immutabilis est. perfecto si dicitur per mali cavendi timor securus est. timoris quippe casti nomine ea voluntas signata est qua nos necesse erit nolle peccare. & non sollicitudine infirmitatis. ne forte peccemus. sed tranquillitate caritatis cavere peccatum. aut si nullus omnino generis timor ibi esse poterit ita fortasse timor in seculo seculi dictus est permanens. quia id quidem permanebit ad quod timor ipse perducit. **S**pes autem non manebit in patria. quia spes importat quendam defectum. scilicet absentiam beatitudinis que tollit in eius presentia. **S**ed timor importat defectum naturalem creature secundum quod in finitum distat a deo quod etiam in patria remanebit. & ideo timor non eua cuabitur totaliter.

DE DONO PIETATIS. DIS. III.

Deinde considerandum est de dono pietatis verum. scilicet pietas sit donum spiritus sancti. Dicendum quod sicut supra dictum est dona spiritus sancti sunt quedam habituales anime disponentes quibus est proprie mobilis a spiritu sancto. **I**nter cetera autem mouet nos spiritus sanctus ad hoc quod affectum quendam filialem habeamus ad deum. secundum illud rom. viii. **A**ccipistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. & quia ad pietatem proprie pertinet officium. & cultum patri exhibere. **C**onsequens est quod pietas per quam cultum & officium exhibueris deo. ut patri per istum spiritum sancti sit donum. **E**t nota quod differt pietas que est virtus a pietate que est donum. quia pietas que est virtus exhibet officium & cultum patri carnali. pietas vero que est donum exhibet officium & cultum deo ut patri. & sicut per pietatem que est virtus exhibet homo officium & cultum non solum patri corporali. sed etiam omnibus sanguine iunctis secundum quod pertinet ad preem. ita etiam pietas secundum quod est donum non solum exhibet cultum & officium deo. sed omnibus que pertinet ad deum. & propter hoc ad ipsam pertinet honorare sanctos. non contradicere scripture siue intellectu siue non intellectu. sicut **A**ug. dicit in libro de doctrina christiana. Ipa etiam ex consequenti subuenit in miseria constitutis. & quantumvis iste actus non habeat locum in patria proprie post diem iudicii. habebit tamen locum proprie actus eius. quod est reuereri deum affectu filiali. quod proprie tunc erit. secundum illud Sap. v. **E**cce quod computati sunt inter filios dei. erit etiam mutua honoratio sanctorum ad inuicem. nunc autem ante diem iudicii miserentur horum qui in statu huius miserie sunt.

Deinde considerandum est de dono scientie. quod est tertium inter dona. **E**t circa hoc considerata sunt tria. **P**rimo verum scientia sit donum. **S**ecundo verum sit circa diuina. **T**ercio verum sit speculatiua vel practica. **A**d primum. scilicet verum scientia sit donum. Dicendum quod gratia perfectior est quam natura. Unde non deficit in his in quibus homo per naturam perfici potest. **C**um autem homo per naturalem rationem assentiat secundum intellectum alicui veritati. dupliciter proficiat circa veritatem illam. **P**rimo quidem quia capit eam. **S**ecundo quod de ea certum iudicium habet. & ideo ad hoc quod intellectus humanus perfecte assentiat veritati fidei duo requiruntur. quorum unum est. quod sane capiat ea que proponuntur quod pertinet ad donum intellectus. vel super dictum est. **A**liud autem est ut habeat certum iudicium de veritate per discursum rationis. & rectum de eis discernendo. scilicet credenda a non credendis. & ad hoc est necessarium donum scientie. **C**irca credenda autem proprie duplex scientia. una quidem per quam homo scit quod credere debeat. discernens credenda a non credendis & secundum hoc scientia est donum. & conuenit omnibus sanctis. alia vero scientia circa credenda per quam homo non solum scit quod credere debeat. sed etiam scit fidei manifestare. & alios ad credendum inducere. & contradicentes reuincere. & ista scientia ponitur inter gratias gratis datas. que non dantur omnibus. sed quibusdam. unde **A**ug. xiiii. de tri. postquam dixerat quod scientia non pollent plurimi. quantumvis

polleant ipsa fide. subiungit ibidem. Aliud est scire tñ modo qd homo credere debeat. Aliud est scire quemadmodū hoc ipm & piis opituleē et cōtra impios defendat. Ex dictis patz quō differt sciētia que est donū a sciētia que ponit inter grās gratis datas. differt autē a sciētia q̄ est habitus intellectualis aīme que est effect⁹ naturalis rōnis. sicut dicit p̄s in p̄mo poste-
 eioz. q̄ demonstratio est sylogis. faciēs scire. quia certitudo cognitionis ī diuersis naturis inuenit diuersimode s̄m diuersam cōditionē vniuscuiusq; nature. Nam hō cōsequit certuz iudiciū de veritate p̄ discursū rōis. & ideo sciētia humana ex ratione demratiua acquirit. s̄ in deo est cerrū iudiciū veritatis absq; omī discursu p̄ simplicē intuitū. & ideo diuina sciētia nō est discursiua vel rōmatiua. s̄ absoluta et simplex. cui similis ē sciētia que ponit donū spūssancti. cum sit quedā participatiua silicudo ipius. Et nota q̄ virtuti fidei rñdet donuz intellectus & etiā donū sciētie. qz licet dona sint p̄fectioza virtutibus moralibus & intellectualibus. nō sūt autē p̄fectioza virtutibus theologicas. s̄ magis omnia dona ad p̄fectionē theologicas virtutū ordimanē sicut ad finem & ideo nō est incōueniens si diuersa dona ad vnā virtutē theologica ordimanē. **Ad** s̄m scz vtrū donū sciētie sit circa diuina. Dicit n̄dū q̄ certum iudiciū de re aliqua maxime datur ex sua causa. Et ideo s̄m ordmē causaz oportet esse ordmē iudicioz. Sicut em̄ causa p̄ma est causa scde. ita p̄ causam p̄mā iudicat de secunda causa. De causa autē p̄ma nō pōt iudicari p̄ aliā causam. & ideo iudiciū qd fit p̄ p̄mā causam est p̄mū et p̄fectissimū. In his autē in quibus est aliqd p̄fectissimū nomē omne generis appropriat his que deficiūt a p̄fectissimo. ipi autē p̄fectissimo adaptaē aliqd speciale nomē. vt patet in logicis. Nam in genere cōuertibiliū illud quod signat id qd quid est in speciali noīe diffinitio vocat. extrema autē que ab hoc deficiūt cōuertibilia exntia nomē cause sibi retinet. s̄ q̄ ppzia dicunt. igit̄ quia nomē sciētie importat quandā rectitudinem iudicii vt dictū est. Si quidē certitudo iudicii fit p̄ altissimā causam illius generis habet speciale nomē quod ē sapientia. dicit̄ em̄ sapiēs ī vnoquoq; gñe qui nouit altissimā causaz illi⁹ generis p̄ quā pōt de omnibus iudicare. simpliciter at sapiēs d̄z. qui nouit iudicare altissimā causam. s̄. deum. & ideo cognitio diuinoz vocat̄ sapientia. Cognitio vero rez hūanaz vocat̄ sciētia. q. cōi noīe importate certitudines iudicii appropriato ad iudiciū qd fit p̄ causas secūdas. & ideo sic accipiēdo nomē sciētie ponit̄ donū distinctū a dono sapiētie. Vñ donū sciētie est solū circa res hūanas. vel circa res creatas. licet em̄ ea de quibus est fides sint res diuine et eterne. tñ ipsa fides est quoddā temporale in aīa credentis. & ideo scire. qz credendum sit p̄met ad donū sciētie. Scire autē res ipas creditas s̄m scīpas s̄m quandā vnionem

ad ipas p̄met ad donū sapiē. vñ donum sapiētie magis rñdet caritati q̄ vnit̄mētē hoīs deo

DE FORTITVDINE. DIS. III.

DEmde considerandū est de quarto dono qd dicitur fortitudo. verum scz fortitudo sit donū. & dicendū q̄ fortitudo importat quandā aīmi firmitatē. vt sup̄dictū est. Et hec quidē firmitas nō requirit̄ in bonis faciendis. & in malis p̄ferendis. & p̄cipue in arduis bonis vel mal. Hō autē s̄m ppziū & cōnaturalē sibi modum hanc firmitatē in veroq; pōt h̄re. vt nō deficiat a bono p̄pter difficultatē. vel alieni⁹ ardui opis implēdi. vel alicuius mali grauis p̄ferendi. & s̄m hoc fortitudo ponit̄ virtus sp̄alis vel generalis. vt sup̄dictū est. s̄ vlt̄er⁹ a spūssancto mouet̄ aīmus hoīs ad hoc q̄ pueniat ad finē cuiuslibet opis inchoati. & euadat quecuq; pericula imminētia. quod quidē excedit naturā hūanā. qñq; em̄ non subest potestati hoīs. vt consequat̄ finē boni opis. vel euadat mala seu pericula cum qñq; oppzimat̄ ab eis in morte. s̄ hoc op̄tur spūssanctus ī hoīe dū pduc̄ eū ad vitam eternā que est finis oīm bonoz operū. & euasio oīm periculoz et huius rei infundit quandā fiduciā menci spūssancti. cōtrarium timorē excludens. & s̄m hoc fortitudo donuz spiritussancti ponit̄. Dictum est em̄ sup̄ q̄ dona respiciūt motōz aīe a spūssancto. Ex dictis patet q̄ & quō differt fortitudo q̄ est virtus a fortitudine que est donū. qz fortitudo que est virtus p̄ficit aīm ad sustinēdum quecuq; picla s̄ nō sufficit dare fiduciā euadēdi quecuq; picula. s̄ hoc p̄met ad fortitudinē. que est donū spūssancti. p̄terea donuz fortitudinis respicit virtutē fortitudinis. nō solū. s̄m q̄ consistit in sustinendo pericula. s̄ etiā s̄m q̄ consistit in quocunq; arduo ope faciendo. & ideo donū fortitudinis dirigit̄ a dono consilii. qd videt̄ p̄cipue esse de meliozibus bonis. Itē nota q̄ donū fortitudinis manebit in patria. s̄ nec donum fortitudinis nec alia habent eodē actus ī patria quos habēt in via. Actus em̄ fortitudinis in via est dare fiduciā trepidanti cōtra adūsa. q̄ nulla erūt in patria. Sed actus eius in p̄ria erit p̄frui plena securitate a laboribus et malis

DEmde cōsiderandū est de dono quito quod est cōsiliū. circa qd cōsideranda sūt quatuoz. Primo vtrū cōsiliū debeat pōi inter dona. Secūdo vtrū rñdeat virtuti prudētie. Tertio vtrū maneat ī p̄ria. Quarto de effectibus cōsiliū in aīma viri iusti. **Ad** p̄mū scz vtrū cōsiliū sit donū. Dicendū q̄ dona spiritus. vt sup̄dictū est sunt quedā dispositōes quibus reddit̄ aīma bñ mobilis a spūssancto. deus autē mouet vñ quodq; s̄m motū eius quod mouet. sicut creaturā cozplem mouet p̄ tempus et locū. creaturam autē spūalem p̄ tempus et nō p̄ locum. vt Aug. dicit viii. sup̄ gen. ad lram. Est autē ppziū rōnalis creature q̄ per inquisitōem rōis moueat̄ ad aliquid agendū que quidē inquisitio cōsiliū d̄z. et ideo spūsscūs

per modū cōsiliū creaturā rationalē mouet. et ppter hoc cōsiliū ponit̄ inter dona spūs sancti. **D**iffert aut̄ cōsiliū qd̄ acquirit̄ hō p̄ ut̄ē prudētie vel eubulie. et p̄ donū spūs sancti. qz̄ prudētia vel eubulia siue sit acquisita siue infusa dirigē hōiem in inq̄sitione cōsiliū h̄m ea que rō cōprehendē pōt. Vñ homo p̄ prudentiā vel eubuliā fit h̄m cōsiliatiuus vel sibi vel alii. s; quia hūana rō nō pōt cōprehendē singularia cōtingentia q̄ occurrē pōssūt. fit q̄ cogitatōes mortaliū sūt timide & incerte puidētie n̄re. vt dicit̄ sap. ix. **E**t deo indiget hō inq̄sitiōe cōsiliū dirigē a deo qui oīa cōprehendit. quod fit p̄ donū cōsiliū. p̄ qd̄ hō dirigē q̄si cōsilio a deo accepto. **S**icut etiā in reb̄ hūanis qui sibi ip̄is nō sufficiūt in inq̄sitione cōsiliū a sapientioribus cōsiliū requirūt. **E**t nota q̄ ad grām gratiā datā p̄mere potest q̄ aliquis ita boni cōsiliū sit q̄ aliis cōsiliū p̄beat in agendis. **S**ed q̄ aliquis a deo cōsiliū habeat in his que sūt necessaria ad salutē hoc est cōmune oīm sanctozū. **A**d s̄m. s. vtrū donū cōsiliū r̄ndeat prudētie. **D**icendū q̄ p̄ncipiū motiū inferiū precipue adiuuat̄ & p̄ficiē p̄ hoc q̄ mouet̄ a suo superiori motiū p̄ncipiū. sicut corpus in hoc q̄ mouet̄ a spūs sancto. **M**anifestū est aut̄ q̄ rectitudo rōis hūane comparatur ad rōem diuinam sicut p̄ncipiū motiū inferiū ad superiū. ratio em̄ eterna est sup̄ma reglā oīm hūane rectitudinis. & ideo prudētia que importat̄ rectitudinē rationis maxie p̄ficiē et iuuat̄ h̄m qd̄ regulat̄ et mouet̄ a spūs sancto. quod p̄mer ad donū cōsiliū vt dictū est. vñ donū cōsiliū respōdet prudētie. **S**icut ip̄am adiuuat̄ et p̄ficiens. **A**d tertiū. s. vtrū donū cōsiliū maneat in p̄ria. **D**icendū q̄ sicut dictū est dona spūs sancti ad hoc p̄mer vt creatura rōnalis mouet̄ a deo. **C**irca motōes aut̄ hūane mēt̄is a dō duo cōsiderari oportet. **P**rimo quidē. qz̄ alia est dispositio ei⁹ qd̄ mouet̄ dū mouet̄. & alia dū ē in termino. & quidē qn̄ mouēs solū est p̄ncipiū mouēdi. cessante motu cessat actio mouēt̄is sup̄ mobile. quia iam puenit ad terminū. sicut domus postqz̄ edificata est nō vlteri⁹ edificatur ab edificatoze. s; qn̄ mouēs nō solū est causa mouēdi. s; etiā ē causa ip̄ius forme ad quā est motus. tūc nō cessat actus mouēt̄is. etiam post adeptiōne formē. sicut sol illuminat̄ aere. etiā postqz̄ est illuminat⁹. & hoc mō deus causat in nobis virtutē et cognitionē. nō solū. qn̄ p̄mo acquirit̄. s; etiā quādiu in eis p̄seueram⁹ & sic cognitionē agendoz̄ causat deus in b̄tis nō. q. in ignoz̄atib⁹. s; q̄si cōtinuādo in eis cognitionē eoz̄ que agenda sūt. **T**ñ quedā sūt q̄ b̄ti & angeli vel hōies nō cognoscūt que non sūt de essentia b̄titudinis. s; p̄mer ad gubernationē rez̄ h̄m diuinā puidētiā. & quantū ad hoc est aliud considerandū. s. q̄ mens beatoz̄ aliter mouet̄ a deo. & aliter mēs viatozū. **N**am mens viatoz̄ mouet̄ a deo in agendis p̄ hoc q̄ sedat̄ anxietas dubitatōis in eis p̄cedēs in mētē vero b̄toz̄ circa ea que nō cognoscunt̄

est simplex nesciētia a qua etiā angeli purgantur h̄m d̄yo. v. ca. eccl̄iastice vl̄ celestis. iherar. nō aut̄ p̄cedit in eis inq̄sitiō dubitationis. s; simplex cōuersio ad deū. & hoc est deū cōsulē. sicut **Aug⁹** dicit super gen. **A**d l̄ram. q̄ angeli de inferioribus deū cōsulūt. vñ de int̄mētō qua sup̄ hoc a deo instruunt̄ cōsiliū dicitur. & h̄m hoc donū cōsiliū est in beatis inquantū in eis a deo cōtinuat̄ cognitio eoz̄ que sciunt & inquantū illuuantur de his que nesciūt circa agēda. **L**icet autē cōsiliū h̄m statū vie sit de his que sūt ad finē. et om̄s beati iam fine vltimo potiant̄. tñ in eis pōt esse cōsiliū. sicut & alii actus ordinarī in finem qui sūt in beatis. vel q̄si p̄cedentes ex consecutiōe finis. sicut q̄ deū laudat̄ vel quibus alios p̄rabūt ad finē. que ip̄i sūt cōsecuti. sicut sūt ministeria angelorum et orōnes scōz̄. & quantū ad hoc habet in eis locū donū cōsiliū. **I**tem licet cōsiliū h̄m statū vie p̄ntis dubitatōes importet. nō tñ h̄m q̄ est in patria. sicut etiā virtutes cardinales nō h̄nt omnino eosdē actus in p̄ria & in via. **C**irca quartū. s. de excellentia huius doni & de effectibus eius. **S**ciendū q̄ cōsiliū duob⁹ modis accipit̄. **V**no mō large dicit̄ cōsiliū deliberatio eoz̄ que a nobis fienda sūt valētibus ad finem eoz̄ que intendim⁹. vt si quis velit edificare domū. deliberat vbi. qn̄. quō. p̄ quos de qua materia. & quō hēbit expensas. &c. **A**lio mō stricte sumēdo dicit̄ cōsiliū deliberatio de rebus excellētibus adimplendis. ad que nō tenemur ex p̄cepto. nisi ad eoz̄ obseruatiā obligauerimus nos voto. talia sunt cōsilia p̄fectionis euāgelice que angelus magni cōsiliū admirabilis cōsiliari⁹ dei filius attulit in hunc mundū. **A**d que implenda quidā se obligant voto & p̄fessione solēni vt viuāt continent in obedientiā & sine p̄p̄io ppter deū. & vt alias regulas euāgelice p̄fectōis obseruent. & statuta maiorū suoz̄. **A**lii vero diuinitus illustrati etiā sine obligatione voti sequi uolūt monita & pia uestigia saluatoris. **N**ō solū adimplendo p̄cepta que sūt de necessitate salutis. verū etiā eius cōsilia. & sic cōsiliū dicit̄ mentis illuminatio uel inspiratio diuini b̄n̄placiti. de his que p̄mer ad p̄fectionis euāgelice cōplemētū. **B**erñ. ad fr̄es de mōte dei. **A**tendam⁹. nō solum que deus p̄cipiat. s; que sit volūtas eius bona b̄n̄placēs & p̄fecta. **Aug⁹**. si cōsilio uti uolueris. maius bonū adipisceris nō malū aliqd̄ p̄petrabis. **S**ciendū aut̄ q̄ cōsiliū dat aīe p̄ticiā eligēdi. leticiā cōgaudēdi cōstantiā p̄sistēdi. fidutiā obtinēdi. **D**at in quā p̄ticiā eligēdi. & discernēdi qd̄ bonū. quid malū. qd̄ melius. quid optimū. qd̄ expediens. quid dānosum. quid facile. qd̄ difficile. quid certū. qd̄ incertū. quid securū. qd̄ piculosū. & sic de aliis circumstantiis. p̄ligit aut̄ bonū a malo. expediens a damno. certū ab incerto. tutū a piculoso. facile a difficili. idō monet sapiēs. eccl̄. xxxvii. **A**n̄te oīa uerbū uerax p̄cedat te. & an̄ omnez̄ actū cōsiliū stabile. **E**t thob. iiii. **P**ete ab eo id ē

deo ut vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneat. Et ecci. xxii. Sine consilio nihil facias. Hoc dono illustrat omnes fraudes & dolos tam demonum quam hominum scit cognoscere & cauere. Greg. i. mox. Consilium cautum reddit. p. xiii. Astutus omnia agit cum consilio. qui autem factus est appetit stultitiam suam. Astutia sumit hic in bono per quadam solertia cognoscendi & cauendi omnes fraudes & malitias que nocere possunt anime et eius impedire salutem. Secundo consilium dat anime letitiam spiritualem. sicut dicitur puer. xii. Qui pacis inuenit consilia. sequetur eos gaudium. pacis inquam primo et principaliter cum deo. sine quo non potest pax haberi. Job. ix. Quis restitit ei et pacem habuit. et te nullus. pacis etiam cum proximo. sicut hortatur apoc. heb. xii. Pacem sequimini cum omnibus & scimoniam sine qua nemo videbit deum. Idem. Si fieri potest ex vobis est cum omnibus hominibus paces habentes. Pacis denique in seipso quam nuntiaverunt angeli christo nato. Luc. ii. In terra pax hominibus bone voluntatis. qui huius pacis triplicem inuenit consilia sequitur eos gaudium conscientie in presenti et glorie in futuro. nec mirum si tales gaudium habent in conscientia tum quibus habitat deus pacis. Iere. vii. Bonas facite vias vestras. & studia vestra. & habitabo vobiscum. Exo. xviii. Audite verba mea atque consilia. & dominus erit tecum. puer. viii. Ego sapientia habito in consiliis. Tertio consilium dat constantiam persistendi. i. animi firmitatem in bono proposito. ut non sit homo sicut aridus mobilis cum vento. Sine isto dono frequenter homo multa bona proponit. sed non perficit quod incepit. vel forte etiam non incipit. Vnde p. xv. Dissipantur cogitationes id est bona proposita ubi non est consilium. Vbi vero sunt plures consilia. rii. s. deus. angelus bonus. & plures confirmantur. puer. xx. Cogitationes consilii roborantur. Ecce de impiis dicit in ps. Cogitauerunt consilia que non potuerunt stabilire. Idem dominus dissipat consilia gentium &c. Sequitur consilium autem domini in eternum manet. Quarto consilium dat anime fiduciam obtinendi. s. eternum premium. puer. xi. Salus ubi multa consilia. Nota donum consilii unum est in essentia. sed multiplex in effectu. quia uno dei consilio mouetur & excitatur anima ad multa magnifice faciendum. ubi ergo multa sunt consilia ibi salus anime nunc in spe post modum in re. Sciendum est etiam quod licet multa sint consilia perfectionis euangelice. tamen ad quatuor omnia reducuntur. Primum est propter deum terrena cuncta despiciendo ex amore paupertatis. Secundum est oblectamenta carnis abicere pro castitate. Tertium est seipsum homini propter deum subicere abnegando propria voluntatem. Quartum est aduersa mundi letantem suscipere contemnendo omnimodam voluntatem. Ita autem consilia diuine sapientie que mundi iudicio stultitia reputantur. sed diuino iudicio summa sapientia iudicantur. puer. xiii. Qui omnia agunt cum consilio multa reguntur sapientia. Primum ergo consilium quod dedit angelus magni consilii est bene procieter & sine fraude mercari. dare. s. pro paruis magna. pro paucis multa. pro centuplis simpla.

pro terrenis emere spiritualia. pro caducis et temporalibus sempiterna. Vnde dixit angelus magni consilii. Math. xix. Si vis perfectus esse. uade & vende omnia que habes. & da pauperibus. & habebis thesaurum in celo. Luc. xii. Vendite quod possidetis. et date elemosinam. Donum consilii illustrat hominem ut sequatur viam perfectionis christi. omnia propter eum relinquendo. & religionem merendo & ei ad vota perfectionis obligando se. puer. xii. Qui inuenit pacis consilia uouendo uiuere sine proprio continentem et obedientem sequetur eos gaudium. ecci. xl. Aurum & argentum. & constitutio pedis super uerumque consilium beneplacitum. pro quo implendo relinquunt homines dono consilii inspirati aurum & argentum. & statum bonorum secularium. & intrant religionem. quibus dicit dominus. Math. xix. Vos qui reliquistis omnia. & secuti estis me. sedebitis super sedes duodecim. iudicantes duodecim tribus israel. & omnis qui reliquerit &c. centuplum accipiet & vitam eternam possidebit. Ecce gaudium accipiet ex mercede. paralip. xxx. Mittete ezechiam rege nuntios curiores ad filios israel. ut uenirent in iherusalem ad placandum dominum aliis sub sannanitis. bus. quidam uiri ex aser. & zabulon et manasse acquiescentes consilio uenerunt in iherusalem. Sic multis de tribus mundi plagis relicta carnis concupiscentia. uice supbia. & concupiscentia oculorum ueniunt ad religionem. & ibi contra ista tria emittunt triplicem uotum continentem. obedientie paupertatis uoluntatem. Ita sunt magna consilia que dat angelus magni consilii consiliarius deus. ysa. ix. Beran. Vocat te angelus magni consilii dicens. Secuere me. & tu aliud consilium postularis. amicos consulat qui non legit inimici hominis domestici eius. Idem ad fratres de morte dei. attendamus probantes que sit uoluntas dei beneplacens et perfecta. De his consiliis dicit seipsum in eplis. Bonus uir sine deo nemo est. non potest aliquid super fortunam nisi ab eo adiutus exurgere. Ille dat magna consilia et erecta. Ita consilia dat deus pro pastores gregis sui. Per filium suum consilia euangelice perfectionis. pro beatos Augustinum. Bernardinum. Franciscum. & pro alios hominum consilia dedit regularis perfectionis. de quibus dicitur. sub typo filiorum ysaachar. paralip. xii. De filiis uero ysaachar fuerunt uiri eruditi. qui nouerunt singula tempora ad precipiendum quid facere deberet israel. princeps. et omnis reliqua tribus eorum consilium sequebatur. Sed istud dei consilium contemnit cupidi mundiali amatores. sicut habet. Luc. vii. Pharisei autem et legisperiti spreuerunt consilium dei in semetipsis. quia. s. erant auari. sicut dicitur Luc. xvi. Audiebant autem eum pharisei qui erant auari. & deridebant eum. Secundum est consilium purissime castitatis. de qua dominus Math. xviii. Sunt eunuchi qui semetipsos castrauerunt propter regnum celorum. qui potest capere capiat. Hoc propter perfectionem non precipiunt. sed in hominis uoluntate relinquunt. Aliqui tamen ad hoc uoluntate deuota se obligant. castitatis uoto se perpetuo obligantes. seu etiam uirginitatis professionem solenniter ementes. de quibus dicit apoc. i. cor. vii. De uirginibus preceptum domini non habeo. consilium autem do &c.

Tertium est cōsiliū obedientie pfecte. quo quis spōte & deuote ppriā abnegat voluntatem volēs obedire homī ppter deū. qui fact⁹ est obediens vsq; ad mortē &c. De hoc potest intelligi illud puer. xlii. Qui omnia agūt cum cōsilio dicē. s. de voluntate plati multa regunt sapiētia. quia. s. in omibus merent. Ideo ecclī. xxii. Viro religioso cōsuliē. Sine cōsilio nihil facias. Idem. Omnia fac cum cōsilio &c. Quartū est cōsiliū pfecte & inuicte patiētie. hoc cōsilio homo diuinitus illustratus eligit aduersa pati ppter xpm. qui p nobis aduersa pati voluit in hoc mūdo. vt nobis exemplū patiēdi preberet. hoc exemplū dedit nobis et i pncipio id ē in sue natiuitatis exordiis. Sic ait Bern. in serm. de natali dñi. Quid est Xps dei ūtus et sapiētia eius nasciturus. in cuius arbitrio erat quodcūq; velle eligē. elegit qd molestius est pferim paruulo paupis mris filio tempus hyemis asprimū noctis medie tenebras & horrozē. mrem paupem que vix haberz pānos ad inuoluendū. psepe ad reclimandū. vbi nullam audio pelliū fieri mētionē. Nō est tale iudiciū mūdi. aue iste fallit. aut mundus errat. s. diuina impossibile est falli sapiētia. Merito ergo carnis prudētia mozs. & ipa inimica est deo. & seculi prudētia stulticia iudicat. quid ei xps qui nō fallit. elegit quod erit carni molestius id ergo melius. id vtilius. id potius eligendū Et quisq; ali⁹ aliud doceat aue suadeat ab eo tanq; a seductoze cauēdū. Idē ibidē. Age penitentiā p hanc appropimq; regnū dei. hanc xps pdicat & stabulū suggerit. presepe clamat. hec mēbra ifātilia illa loquunt hoc pueri lachryme et vagitus euāgelizat. lachryme xpi pudorem mihi pariūt et doloze. ludebā foris in plateis. & ecce in secreto regalis cubiculi mortis sentētia cōtra me ferebat audiuit hoc regis vnigenicus. exiit posito dyademate sacco indutus. aspersus cinē caput. nudis pedibus flēs & euians qd dānatus esset mortī seruulus eius &c. Et post. Ex q̄litate remediū piculi mei estimo quātitate. sanus mihi videbar. & ecce marris virginis et altissimi dei filius et iubeē occidi. vt vulneribus meis p̄cioso sanguinis eius balsamo medeat. Agnosce o hō quāgrauia sunt vulnera p quibus necesse fuerit xpm deū vulnerari. Si nō ess; ad mortē sempiternā nunq; p eoz remedio dei filius moriebāt. & in medio sue cōuersatōis. sustinēdo videlicet irrisiones. detractōes. otumelias. & obprobria multa nimis. Habuit em obseruatores in factis. cōtradiētores in verbis. & derisozes in signis sustinuit em famē. sitim. frigoza. caumata. fatigatōes. et vigiliās. & hmōi. Sustinētes etiā pro eius noīe b̄ros esse dixit. Math. v. Beati q psecutionē patiunt &c. ad patiēdū nos inuitat beatus petrus. i. pe. ii. Xps passus est pro nobis. vobis reliquens exemplū vt sequamini vestigia ei⁹. Sic faciebāt sācti martyres de quibus dicē ppter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Et ille qui

dicebat. quid retribuam dño pro omibus que tribuit mihi. calicē tribulationis salutaris accipiam p eo qui bibit pro me calicē passionis & mortis. Sicut illi faciebāt de quib⁹ dicē. Act. v. Ibat apli gaudētes a sp̄ectu cōsiliū. qm digni habiti sunt pro noīe ihu cōtumeliā pati.

DE DONO INTELLECTVS. DI. V.

Emde cōsiderandū est de sexto dono sp̄s sancti. de dono. s. intellect⁹. Circa qd cōsideranda sunt sex. Primo. vtrum intellectus sit donum spiritus sancti. Secundo. vtrū possit esse simul i eodem cum fide. Tertio. vtrū intellectus qui est donū sit speculatiu⁹ tantū. uel practicus. Quarto. vtrū qui sunt in grā habeāt donum intellectus. Quinto. vtrū hoc donū inueniāt in aliquib⁹ absq; grā. Sexto. quō se habeat donum intellectus ad alia dona. Ad p̄mum scz vtrū donū intellectus sit donū sp̄s sancti. Dicendū qd nomē intellectus quandā intima cognitionē importat. Dicē em intelligē quasi intus legē. & hoc manifestū est cōsiderantib⁹ differentiā intellectus & sensus. Nam cognitio sensitiua occupat circa q̄litate sensibiles exteriores. cognitio autē intellectiua penetrat usq; ad essentiā rei. obiectū em intellectus est quod qd est. ut dicē in. iii. de anima. Sūt autē multa genera eoz que intus latēt. ad q̄ oportet cognitionē hoīs quasi intrinsec⁹ penetrare. Nam sub accidētibus latet natura rez substācialis. sub verbis latēt signata uerboz. sub similitudinibus & figuris latēt ueritas figurata. res em intelligibiles sunt quodāmō interiozes respectu rez sensibiliū que exterius sentiuntur & in causis latēt effectus et econuerso. Vnde respectu hoīoim pōt dici intellectus. S; cum cognitio hoīs a sensu incipiat. q. ab exteriori. Manifestū est qd quanto lumē est fortius. tāto potest magis ad intima penetrare. lumē uo naturale nri intellectus est finite virtutis. vñ usq; ad determinatū aliquod ptingere potest. indiget igit homo supnaturali lumē. ut vltē rius penetrat ad cognoscendū quedā que p lumen naturale cognoscē nō valet. & illud lumē supnaturale hoī datū. vocat donū intellectus. Ad h̄m. s. vtrū donū intellectus simul sit in eodē cum fide. Dicendū qd hoc duplici rōne op⁹ est. Vna quidē ex parte fidei. Alia ex parte intellectus. Ex parte quidē fidei distinguēdum est. quia quedā p se et directe cadūt sub fide que rōem naturālē excedūt. sicut deū esse trinū. & vnum. et filiū dei esse incarnatū. que dam uero cadunt sub fide. q. ordinata ad ista h̄m aliquē modū. Sicut omnia que in scriptura diuina continent. ex parte uero intellectus distinguēdū ē. qd dupliciter dici p̄ssum⁹ aliq̄ intelligē. Vno mō pfecte. qm. s. p̄ngimus ad cognoscendū essentiā rei intellecte. & ipam ueritatē enūtiabilis itellekti h̄m qd in se est. & hoc mō ea que directe cadūt sub fide intelligē nō possumus durate fidei statu. s; quedā alia ad fidē etiā ordinata hoc modo intelligi possunt

Alio modo contingit aliquid intelligi imperfecte quoniam scilicet ipsa essentia rei vel veritas propositionis non cognoscitur quid sit. aut quomodo sit. Sed tamen cognoscitur quod ea que exterius apparere veritati non contrariantur. in quantum scilicet homo intelligit quod propter ea que exterius apparere non est recedendum ab his que sunt fidei. & secundum hoc nihil prohibet durante statu fidei intelligere etiam ea que per se sub fide cadunt. **Ad tertium.** scilicet verum intellectus qui est donum sit speculativus vel practicus. Dicendum quod sicut dictum est. donum intellectus non solum se habet ad ea que primo et principaliter cadunt sub fide. sed etiam ad omnia que ad fidem ordinantur. Operationes autem bone quando ordinantur ad fidem habent. Nam fides dilectionem operatur. ut apostolus dicit ad galatas. Et ideo donum intellectus etiam ad quedam operabilia se extendit. non quidem ut circa ea principaliter versetur. sed in quantum in agendis regulam rationibus eternis. quibus operantur spiritus sanctus & consules. secundum Augustinum. de trinitate. Inheret superior ratio que dono intellectus perficitur. **Ad quartum.** scilicet verum donum intellectus sit in omnibus habitibus gratiam. Dicendum quod in omnibus gratiam habentibus necesse est esse rectitudinem voluntatis quia per gratiam preparatur voluntas hominis ad bonum. ut Augustinus dicit. Voluntas autem non potest recte ordinari in bonum nisi preexistente aliqua cognitione veritatis. quia obiectum voluntatis est bonum intellectus. ut dicitur in III. de anima. Sicut autem per donum caritatis spiritus sanctus ordinat voluntatem hominis ut directe moveatur in bonum quoddam supernaturale. ita etiam per donum intellectus illustrat mentem hominis ut cognoscat veritatem quandam supernaturalem in qua oportet tendere voluntatem rectam. & ideo sicut donum caritatis est in omnibus habitibus gratiam gratum facientem. ita etiam donum intellectus. et si non omnes habitus gratiam intelligant omnia que proponuntur credenda. intelligunt tamen esse ea credenda & quod ab eis per nullo est deviandum. Et nota quod donum intellectus nunquam subtrahitur a sanctis circa ea que sunt necessaria ad salutem. sed circa alia interdum se subtrahit. ut non omnia ad liquidum per intellectum penetrare possit ad hoc quod superbie materia subtrahatur. sicut dicit Gregorius. in II. morum. dum sublimia intelligendo se in relatione animi erigit. in rebus imis et vilibus gravi egredine vel ebrietate pigrescit. **Ad quintum.** scilicet verum donum intellectus inveniatur in non habitibus gratiam. Dicendum quod sicut supradictum est. dona spiritus sancti perficiunt animam secundum quod est bene mobilis a spiritu sancto. Sicut ergo intellectualem lumen gratie ponitur donum intellectus maximum. intellectus hominis est bene mobilis a spiritu sancto. Homini autem motus consideratio in hoc est quod homo apprehendat veritatem circa finem. unde nisi usque ad hoc moveatur a spiritu sancto intellectus humanus ut rectam estimationem de fine habeat. nondum executus est donum intellectus. quecumque ex illustratione spiritus alia quedam pambula cognoscat. Rectam autem estimationem de ultimo fine non habet nisi ille qui circa fines non errat. sed ei firmiter inheret tanquam optimo. quod est solum habitus gratiam gratum facientem. Sic

etiam in moralibus rectam estimationem habet homo. sicut de fine per habitum virtutis. unde donum intellectus non habet sine gratia gratum faciente. **Ad sextum.** scilicet verum donum intellectus distinguitur ab aliis donis. Dicendum quod distinctio huius doni ab aliis tribus donis. scilicet pietate. fortitudine. & timore manifesta est. quia donum intellectus pertinet ad vim cognoscitivam. illa vero tria pertinent ad vim appetitivam. Sed differentia huius doni ad alia tria. scilicet sapientiam scientiam & consilium que etiam ad vim appetitivam pertinent. non est adeo manifesta. Videatur autem quibusdam quod donum intellectus distinguitur a dono scientie & consilii. per hoc quod illa duo pertinent ad practica cognitionem. Donum vero intellectus ad speculativam. A dono vero sapientie. quod etiam ad speculativam cognitionem pertinet distinguitur in hoc. quod ad sapientiam pertinet iudicium. ad intellectum vero capacitas intellectus eorum que proponuntur siue penetratio ad intima eorum. & secundum hoc super numerum donorum assignavimus. Sed diligenter intuenti donum intellectus non solum se habet circa speculanda. sed etiam circa operanda ut dictum est. & sicut etiam donum scientie circa verumque se habet. ut infra dicetur. & ideo aliter oportet eorum distinctionem accipere. omnia enim hec quatuor dicta ordinantur ad supernaturalem cognitionem que in nobis per fidem fundatur fides autem est ex auditu. ut dicitur romani. x. unde oportet aliqua proponi homini ad credendum non sicut visa. sed sicut audita quibus per fidem assentiat. Fides autem primo quidem & principaliter se habet ad veritatem primam. Secundario ad quedam circa creaturas consideranda. & ulterius se extendit etiam ad directionem humanorum operum secundum quod per dilectionem operatur. ut ex dictis patet. Sic igitur circa ea que proponuntur fidei credenda duo requiruntur ex parte nostra. Primo quidem ut intellectus penetrare vel capiantur. et hoc pertinet ad donum intellectus. Secundario autem oportet ut de eis homo habeat iudicium rectum. ut estimet his esse inherendum. & ab eorum oppositis recedendum. hoc igitur quantum ad res divinas pertinet ad donum sapientie. quantum vero ad res creatas pertinet ad donum scientie. quantum vero ad applicationem ad singularia opera pertinet ad donum consilii. Predicta autem differunt quatuor donorum manifeste cooperit distinctioni eorum que Gregorius ponit esse opposita in II. morum. dicens Sapientie opponitur stultitia. ebrietate intellectus. precipitatio consilii. ignorantie scientia. Hebetudo enim acuitati opponitur. Dicitur autem per similitudinem intellectus acutus quoniam potest penetrare ad intima eorum que proponuntur. Unde hebetudo mentis est per quam ad intima penetrare non sufficit. Stultus autem dicitur ex hoc quod perversus iudicat circa omnem finem vite. & ideo proprie opponitur sapientie que facit rectum iudicium circa universalem finem. Ignorantia vero importat defectum mentis circa quecumque particularia. & ideo opponitur scientie. per quam homo habet rectum iudicium circa particulares causas. scilicet circa creaturas. Precipitatio vero manifeste opponitur consilio per quod homo ad actionem procedit ante deliberationem rationis.

DE DONO SAPIENTIE. DIS. VI.

DEINDE considerandum est de septimo dono. scilicet sapientie. Circa quod consideranda sunt septem. Primo verum sapientia sit donum spiritus sancti. Secundo in quo sit tanquam in subiecto. Tertio verum sapientia sit speculativa tantum vel etiam practica. Quarto verum donum sapientie possit esse cum peccato mortali. Quinto verum sit in omnibus hominibus gratia gratum facientem. Sexto de dignitate sapientie. Septimo de effectibus eius. **Ad primum.** scilicet verum sapientia sit donum spiritus sancti. Dicendum quod secundum philosophum in principio metaphysice ad sapientem pertinet considerare causam altissimam per quam de aliis certissime iudicatur. & secundum quam omnia ordinari oportet. causa autem altissima dupliciter accipi potest. vel simpliciter vel in aliquo genere. Ille igitur qui cognoscit causas altissimas in aliquo genere. & per eam potest de omnibus que sunt illius generis iudicare et ordinare. dicitur esse sapiens in illo genere. ut in medicina vel in architectura. secundum illud prima ad corinthios. iii. Ut sapiens architectus fundamentum posuit. Ille autem qui cognoscit causam altissimam simpliciter que est deus dicitur sapiens simpliciter. in quantum per regulas diuinas omnia potest iudicare & ordinare. homo autem iudicium consequitur homo per spiritum sanctum. secundum illud prima ad corinthios. ii. Spiritus omnia scrutatur etiam profunda dei. unde manifestum est quod sapientia est donum spiritus sancti. **Et nota** quod sapientia dicitur dupliciter scilicet vere et proprie. Alio modo improprie & abusive. sicut et bonum dupliciter dicitur. vno modo quod vere est bonum & simpliciter perfecte. Alio modo dicitur aliquid esse bonum secundum quandam similitudinem quod est in malicia perfecte. sicut dicitur bonus latro vel perfecte latro. ut patet per philosophum in v. metaphysice. Et sicut circa ea que sunt vere bona inueniuntur aliqua altissima causa que est summum bonum quod est vltimum finis. per cuius cognitionem homo dicitur vere sapiens ita etiam in malis est inuenire aliquid ad quod alia referuntur. sicut ad vltimum finem. per cuius constitutionem homo dicitur sapiens ad male agendum. secundum illud Iere. iiii. Sapientes sunt ut faciant mala. bene autem facere nesciunt. quicumque autem aueritur a fine debito necesse est quod aliquem finem indebitum sibi constituat. quia omne agens agit propter finem. Vnde si constituat sibi finem in bonis exterioribus terrenis. vocatur terrena sapientia. Si autem in bonis corporalibus vocatur sapientia corporalis vel animalis. Si autem in aliqua excellentia vocatur sapientia dyabolica propter imitationem superbie dyaboli. de quo dicitur Iob. xli. Ipse est rex super vniueros filios superbie. Item nota quod sapientia que est donum differt ab ea que ponitur esse intellectualis acquisita. Nam illa acquiritur studio humano. Hec autem est desursum descendens. ut dicitur Iac. iiii. Similiter etiam differt a fide. Nam fides assentit veritati diuine secundum seipsam. Sed in deum quod est secundum veritatem diuinam pertinet ad donum sapientie & ideo donum sapientie presupponit fidem. quia vniuersum quod bene iudicat quod cognoscit. ut dicitur in primo eth. **Ad secundum.** scilicet in quo sit sapientia sicut in subiecto

Dicendum quod sicut supra dictum est sapientia imposita quandoque rectitudinem iudicii secundum rationes diuinas. Rectitudo autem iudicii potest contingere dupliciter. Vno modo secundum perfectum usum rationis. Alio modo propter conaturalitatem quandoque ad ea de quibus iam est iudicandum. sicut de his que ad castitatem pertinent per rationis inquisitionem recte iudicat ille qui didicit sciam moralem. sed per quandam conaturalitatem ad ipsa recte iudicat de eis ille qui habet habitum castitatis. Sic igitur circa res diuinas ex rationis inquisitione rectum iudicium habet pertinet ad sapientiam que est virtus intellectualis. sed rectum iudicium habet de eis secundum quandam conaturalitatem ad ipsa. pertinet ad sapientiam secundum quod est donum spiritus sancti. sicut dicit dyo. i. ii. ca. de di. no. Quod ydeothus factus est in diuinis non solum dicitur. sed et sapiens & patiens diuina. homo autem conaturalitas ad res diuinas fit per caritatem. que quidem vnit nos deo. secundum illud prima ad corinthios. vi. Qui adheret deo vnus spiritus est. Sic igitur sapientia que est donum causam quidem habet in voluntate. scilicet caritate. sed essentiam habet in intellectu cuius est actus recte iudicare. ut super habitum est. **Ad tertium.** scilicet verum sapientia que donum est sit speculativa vel practica. Dicendum quod sicut Augustinus dicit i. xii. de trisupior pars rationis sapientie deputatur. inferior autem scientie. superior autem ratio ut ipse in eodem dicit intendit rationibus supernis. diuinis et aspiciendis & consulendis. Conspectus quidem secundum quod diuina in seipsis contemplantur. Consulendis autem secundum quod diuina iudicat de humanis. per diuinas regulas dirigens actus humanos. Sic igitur sapientia secundum quod est donum. non solum est speculativa. sed etiam practica.

Ad quartum. scilicet verum sapientia possit esse cum peccato mortali. Dicendum quod sapientia que est donum spiritus sancti. sicut dictum est facit rectitudinem iudicii circa res diuinas. vel per regulas diuinas de aliis ex quadam conaturalitate siue vnione ad diuina que quidem per caritatem fit ut dictum est. & ideo sapientia de qua loquimur presupponit caritatem. Caritas autem non potest esse cum peccato mortali. ut ex supradictis patet. vnde reliquitur quod sapientia de qua loquimur non potest esse cum peccato mortali. **Ad quintum.** scilicet verum donum sapientie sit in omnibus hominibus gratia. Dicendum quod sapientia de qua loquimur sic dictum est imposita quandoque rectitudinem iudicii circa diuina aspicienda et consulenda. & quantum ad verum quod ex vnione ad diuina secundum diuersos gradus. aliqui sapientiam sortuntur. quidam enim tantum sortuntur de recto iudicio. tam in contemplatione diuinorum. quam etiam in ordinatione rerum humanarum secundum diuinas regulas. quantum est necessarium ad salutem. & hoc nulli deest sine peccato mortali. existente per gratiam gratum facientem. quia si natura non deficit in necessariis. multominus gratia. Vnde dicitur i. Iob. ii. Vnctio docet nos de omnibus. Quidam autem altiori gradu percipiunt sapientie donum. & quantum ad contemplationem diuinorum. in quantum scilicet altiora quedam misteria & cognoscunt et aliis manifestare possunt. & etiam quantum ad directionem humanorum secundum regulas diuinas

inquantū possunt fm eas non solū seipos. sed etiam alios ordmare. et iste gradus sapientie nō est cōmunis om̄ibus h̄ntib⁹ gr̄am gratū fatiē rem. Sed magis p̄met ad gr̄as gratis datas. quas sp̄ssanct⁹ distribuit. p̄t vult. fm illud p̄ma ad cor. xii. Alii dat p̄ sp̄m h̄mo sapie & c̄.

Circa sextū. s. de dignitate sapie. Sciendū q̄ multiplex est sapientia sicut testat̄ beat⁹ Iacobus. s. terrena. animalis dyabolica. & alia desursum descēdens. Iac. iii. Sapientia terrena consistit in aggregatione diuitiarū tempaliū. Illi em̄ dicunt sapiētes in hoc mūdo qui sciūt p̄ quascūq; vias bonas vel malas diuitias aggregare. Sed sicut dicit apo⁹. Sapientia huius mūdi stultitia est apud deū. Ideo si quis vult sapiēs esse in hoc mundo. stultus fiat vt sit sapiens. nam bona sua paupibus erogare & oīo relinquere p̄pter deū. est fatuitas apud mundū. s. est sapientia apud deū. Sed sapientia xp̄i paupis contempta est. Iste est paup̄ & sapiens qui liberauit urbē id est mundū p̄ sapientia suā. qz vero mūdo nō nouit p̄ sapiam deū. placuit deo p̄ stulticia p̄dicationis saluos facē credētes. quia qd̄ stultum est deī. sapientius est hominibus.

Sapientia animalis est sapientia & custodia carnis & corporis & in degustatōe delectatiō nū carnaliū. Sed sic dicit apo⁹. Sapientia carnis mors est.

Sapientia dyabolica est in opp̄sione paupum. in excogitatione maliciarū. & vindicatione iniuriarū. De qua sapientia loq̄tur Iere. ca. iiii. dicens. Sapiētes sunt vt faciāt mala. bñ aut̄ facē nesciūt. vñ Greg. Sapientia huius mūdi est cor machinationib⁹ tegē. Sensum verbis velare. Que falsa sūt vera ostendere. que vera sūt falsa mōstrare. Hoc vsu in iuuenibus sciūt. Hoc a pueris p̄cio disciūt. Hanc qui sciūt cetos despiciūt. & despiciēdo supbiūt hanc qui nesciunt stulti et timidi ab alijs vocantur. quia ab eis hec eadē duplicitas iniquitatis noīe palliatio diligit̄. dum mētis pueritas vrbānitas vocat̄. Hec sibi obsequētib⁹ p̄cipie bonorū culmina querē. adepta tempozalis gl̄ie vanitate gaudere. irrogata ab alijs mala multipliciter reddē. cum vires suppetūt nullis resistētibus cedē. cum virtutis possibilitas deest quicqd̄ implere nō valet p̄ malicia. hoc velud ī pacifica bonitate silare.

Sapientia desursū descēdens est sapientia iustoz de qua Greg. ait Sapientia iustoz est nihil p̄ ostensionē fingere. sensum verbis appire. vera vt sunt diligere. falsa deuicare. bona gratis exhibē. mala libentius tolerare q̄z facere. nullā iniurie vlcionem querē. p̄ veritate cōtumeliā sustimē. lucrū putare. Sed hec iustoz simplicitas deridet̄. quia hec a mundi sapiētibus puritatis virtus fatuitas credit̄. Quid em̄ stultius videt̄ mundo q̄z mentē verbis ostendē. nil callida machinatōe silare. nullas p̄ cōtumeliis iniurias reddē. pro maledicentib⁹ ozare. paup̄tatē q̄rere. possessa relinq̄re. rapiētī nō resistere. De hac sapientia beatus iacobus ait. Que aut̄ desursū est sapia. primum quidem pudica est. deinde pacifica.

modesta. suadibilis. bonis consentiens. plena misericordia. nō iudicās. sine simulatione. Apparet igit̄ dignitas huius sapientie. que videlicet desursum descēdit. Sicut dicit̄ eccl̄i. i. Om̄is sapientia a dño deo est. & c̄. Et infra. Fons sapientie verbum dei in excelsis. Ideo iac̄. i. Si quis indiget sapientia postulet illam a deo & c̄.

Hanc sapientia debet homo feruētē appetere. deuote et hūiliter postulare. quia sapientia nihil p̄ciosius. nihil speciosius. nihil delectabilius. nihil honozabili⁹. tandē nihil fructuosius.

Nihil in quā sapientia p̄ciosius. sicut scriptū est. puer. viii. Sapientia p̄ciosior est cūctis opibus p̄ciosissimis. & om̄e desiderabile ei nō p̄ comparari. Ideo dicit sapiēs sapientie. viii. Sapientia p̄posui regnis et sedibus. & diuitias nihil esse dixi in comparatione illius. nec compaui illi lapidē p̄ciosum. qm̄ om̄e aurū in comptione illius harena est exigua. & tanq̄z lutū estimabitur argentū in ōspectu illius. sup̄ salutē & speciem dilexi eā. & p̄posui p̄ luce habere illam.

Item sapientia nihil speciosius. Scriptū ē em̄ sapi. vi. Clara est & que nunq̄z marcescit sapientia. Vñ clarā et speciosā reddit aīam. sic claritas solis vel aliarū stellarū reddit eas toti mūdo speciosas. & sicut amota claritate solari totus mūdo redderēt tenebrosus & horrid⁹ et om̄s homines essent indicibiliter desolati. & om̄ia que in mūdo sūt suā amitterēt pulcritudinē. sic exclusa a rege sapia qui solus fulget ī regno sicut sol in celo. totū regnū efficit desolātū. Per sapientia aīa illustrat̄ interius. & mirabiliter decozat̄. Vñ ait sapiens eccl̄i. li. In sapientia eius luxit anima mea. & ignozantias meas illuinauit.

Item sapientia nihil est delectabilius. dat em̄ quietē. iocūditatē & pacē cordis. Vñ ait sapiēs. sap. viii. Intra in domū meā. scz cōsciētie. cōquiescā cum illa. s. sapientia. Nō em̄ hē amaritudinē cōuersatio illius. nec tediū cōiūctus illius. s. leticia & gaudiū. hāc delectationē non expti. sapientia paruipendunt. Sicut ait sapiens eccl̄i. vi. Quā amara est sapientia indoctis hoibus. & nō p̄manebit in ea excors. Sapientia em̄ doctrinē fm̄ nomē est eius id est sapida est. & nomē hē ex sapore. sed nō multis est manifesta. quibus autē agnita est. p̄manet vsq; ad cōspectū dei. Seq̄. Inuenies requiē in ea. & cōuertēt tibi in oblectationem.

Quāstuli ergo sūt qui delectatōes & solatia querūt exterius in rebus visibilibus. id est venationib⁹ et aucupis. alijsq; ludis inutilibus & vanis in quibus est labor & fatigatō corporis. & plerūq; periculū. imo picula mltā nimis amissio tempis. distractio cordis. & finaliter nullus fructus. In sapientia autē quies mētis & corpis delectatio. aīmi non piculū. s. securitas nō distractio. s. pacis tranquillitas. nō amissio tempis. s. acquisitio meritoz.

Item sapientia nihil honozabilius. Vñ scriptum est eccl̄i. xxxvii. Sapiens in populo hereditabit honozē & iterū inquit sapiēs. sap. viii. Habebo p̄pter sapientia claritatē ad turbas. & honozē apud

seniores. **I**uuenis et acutus inueniar in iudicio & in conspectu potentium amabilis ero. & facies principum mirabuntur me tacentem me sustinebunt et loquentem me respicient. & sermocinante me plura. oris sui manus imponent. **V**n salomon propter sapientiam suam apud omnes nationes factus est honorabilis & famosus. sicut scriptum est. **ii. paral. ix.** Magnificatus est salomon super omnes reges terre diuitiis. & sapientia. & gloria et vniuersa terra desiderabat videre faciem salomonis. **A**cquirere autem sapientiam per doctrinam diligenter et humiliter audiendo. **A**it enim sapiens. **A**uris bona cum omni occupata audit sapientiam & iterum. auris sapientium querit sapientiam. **N**ec mirum sicut sapiens dicit. **S**i dilexeris audire sapiens eris. **E**t rursum. **A**udiens sapiens sapientior erit. **I**deo hortatur sapiens dicens. **A**udi tacens & per reuerentiam accedet tibi bona gratia. **A**udi tacens simul & querens. **I**n signum huius inuentus est ihesus in templo in medio doctorum. audiens illos & interrogans. **I**te acquirere & augetur sapientia per studium in legendo et subtiliter meditando. **I**deo ait sapiens. **S**tude sapientiam fili mi & cor meum letificabit. **L**ibri enim sunt per memoriam labilis supplementum. **P**arum est audire & interrogare sine memoria. nec memoria sufficit omnia retinere sine studio. **I**tem sine doctorum presentia potest homo recordari de auditis. **I**n libris etiam inueniuntur quaeque homo alius non audiuit. propterea visus certior redditur hominem quam auditus. verbum enim auditum transiit. littera scripta manet. **A**ntiqui principes instrui voluerunt & vigilantissime studuerunt in scientiis humanis & aliqui etiam in diuinis. ut patet in tholomeo rege. qui licet esset gentilis vocauit septuaginta interpretes ut haberet notitiam diuinae legis. eamque cumunicaret sapientibus regni sui. **A**lexander ab aristotele fuit instructus et inter insignia philippi macedonis patris eius hoc fuit principium. quod studium litterarum ad vnicum quem regni & felicitatis suae sperabat heredem futurum transmittere curauit. **V**n alexandro nato misit epistolam aristoteli. haec et filia continentem philippo aristoteli salutem. **D**edit mihi deus filium mihi genitum. **S**cito ergo eo quidem deo debemus gratiam. non tam proinde. quia natus est. quam pro eo quod eum nasci contigit temporibus tuis. **S**pero enim fore quod educatus eruditusque a te dignus existat nobis et regni susceptione. & ad illud principium. **S**imiliter et alii principes. & de se studiosi fuerunt. & magistros qui eos instruerent habuerunt. **S**ic nero senecam. traianus plutarchum. & sic de aliis. **D**e theodosio legimus. per diem exercitari armis subiectionumque negotia discipulare. iudicare simul et agere. modo seorsum. modo publice que erant agenda considerare. noctibus vero libris incubere. **C**onsilium legitur de karolo magno. quod fuit studiosus in liberalibus scientiis. et eas miro modo in palatio suo depingi fecit. putabat habere in gestis eius. **S**tudiosus etiam fuit in libris diuinis & studium transferri fecit de roma usque parisiis. **Q**uando tales principes. sapientes regnabant. illud seculum dicebat aureum

Isti enim cohibebant malos. honorabant bonos ac per hoc ad melius excitabant suadebant. dissuadebant. quia & utilia & inutilia mirabantur. horum prudentia ne quid suis deesset sagaciter providebat. fortitudo arcebat pericula. beneficia largitas augmentabat. non erat cuiquam animus iniuriandi vel causa. cum bene impanti bene periret. nihilque grauius aut maius posset rex male parantibus comminari. quam ut de regno recedere cogere. vere felix est respublica quando ipsam studiosi regunt per sapientiam. vel eius rectores circa sapientie studium occupant. nullus enim est quem oporteat vel plura. vel meliora scire quam principem. cuius sapientia debet omnibus prodesse subiectis. **S**ciendum est autem quod sapientia requiescit in cordis habitatione. declaratur in locutione. demonstratur in conuersatione et probatur in operatione. **R**equiescit inquam in cordis habitatione. sicut dicitur per xiiii. **I**n corde prudentis requiescit sapientia et dirigit cogitationes. **I**deo sapiens hortatur dicens. **A**tende fili mi sapientiam. ut custodias cogitationes tuas. vni sensu dicit. **O**piniones tue iudicia sint. **C**ogitatio tua sit stabilis & certa. siue deliberet. siue querat. siue contemplet non recedat a vero. **C**ogitationes somnio siles non recipies. quibus si animus delectaueris. cum omnia disposueris tristis remanebis. **I**tem sapientia declarat in locutione. **N**am sapientia docet opportuno tempore loqui quia tempore tacendi et tempore loquendi. **A**liqui enim est sapientie tacere. **S**icut docet sapiens. stultus quousque si tacuerit sapiens reputabitur. **E**t iterum est tacens et ipse sapiens. **E**t iterum. **S**apiens tacebit usque ad tempus. fatuus autem non obseruabit tempus. tempus autem & rationem cor sapientis intelligit. **D**ocet etiam sensate loqui. **S**icut scriptum est. **I**n labiis sapientis inueniuntur sapientia. quia. scilicet cor sapientis erudit os eius. **I**deo psalmus. **O**s iusti meditabitur sapientiam. **D**ocet etiam loqui moderate. quia in corde sapientium os illoque. et in ore insipientium cor eorum est. **S**apientes habent os in corde. quod nihil ore proferunt. quod non prius deliberauerint. ponderauerint. & examinauerint in corde. sed fatui. siue stulti habent cor in ore. quia ante proferunt verba sua quam corde deliberauerint. **N**am in premeditati locuntur. et hoc reprehenditur in scriptura cum dicitur in **J**ob. **N**unquid sapiens ruidit. quod in ventum loquens quasi diceret non. **N**on est contemnenda ista sapientia quia sicut ait sapiens. **N**on eruditur qui non est sapiens in verbo. sapiens autem in verbis se amabilem facit. **S**eneca. **S**ermo tuus non sit inanis. sed aut suadeat. aut moneat. aut consoletur. aut precipiat. **D**e circumstantiis in locutione seruandis dictum est super. **I**te monstratur sapientia in conuersatione sicut ait sapiens. **I**n facie hominis lucet sapientia. **Q**uid per faciem nisi notitia. id est exterior conuersatio per quam homo interior innotescit designatur. **V**n beatus iacobus ait. quis sapiens & disciplinatus inter vos ostendat conuersationem suam in mansuetudine sapientie. **I**tem probatur sapientia in operatione. nam ex fructu arborum cognoscitur. **I**lle enim vere sapiens est qui bene se habet in suis operibus exequendis. **I**deo dicebat moyses ad filios

israhel. Scitis q̄ docuerim vos p̄cepta atq̄ iustitias. Sic facietis & ea obseruabitis. & complebitis ope. hec est em̄ v̄ra sapientia & intellectus corā populis. Diligēter atēde q̄ si rex vel p̄nceps nō habeat notitiā de agēdis. n̄ est dignus tali dignitate. quia nō est hō. s; bestia. Si autē notitiā h̄ns non opat̄ s̄m sapientiā suam nō est dignus. non quidē p̄pter ignorantia. s; p̄pter negligentia nimis crassam et rephensibilem vel p̄uersā aīmi volūtate. vñ talis i comparabilr plus peccat. & minus est excusabilis. q̄ si cognitionē sapientie nō h̄ret. Ait em̄ beatus Iacobus. Sciēti bonū facere & nō fatiēti peccatū est illi. Exemplū de quodā rege qui elegantissime dotat̄ naturalib⁹. & supra dictis gratis excellentissime cumulatus. miro intellect⁹ acumen & memorie viuacitate p̄pollēs audiebat quidē satis benigniter & attente causas. negotia & querelas. & in ip̄a hora videbat moueri. Sed cito post q̄si oblitus oīo nihil aut pauca exequēbat̄ ope. p̄pter qd̄ habebat̄ cōtemptui. nec timebat̄ a malis. nec amabat̄ a bonis. s; ab om̄ibus dānabilis iudicabat̄. & sup̄ inumeris malis que fiebant in regno mexcusabilis dicebat̄. Tandē infirmitate graui correptus. & in extasim raptus videbat̄ se trahi ad iudicium. cui iudex aspectu terribilis & increpatōne durus & in punitōe seuer⁹ apparuit dicēs. Quare gratis meis non es vsus. Quare neglectis regni negociis venatorib⁹. & aucupis & aliis vanitatibus intendisti. Quare grauatis paup̄ibus. & opp̄ssis a te clamantibus nō misertus sic oues inter lupos dimisisti. Quare talentū sapientie nō p̄pter te solū. s; p̄pter pplm̄ meum tibi cōmissū abscondisti. Quare qd̄ videbas agēdum dimisisti. Quare suos tuos timuisti. & plus eos honozasti q̄ me. Contra conscientia tuā eoz volūtatibus & iniq̄s cōsiliis acquiescē voluisti. nōne sapientiam et intelligentia tibi dederā vt scires. potentia vt nō timeres. multitudinē gr̄az vt nō obmitteres. & tu post tergum tuū abiectis oibus negligēter egisti. Iniquos exactozes. raptozes. fures & impios exaltasti. Inter hec obiurgationis verba tortozibus traditus et durissime & diutissime flagellatus. iacens obmutuit. Iudice autē volēte sententia damnationis eius p̄ferre. ecce sanctus vnus cū multitudinē albatoz supplicās rogauit iudicē. vt aīa ad corpus suū reuertente spacium emendādi se h̄ret. Cui iudex intercedentū p̄cibus inclīnatus. misericorditer concessit tempus penitētie. grauiora cōmīās ei supplīcia. si deinceps negligenter ageret tam seuerē castigationis oblitus. Debet ergo rex et princeps diligens esse in opatione. Ait em̄ sen. Sapientis nunq̄ ocio marcet. aliq̄n aīm remissum habet nunq̄ solutū. Accelerat tarda. plixa expedit. dura mollit. ardua exequit̄. Scit enim quid qua via aggredi debeat et cito singula & distincte videt cōsiliū p̄toz. ex apertis obseura estimat. ex paruulis magna. ex pximis remota. ex partibus tota. Circa septimū. scz

de utilitate sapientie. & effectib⁹ eius. Sciēdū q̄ sapientia nihil est fructuos⁹. cuius fruct⁹ multiplex est et innūabilis. nam sicut ait sapiens. puer. viii. Fructus eius p̄ciosior est cūctis opibus. & oīa que desiderant̄. huic nō valent cōparari. Possimus autē d̄re cōpēdiōse q̄ utilitas sapientie est in dirigendis cōscientiis. Sapiens em̄ p̄mo et p̄ncipaliter debet edificare domū cōscientie sue et semetip̄m p̄m̄: us ordinare. Vñ in cōmendationē aīme sapientis dicit̄ puer. xiiii. Sapiens mulier edificat domū suā. Et iterū puer. xxi. Sapientia edificabit dom⁹. Ait etiā saluator. Math. vii. Qui audit verba mea & ea facit assimilabit̄ viro sapienti qui edificauit domū suā sup̄ petrā. Nam sup̄ petrā que est x̄ps debem⁹ edificare domū nostrā. vt immobiliter p̄maneat tanq̄ sup̄ immobile fundamentū. S̄l̄r hic potest edificari domus pulcherrimā. fortis & alta. & om̄ibus bonis plena. Sed sicut ait sapiens tanq̄ domus extermita sic fatuo sapientia. quia videlz fatuo non plus vult manere cū sapientia. q̄ in domo extermitata. id est ruimosa. vacua. feda. & fetida. & ideo domus eius. i. conscientia est sicut domus extermitata. id est ruimosa quia quotidie corruit in peccatū. vacua meritis & om̄ib⁹ bonis. feda p̄ imūditia. fetida per infamiam. Item sapientia est utilis in cōferendis cōsiliis. Scriptū est em̄ p̄. viii. Ego sapientia h̄ico in cōsilio. Quāto em̄ hō sapientior est tāto libentius tractat cōsilia sua cū sapientibus. Vñ dauid habuit secum naethan p̄phetam et sadoch sacerdotē. chusi. & achitophel. qui fuer̄t hoīes sapientissimi. Et salamon s̄l̄r viros expertissimos. & thobias docēs filiū suū ait. Tho. iiii. Cōsiliū a sapiente p̄quire. vñ rex quantūcunq̄ sit sapiens debet habere cōsiliarios sapientes. Item sapientia est utilis in p̄ferendis iudiciis. vñ salamo sapientia petens a dño ait. iiii. Reg. iiii. Tu dñe fecisti me regē sup̄ populū tuum multū. qui tam innumerabilis est q̄ puluis terre. da mihi sapientia & intelligentiam. Quis em̄ p̄t hūc pplm̄ tuū digne. qui tā gr̄adis ē iudicare. De eodē etiā d̄r. timuer̄t regē audiētes sapientia dei esse in eo ad faciendū iudicium. Item sapientia utilis est in p̄ferendis molestiis. Nam tribulationes et aduersitates huius mūdi siue a deo siue ab hoīe inferantur multū sunt viles et meritoz. Si quis eas ad salutē suā nouerit ordinarē. vñ magne sapientie est scire vti eis in bonū. & ad salutē suā cōuertere. p̄pter quod ait sapiēs. Qui patiens est multa gubernabit̄ sapientia. Reuera magna est sapientia de malis eligere bona. de damnis lucē de duris suauia. de amaris dulcia. Qui autē impatiēs ē sustiebit̄ damnū. quia siue sit afflictio cozpozis. siue rei temporalis amissio. siue q̄cunq̄ desolatio cordis. hec impatiēti aīmo inferūt maiozes angustias. & mens eius vehemētius cruciat̄. & nihilominus p̄dit meritum. & siue facit aīme detrimētū. Item utilis est sapientia i p̄pellēdis iniuriis. Si regi vel p̄ncipi

fiat iniuria magna discretione opus est in repellendo. dissimulando. tolerando. etiam vel vindicando. quia sicut ait sapiens. vir sapiens fortis est. et vir doctus robustus. et validus. quia cūdi spositōe inicitur bellū. Et iterū. Gubernaculis tractāda sūt bella. vñ qui sapientior ē in talibus est fortior & potentior ceteris paribus. Scriptū est em̄. Maior est sapientia q̄z arma bellica. Et iterū melior est sapientia q̄z vires. Et iterū. oīm potentior est sapientia. **U**terque vti-
lis est sapientia in p̄cauēdis insidiis. Nam & demones suis temptatōib⁹ nos multipl̄r circūuenire cōtendūt. et hoīes p̄ astutias suas nos multipl̄r seducere molūtur. Ideo opus est esse hoīem vñdīqz circūspectū. & ex oīm parte mlt̄ifozmīter oculatū. nā inter tot et tātas hostis antiqui insidias. & inter tā exq̄sitas hoīm malignoz versutias. plures oculos nos opus est habere. q̄z argus h̄m fabulas habuisse dicatur qui tñ centū fingit̄ habuisse. vñ i apocalipsi dicunt̄ aīalia scā plena oculis aū & retro. In eze. vero d̄z. q̄ totū corp⁹ eoz plenū erat oculis. Et iterū ibidē. Omne corpus eoz & colla & manus et p̄ne plena erāt oculis. Ideo scriptus est. sapiēs timet & declinat a malo. tñ sapientiam nō vincit malicia. vñ de iacob dicit̄. i fraude circūuentiū illi affuit sapientia & honestū fecit illū. custodiuit illum ab inimicis. & a seductoribus tutauit illū. **S**ciendū etiā q̄ p̄ sapientia cognoscimus que sup̄ nos sūt id ē deū ad diligendū. quia dilectio dei honozabilis est sapientia. eccl̄i. i. & celestia ad apperendū sicut hozta ap̄. dicens. Col. iii. Que sursum sunt querite. vbi xps est in dextera dei sedens. Que sursum sunt sapite. hec est vera sapientia. id est cognitio sapida. hec maxime delectabilis est. Sicut sup̄ dicebat̄. **I**te que intra nos sūt. id est nosipos. et ea que in nobis sunt. id est mozes bonos vel malos. merita vel demerita. vel dei bñficia & nra maleficia. hec omnia nos ad hūilitatē inclināt. Vbi autē hūilitas. ibi & sapientia. puer. xi. Hec sapientia maxime necessaria est homi ad salutē. vnde Bern. Stude nosse te. quia melior es & laudabilior si te noveris. q̄z si te neglecto scires cursus syderum. vires herbarū. cōplexiones hoīm. naturas aīalium. omniūqz celestiu. et terrestriu h̄res scientiā. licet em̄ noueris omnia misteria. alta celi. lata terre. pfūda maris &c. si te nescieris. eris similis homi edificāte domū suā sine fūdamēto. ruina faciēs nō structurā. quicqd em̄ extra te extruxeris. erit instar aggesti pulueris ventis expositi. **I**tem que circa nos sūt. i. pximos vt sciamus qui boni. qui mali. qui seductores & duplices. qui veraces. qui sapientes. qui factui. qui amici. qui inimici. & p̄sequēs quos diligere & nobiscū assumē. & quos vitare. vel a nobis elōgare debeamus hoc maxime necessariū est p̄ncipi vt sciat de quib⁹ possit cōfidē quos in consiliū suū vocare. vel malis officiis instituere. quos amare feruentius. & amplius debeat honozare. **I**te que infra nos sunt id est

mundū et omnia mūdialia tanqz trāsitoria. parum vtilia et dilectoribus suis plerumqz nocua. Vere em̄ sapiens eris. sicut ait seū. si dignitate rebus nō opinioe multoz. s̄ ex eaz natura constituas. nā scire debes. q̄ quedā vñr eē bona & nō sunt. et q̄dā vident̄ esse bona & sunt quecūqz autē ex rebus trāsitoris possides. non mireris. nec magni estimes. quod caducū est. nec apud te que habes tanqz aliena seruabis. s̄ p̄ te tanqz tua dispenses et vtaris. **I**te seū. Si sapiens es aīmus tuus tribus temporibus dispense. p̄ntia. ordina. futura p̄uide. p̄terita recardare. P̄sentia quippe debet sapiēs ordina re. vbi em̄ nō est ordo. ibi est cōfusio. debet ergo semetipm̄ & vitā suā totum tempus suum & omnia facta sua prudēter et vtiliter ordina re. misteriales in domo. officiales in regno. p̄fatis cōditionibus p̄sonaz tempoz & terrarū. **H**anc sapientia habuit salomon. sicut scriptus est. Videns regina saba omnē sapientiam salomonis. domū quā edificauerat. & cibos mēse eius. et ordines ministrantiū. vestesqz eoz & p̄ncernas. & holocausta que offerebat per singulos dies. nō habebat vlē spm̄. **P**reterita debet sapiēs recordari. videlicet diuina bñficia ad regratiandū. mādata ad exequendū. iudicia districta. que iam fecit et vltiones quas exerceuit ad timendū. quō sc̄z p̄pter peccata deleuit totū mundū diluuiō. sodomā & gomozrā & finitimas ciuitates incendio. egyptios mlt̄ipliciter flagellauit. & tandem eos omes filios isrl̄ p̄sequēs. submersit in mari rubzo. filios isrl̄ multoties & multipliciter occidit in deserto. & in terra p̄missionis temporib⁹ iudicium & diebus regū. sicut multa legimus exempla in scriptura. Quis etiā recordari suffic̄ q̄lia iudicia exercuerit deus in diuisis terraz partibus temporib⁹ retroactis. debet etiā recordari peccata sua. p̄p̄ia ad penitendū. & lachrymis diluendū. facta nihilomin⁹ antiquoz regum & p̄ncipū. s̄. p̄bitates largitates. sapientia pietatē iustitiā et alia h̄mōi ad imitandū. mala etiam facta scripta sūt ad correptionē nram ne filia fatiēs i penas filis incidamus. vñ ait sapiēs. Per agrū hoīs pigri transiui. & p̄ vineaz viri stulti. et ecce totū repleuerant vrtice. opuerant faciē ei⁹ spine. & ex hoc didici sapientiaz. **I**dē pestilente flagellato stultus sapientior erit. **F**utura s̄l̄ p̄uide debet vir sapiens. Sicut docet seū. Qui nihil de futuro p̄meditat̄. icautus in omnia incidit. p̄pone autē aīmo tuo & mala futura et bona. vt illa sustinē possis. illa moderari. Idem si sapiēs eē cupis in futura p̄spectū intende. et que possūt cōtingē in aīmo tuo cūcta p̄pone. nihil tibi subitū sit. s̄ aū totū p̄spicias. nā qui p̄uidus est. nō dicit nō putauit hoc fieri. qz nō dubitat. s̄ expectat. nō suspicat. s̄ timet. **H**anc sapientia specialiter habuit Ioseph q̄ cōtra famē futurā septē ānis p̄uidēdo egyptū & mltas alias regiōes salauit. **I**dō dixit ei pharao rex egypti. Nūquid sapientiorē te poterim⁹ muenire. tu eris sup̄ domū meā.

DE FRUCTIBVS. DIS. VII.

DEinde cōsiderandū est de fructib⁹
Et circa hoc cōsiderāda sūt quinq⁹
Primo utrū fruct⁹ sint act⁹. Scōdo
 utrū differāt a bēitudinib⁹. Tertio
 de nūo eoz⁹. Quarto d̄ opōne eoz⁹ ad opa car
 nis. Quinto que mouere debent ad pducēdū
 fructus. **A**d p̄mū. s. utrū fructus sint act⁹
 sciendū. q̄ nomē fructus a cozpalibus ad spi
 ritualia est trāslatū. Dicit̄ aut̄ in cozpozalibus
 fructus qui ex plāta pducit̄ cum ad pfectionē
 puenerit. & quandā in se suauitatē h̄. qui qui
 dē fruct⁹ ad duo compari p̄. s. ad arbozē pro
 ducentē fructū ip̄m & ad hoīem qui fructus
 ex arboze adipiscit̄. Scōm hoc ergo nom̄ fru
 ctus in rebus spūalibus dupl̄r accipe possum⁹
Vno mō. vt dicat̄ fructus hoīs. q. arbozis id
 quod ab eo pducit̄. **A**lio mō. vt dicat̄ fruct⁹
 hoīs id qd̄ hō adipiscit̄. nō aut̄ omē id qd̄ ad
 piscit̄ hō habz rōez fructus. s. id quod est vlti
 mū delectatōez hīs. **H**abet em̄ hō & agruz &
 arbozē que fructus nō dicunt̄. s. solū id quod
 est vltimū. qd̄ scz ex arboze & agro hō intēdit̄
 h̄e. & h̄m hoc fructus hoīs dicit̄ vltimus ho
 minis finis quo debet frui. **S**i autē dicat̄ fru
 ctus hoīs id qd̄ ex hoīe producit̄. sic ip̄i actus
 hūani fructus dicunt̄. opatio em̄ est actus se
 cūdus opantis & delectatōez h̄. si sit oueniēs
 opanti. **S**i igit̄ opatio hoīs pcedat ab hoīe h̄m
 facultatē sue rōis. sic dicit̄ esse fruct⁹ rationis
Si vero pcedat ab hoīe h̄m altiozē virtutē que
 est virtus spūssancti. sic dicit̄ opatio esse hoīs
 fructus spūssancti. q̄si cuiusdā diuini semis.
Dicit̄ em̄. i. Jo. iii. Omis qui natus est ex deo
 peccatū nō facit. qm̄ semē ip̄ius in eo manet.
Notandū aut̄ q̄ licet fructus habeat rationez
 vltimi finis vt dictū est. tñ nihil phibet alicu
 ius fructus esse aliū fructū. sicut finis ordiā
 tur ad finē. dicit̄ em̄ sap. iiii. Bonozum laboz
 gloriozus est fruct⁹. & Jo. iiii. Qui metit mer
 cedē accipit. & cōgregat fructū i vitā eternā.
Opa igit̄ n̄ra inquantū sūt effect⁹ spūssancti
 opantis in nobis. h̄nt rationē fruct⁹. s. inqua
 tum ordimanē ad finē vite eēne. sic magis h̄nt
 rationē floz. **V**n̄ dicit̄ eccl̄. xxiiii. Flores mei
 fructus honozis et honestatis. **I**tem cū fruct⁹
 a fruēdo dicat̄. h̄m at̄ Aug. x. de trinitate frui
 mur cognit̄is in quib⁹ volūtas ppter se dele
 cata oquiescit. **V**olūtas hoīs p̄t in aliquo pro
 pter se delectari dupl̄r. **V**no mō secundum q̄
 ly ppter dicit causam finalem. & sic ppter se
 nō delectat̄ aliqs. nisi i vltimo fine. **A**lio mō
 h̄m q̄ designat causam formālē. & sic ppter se
 aliquis delectari p̄t in omī eo quod est dele
 ctabile h̄m suā formā. sicut patz q̄ infirm⁹ de
 lectat̄ in sanitate ppter se sicut in fine. **I**n me
 dicina aut̄ suauī nō sicut in fine. s. sicut in ha
 bente sapozē delectabilē. **I**n medicina autē au
 stera nullo mō ppter se. s. solum ppter aliud.
Sic igit̄ dicendū est q̄ in deo delectari debet
 hō nō ppter se. s. ppter vltimū finē. in actib⁹
 aut̄ virtuosīs nō sicut ppter finem. s. propter

honestatē quā cōtinet delectabilem virtuosīs.
 vñ Ambro⁹ dicit. q̄ opa virtutū dicunt̄ fru
 ctus. quia suos possessozes scā et sincera dele
 ctatōe reficiūt. **I**te nota q̄ etsi aliq̄ vtutes enu
 merant̄ ab ap̄lo inter fructus. puta caritas. fi
 des. māfuetudo. cōtīnēcia. castitas. que nō sūt
 actus s. habitus. noīa virtutū sumunt̄ q̄nq⁹
 pro actibus eaz⁹. **S**icut Aug. dicit q̄ fides est.
 credere qd̄ nō vides. & caritas est motus aimi
 dd diligendū deū. & pximū. & hoc mō sumū
 tur noīa virtutū in enumeratione fructuum.

Ad h̄m. scz utrū fructus differant a beati
 tudinibus. **D**icendū q̄ plus requirit̄ ad rōem
 beatitudinis. q̄ ad rationē fructus. nā ad ra
 tionē fructus sufficit q̄ sit aliqd̄ hīs rationez
 vltimū & delectabilis. s. ad rōez beatitudis vltē
 rius requirit̄ q̄ sit aliqd̄ pfectū. & excellens.
 vñ omēs bēitudines possūt dici fructus. s. nō
 cōuertit̄. **S**ūt em̄ fruct⁹ quecūq⁹ virtuosa opa
 in quibus hō delectat̄. s. bēitudines dicunt̄ so
 lum opa pfecta. que etiā ratione sue pfectōis
 magis attribuuntur donis q̄ virtutibus.

Ad tertiu. s. de numero fructū. sciendū
 q̄ ap̄ls valde cōueniēter enūat duodecim fru
 ctus spūs. Gal. v. **E**t possūt signari p duodeci
 fructus de quib⁹ d̄z apoc. vltimo ex v̄qz par
 te flumis lignū vite afferens fructus duodeci
 quia vero fructus dicit̄ quod ex aliquo pnci
 pio pcedit. sicut ex semē vl radice. **A**ttēdēda
 est distinctio hoz fructū h̄m diuersū pcessū
 spūssancti in nobis. qui quidē pcessus attēdit̄
 h̄m hoc vt p̄mo mēs hoīs in seip̄a ordinet̄. hō
 vero ordinet̄ ad ea que sunt supra vel iuxta.
 tertio vero ad ea que sunt infra. **T**unc autem
 bñ mens hoīs disponit̄ in seip̄a. qm̄ mens ho
 minis bñ se h̄t & in bonis et in malis. p̄ma at̄
 dispositio mētis hūane ad bonū. est p amozē.
 qui est p̄ma affectio et oim affectionū radix.
Et ideo inter fruct⁹ spūs p̄mo ponit̄ caritas.
 in qua specialiter spūssanctus dat̄ sicut i pro
 pria similitudinē. cum et ip̄e sit amoz. vñ dicit̄.
 ro. v. **C**aritas dei diffusa est in cozdibus n̄ris p
 spūssanctū qui datus est nobis. **A**d amozē autē
 caritatis. ex necessitate sequit̄ gaudiū. **O**mnis
 em̄ amans gaudet ex cōiunctione amati. **C**ari
 tas aut̄ semp h̄t p̄ntem deum quem amat. h̄m
 illud. i. Jo. iiii. **Q**ui manet i caritate in deo ma
 net et deus in eo. vñ sequela caritatis est gau
 diū. pfectio at̄ gaudiū est pax quantū ad duo.
Primo quidē quantū ad quietem ab exteriori
 bus cōturbantib⁹. **N**ō em̄ p̄t pfecte gaudere
 de bono amato. qui in eius fruitione ab aliis
 p̄turbat̄. **E**t iterū. qui pfecte coz h̄t in vno pec
 cato a nullo alio molestari p̄t. cum aliud. q.
 nihil reputet. **V**n̄ dicit̄ in. p̄s. pax multa dili
 gentibus nomē tuū. & nō est illis scādalu. qz
 ab exteriorib⁹ nō p̄turbant̄ quim deo fruant̄.
Scōdo quantū ad sedationē desiderii fluctuā
 tis. nō em̄ pfecte gaudet de aliquo cui nō suf
 ficat id de quo gaudet. hec at̄ duo ipoztat pax.
 scz vt neqz ab exteriorib⁹ p̄turbemur. et vt de
 sideria n̄ra cōquiescāt i vno. **V**n̄ post caritatē

et gaudiū. tertio ponit pax. In malis autē bñ se habet mens quantū ad duo. Primo quidez vt non pturbet mens p iminentiā maloz. qd ptinet ad patientiā. Secdo vt non pturbet in dilatione bonoz. quod ptinet ad longanimitatem. nā carere bono habet rationē malī. vt dicitur in v. et b. Ad id autē quod est iuxta hoīem scz pximū bñ disponit mēs hoīs. Primo quidem quantū ad voluntatē benefaciēdi. & ad hoc ptinet bonitas. Secdo quantū ad bñficiētie executōez & ad hoc ptinet benignitas. dicunt em benigni. quos bonus ignis amozis feruere facit ad bñficiēdum pximis. Tertio quantū ad hoc qd equanimiter tolerant mala ab eis illata. & ad hoc ptinet māsuetudo. que cohibet iras. Quarto quantū ad hoc vt nō solū p iras pximis nō noceam. s; etiā neq; p fraudē vel p dolū. & ad hoc ptinet fides si p fidelitate sumat. Sed si sumat p fide qua credit in deum sic p hanc ordinat hō ad id qd est supra se. vt scz homo intellectū suū deo subiiciat. & p consequēs sua que ipius sunt. S; ad id quod ifra est bñ disponit hō. Primo qdē quantū ad exterioroz actiōes. p modestiā que in omnib; dictis & in factis modū obseruat. quantū ad interioroz cōcupiscētiās. p cōtinentiā et castitatem. siue hec duo distinguant p hoc qd castitas refrenat hoīem ab illicitis. cōtinentia vero etiā a licitis. siue p hoc qd cōtinēs patiē cōcupiscētiās. s; nō deducit. castus etiā neq; patiē. neq; deducit. Et nota qd cū ipse apo; vnū solū fructū ponē videat. ro. vi. Habetis fructū vestrū in sanctificationē. & ysa. xxvii. dicit. hic oīs fruct; est vt auferat pccm. Hoc nō est cōtra enumerationē pdictā. quia sanctificatō fit p omēs virtutes p quas etiā peccata tollunt. vñ fructus singl; ibi noīatur. ppter virtutem generis. quod in multas species diuidit. s; quas dicunt mlei fructus. Item dñs. Math. xiii. ponit triplcē fructū terre bone. scz centesimū. sexagesimū. & tricesimū. s; ista nō diuisificant. s; diuersas spēs virtuoz actuū. s; s; diuisos pfectōis gradus. etiā vnus ututis sic cōtinentia cōiugalīs dicit signari p fructū tricesimū. cōtinentia vidualis p sexagesimū. virginalis autē p centesimū. & aliis etiā modis sancti distinguūt tres euāgelicos fructus s; tres gradus virtutis. & ponūt tres gradus. quia cuiuslibet rei pfectio attendit s; pncipiū. mediū & finē. Item cum fructus habeat rationē vltimī. fides cum & si accipiat. put est fundamentū. habz quandā rationē vltimī. & delectabilis. s; quod cōtinet certitudinē. vñ Glo. exponit. fides id est de inuisibilibus certitudo. Item cū fruct; habeat rationē delectabilis. paciētia tñ & longanimitas. que habēt esse in rebus cōtristantib;. dicunt esse fruct;. qz hoc ipm quod est non pturbari in tristitiis habz delectabilis rationē. Ad quartum scz de oppositione fructū ad opa carnis. Scien dum qd opa carnis & fructus spirit; possunt accipi duplz. Vno mō s; mōmū rationem.

et hoc mō in cōmuni fructus spū sancti cōtrariānt opibus carnis. Spūs em scūs monet humanā mentē ad id qd est s; mōmū rationē. vel potius ad id quod est sup; rationē. appetitus autē carnis qui est appetitus sensitiuus trahit ad bona sensibilia. que sūt infra hoīem. vñ sicut motus sursum & motus deorsum cōtrariānt in naturalibus. ita in opibus hūanis cōtrariātur opa carnis fructib; spūs. Alio mō possūt cōsiderari s; mōmū pprias rationes singuloz fructuum enumeratoz et opum carnis. & sic nō oportet qd singula singulis cōtraponant. quia sicut dicitur est apo; nō intendit enūare omīa opa spūalia. nec omīa opa carnalia. s; tñ scdm quandā adaptatiōē. Aug. sup eplam ad gala cōtraponit singulis opib; carnis singlos fructus. Sicut fornicationi que est amoz explēde libidinīs a legitimo cōnubio cōsolutus. opponitur caritas p quā aīma cōiungit deo. i qua etiā est vera castitas. imūditie autē sūt omīs perturbationes. de illa fornicatione cōcepte qbus gaudiū trāsqullitatis opponit. ydoloza autē seruitus ppter quā bellū gestū est adūsus euāgelīū dei. opponit paci. Contra veneficia autē & inimicitias. & cōtentōes et emulationes. aīmositates et dissensiones. opponunt longanimitates ad sustinendū mala hoīm. inter quos uiuimus. & ad curandū benignitas. & ad ignoscendū bonitas. Heresibus autē opponit fides inuidie māsuetudo. ebrietatibus & comessationibus continentia.

Quoniam quātū scz que mouē debēt ad fructus spūales pferendū. Sciendū qd fructum multiplicē legimus in scriptura. Est em quidā fructus phibitus. quia venenosus. & mortem inferēs. & ideo sollicitē fugiendus. de quo puer. x. fructus impiū ad peccatū De phibitione fruct; huius. & quantū sit venenosus et mortē inferēs. habemus expresse. Gen. ii. De ligno scientie boni et mali. ne comedas. In quocunq; enim die comederis ex eo. morte morieris. Serpens autē id est dyabolus i specie serpētis apparēs dixit ad mulierē. Cur pcepit vobis deus vt nō comederis de omī ligno paradisi. Cui rōdit mulier. De fructu lignoz que sunt in paradiso vescimur. De ligno autē quod est i medio paradisi pcepit nobis deus ne comederem. & ne tangerem. ne forte moriamur. Dixit autē serpens ad mulierē. neq; qz moriamini &c. Sequit. Vidit mulier qd bonū esset lignū ad vescendū. Hoc cognouit ex odoratu. Et pulcrū oculis. ecce aspectus. Tulitq; de fructu. ecce tact;. Et comedit. ecce gustus. Et sic in eua cōpletū est peccatū inobediētie. ad quod tñ multe deordinate circūstātie cōcurrerūt. Sequit. Deditq; viro suo. ecce mīqua suggestio. Qui comedit. Et sic cōsumata est transgressio in utroq;. Ite pccū q fuit i peccato pmo; parentū materialr. solet esse spiritalr in peccato vnus hoīs. Nam aspect; est in cogitatione. & odoratus in delectatione. tactus in sensu. gustus in pperatōe. Cōsidera

quã mortiferũ sit venenum peccati. quod non solũ ex gustu occidit hominẽ. verũ etiã ex visu odoratu. & tactu. De hoc fructu loquit̃ apo⁹ ro. v. quẽ fructũ habuistis tunc in illis in quibus nũc erubescitis. Nam finis illoꝝ mors est.

Ite est alius fructus nobis exhibitus ad mendũ & auferendũ virus mortifeꝝ pmi fructus. ps. bñdixisti dñe terrã tuã auertisti. &c.

Sequit̃. Dñs dabit benignitatẽ & terra nra. id est virgo beata que est celesti bñdictione suscepta. dabit fructũ suũ. Fructus iste est sũme speciosus. saporosus. p̃ciosus. & copiosus. primo quidẽ speciosus est inestimabilis in decoꝝe. cuius pulcritudineꝝ sol et luna mirant̃. cuius specie celestes ãgeli rapiunt̃. in quem sicut ait apo⁹ petrus. desiderat̃ angeli p̃spicere. i. pe. i. hũc igit̃ fructũ sumam⁹ nobis. sicut oꝝ leuit. xxiii.

Sumetis vobis die p̃mo in principio ex quo incipietis vsum districtiõis h̃re. vel ex quo dies gr̃e vob̃ cepit illucescẽ. vobis. i. ad utilitatem vestram. sc̃z ad informatõẽ intellectus refectionem affectus. & directionem effectus.

Fructus arboris pulcherrime. id est virginis gloriose. pluralit̃ dicit fructus. qz licet sit vnus in p̃sona. tñ est valde multiplex in effectu.

sc̃z p̃ subtilit̃ itũẽti & deuote meditatãti. Beata uirgo bñ oꝝ arbor pulcherrima. pulchra quidẽ in matris vtero p̃pter sanctificationẽ. pulchra oꝝ in mũdo p̃pter vite p̃fectionẽ. pulcherrima in celo p̃pter glorificationẽ. Itẽ pulchra p̃pter cozpozis et cordis integritatẽ illibatissimã. pulchra oꝝ p̃pter hũilitatẽ p̃fundissimã. pulcherrima p̃pter fecunditatẽ bñssimã.

Secũdo fructus iste est p̃ciosus inestimabilis in valozẽ. reddit em̃ vitã gr̃e pditã p̃ peccatũ. puer. x. fructus iusti ad vitã. Dicamus ergo virginĩ gloriose.

Bñdicta filia tua dño. quia p̃ te fructum vite cõmunicauimus. Et illud Luc. ii. Bñdicta tu inter mulieres. & bñdictus fru. ven. t. Non qz tu bñdicta ideo ille bñdictus. s̃ qz ille te p̃ueit in bñdictionib⁹ dulcedinis. de qua bñdictõẽ ps. Bñdixisti dñe terrã tuã. & sequit̃ multiplex effectus huius benedicti fructus. aueristi capitiuitatẽ iacob. remisisti iniquitatẽ &c. vsqz illuc cõuerte nos.

Tertio fructus iste est saporosus inenarrabilis in dulcoze. Can. ii. fructus eius dulcis gutturi meo. Et eccl. xi. Breuis in volatilib⁹ ap̃is. & in itũ dulcozis habet fructus eius. In itũ inq̃t. quia licet in se dulcorẽ habeat infinitũ. tamẽ quicq̃d p̃t ab hoĩe viatoze sentiri. nõ est nisi in itũ illius dulcedinis quã degustãt sancti in p̃ria.

Quarto fructus iste copiosus est et indefectibilis in vi goze. Dan. iiii. videbã. & ecce arbor in medio terre. altitudo eius nimia. magna arbor et fortis. & p̃ceritas eius celũ cõtingens. aspectus eius vsqz ad terminos vniuersẽ terre. folia eius pulcherrima. & fructus eius nimius. & esca vniuersoꝝ in ea &c.

Hic sp̃ualit̃ intelligendo. notant̃ in virgine glorioza septẽ cõditões nobilissime. p̃pter q̃s e a nob̃ sũmope venerãda.

Primo namqz describit̃ quãtum ad situs aptitudinẽ. in medio terre. deus em̃ rex ñr aũ secula opatus est salutẽ in medio terre. vñ beata virgo dicit̃ esse in medio terre. tanqz oim̃ mediatrix. vñ. Bern. Opatus est salutẽ in medio terre. In vtero videlicet virginis marie. q̃ mirabili p̃prietate terre medium appellat̃. Ad illã em̃ sicut ad mediũ. sicut ad archanum dei sicut ad rerũ causam. sicut ad negociũ seclõꝝ respiciũt. & qui in celo sunt. & qui habitãt in inferno. & qui nos p̃cesserũt. et nos qui sum⁹ & qui secunẽ et nati. Illi qui sũt in celo vt refartiant̃. Illi qui sunt in inferno vt eripiãtur. qui p̃cesserũt vt p̃phete tui fideles inueniãtur nos qui sumus vt gr̃am cõsequamur. illi qui secunẽ vt glificent̃.

Secũdo describit̃ quantum ad eius celsitudinẽ. Altitudo eius nimia & p̃ceritas eius cõtingens celũ. Tertio quantum ad sui latitudinẽ. Aspectus eius vsqz ad terminos vniuersẽ terre. Quarto quantum ad eius fortitudinẽ. Arbor magna et fortis. Quinto quantum ad folioꝝ pulcritudinẽ. Folia eius pulcherrima. Sexto quantum ad sui plenitudinẽ. Et fructus eius nimius. Copiosus quidẽ est. qz p̃t aĩam vnã reficere quã totus mundus diuitiis delitiis et honoribus plenus facere nõ possit. Copiosior. qz toti mũdo sufficere p̃t. Copiosissimus. qz nunqz p̃t deficere. S̃ nimius. qz si essent infiniti mũdi et semp durarẽt. om̃ibus sufficeret iste fructus. & semp excederẽ. Septimo describit̃ quantum ad vsum p̃mptitudinẽ. Esca vniuersoꝝ in ea. Esca delicatissima. esca reficiens. palatuz aĩme ad saporẽ afficiẽs. cũctis sufficiens. & in te nunqz deficiens. & sumentẽ in bono p̃ficiens.

Tertio est alius fructus quẽ debem⁹ p̃ducere. & quẽ de⁹ requirit a nob̃ sub intermissione damnationis eterne. Math. iii. Om̃is arbor que non facit fructuz bonũ excidet̃ & in ignem mittet̃. ita om̃is hoĩ qui nõ facit opera bona excidet̃ a consortio dei & sanctoꝝ. & in ignẽ iehẽne mittet̃. Chri. Due quidẽ sũt pene ignis gehenne. et casus glie. Nouimus aut̃ qz multi iehẽnam solũ abhorret̃. Ego autẽ casum glie multo amariorẽ iehẽna esse dico. Intolerabile quidẽ malũ e gehẽna. s̃ si decies mille gehẽnas ponat quis. nihil eũ diciturus est quale est ab illa glia excidere. Terroz huius cõminationis horribilis aĩos ñros excitare deberet ad fructus copiosos bonoꝝ opum p̃ferendũ. Nota qz ficulnea que esuriẽte dño ficus non habuit. maledicta fuit a domino. & statim aruit. Math. xxi. Notandũ aut̃ qz sicut sũt quedam arbores infructuose. vt querc⁹. vlm⁹. et hmõĩ que fructũ nõ faciũt. vel si quẽ faciũt nõ hũano esui aptuz. s̃ porcino. quedã autẽ p̃ferunt fructũ mortiferũ. quedã fructũ vitile & suauẽ. Itẽ quidã sũt velut arbores infructuose q̃ nullũ fructũ p̃ferunt. sicut hoĩes ociosi. desidiosi quasi sp̃m nõ h̃ntes. vel si fructũ afferũt. id e opa faciũt. nõ hũano esui apta sũt. s̃ porcino. tales sũt filii huius seculi qui in cõmestacõib⁹ & ebrietatibus. ludis & chozeis. in venatõibus et aucupis vitã agũt. de talibus dicit̃ sap. iiii.

Vana est spes eorum et labores sine fructu. **Et** infra. iiii. fructus eorum iutiles et acerbi ad manducandum. & ad nihilum apti. Quidam autem mortiferum fructum ferunt. de quibus. **Matth. vii.** Mala arbor fructus malos facit. **Sap. x.** In testimonium nequie fumigabunda extat deserta terra. vere eorum miserum peccatorum est velut terra deserta inculta. s. sicca sterilis. & non habitata. est etiam fumigabunda. euaporans seque fumum fetidum & corruptiuum infamie. quia deus frequenter occulta peccata punit per infamiam manifestam. **Sequitur** Et in certo tempore fructus habentes arbores. In sordibus dicunt esse quedam arbores exterius quidem pulcherrimos fructus habentes. qui si appetantur. exit inde fumus et cinis. sic ex vita et operibus impiorum exit fumus obscurus & fetidus. & cinis combustionis eterne. Quidam vero bonum fructum profert. **De quibus. Matth. vii.** Arbor bona fructus bonos facit. **Sed** quare infructuosas arbores distinguimus a malis arboribus. cum dominus non distinguat. nisi duo genera. **Matth. vii.** Arbor bona fructus bonos facit. Mala autem arbor fructus malos facit. **Et** **Matth. xii.** Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum. aut arborem malam et fructus eius malum. Si quidem ex fructu arbor cognoscitur. **Notandum** autem quod ad hoc quod arbor fructificet. quatuor requiruntur. **Primum** est localis congruentia. vnde de viro iusto dicitur in psalmo. **Erit** tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. **Et** **eze. xvii.** dicitur de vinea. In terra bona super aquas multas plantata est. ut faciat frondes & portet fructum ut sit in vinea grandem. **Ad** hoc est exemplum de semine. cuius vna pars cecidit secus viam. **Alia** inter spinas. **Alia** inter petras. **Alia** in terram bonam. **Luc. viii.** Aliud cecidit in terram bonam & ortum fecit fructum centuplum. **Sed. Matth. xiii.** dicitur. **Alia** ceciderunt in terram bonam & dederunt fructum. aliud centesimum. aliud sexagesimum. & aliud tricesimum. **Secundo** requiritur radice adherentia. **Re. xix.** & **ysa. xxxvii.** Mittere id quod saluatum est de domo iuda. & quod relictum est radicem. deorsum. & faciet fructum sursum. & **Io. xv.** dicit saluator. qui manet in me & ego in eo. hic fert fructum multum. sed de quibusdam dicitur in canonica iude. **Hic** sunt arbores autumnales infructuosae. bis mortue eradicantur. **Nota** arbores autumnales dicitur. id est in autumno plantate quare radix non potest figi firmiter in terra. quia tunc non est tempus idoneum ad plantandum. ideo sunt infructuosae. & quod peius est. dicitur quod sunt bis mortue. mortue quidem sunt. quia non habent principium vite. s. caritatem. **Greg.** Non habet aliquid viriditatis ramus boni operis. si non manet in radice delectationis vel caritatis. **Item** mortue. quia mortiferum fructum ferunt. & tamen sibi quibus aliis multis mortem inferunt. **Tertio** requiritur culture diligentia. puta transplantatio. **Nam** que in vno loco inimicum bene fructificat. in alio loco. s. aptiori melius fructificat. vnde de viro iusto dicitur. **Iere. xvii.** erit quasi lignum quod transplantatum super aquas. quod ad huc usque mittit

radices suas. **Sequitur** nec aliquis desinet facere fructum. **Item** quibus requiritur insertio. Arbor enim fructum amarum faciens et siluestrem quoniam insertum in arborem fructiferam dat fructum bonum et lapidum sicut dicit apostolus **ro. xi.** Tu autem cum in oleaster es. insertus es in bonam oliuam. & factus es socius id est participes radicis. s. patriarcharum & prophetarum & pinguedinis oliue. id est dulcedinis gratie spiritus sancti. **Exemplum** vero nabugodonosor. **dañ. iiii.** Succidite arborem. & dissipate eam. attamen germen radicis eius in terra finite. **Iste** fructum ferebat amarissimum & mortiferum. s. ydolatrie & tyrannidis. ideo succisus est de regno suo. et ablata est tota malicia arboris & inserta in bonam. **Nam** sequitur. **Alcissimo** benedixi. & viuente in semper terno laudauit. **Item** requiritur putatio & superfluum amotio. **Can. ii.** Tempus putationis aduenit. & **Io. xv.** omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum. et omnem qui fert fructum purgabit eum. ut fructum plus afferat. **Ite** quibus requiritur circumfossio & appositio nutrimenti. **Luc. xiii.** Arbor ficus habebat quis plantata in vinea sua. et dixit dominus vinee procuratori suo. ecce anni tres sunt ex quo vobis queres fructum in ficulina hac. & non inuenio. succide ergo illam. ut quid etiam terram occupat. at ille respondens. dixit illi. domine dimitte illam & hoc anno usque dum fodeas circa illam & mittam stercoz. nota et exponere. **Ite** quibus requiritur irrigatio. vnde **eccl. ii.** feci ortos & pomeria. & coleui ea cuncti generis arboribus. & extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem siluas lignorum germinantium. & **eccl. xxiiii.** Dixi. rigabo ortum meum plantationum. & inebriabo partem mei fructum. **Denique** requiritur custodie vigilantia. quia non minus est virtus quam querere partem tueri. **pu. xxvii.** Qui seruat ficum. comedet fructus eius. **Tres** autem custodes adhibendi sunt videlicet clausura discipline. id est murus vel serpes spinosa per quam asperitas vite signat. vnde **Matth. xxi.** Homo erat prefamilias qui plantauit vineam. et sepe circum dedit ei &c. **Nota** totum **Item** **ysa. v.** vinea facta est &c. **Sequitur** auferam sepe eius. & erit in direptionem. diruam maceriam eius. & erit in osculationem. **Secundus** custos est timor. de quo dicitur **eccl. i.** Plenitudo sapientie timere deum. & plenitudo a fructibus illius. **Sequitur**. Corona sapientie timor domini replens pacem & salutis fructum. **Tertius** custos est humilitas per hanc oliuam. ficus. & vitis fructus suos custodire uolentes recusant ut regiam dignitatem. & non luerunt inter ligna cetera promoueri. **Iudicium. ix.** **Nota** bene quod dicitur ibi. **Et** ideo **eccl. vi.** Non te extollas in cogitatione tua velut thaurus. ne forte elidat virtus tua per stultitiam. & folia tua comedas. & fructus tuos perdas. et relinquantur. velut lignum aridum. **Quarto** ad hoc quod arbor fructificet necessaria est celestis in fluctia. s. calor solaris. & humor pluuialis. vnde quia in uere solis esse caloris solis influentia plusquam in hyeme. ideo arbores tunc incipiunt producere frondes. flores. & fructus. **Luc. xxi.** Videte ficulinam et omnes arbores cum producant iam ex se fructum. scitis quoniam

prope est estas. videmus q̄ in eadē arboze po-
ma que sūt versus solē melioza sunt aliis in co-
loze. odoze. & sapoze. pariter & valoze. Ideo
deut. xxxiii. In bñdictione Ioseph dicit̄. de be-
nedictōe dñi terra eius. Sequit̄. de pomis fru-
ctū solis & lune. & osee. xiiii. Ex me fruct⁹
eius inuentus est. & Io. xv. Sine me nihil po-
testis facē. **C**Ad fructū bonoz opum pferen-
dum exercitari debemus multiplici ratione.

Primo quidē ppter interne refectōis du-
roze. vñ Iere. xxix. Plantate ortos et comedite
fructū eoz. Et. iiii. Re. xix. Seminate et meri-
te. plantate vineas. & comedite fructū earum.
Nam sicut ait apls. ii. thi. ii. Labozantē agrico-
lā opozt̄ pmo de fructibus suis pcipe. **S**e-
cūdo ppter diuine glificationis honozē. Iob.
xv. In hoc clarificat⁹ est p̄ meus. vt fructum
plurimū afferatis. & efficiamī mei discipuli.
gaudet magister de pfectu discipuloz. & p̄
de profectu filioz. & cultoz orti vel vinee de
fructū vbertate. vñ spōsa dilectū suum inui-
tat ad visitandū ortū suū. vt in eius fructib⁹
delectet̄. Cant. v. Veniat dilectus meus in or-
tum suū vt comedat fructū pomoz suoz. &
infra. vii. veni dilecte mi &c. Sequit̄. videam⁹
si flozuit vinea. si flozes fructus parturiunt.

Tertio ppter multiplicatiōe spūaliū the-
sauroz. i. vt efficiamur spūalr ditiozes. p̄s. a
fructu frumētī vini et olei sui mltiplicati sūt.
expone. Vt aut vberius multiplicari possum⁹
in omī ope bono. fructificare debemus. iuxta
illud col. i. Ambuletis digne deo p oīa placen-
tes. in omī ope bono fructificātes. & crescētes
in scientia dei. **Q**uarto ppter edificatiōe
intuentiū pximoz. nō em nobis solis debem⁹
p̄ficere. s̄ et pximos verbis pariter et exēplis
edificare debemus. vñ ezech. xxxvii. Mōtes
isrl ramos vros germinetis. id est multiplican-
do dilatetis. & dilatādo extēdat̄ ad alios. &
fructū vrm afferatis p̄plo meo. i. ad vtilita-
tem pprii mei. **Q**uinto mouere debz iudi-
cialis cōminatio dānationis eterne. Mat. vii.
Om̄is arboz que nō facit fructū bonū excide-
tur. &c. Re. sup. **S**exto mouē debet fidu-
cialis expectatio retributiōis supne. Ia. v. Ecce
agricola expectat p̄ciosū fructū terre patiēter
ferēs. donec accipiat tempozaneū & serotinū.
patiētes estote et vos fratres. Debz in spe fru-
ctus p̄cipiēdi q̄ arat arare. **E**xplozatozes mis-
si p moysen ad considerādū terrā p̄missionis
ostenderūt filiis isrl fructus terre. dicētes. ve-
nim⁹ in terrā ad quā misistis nos. que reuera
fluit lacte et melle. sicut ex his fructibus cog-
nosci pōt. **V**ltcrius est notandū q̄ multi-
plicem fructū legimus. videlicz fructū penitē-
tiē in seipō punientis p̄cā. fructū iustitiē in
pximo corrigentis errata. fructū sapientiē di-
rigentis. & fructū patiētiē sustinentis adūsa.
De p̄mo dicit bēs Iohes baptista genimīa
viparum quis ostendit vobis fugē a ventura
ira. facite ergo dignos fructus penitētiē. Luc.
iii. **S**up quo verbo ait greg. Aliud est fructū

penitētiē facere. Aliud est dignos fructus pe-
nitētiē facē. Sequit̄. neqz par ē debet esse fruct⁹
boni opis eius. qui minus & eius qui ampli⁹
deliquit. p hoc ergo qd dicit̄ facite fruct⁹ dig-
nos penitētiē vniuscuiusqz cōscientia ouenit̄.
vt tanto maioza querat bonoz opum lucē per
penitentiā. quanto grauioza sibi intulit dam-
na p culpā. & tanto magis a se licita debet ab-
scindere. quanto se memit & illicita ppetrasse.
Quā p̄ciosi sunt fruct⁹ p̄niē patet ex hoc qd p
p̄niā peccatū diluit̄. sicut dicit̄ ysa. xxvii. **I**ste
oīs fructus eius vt auferat̄ peccatū. liberatur
etiam homo a seruitute dyaboli grauissima &
vilissima. & recipit̄ in seruitū dei sūmi. quod
est nobilissimū. quia seruire deo regnare est.
Iugū etiaz eius suauē. & onus eius leuē. Item
sanctificat̄. & in sanctorū nūm computat̄. tā-
dem eterna vīta cōfert̄. **D**e his omib⁹ ait apls
ro. vi. Liberati a peccato. serui aut facti deo ha-
betis fructū vrm in sanctificatiōe. finē vero
vitā eternā. **D**e scōo scz fructu iustitiē di-
cit̄ phi. i. repleti fructu iustitiē. Iustitia secūdu
p̄m est virt⁹ ad alterū. p iustitiā em debem⁹
deo obedientiā in p̄ceptis. ppter quod dicitur
Iob. xxii. Acquiesce ei. & habeto pacē. & per
hoc habebis fructus optimos. & grāz actōez
p bñficiis. **S**icut docet apls he. xiii. xps vt s̄-
ctificaret p suū sanguinē populu extra portaz
passus est. Sequit̄. **P**er ipm ergo offeram⁹ ho-
stiā laudis semp deo. id est fructū labioz con-
fidentū nomini eius. Item honozē & glōziam
in cūctis opibus nris. cui⁹ signū iubentē solui
decime. quia omnē impfectionē vobis. deo ūo
pfectionē debemus ascribē. que p denariū nu-
mez designat̄. Vñ deut. xiiii. **D**ecimā partes
de cūctis fructibus tuis separabis p ānos sin-
gulos. Item p iustitiā debemus pximo amicit-
tiam. pacem. & cōcordiā. Gal. v. **F**ructus aut
spūs est caritas. gaudiū. pax. & Iac. v. **F**ruct⁹
in pace seminat̄. **A**d hoc specialr tenent̄ p̄nci-
pes et plati. et om̄es iudices. vt verbis. opibus.
et exemplis pcurēt pacē inter subditos oserua-
ri. **E**xemplo sūmi p̄ncipis. de quo dicit̄ Iere.
xxxii. **O**culi tui ap̄i sup om̄s vias filioz adā.
vt reddas vicuiqz hm vias suas. & hm fructū
ad muentionū eoz. **D**e malis et iniquis iudi-
cibus dicit̄ amos. vi. **C**ōuertisti in amaritudi-
nē iudiciū. & fructū iustitiē in absynthiū. qd
vriqz faciūt qui a moze vel odio. p̄ce vel precio
paupes opprimūt. iudiciū et iustitiā puertēdo.
De tertio fructu. s. sapientiē dicit̄. puer. iii.
Beat⁹ hō qui inuenit sapientiā &c. Sequit̄.
p̄mi et purissimi fructus eius. fructus sapien-
tiē sunt lectio. meditatio. et oratio. **I**sti sūt pu-
rissimi. **P**uri quidē in lectione. puriozes in me-
ditatione. purissimi in oratione. **V**el puri sūt
in corde meditādo. puriozes in oze p̄dicando.
purissimi in ope exequēdo. ppter qd compan-
tur auro et argēto. & lapidi p̄cioso. **A**urū qui-
dem est in meditatione. argentū sonoz in p̄-
dicatione. lapides p̄ciosi in opatione. **T**ñ his
omnibus melioz et purioz est fructus sapientiē

prover. viii. Melior est fructus meus auro et lapide precioso. et gēma mea argento electo.

De quarto fructu scz patientie. de quo dicitur can. vii. Ascendā in palmam et apphēndā fructus eius. palma quidē aspa est in corice. & ī statura sublimis. et ideo difficilis ad ascendēdum. sed in eius sūmitate fructus magne dulcedinis inueniē. Ideo bñ dicit apls heb. xii. Omnis disciplina in pñti quidē esse nō videtur gaudii. sed meroris. fructū autē pacatissimum exercitatis p eaz reddet iustitie. Nota qui verbum dei retinent corde pfecto et optimo fructum afferūt in patientia. Luc. viii. Granū etiā am frumētū cadēs in terrā nisi mortuū fuerit ipm solū manet. Si autē mortuū fuerit multū fructū affert. Iob. xii. Palmite quoqz qui fere fructū purgat pñfamilias. ut fructū plus afferat. Iob. xv. **Quartus est fructus que debemus acquirē. ad quē debem⁹ ex totis pcoradiis aspirare. Iste est fructus vite qui colligit de ligno vite. puer. xi. Fructus iusti lignus vite. de quo dicit apo. xxii. Ex vtraqz pte fluminis lignū vite afferēs fructus duodecim p menses singulos reddens fructū suū & folia ligni ad sanitatē gentiū. hui⁹ auctoritatis expositionē. Re. infra inter cōtemplationes. cōtemplatione pma que est de vita eterna. ad idē videtur esse quod dicit eze. xxxvii. Sup torrentē ozietur in ripis eius ex vtraqz parte omne lignū pomiferū. nō defluet foliū ex eo & nō deficiet fructus eius. p menses singulos afferet pñticia. quia aque eius de sanctuario egredientur. & erūt fructus eius in cibum. & folia ei⁹ ad medicinam. nos in ecclesia militate nō habemus nisi folia ligni vite. que tñ sūt in morbozōim spūaliū medicinā. Bñ vero in pñtia hnt fructus eius in cibū. sūme delectabile cuius delectationis suauitas oīo est incomphensibilis gustui beatoz. Ad huius fructus gustū & suauitatē plenissimā pueniūt puritas illibata. caritas inflāmata. hūilitas oculcata. pen alitas affectata **De pmo sap. iii. felix est sterilis. et incoīqui. nata que nesciuit thoz in delicto. habebit fructum in respectione aīaz sanctaz. & hoc iuste quia em non quesuit fructū de suo mortali corpe tempalē. habebit fructū spūalē et penit⁹ immortalē. De ho gal. v. Spiritus est caritas. & ps. cum dederit dilectis suis somnum ecce hereditas dñi filii merces fructus ventris. De tertio. i. de hūilitate dicit ysa. vii. erit germen dñi in magnificētia et glia. i. dei filius in incarnatione sua hūilitatus. & factus puul⁹ corporaliter. sicut gerinē paruuli est ī vtero matris. Istud inqz gerinē erit ī magnificētia et gloriā phi. ii. semetipm exinaniuit formā sui ac. & c. vsqz ī glia ē dei pñs. Sequit. Et fructus terre. i. virginis gliose eius sublimis. & exultatio his qui saluati fuerit de isrl. i. hūilibus. qñ. d. xps humilis erit merces et glia hūiliū. **De quarto id est asperitate penali. Sapientie quarto bonozum laboz gloriofus est fructus.******

DE BEATITVDINIBVS. DI. VIII.

Deinde cōsiderandū est de beatitudinibus. Et pmo in gñali. Scdo in speciali. In gñali quidē cōsiderāda sunt quatuor. Primo vtrū bñtūdines a virtutibus & donis distinguant. Scdo de nūo bñtūdiniū. Tertio de pñtiis bñtūdiniū vtrū scz pñneant ad hanc vitā. Quarto de cōuenientia pñtioz que eis attribuunt. **Ad primū scz vtrū bñtūdines a donis & virtutibus distinguant. Dicendū qz sicut dictū est beatitudo est vltimus finis hūane vite. Dicit autē aliquis iam finē hñe ppter spem finis obemēdi. Vñ pñs dicit in pmo eth. qz pueri dicuntur bñi ppter spem. & apls dicit ro. viii. Spe salui facti sumus. Spes autē de fine cōsequendo infurgit ex hoc qz aliquid cōueniēter mouet ad finē et appropmqt ad ipm. quod quidē sit per aliquā actionem. Ad finem autē beatitudinis mouet aliquis et appropmqt p opatōes virtutum. et pcpue p opationes donoz. si loqmur de beatitudine eterna. ad quā ratio nō sufficit s; in eam reducit spūsanctus. ad cuius obediētiā & sequelaz p dona pñcimur. & ideo bñtūdines distinguunt quidē a virtutibus & a donis nō sicut habitus distincti ab eis. s; sic act⁹ distinguunt ab habitibus. Vñ aug⁹ et ambroz. attribuunt beatitudines donis & virtutibus. sicut actus attribuunt habitibus. dona at sūt eminentioza virtutibus cardinalibus. sicut supra dictū est. Et ideo ambroz⁹ exponēs beatitudines turbis ppositas attribuit eas virtutibus cardinalibus. Aug⁹ autē exponēs beatitudines discipulis ppositas in mōte tanqz pfecti ozibus attribuit eas donis spūsancti. **Ad s; de nūo beatitudiniū. Dicendū qz bñtūdines cōuenientissime enumerant. Ad cui⁹ euidentia cōsiderandū est qz triplicē bñtūdinez aliqui posuerūt. quidā em posuerūt beatitudinem in vita voluptuosa. quidā in vita actiua. quidā vero in vita cōtemplatiua. He aut tres beatitudines diūsimode se habent ad beatitudinē futurā. cuius spe dicunt hic bñi. Nam beatitudo voluptuosa. quia falsa est et ratōi contraria impedimentū est beatitudinis future. beatitudo vero vite actiue dispositiua ē ad beatitudinē futurā. beatitudo vero cōtemplatiua si sit pfecta ē essentialr ipa futura beatitudo. si autē sit impfecta est quedā inchoatio eius. Et ideo dñs pmo quidē posuit quāsdā bñtūdines. qñs remouēt impedimentū voluptuose beatitudinis. Cōsistit em voluptuosa vita ī duob⁹. Primo quidē ī affluētia exterioroz bonoz siue sint diuitie. siue honozes. a quib⁹ quidē retrahit hō p virtutē. sic vt moderate eis vtaē p donū aut excellētiozi mō. ut scz hō tota liter ea ptemnat. vñ pma bñtudo ponit. Beati pauperes spū. quod pōt referri vel ad cōtemptum diuitiaz vel ad cōtemptū honoz quod fit per hūilitatē. Scdo vero voluptuosa vita consistit in sequendo pprias passiones siue irascibilis siue cōcupiscibilis. A sequela aut passionū irascibilis retrahit virt⁹ ne hō in eis supfluat s; m****

regulam rationis. donū autē excellētiori modo
 ut scz hō fm voluntatē diuinā totaliter ab eis
 trāquillū s reddat. vñ secūda beatitudo ponit
Beati mites. **A** sequela vero passionū scu
 piscibilis retrahit virtū. moderate hōi passio
 nibus vtendo. donū vero eas si necesse fuerit
 totaliter abiiciēdo. qñimo si necessariū fuerit
 volūtariū luctū assumendo. vñ tertia beatitu
 do ponit. **Beati qui lugēt.** **A**ctiua vero vi
 ta in his p̄cipue cōsistit que p̄ximis exhibem⁹
 vel sub ratione debitū vel sub ratione sp̄tanei
 beneficii. & ad p̄ximū quidē nos virtus dispo
 nit. vt ea que debemus p̄ximis nō recusemus
 exhibere. qd̄ p̄met ad iustitiā. donū autē ad hoc
 ip̄m abūdantiori quodā affectu nos inducit.
 vt. s. feruenti desiderio iustitie opa impleam⁹
 sicut feruenti desiderio esuriens et sitiens cu
 pit cibū vel potū. vñ quarta beatitudo ponit.
Beati qui esuriūt & sitiunt iustitiā. Circa sp̄o
 tanea vero dona nos pficit virtus vt hiis do
 nemus quibus ratio dicit esse donandū. pu
 ta amicis aut aliis nobis cōiunctis. quod p̄met
 ad virtutē liberalitatis. s; donū p̄pter dei reue
 rentiā solā necessitatē cōsiderat in his quibus
 gratuita bñficia prestat. vñ d̄z. **Luc. xiiii.** Cū
 facis p̄radiū aut cenā noli vocare amicos aut
 fratres tuos &c. s; voca paupes et debiles &c.
 quod p̄prie est misereri. & ideo q̄nta b̄tudo
 ponit. **Beati misericordes.** Ea vero que ad cō
 templatiuā vitam p̄tinent vel sunt ip̄a beati
 tudo finalis. vel aliqua inchoatio eius. & ideo
 nō ponunt in b̄tudinibus tanq̄z merita. sed
 tanq̄z p̄mia. **Donunt** autē tanq̄z merita effe
 ctus actiue vite. quibus homo disponit ad vi
 tam cōtemplatiuā. effectus autē actiue vite quā
 tum ad virtutes et dona quibus hō pficitur ī
 seipso est mūditiā cordis. vt scz mens hōis pas
 sionibus nō m̄q̄net. vñ sexta beatitudo ponit
Beati mūdo corde. Quantū vero ad virtutes
 & dona quibus hō pficit in comprione ad p̄xi
 mū. effect⁹ actiue est pax fm illud ysa. xxx.
Opus iustitie pax. & ideo septima b̄tudo po
 nit. **Beati pacifici.** Sciendū autē q̄ in attributi
 one b̄tudinū ad dona possūt duo cōsiderari
 quoz vnū est cōformitas materie. Et fm hoc
 om̄s q̄nq̄z p̄me b̄tudies possūt attribui sciētie
 et cōsilio tanq̄z dirigētib⁹. Sed inter dona ex
 equentia distribuunt. ita scz q̄ esuries & sitis
 iustitie. & etiam misericordia p̄meat ad pietā
 tem que pficit hōiem. & his que sunt ad alte
 rum. mititas autē ad fortitudinē. Dicit em̄ am
 bzosi⁹. sup lucā q̄ fortitudis est irā vncē. m̄di
 gnationē cohibere. Est em̄ fortitudo circa pas
 siones irascibilis. paup̄tas vero et luct⁹ ad do
 nū timoris quo hō se retrahit a cupiditatibus
 & delectabilibus mundi. Alio mō possum⁹ in
 his beatitudinibus cōsiderare motiua ip̄arū.
 & sic quantū ad aliq̄ eoz opoztet aliter attri
 buere. p̄cipue em̄ ad mansuetudinē mouet re
 uerētia ad deū. que p̄met ad pietatē. ad lugē
 duz autē mouet p̄cipue sciētia. p̄ quā hō cognos
 cit defect⁹ suos. & rerū mundanaz. secūduz

illud eccl̄i. i. Qui addit sciētia addit & dolozē
Ad esuriendū autē iustitie opa p̄cipue mouet
 ai fortitudo. ad seruiendū vero p̄cipue mouet
 cōsiliū dei. fm illud dan. iiii. Cōsiliū meū regi
 placeat. peccata tua elemosinis redime & iniq̄
 tates tuas misericordis paup̄ū. & hūc modū
 attributōis. sequit. **Aug.** in li. de smone dñi ī
 monte. Itē sciendū q̄ om̄es alie beatitudines
 que in sacra scriptura cōtinent ad has beatitu
 dines reducunt. vel quantū ad merita. vl quā
 tum ad p̄mia. quia necesse est q̄ om̄s p̄meat
 aliquo mō vel ad vitā actiuā vel ad vitā orem
 platiuā. vñ qd̄ dicit. **Beat⁹** vir qui nō corripit
 a dño. p̄met ad b̄tudinē luctus. quia vero
 dicit. **Beatus** vir qui nō abiit in cōsilio impio
 rum. p̄met ad cordis mūditiā. qd̄ vero dicit
Beatus vir qui inuenit sapientiam. p̄met ad
 p̄miū septime beatitudinis. & idem patet de
 om̄ibus aliis que possent induci. Itē sciendū
 q̄ octaua beatitudo est quedā confirmatio &
 manifestatio oīm p̄cedentiū. ex hoc em̄ q̄ ali
 quis est firmat⁹ in paup̄tate sp̄s & mititate
 & aliis sequentib⁹. puenit q̄ ab his bonis p̄o
 p̄ter nullā p̄secutionē recedit. vñ octaua beati
 tudo quodā mō ad septē p̄cedentes pertinet.
Deniqz nota q̄ math. enūat octo beatitudines
Math. v. Lucas vero ponit tm̄ quatuoz. sicut
 p̄ **Luc. vi.** Cuius ratio est. quia **Math.** recitat
 sermonē dñi in monte factū discipulis tanq̄z
 p̄fectioribus. Lucas vero narrat sermonē dñi
 factū esse ad turbas. vñ beatitudines numeran
 tur ab eo fm capacitatē turbaz qui solā volu
 ptuosam & temporalē et terrenā beatitudines
 nouerūt. vñ dñs p̄ quatuoz beatitudines qua
 tuoz excludit que ad p̄dictā beatitudinē p̄me
 vident. quoz p̄mum est abūdantiā exteriorū
 bonoz. quā excludit p̄ hoc q̄ dicit. beati paup̄
 res. **Secūm** ē q̄ sit bñ homi quantū ad corp⁹ ī
 cibus et potibus et aliis hōi. & hoc excludit p̄
 fm q̄ ponit. **Beati** qui esuritis. **Tertiū** est q̄
 sit homini bñ quantū ad cordis iocūditatem.
 et hoc excludit tertio dicit. **Beati** qui nunc fle
 tis. **Quartū** est exterior hoim fauoz. & hoc ex
 cludit quarto dicit. **Beati** eritis cū vos oderit
 hoies. Et sicut ambzosi⁹ dicit. **Paup̄tas** p̄met
 ad tempantiam q̄ illecebrosa nō querit. esuries
 ad iustitiā. quia qui esurit cōpatitur. & patiē
 do largit. fletus ad p̄udentiā. qz cuius est flē
 eius est et pati. odiū hoim ad fortitudinem.

Ad tertiū scz vrū p̄mia que attribuuntur
 beatitudinibus p̄meant ad hāc vitā. **Dicēduz**
 q̄ circa ista p̄mia expositozes sacre scripture
 diuersimode sūt locuti. quidā em̄ oīa ista p̄
 mia ad futurā beatitudinē p̄mere dicūt. sicut
Ambzosi⁹ sup lucā. **Aug.** vero dicit ea ad pre
 sentē vitā p̄mere. **Criso⁹** autē in suis om̄ib⁹
 quedā eoz dicit p̄mere ad futurā vitā. quedā
 autē ad p̄sentē. **Ad** cuius euidentia cōsiderādū
 est q̄ spes future b̄tūdis pōt esse ī nobis pro
 p̄ter duo. **Primo** quidē p̄pter aliquā p̄paratio
 nem vel dispositōez ad futurā beatitudinē. qd̄
 est p̄ modū meriti. **Alio** modo per quandam

inchoationē imperfectā future beatitudinis in vīris factis & in hac vita. Alii enim habent spēs fructificatiōis arboris cum virefcit frōdibus. et aliter cū iam pmozdia fructuū incipiūt apparere. Sic ergo ea que in beatitudinib⁹ tangunt tā q̄z merita sūt quedā pparationes v̄l dispositiōnes ad beatitudinē vel pfectā uel inchoatam ea vero que ponunt tanq̄z p̄mia possūt eē vel ip̄a beatitudo pfecta. & sic p̄tinent ad futurā uitam. uel aliqua inchoatio beatitudinis. sic ē in vīris pfectis. & sic p̄mia p̄tinent ad p̄ntē uitam. cum em̄ aliq̄s incipit p̄ficere in actibus uirtutum. & donoꝝ p̄tē sperari de eo q̄ p̄ueniat & ad p̄fectionē uie. et ad p̄fectionē patrie. Om̄ia ergo illa p̄mia p̄fecte q̄dem consumabunt in uita futura. s̄ interim in hac uita quodāmodo inchoant. naz regnū celoꝝ. ut Aug. dicit p̄tē intelligi p̄fecte sapientie initiū s̄m q̄ incipit in eis spūs regnare. possessio etiā terre signat affectū bonū aīme requiescētis p̄ desiderū in stabilitate hereditatis p̄petue p̄ terraz signate. consolantē autē in hac uita spiritū sc̄m qui paraclītus. id est solatōz dicitē participādo saturantē etiā in hac uita illo cibo de quo dñs dicit. Meus cibus est ut faciā uolūtātē patris mei. in hac etiā uita cōsequētē hoīes misericordīā dei. in hac etiā uita purgato oculo p̄ donū intellectus. deus quodāmodo uideri p̄t. Similiter etiā in hac uita qui motus suos pacificāt ad similitudinē dei accedentes filii dei noīantur. tñ hoc p̄fectius erit in patria. **A**d quartum sc̄z de cōuenientia p̄mioꝝ que attribuunt beatitudinibus. Dicendū q̄ p̄mia ista cōuenientissime assignantē cōsiderata cōditione beatitudinū s̄m tres beatitudines supra assignatas. Tres em̄ p̄me beatitudines accipiunt p̄ retractōz ab his in quibus uoluptuosa beatitudo cōsistit quā hō desiderat. querens id q̄ naturalr̄ desiderat nō ubi q̄rere debet. s̄ in deo sed temporalibus et caducis. & ideo p̄mia triū p̄maz beatitudinū accipiunt s̄m ea que in beatitudine terrena aliqui querūt. Querūt em̄ hoīes in reb⁹ exterioribus sc̄z diuitiis & honoribus excellentiā quandā et abūdantiā quoꝝ ut r̄q̄z ipoztat regnū celoꝝ p̄ q̄d hō cōsequit̄ excellentiaz et abūdantiā bonoꝝ in deo. & ideo regnū celorum dñs paupibus spūs p̄misit. querūt autē homines feroces & imites p̄ litigia et bella securitatē sibi acq̄rere. inimicos suos destruēdo. Vñ dñs repromittit m̄tib⁹ securā et q̄tā possessiōnez terre uiuentiū. p̄ quā signat̄ soliditas eter noꝝ bonoꝝ. querūt autē hoīes in cōcupiscētis et delectationib⁹ mundi h̄re cōsolationē extra p̄ntis uite labores. & ideo dñs cōsolationē lūgentibus repromittit. Alie uero due beatitudines p̄tinent ad opa actiue beatitudinis que sūt opa uirtutū ordmanētū hoīem ad p̄ximū. a q̄bus opibus aliqui retrahunt p̄ inozdmatū amozē p̄p̄rii boni. & ideo dñs illa p̄mia attribuit his beatitudinibus. p̄pter que hoīes ab eis discēdūt. Discēdūt em̄ aliqui ab operib⁹ iustitie nō reddētes debitū. Sed potius aliena rapientes.

ut bonis temporalibus impleant. et ideo dñs esurientibus iusticiā & saturitatē repromittit. Discēdūt etiā aliqui ab opibus misericordie. ne se immisceant miseris alienis. & ideo dñs misericordib⁹ repromittit misericordīā. p̄ quā ab om̄i miseria liberent. Alie uero due ultime beatitudines p̄tinet ad cōtemplatiuā felicitatem seu beatitudinē. & ideo s̄m cōuenientiā dispositiōnū que ponunt in merito p̄mia reddunt. nam mūdicia oculi disponit ad clare uidentū vñ mūdīs corde diuina uisio repromittit. cōstituerē uero pacem vel in seip̄o vel inter alios manifestat hoīem esse dei imitatorē. qui est deus mititatis & pacis. & ideo p̄ p̄mio reddē ei gl̄ia diuine filiationis que est in p̄fecta cōiunctiōe ad deū p̄ sapientiā consumatā. Sciendū autē q̄ sicut dicit Crī. Om̄ia ista p̄mia vñ sūt in re. sc̄z ip̄a beatitudo eterna quam intellectus hūanus nō capit. & ideo oportuit q̄ p̄ diuersa bonā nobis nota describere obseruata cōuenientiā ad merita quibus p̄mia attribuuntur. Sicut autē octaua beatitudo est firmitas q̄dam om̄i beatitudinū. ita debent sibi om̄i beatitudinū p̄mia. et ideo redit ad caput ut intelligant sibi cōsequētē om̄ia p̄mia attribui. vel s̄m ambrosiū. paupibus spūs repromittit regnum celoꝝ quantū ad gl̄iam aīme. sed passis p̄secutionē in corpe quantū ad gl̄iam corpoꝝ. Hoc etiā nota q̄ p̄mia s̄m additionē se habent ad inuicē. Nam plus est possidere terrā regni celoꝝ q̄z simplr̄ h̄re. Multa em̄ habemus q̄ nō firmiter et pacifice possidemus. plus est etiam cōsolari in regno. q̄z h̄re & possidē. Multa em̄ cum doloze possidemus. plus est etiā saturari q̄z simplr̄ cōsolari. nam saturitas ab uandantia solationis importat. misericordīa uero excedat saturitatē. ut pl⁹ sc̄z accipiat hō q̄z meruit vel desiderare potuerit. Adhuc autē maius ē deū uidere. sicut maior est qui ī curia regis nō solum prandet. s̄ etiā faciē regis uidet. sumaz autē dignitatē in domo regia filius regis h̄.

DE PAUVERTATE. DIS. IX.

DEmde cōsiderandū est de beatitudinibus in speciali. Et p̄mo de paupertate. spūs. Sc̄o de h̄a. b̄ti mites & sic de aliis p̄ ordinem. **C**irca p̄mā que est paupertas. cōsiderāda sūt quinq̄z. Primo quid sit paupertas. maxime illa que dicitur paupertas spūs. & que b̄tos facit. Sic dicit. Mat̄. v. Beati paupes spūs &c. Sc̄o quō aliquis paupertate vel in bonū b̄n uicē. vel in malū abutiē. s̄m q̄ sunt diuersa ḡna pauperū. Tertio p̄ que ad amozē paupertatis aliquis adducit. Quarto de bonis que paupertas in aīma facit. Quinto de diuersis signis amozis q̄ de oñdit paupib⁹. p̄ que p̄bant esse uere b̄ti. De his om̄ibus Re. sup. Vbi agit de paupertate. **C**irca sc̄am beatitudinē. sc̄z beati mites. Sciendum q̄ appetenda est mititas & amanda rōne diuine imitationis. Ad hanc em̄ nos inuitat dñs. Mat̄. xi. Seip̄m p̄ponēs in exemplū imitationis dicit. Discite a

me. quia mitis sum et humilis corde. Hanc lectionem sumus doctor singulariter comedauit. & ad eam retinendam in corde & imitandam in ope singulariter munit. Secundo ratione diuine instructionis. Mites enim specialiter docet dominus de agendis et necessariis ad salutem. ps. docet mites vias suas. Beati qui tale habent doctorem. Tertio ratione diuine consolationis. ps. Miserere mei domine. quoniam ad te clamaui tota die. letifica. a. f. r. &c. sequitur. Quoniam tu domine suavis & mitis &c. Et ideo dicitur ysa. xxix. Adde mites in domino letitiam. Quarto ratione conuersationis. talium enim conuersatio & conuersatio grata est & amabilis. ps. xv. Melius est humiliari cum mitibus quam diuidere spolia cum superbis. Quinto ratione diuine promotionis. mites enim promouet dominus et sublimat interdum etiam temporaliter. Sicut patet de beatis nicholao et martino & aliis. Specialiter etiam de moysi quem super totum populum suum principem & rectorem instituit. De quo dicitur numeri. xii. Erat moyses vir mitissimus super omnes homines &c. Similiter etiam de dauid qui de seipso dicit. Memoro domine dauid & omnis mansuetudinis eius. Et ecci. x. Sed fecit mites per eis. Sexto ratione beate possessionis. Mat. v. beati mites. quoniam ipsi possidebunt terram.

O circa tertiam beatitudinem scilicet. Beati qui lugent. Sciendum quod luctus inuenitur multiplex in scriptura. Est enim luctus naturalis affectionis sicut mater dolet et luget pro morte filii sui. vel amicus amici. ut iacob multo tempore luxit pro filio suo ioseph. quem mortuum estimabat. Gen. xxxvii. Et dauid luxit pro morte filii sui amon multis diebus. ii. Re. xiii. Et filius suus abalon. ii. Re. xix. Nuntiatus est iacob quod rex lugeret filium suum &c. iste luctus moderandus est sicut docet sapiens ecci. xxii. Luctus mortui septem dies. Et ecci. xxxviii. Modicum plora super mortuum &c. Item luctus temporalis afflictionis. & iste est sustinendus. Job. xxx. Versa est in luctum cythara mea. & organum meum in vocem flentium. Et baruc. iiii. Adduxit michi dominus luctum magnum. Item est luctus amare conuersionis. Ia. iiii. Agite nunc diuites. plorate ululantes in miseris que adueniunt vobis &c. sequitur. Miseri estote. id est miseros vos esse scitote & miseriam vestram dolete et lugete. antequam in miseriam descendatis eternam. Et ibidem. Risus vester in luctum conuertatur. & gaudium in merorem. Et ecci. vii. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum conuersionis. Item Job. xliii. oratione de penitente. Caro eius dum vivit dolebit. id est penitens debet in carne sumere et facere penitentiam. dolorosam. et anima eius in seipso lugebit id est penitens semper debet in corde habere luctum conuersionis. Quartus est luctus conuersionis. sicut ex passione lugebat samuel paul primo Re. xv. Et ii. efdre. i. In tota iudea lugebat yosias. Et i. efdre. x. Lugebat pro transgressionibus eorum. qui de captiuitate venerant. Et ne primo. Luxi multis diebus et ieiunavi scilicet pro destructione ierusalem. Et thob. ii. Māducauit panem

suum in luctu. Item Joel. i. Luxerunt sacerdotes ministri domini. Et ecci. vii. Ne desis plorantibus in consolatione & cum lugentibus ambula. Quintus est luctus recolendus. scilicet luctus deuotionis. quem assumit homo deuotus ex memoria domine passionis. De quo treñ. iiii. Recordare paupertatis mee et abstinentie. & fellis &c. & i. efdre. i. In tota iudea lugebat iosias. i. christus quia iosias interpretatur incensum domini vel sacrificium vel salus domini. christus autem semetipsum obtulit deo patri in incensum inflammationis. vel inflammate deuotionis ex incendio dilectionis. & sacrificium reconciliatiois. & in salutem eterne glorificationis. Sextus est luctus dilationis. ps. Heu michi quia incolatus meus prolongatus. & de isto specialiter dicitur. Mat. v. Beati qui lugent. Et iere. xxxi. Conuertatur luctus eorum in gaudium. Et ysa. lxi. Spiritus domini super me euangelizare pauperibus misit me &c. ut consolaretur omnes lugentes in syon. & lxi. Gaudete cum ea. scilicet ierusalem uniuersi qui lugebatis super eam. Septimus est luctus eterne damnationis. Luc. vi. Ve vobis qui nunc ridetis. quia lugebitis. ps. xliii. Extrema gaudii luctus occupat. Et apoc. xviii. Quantum glorificauit se & in deliciis fuit. tunc date illi tormentum et luctum.

O circa quartam beatitudinem. scilicet. Beati qui esuriunt & sitiunt &c. Sciendum quod multiplicem inuenimus esuriam in scriptura. Est enim esuries detestanda. metuenda. sustinenda. miseranda et appetenda. Esuries detestanda. quia culpabilis & vitiosa multiplex est. Est enim esuries ambiciose qui desiderant honores & apparentiam fastuosam. qui propter fastum plene expeditur quod habeant. multiplicat sibi equos & famulam multam nimis. dat vestes et iocalia. celebrant conuiuia sumptuosa. & ut hec et alia multa conseruare possint opprimunt pauperes & tyrannice dominantur. sicut dicitur puer. xliii. Leo rugiens & vltus esurians. princeps impius super populum pauperem. Item est esuries cupido. qui quatuor plus aggregant diuitias. tanto plus esuriunt. ps. Diuites eguerunt et esurierunt. & bene dicitur eguerunt quia sicut iero. Auaro deest tam quod habet quam quod non habet. nam crescit amor numerum. quantum ipsa pecunia crescit. Est enim auaritia ydropisis que dam spiritualis. sicut ait greg. Et si ex diuitiis aggregatis quicquid videatur eius esurians aliquando sedari. non tamen vere sed fatastice fatiatur. sicut homo famelicus quando somniat se comedere et deliciis abundare. vnde dicitur ysa. xxiii. Sicut somniat esurians & comedit. cum autem fuerit expectatus vacua est anima eius. & sicut somniat sitiens et bibit. & postquam fuerit expectatus lassus adhuc bibit. & anima eius vacua est. De cupido dicitur ysa. iiii. Declinabit ad terram. et esuriet. Ista esuries ad multa mala pertrahit animam infelicem. videlicet ad furta. fraudes. rapinas et homicidia. Vnde de cupido dicitur ps. vi. furat ut esurientem impleat animam. Item est esuries accidiosorum. De qua dicitur puer. xviii. Aime effemiatos esuriet. Et xix. Aime

dissoluta esuriet. Accidiosi nãqz patiunt̃ casũ appetitus que est infirmitas periculosa. sicut in ps̃. dicit̃. esuriẽtes et sitiẽtes aĩma eoz̃ in ip̃s defecit. **¶** Item est esuries metuẽda. s. famas calamitatis eterne. De qua dicit̃ ysa. lxii. Serui mei cõedẽt. & vos esuriẽtis. Serui mei bibent̃ & vos sitiẽtis &c. Nota de siti diuitis epulonis. Luc. xvi. Ecõtra de iustis dicit̃ ysa. lxix. Non esurient neqz sitiẽnt amplius. neqz pcutiet sol & estus. Apoc. vii. Nõ esuriẽt neqz sitiẽt amplius. & Iere. xxix. Erit aĩma eoz̃. q. ortus irriguus. et vltra nõ esurient. Et Io. vi. Qui venit ad me nõ esuriet. **¶** Itẽ est vsuries sustinẽda. scz esuries tempalis egestatis. Gen. xliii. In cũcta egypto erat fames. qua vrgẽte clamauit populus. Et Math. xliii. Esuriẽtes di discipuli ceperũt euellẽ spicas &c. Et Mar. iiii. dauid esuriit & q. cũ illo erãt. Ita ẽ indifferẽs quia põet homo ea vti bñ vel male. qm̃ si sustineat̃ cum murmure demeritoria est. ysa. viii. Cũ esurierit irasceat̃. & maledicet deo suo. ps̃. Famem patientur vt canes. ip̃i dispergent̃ ad māducandũ. si vero fuerit saturati murmura bunt. Exemplũ de iudeis. Exod. xvi. Et i multis aliis locis. Si aut̃ sustineat̃ paciẽter meritoria est. Sicut dicit̃ apl̃s deseĩpos phil. iiii. Vbiqz et in om̃ibus istitue sum et satiari & esurire et abũdare & penuriã pati. **¶** Item est esuries assumenda exẽplo xp̃i. qui volũtarie ieiunauit. & cum ieiunasset. xl. dieb̃ et xl. noctibus postea esuriit. Baruch. ii. Aĩma esuriẽs dabit̃ gl̃iam deo. De ista sp̃aliter dicitur. Math. v. Beati qui esuriũt &c. Et luc. vi. Beati qui nũc esuritis. Et luc. ii. Esurientes impleuit bonis. ps̃. Animã esurientẽ satiavit bonis. Idẽ Dat escam esuriẽtib̃. Itẽ est esuries miseranda et miscõiter releuanda scz esuries paupum de q̃ thob. i. Esuriẽtes alebat. Et. iiii. panẽ tuũ cũ esurientib̃ et egenis comede. ysa. lviii. Frãge esuriẽti panẽ tuũ &c. sequiẽ cum effuderis esuriẽti aĩam tuã & aĩam afflictã repleueris. ozicẽ in tenebris lux tua &c. & requiẽ dabit̃ tibi deus semp̃ & implebit splendorib̃ aĩmã tuã &c. Item eccl̃. iiii. Aĩmam esurientẽ ne despexeris. de hoc sp̃aliter disceptabit xp̃s in iudicio. dicens impiis. esuriui et nõ dedistis mihi māducare &c. Iustis vero dicit̃. esuriui & dedistis mihi māducare. &c. Item est esuries appetenda scz ardens desiderũ deliciaz sp̃ualinm et etiã eternaz. vel etiã feruens desiderũ bñfaciendi. & semp̃ in melius pficiendi. & de ista sp̃aliter dicit̃ Math. v. Beati qui esuriũt & sitiũt iustitiã &c. Et eccl̃. xxiiii. Qui edũt me adhuc esurient &c. Ait em̃ greg̃. Hoc distare inẽ delicias cozpozis et cozdis solet. qz cozpozales delicie cũ nõ hñtur graue in se desiderũ accendũt. cum vero habite edunt̃. comedentẽ primus in vastidiũ p̃ satietatẽ vertũt. At conẽ sp̃uales delicie cum non habentur in fastidio sunt. cum vero hñtur. in desiderio. tantoqz a comedente amplius esuriunt̃. quanto ab esuriente amplius comeduntur.

DE EFFECTIBVS MISERICORDIE. DISTINCTIO DECIMA.

¶ Irca quĩtã bñitudinẽ. scz Beati misericordes &c. Aduertendũ est qd̃ deus qui sũme misericors est et su per oĩa vult de misericordia p̃dicari ad misericordiã nos inuitans semetip̃m p̃põit in exemplar euidentissimũ. veracissimũ. et p̃fectissimũ. p̃ quod habeamus doctrinalr̃ infor mari. p̃ quod debeamus veratiter refoz mari. et cui studeamus exẽplariter cõfoz mari. & in qd̃ habeam̃ deifoz miter trãffoz mari. Ait em̃ Luc. vi. Estote misericordes sicut et p̃ vester. misericors est. Sciendũ igit̃ qd̃ licet misericordia dei vna sit essentialr̃ sicut et deus vñ est ps̃. Deus mẽ misericordia mea. tñ multiplex est in effectu. ps̃. Misericordie tue multe dñe. Et. ii. Re. xxiiii. Multe misericordie eius. Et uẽ tam multe sũt vt enarrare nõ possint. ps̃. Quis sapiens et intelliget mĩas dñi. **¶** Quamuis aut̃ effectus diuine misericordie sint innũabiles absolute loquẽdo. libet tñ ad p̃sens de duodecim facẽ mentionẽ. Primus est in peccatozẽ ad penitentiã lõganimĩter expectando. Secundus est in ip̃m multipl̃ reuocãdo. Tertius est in reuertĩ volentẽ liberãdo et obicẽ remouẽdo. Quartus est reuertentẽ benigne recipiẽdo. Quintus est inclemẽter indulgẽdo. Sextus est in desolatũ p̃ spe venie cõsolando. Septim̃ est in damna et depdita restituẽdo. Octauus ẽ in necessaria puidẽdo. Honus impugnãti succurrendo. Decim̃ i bonũ pmouẽdo. Vndecim̃ in donis suis magnũ efficiẽdo. Duodecim̃ itroducẽdo i celũ. et sup̃ odignũ remuãdando. **¶** Primus igit̃ effect̃ diuine misericordie est qd̃ peccatẽ diũ expectat ad penitentiã. Sap. xi. Dissimulans pctã hoĩm p̃pter penitẽtiã. ysa. xxx. Propterea expectat dñs vt miserẽt ñri. Ro. ii. an ignozas qd̃ benignitas dei ad penitẽtiã te adducit. Berñ. Magna plane oĩo misericordia dñi in expectatõẽ est. Nõ em̃ peccantẽ angelũ expectauit. s̃ p̃cipitauit e celo. hoĩem peccantẽ nõ distulit. s̃ p̃tinus expulit eũ e paradiso. nũc aut̃ iam expectat. dissimulat. sustinet. x. annis aut̃ vigĩti. & vsqz ad senectutẽ et seniũ. et hec est grã xp̃i et virtus crucis eius. quia ait. Viuo ego dicit dñs. Nolo mortẽ peccatoz̃is. s̃ vt cõuertat̃ et viuat. sic dñs phaoñẽ diũ expectauit. ad vltimũ submersit in mari. Exod. xiiii. Sic iudeos vt ab ydolatã rediret tandẽ p̃ babilonios captiuauit. vt penitẽt de hoc qd̃ xp̃m occiderãt. vt legiẽ in ecclesiastica & scolastica hystozia p̃ q̃draginta annos. ad vltimũ impenitentes gladio romanoz tradidit. et p̃ mundũ disp̃os sempiterno obprobrio. Similr̃ ysa. v. Cũ dñs diũ expectasset vineam vt faceret vuas nec faciebat nisi la bruscas. eã discipatõĩ & destructõĩ exposuit. **¶** Secundus effectus diuine misericordie est. quia peccatozẽ multipl̃ reuocare conãt. v. idelicet cozripiẽdo flagello. blãdiẽdo. p̃missõ. demõstrando creaturaz ea vocãdo p̃dicationis. vel

locutionis verbo. incitādo. reclamādo. et inspi-
rando. interno cōsilio increpādo aliquo terri-
bili signo. **Hec oīa notant. puer. i. Cōuertimī**
ad correptionē meā. ecce p̄mū en p̄feram &c.
Ecce s̄m &c. Post. Ecce q̄z sollicit⁹ est dñs ad
reuocandū peccatores. misit em̄ legem & pphe-
tas. vt patet ysa. vi. **Ecce ego mitte me. Iere. i.**
Ad om̄ia que mittā te ibis. &c. Itē eze. ii. Non
ad pplm̄ ignote lingue ego mittā te. Itē ap̄ los
Matth. in fine. Itē pdicate euāgeliū omni crea-
ture &c. Itē in ecclīastica hystoria legiē. q̄z cuz
dñs expectasset iudeos ad penitentiā p̄ xl. an-
nos post passionē suā. auditū fuerit angeli iude-
os exponentes qui fuerāt eoz custodes & cla-
mabāt. trāseamus ab his sedibus. & sic recesserūt.
p̄ozte templi p̄ se aperte sūt. sup̄liminare
templi scissum est. vacca que debebat imolari
inter manus sacerdotis agnū pepit. quidam
hō iuit p̄ ciuitatē ierlm̄ clamare nō cessans. &
frequēter replicans inter clamores. **Ve ve tibi**
ierlm̄. hic nec minis nec verberib⁹ poterat cō-
pesci. & cū laceratus esset a iudeis vsqz ad mo-
tem. hoc moriendo clamauit signis om̄inato-
riis in iudeos. ii. **Ma. vi. De cohortib⁹ arma-**
tis decurrētibus p̄ aera. **Tertiū bñficiū**
diuine misericordie circa peccatores est. qz vo-
lentes redire ab impedimētis explicat & libat.
vt isrl̄ de ergastulo egypti. & d̄ māu p̄haonis
et exercitu ei⁹. exod. xiiii. vt **Ionā de oze piscis.**
Ion. iii. & in mltis aliis locis in biblia. **Itē i viē-**
p̄m de monacho flagitioso. qui cū nollet redi-
re ad domū. & intrussit se in quodā sepulcro
vt ibi penitentiā ageret. venerūt demones ad
eū volētes eū retrahē. p̄mo blādīntis. deinde p̄
missis diuitiaz. deliciarū. scortoz nobiliū. &
cum nec sic p̄ficerēt. attriuerūt eū p̄ tridū fla-
gellis vsqz ad mortē. & cū ille in corde semper
eis cōtraderet in extremo spū cōstitutus dñs eū
missō lumīe desup cōfortauit. & liberauit. &
demones effugauit. clamātes. vicisti mōache
vicisti. et eum ita cōmutauit. vt q̄si angel⁹ dei
extūc inter hoīes appareret. **Quartū bñfi-**
ciū est q̄ reuertētes benigne recipit. & p̄ redi-
tu eoz gaudet. vt dicitur Luc. xv. De filio pdi-
go gaudēter recepto a p̄e. et pbat hoc ibi do-
minus p̄ triplicis parabole exempla. s. ouis p̄-
dite. que repta ad ouile cū gaudio reducitur.
dragme. que amissa et diligēter quesita & re-
pta cū gaudio erigē et custodiē. filii qui reuer-
sus cū gaudio recipit a patre. & p̄ receptione
sua magnū gaudiū amicis et vicinis exhibet.
p̄ hoc pbat dñs q̄ magnū gaudiū est angelis
dei in celo. & deo similr sup vno peccatoze pe-
nitentiaz agente. vñ **Iere. iii. Dicit dñs. vulgo**
dz. si dimiserit vir vxozē suā. & recedēs ab eo
duxerit virū alterū. nunqd̄ reuertē ad eā vlē
nunqd̄ nō polluta & cōtamīnata erit mulier
illa. Ibi oñdit quā benigne suscipiat peccatozē
dum adulterā que fornicata est cū amatozib⁹
multis se recepturū p̄mittit dicēs. tu autē for-
nīcata es cum amatozib⁹ multis. tñ reuerte re-
ad me. et ego suscipiā te. Hui⁹ exemplū voluit

Beat⁹ Bern. imitari. de quo legiē in vita sua
q̄ quendā in monachū recepat. qui lusoꝝ fue-
rat. qui cū oīo vellet exire ozdmē. quesuit san-
ctus quid facere sciret vñ victū suū acquirere.
At ille ait se nihil scire facere nisi cū talis ludē
Ad hoc scūs Bern. et si tibi capitale cōmifero.
volo vt singulis annis venias cōputare mihi
& lucrū diuidē. esto inquit accipiēs triginta so-
lidos. letus abiit. post modicū tempus pdidit.
et cōfusus ad portā rediit. quod audiens b̄tus
Bern. Letus illuc prexit & gremiū suū illi poz-
rexit vt lucrū suū simul diuiderēt. At ille ait.
nihil lucratus sum. s; solidos v̄ros amisi. sed si
vultis me recipe potestis me h̄c p̄ vestro capi-
tali. **Ad hoc scūs. Melius est vt te recipiā q̄z to-**
tū simul pdam. & recepit eum gaudēs de ei⁹
recupatione. hec receptio signat. i. Reg. xxii.
Cōuenerūt ad dauid in odollā que interpretat
testimoniū eoz. vel testimoniū approbationis
om̄es qui cōstituti erāt in angustia. & opp̄ssu-
ere alieno & amaro aīmo. & factus est eoz
p̄nceps. p̄ quos signat penitētes ad xpm̄ reu-
tentes ad testimonia misericordie. hec receptio
penitētis signat. ii. **Reg. xix. In receptōne se-**
mei ad pacem veniētis. & veniā postulantis.
Item. ii. Reg. xiiii. Nō vult de⁹ p̄re aīam &c.
In receptōe et recōciliatōe absalonis. Itē quan-
to castrū aliq̄d fortius & magis munitū vidz
rex cōtra se fortius rebellare. tātomagis gau-
det de eius redditione ad beneplacitū regie vo-
lūtatis. Sic de peccatoze quāto rebellauit acris
us cōtra deū. tanto de eius cōuersione volūta-
ria magis gaudet. Item quanto venatores re-
gis ferā magis siluestre capiunt & maiorē. &
in aliquo magno festo regi et curie sue offerē
rex magis letat cū tota curia sua. Sic deus q̄n
pdicatores maiorē peccatozē diuine curie rep̄-
sentāt. magis letat cuz celesti curia tota. Item
quātomozbus est grauior & desperatior. tan-
to efficiē medicus letior. si p̄ manū eius infir-
mus despatissimus curat. sic xps p̄ peccatoze
despatissimo penitēte. Item quāto filius a p̄e
p̄io recessit lōgius. tātō eum videt libētius. &
letantius recipit redeuntē. vt filiū pdigū euā-
gelic⁹ p̄. Luc. xv. Itē m̄ h̄is duos filios quo-
rum vnū audit cecidisse i lutū leniter. & aliū
in p̄fundissimū puteū. currit ad magis picu-
losum citius subuenit p̄ viribus. plāgit. p̄ eo
fortius. recipit euz gratātius. Sic xps eos qui
de maiorē piculo euadūt. Quintū bñficiū
est. q̄ penitenti veniā petēti clemēter indulget
ecclī. xviii. magna misericordia dei & pp̄itiatō
illius cōuertētib⁹ ad se. ysa. xliiii. **Deleo iniqui-**
tates tuas p̄pter me. & peccatoz tuoz nō re-
cordabo. eze. xviii. q̄ si ipi⁹ egerit p̄niam &c.
Huius exempla multa habemus i nouo & vē-
tere testamēto. vt de dauid dicēte. peccaui. cui
nathā. & dñs trāstulit a te peccatum tuum. ii.
Re. xii. Item. Matth. i. Dixit paralitico. remit-
tunt tibi peccata tua. Itē Luc. vii. Fides tua te
saluū fecit. vade in pace &c. Itē dimissa sunt
ei peccata multa **Ibidē. Itē Matth. xv. Cananee**

clamati. miserere mei. rñdit. fiat tibi sicut peccati
 sti. In cuius signū filia eius a demonio libera
 baē. Item Job. viii. rñdit adultere. nec ego te
 condemnabo. vade iam amplius noli peccare.
 Item Luc. xviii. Publicanū iudicauit iustifica
 tum. Luc. xxiii. Ait latroni. hodie mecū eris in
 paradiso. Act. x. Paulus ouersus dicit vas ele
 ctionis. Item nullū sanauit dñs. quē integre
 nō sanauerit. nulli remittit qñ integre remitte
 rat quātum ad culpā. & si integrā agat penitē
 tiā quātum ad culpam & penā integre remitte
 rit. Bern. Vere benignus et misericors est in
 tegre remittēdo. quia nec punit integre & per
 fecte penitentem vindicādo nec confundit ex
 probando. nec minus diligit rancorē retimen
 do. nec iputat bñficiū retrahēdo. De his mltā
 exempla sūt. In vitis pa. dicit q quidā frater
 manens in heremo suasu senioꝝ iuit in egypt
 rum. vbi habebat forozē carnalem. que multis
 erat causa pditionis. que cū audiret euz adue
 nire. occurrit ei relictiis amatoꝝ nudato ca
 pite & discalciata volēs eū amplecti. qui cū eā
 argueret quesuit ipā si adhuc spes supeffet ei
 qui ait q sic illa perit q pmitat eam secū ire
 in desertū. Ille ait q prius vadat calciare se &
 coopire caput. illa dicit q nō rediret de cetero
 ad officinā peccati sui. illa eū sequit ad deser
 tum. cum aut videret hoīes ne male edificarē
 tur. dixit ei q p aliā viā vadat. cū aut rediret
 ad eā inuenit eam mortuā. habentē pedes ple
 nos spimis & sanguine. et reuelatū est p̄ibus
 q deus acceptasset eius penitentiā. maxime p
 feruore suo. qz nō fuit reuersa. etiā qñ nō sen
 tiens dolorem iter arreptum non dimiserat.
Sextū bñficiū est. q desolato p timore ve
 nie solationē imittit. Job. v. Merētes spū eri
 git sospitate. ysa. lxi. vt darē solationē lugē
 tibus syon &c. In signū huius. Math. xxvii.
 dicit angelus. dicite discipulis eius & petro.
 Ip̄m specialiter noīat ad eū sololandū. qui vt
 dicit in scolastica hystozia a passione domini i
 spelūca que dicit gallicātus flens p eo q deus
 negauerat & p passionis cōpassione pmāsit.
 vsquequo dñs ei apparuit cōfortās eū. Itē ap
 paruit marie magdalene pmū ad cōsolādūm
 eā et erigēdū ad spez. Mar. xvi. Et Math. xx.
 Item in vit. p̄m dicit q quidā solitarius ma
 gne vite faciebat sportellas q̄s quidā puide n
 tes quieti eius vendebāt ei in pxima ciuitate.
 quibus volēs parcē in laboze. suadēte dyabolo
 ip̄emer iuit. & videns ibi mulierē in eā incur
 rit & cum rediret videt iuxta flumē demones
 gaudētes et eripudiātes p eius ruina. qd adū
 tens cogitauit p dolozē in flumē se submergē
 Sed cogitās q de hoc pfectū faceret eis gau
 dium. inclusit se in arta penitētia hñs ante se
 lucernā extinctā i cacabo flens frequēter. āno
 finito in vigilia pasche volēs expiri si forte re
 misisset ei dñs. eleuato capite inuenit arden
 tem lucernā post annū. **Septimū bñficiū**
 est. q amissa restituit. eze. xxxvi. Restituā vos
 sicut a p̄ncipio. bonisqz dorabo maioribus q̄s

habuistis añ. **Joe. ii.** Reddā vobis ānos quos
 comedit locusta. bzucus. et eru. & rubigo &c.
Leuit. xxv. in anno iūbileo redibāt omnes ad
 amissas possessiones. Hoc signat per diuersa
 exempla biblie. **Gen. xl.** Visio vitis in q̄ erant
 tres ppagines signū fuit pincerne pharaonis
 q reuertēret in gradū p̄stinum. & q recupera
 ret amissa. **Vitis penitentiā significat.** q vmo
 cōpunctōis mebrās deū letificat. tres ppagi
 nes. tres partes eius. **Item. iiii. Reg. xx.** Peni
 tente et flente ezechia. vita ei plongat. sanitas
 dat. & sol reuertit. **Item. ii. paral. xxxiii.** Ma
 nasse penitente de suis sceleribus & flagitiis
 enozmibus in carcere & vinculis regis babylo
 nis deus eū liberauit. et in ierlm reduxit. & ab
 lata restituit. **Similr dan. iiii.** Cum nabugod.
 ppter peccata sua mutatus in bestia eiect⁹ eēt
 a regno & p septenniū exul. cum cleuaret oculo
 suos ad celū ad dñm. sensus suus reddi⁹
 est ei. et reuocat⁹ est ad regnū. et recuperauit
 amissa bona sua. **Item in vitis p̄m dicit.** q cū
 quidā heremita impugnatus a fornicatōe ve
 nisset in quandā ciuitatē egypti. et viderz ibi
 filiam sacerdotis ydoloꝝ adamauit eā. & peti
 uit a patre q daret eam sibi in vxozem. qui de
 cōsilio dyaboli in ydolo loquētis dixit q non
 daret eam ei nisi baptisimū et deū negaret. &
 ppositū monachi. qd vt fecit vidit colūbas de
 oze suo egredientē. et in celū ascudentes. nec
 sic adhuc voluit dare ei nisi cōsulto deo suo. q
 ait. non dabis ei. quia deus xpianoz. et si ip̄i
 negent eum. nō negat eos. s; adiuuat. Qd cū
 referret ei sacerdos opuct⁹. et reuersus ad coz
 rediit ad heremū ad magnū quendū senē cui
 hoc oñdit. qui cū data sibi penitentiā p̄sisteret
 p ebdomadā in ieiunio et orōne. i fine rediit
 ad senē. qui cū ozaret vident in celū colūbā su
 per caput eius. s; nōdum descendentē. In fine
 scōe ebdomade vidēt eam appropinquantē. in
 fine tertie in os eius intrantē. **Octauū bñ**
ficiū est. quia ouersis puidet necessaria ad vti
 litatē. vt alimentū. vestimentū. documentum
 medicamentū. sicut fecit filiis isrl in deserto.
 post exitū egypti et trāsitu maris rubi. māna
 et aquā de petra dedit eis. p alimēto. dedit du
 rabilitatē eoz vestimēto et calciamēto p qua
 draginta ānos. p documēto dedit legē. p me
 dicamēto ereū serpentē. De his omibus legi⁹.
Deut. viii. Mar. viii. Misereoz sup turbā. quia
 iam triduo. s. penitētie me sustimēt &c. **Math.**
vi. Ne solliciti sitis aīme v̄re &c. qz qui pascit
 volatilia dabit alimentū. qui vestit lilia dabit
 vestimentū. qui dat crescere herbas et arbozes
 dabit augmentū. Qd aut suos pascit hēm⁹ ex
 emplū. **iiii. Re. xvii. Heliam pascit p cozuuz et**
mulierē sarracenā. et eiusdē. xix. Eundē pascit
p angelū. Dan. xiiii. Daniēle pascit p abacuk.
In vitis p̄m dicit. q cum fieret guilissima p̄e
 curio xpianoz timēs paulus pmus heremita
 piculū fugit in desertū. ubi parauit ei deus spe
 luncā ad habitandū. p qdraginta ānos. folia
 palme ad uestiendū. fontē ante os spelūce ad

bibendū. dimidiū panē albissimū ad vescendū et hoc singulis diebus p̄ illud tempus. Cū autē b̄s antonius venisset p̄ reuelationē ad eū. coz uus appoztauit panē integrū. eo autē mortuo cū b̄s antonius nō h̄ret quō ei sepulturā face ret. leones duo pedibus eam fecerunt in ea. facta. petita. & habita b̄ndictione antonii recedūt. In vitis p̄m. cū b̄s frōtoni⁹ esset in quadam ciuitate vbi habebat in cōuentu triginta monachos suasit eis vt irēt ad heremū p̄ penitētia faciēda. relictis deliciis ciuitatis. q̄ faciunt secū ferētes sarculos et semina. cūq; socii murmuraret p̄ defectu cibi verbis eos cōsolabatur. angelus autē dñi apparuit cuidā diuici arguēs eum q̄ delicate viueret. & dei seruos fame mori p̄mitteret. Itē sc̄o apparuit cōmīnādo tertio eum grauius flagellauit. mortē minās nisi dictis monachis p̄uideret. Qui cū nescirz vbi essent cōsuluerūt amici eius quib⁹ vulnera sua ostendebat. q̄ septuaginta cāelos suos v̄ctualibus oneratz. & extra ciuitatē cōducet. & in custodiā angeli eos cōmitteret. quod fecit. cum autē monachi afflicti fame deū laudaret. audiūt cāpanulas cameloꝝ. camelos recipiunt lauant pedes et reficiunt. medietatē onerz eorum recipiunt. et aliā remittūt in camelis. Cū autē die quarta diues ille lugeret. credens amisisse camelos recipit eos. que repoztauerit dedit pauperib⁹. hoc faciebat singulis ānis quousq; monachi sunt reperi. Item cum quidā fr̄ esset in heremo & comederet herbas. licet essent dulces. ita dissoluebāt eū. q̄ fere moriebatur. & cū ieiunasset. p̄. vii. dies timēs omēs herbas. quedāz bestia dicta dozcas appoztauit ei fasciculū de nō nociuis. vt p̄ eas cognoscēt quibus vesci haberet. Itē cum b̄a agnes esset nudata vestiuit eam deus cōdensitate criniū suoꝝ solutoꝝum. Itē veste cādidissima sibi missa p̄ angelū. Itē beate agathe p̄uidit missio medicamēto p̄ beatum petrū aplm. Item in vitis p̄m quidā frater intrās interiora deserti inuenit speluncā. & vidit quendā venientē cū grege bubaloꝝ. qui post adiuratōez dixit ei q̄ fuerat monach⁹ in cōgregatione. post inde recesserat & hospitale edificauerat. & hospites recipiebat. viuens de textura. fit familiaris virgini sacre. cum qua p̄ septem menses post missa munera & visitationes peccauit. post penitēs fugit ad heremū habitās cū feris. vbi cū pre dolore epatis. nec stare. nec ozare posset clamauit ad dñm. adest vir. tangit digitis locū doloris. scindit et vlcus abradit & ei oñdit. et epar in loco suo reponit et sanauit. nec post p̄ aliquā intēperie doluit.

Nonū b̄nficiū est. q̄ pugnati vel impug-nato subuenit. custodiens et eripiens eum si i temptacione vel tribulatione cōfidenter ad ipsum cōfugiat. sicut ezechia ab obsidione sēnacherib & suos eripuit et p̄texit. iiii. Re. xix. Et ii. paral. xxxii. Ala clamāte ad dñm. p̄terruit dñs egyptios & etyopes. qui dño cedere striti sūt & p̄strati. & eiusdē. xx. Ozate iosaphz & dicete. Cū ignozem⁹ hoc solū residui hēmus & c.

hostes in semetip̄os versi mutuis se concidere vulneribus. Iob. v. In sex tribulationibus liberabit te. et in septima nō tanget te malū. Nota que ibi sūt. de hoc habet exemplum in vita beati antonii. de quo legit in vitis p̄m. q̄ cū reliquisset oīa p̄pter deū. vadēs in quodā agello temptauit eū ibi dyabol⁹ diuisimode p̄ sp̄m luxurie. blasphemie. & aliis occulte. et post p̄ somnia diuersimode. post aperte. Sub forma parui ethyopis. dicēs ei. q̄ ei assentiret & quō multos seduxerat. in omibus temptatōib⁹ viriliter resistebat dicēs. q̄ de eo nō curabat. qz sua obscuritas et paruitas signa erant sue deformitatis & impotētie. Cū autē iuisset ad loca vbi erāt sepulcra. vt ibi vitā solitariā duceret. demones videntes q̄ nō p̄ualuerūt ei occulte temptādo. verberauerūt eū ad mortē. frater autē qui ministrabat ei & visitabat eū. inueniēs eū quasi mortuū repoztauit eum ad locum vnde venerat. vbi cū venissent fratres q̄si ad exeq̄as funeris resumpto sp̄u caput eleuās videns se vbi erat rogabat vt reduceret ad p̄ozē locū. quo facto veniūt demones temptātes eum & p̄terrire volētes eū sub omī sp̄e ferarū et reptilium. & irruētes in eum. et domū eius diruentes. eum iterū ad mortē flagellātes. Sed cū imobilis pseueraret clamāt se victos. & fugientes recedūt. adueniēte x̄po cū lumie & domuz eius repante. a quo cū quereret. vbi eras o bone ihu. R̄ndit. q̄ iuxta eum erat. eius triūphū de demonibus aspiciēs & cōgaudens. Cū sol⁹ fugeret ad desertū. discū argenteū inuenit. q̄ vt fumus euauit. Itē massam auri inuentam fugit vt incendiū. In loco deserti ubi fuerat castrū desertū fuit p̄ viginti annos. ad quē frequenter veniebāt demones in forma militum armatoꝝ. nūc vzoꝝ. nūc leonū. quos cōfutebat. et adiuuāte dño vicebat & cruce fugabat.

Decimū b̄nficiū est. q̄ in bonū p̄mouet & nutrit. ps. Oculi dñi sup iustos. Greg. Cito bonum p̄dit. q̄ a largitore non custodit. Exemplū huius habet. gen. xxviii. Dixit dñs ad iacob. Ero custos tuus in omibus viis tuis & c. Item Iob. i. Dixit sathan ad dñm. vallaſti iob & domū eius et vniuersaz substantiā ei⁹ & c. Ita q̄ nō potuit dyabolus potestātē h̄re in vnicā ouicula eius nisi p̄missus. dixit dyabol⁹ beato bartholomeo vt legit in passione eius. q̄ dñs adeo custodiebat eum et angeli eius. q̄ nō poterat cōtingere aut ledē minimā formicā in lecto ei⁹. Custodit dñs p̄ seipm vt Iob. p̄ angelos vt Iacob. qui vidit castra dei. Gen. xxxii. Aliqñ etiā p̄ suos ne cadāt i peccatū. ut beatus hylariū p̄ b̄m martinū. de quo habet hoc exemplū. q̄ cū b̄s hylariū festmaret cōtra hereticos. p̄ fidei defensione pedes. adiūxit se dyabolus ei in specie cuiusdā seruiētis portās ei capam et aliā. multū se ingerēs in ei⁹ obsequiū quasi cōpatiēdo. rogat eū p̄mo ut vinuz mīn⁹ limfaret ut labozē vie melius sustineret. quod cū ad eius instantiā fecisset. Post ea rogauit. vt sine aqua biberet. Post vt carnes comederz

Et sic eius penitentia paulatim immutata. cum venissent in quandam villam dicitur ei dyabolus. quod ibi erat quedam religiosa mulier que multum affectabat ei loqui. procurante ergo ita dyabolo pluries locuta est ei. que sic sanctum virum verbis & factis allexit quod commotus fuisset ad casum nisi deus hoc opus dyaboli beato martino reuelasset. qui occurrentes subito demonem effugavit & palauit. & hylarium liberauit. Undecimum beneficium est quod conuersum ad se frequenter ad magna prouehit. adeo quod ubi abundauit delictum superabundet & gratia. ro. v. ut patet de maria magdalena. petro et paulo. Item in uitis primam legem quod cum mustius esset princeps latronum & gentilis. et uenisset ad domum cuiusdam sacre uirginis ad spoliandum eam. dormiens uidit quendam in habitu regio dicentem sibi quod cessaret ab his maleficiis homicidiis. & furtis. et faceret eum ducem & principem militiae spiritualis monachorum. Hic permittit libere se facturum. querit a uirgine monasterium. baptizatur. & quirit mandata salutis. docens cum tres primos uersus psalterium. dicens eos posse ei sufficere ad salutem. uadit ad heremum perseverans in fletibus & orationibus. uiuit ibi diu de radicibus. post rediit uersus dictos reddens ope et sermone. Post ad heremum reuersus dominicis diebus panem diuinitus sumebat. pater multorum exiit postea monachorum. & operatur multorum miraculorum. Et inter miracula beati Iohannis euangeliste legitur in hystoria ecclesiastica lib. iii. ca. xxiii. Quod cum ecclesiam circuiret uidit quendam iuuenem fortem & pulcherrimum ferocis animi quem sub testimonio christi et ecclesie cuidam episcopo commendauit nutriendum & baptizandum & in foz mandum in seruitio christi. quod cum fecisset. postea cum aliis laxauit henas & recedens ab episcopo omnibus flagitiis se admiscens fit princeps latronum. oio desperas. Post aliquantum tempus beatus Iohannes rediens requirit ab episcopo commissum. a stupore requirit iuuenem. quem cum dicit mortuum in anima & ubi esset percusso capite diu. ascendit equum insequitur. & inuentis latronibus querit ab eis suum principem. quo adducto eum agnoscens fugit armatus. Iohannes oblitus etatis sue eum insequitur. clamans. quid fugis fili dilectissime preme senex non armatum. noli timere ego pro te christo rationem reddam. Paratus pro te mori. crede mihi quod christus me misit. tunc ille stetit uultum demisit. arma deposuit. & amarissime fleuit. Veniam postulanti et dexteram nimie cedis consciam occultanti. pollicetur Iohannes. quod si factum se ei veniam impetraturum. & pedibus iuuenis puolutum manum eius quasi per penitentiam purgatum osculatur. ad ecclesiam eum reducit veniam quam promiserat ei ieiuniis & orationibus impetrauit nec destitit usque eum emendatum per penitentiam profecit. Duodecimum beneficium est quod introducit in gloriam et super condignum remunerat. ps. Benedic anima mea domino Qui cozonat te in misericordia et misericordibus Deum. viii. Dominus deus tuus introducet te in terram bonam &c. Et. xv. Introduces eos & plantabis in monte hereditatis tue &c. Sicut fecit latronem

Luce. xxiiii. In uitis primam legem. quod cum rediret beatus antonius de uisitatione pauli. primi heremite audiuit choros angelorum cantantes. & animam dicti pauli introducetes. Item in uitis patrum cum beatus pasnucius ozariz. Redit ei angelus quod filis foris cuidam symphonico qui in uico quodam cantaret. a quo quosito & inueto quesuit de merito suo qui dixit se fuisse latronem. adiurauit. ut diceret ei si tunc aliquid boni fecerat. Ille dixit quod uirginem sacratam et flentem uir rapuerat de manibus sociorum suorum. & intactam restituit in loco suo. Item requisitus uera. Respondit se mulierem lassam inuenisse in silua. que nec per eridum comederat. que ait quod fugerat propter torzozes. qui uirum suum propter fiscale debitum in carcere detinebant. & pueros suos. & ipsam ad hoc requirebant. & quod eam ducit ad foueam suam. & refecit. & ccc. dedit ei solidos. ad uirum & filios liberandos. & reduxit eam ad locum suum. Qui suauis ad uitam heremiticam. abiectis fistulis per musica spirituali secutus est pasnucium. & per tres annos artissime se affligens inter choros sanctorum et angelorum tradidit spiritum. quod pasnucius est reuelatum audienti eum ab eis in celum deportari. Item cum pasnucius dicitur post artium se affligeret. Responsum est ei quod filis foris primario uici illius. uadit ad eum suscipere honorem. adiuuatus refert quod per triginta annos uixore sua manens cotinuerat. nec eam ante cognouerat nisi causa plis. & quod nunquam ab hospitalitate cessauit. adueniente pegrino pro occurrit. & quod uaticum in recessu suo semper dedit. & quod pauperem nullum despexerat. si necessaria per posse suo eis dederat. personam in iudicio non accepit. alieni fruges in domum suam non introierat. licem uidentem non preterierat. si ad pacem per uiribus rediret. famulos suos nemo in fozefacto suo inuenerat. greges sui alienas fruges non leserat. quantum potuerat inferiori opprimere non sustinuerat. semper studuerat neminem contristare. & a nemine contristari. in iudicio neminem odemnauit si pacificauit. Ad hoc pasnucius ait. Hic unum tibi deest ut abneges temetipsum. tollis crucem tuam. et sequaris christum. qui statim obediuit factus monachus. Quadam autem die dum in cella sua resideret pasnucius uidit animam dicti primarii recipi a multitudine angelorum psallentium. Beatus quem elegisti et assumpsisti domine inhabitabit in atris tuis. Item post hoc artius se affligens quis sibi adhuc foret filis. audiuit. quod talis negotiator alexandrinus uiginti milium solidorum naues duas plenas mercibus deducens. hic decem saccos plenos leguminum deferebat. que dabat uiris religiosis quos uisitabat. quorum orationibus se committebat. Huic occurrit pasnucius amplexans eum. et dicens. quid tibi cum his negociis o deo digna et preciosissima margarita. Ille autem statim eum sequitur. iubens omnia que ducebat dari pro deo. qui post breue tempus ad dominum assumptus est. Postea autem ait angelus pasnucio ozantiacras uenies in eterna tabernacula. Tunc uocato sacerdote reuelauit ei ante dicta. & suscipit

sacramēta. tunc emisso spiritu qui aderant viderunt animam eius suscipi ab angelis et sanctis. hymnū canentibus. Itē legi quod quidam rex in terra sua hīs quendam diuitem sapientem non inueniens occasione quod eius pecuniā extorqueret. quesivit ab eo tres quæstiones quod nisi eas solueret multā pecuniā ei daret que videbantur insolubiles. Prima fuit. ubi erat mediū terre. quod centum. Alia quot modii aque erant in mari. Tertia quæ magna erat misericordia dei. Cū autē die assignata corā regis curia a carcere deduceretur in quo detinebatur ut se redimeret & dictas quæstiones solueret. de exilio cuiusdam p̄bi dicti auxiliū miserorum assumpto baculo in terra infixit dicens hic ē centrū terre & mediū. imp̄roba si potes. Si vis ut mensurē modios maris. retine flūia et aquas alias ne submerēt illud quousque miserauerim & tibi dicā numerū modiorum. Tertiam soluere potero. si tradieris mihi vestes. tu. & solū ad hoc iudiciū faciendū. quo facto cū esset in sublimi solio in apparatu regio. ait. Audite & videte sublimitatē misericordie dei. quod parū an̄ erā seruus. modo subito factus sum quasi rex. an̄ pauper modo quasi diues. an̄ in ymo modo in alto. ante in chathenis & carcere. modo in libertate &c. Sic centrū misericordie dei est ubique in presenti vita. misericordie eius non est numerus ubi imitas & imensitas eius est quod de carcere & vinculis peccatorum per penitentiā modicā venit peccator ad regnū celorum. eccl̄. iiii.

DE INCARNATIONE FILII DEI DISTICTIO. VNDECIMA.

De misericordia dei nobis exhibitā per filiū pro nobis misericorditer incarnatū libet aliqua considerare breuiter ad ipsius summi dei laudem & gloriā & nram utilitatē p̄maximā. nihil enim dulcius ad cogitandū. nihil utilius ad sciendum. nihil efficacius ad amorem eius in nobis vehementius inflāmandū. nihil magis a malo retrahit. nihil eque ad bonū attrahit. nihil ita disponsit ad grām. nec ad concipiendam spei fiduciam. nec ad gloriā acquirendam. Sciendū itaque quod deus pater misericordiarum. filiū suū misit. & ipse filius seipm̄ dedit nobis in solatiū nre p̄grimitatis. In consiliū nre directionis. In remediū nre curatōnis. In subsidiū nre reconciliatōnis. In p̄sidiū nre defensionis. In cōiuuiū nre refectōnis. in p̄cium nre redemptōis. In p̄mium nre glorificatōis. Est igitur nobis x̄ps in solatiū tanquā nre deiectionis reparatō. Cum enim esset hō per peccatū de status sublimitate deiectus. de paradysi amenitate eiectus. in exiliū pietus & dyabolo vili seruitute subiectus. x̄ps homo factus est. & sic eū de tam vili deiectione misericorditer releuauit. dum naturā diuinā humane nature tam mirabiliter copulauit. quod factus est nobis amicus. socius. frater et sponsus. Sicut an̄ p̄miserat antiquis p̄ribus. sp̄aliter abzabe dicēs. In semine tuo benedicent omnes gētes. quod est x̄ps. & dauid. De fructu ventris tui ponas super sedes tuas. Ideo dicit Michæ. vii. Dabis

veritatē iacob. misericordias abzabā. que iurasti p̄ribus antiquis nris. Hęc misericordiā petebat dauid dicēs. Ostende nobis dñe misericordiā tuā. on̄ de iniquitate ut videam. & salutare tuū da nobis ut teneamus. sed de dilatione incarnationis velud impatiēs dicebat. Vbi sunt misericordie tue antiq̄ dñe sicut iurasti dauid in veritate tua. Memoro esto obprobrii suorū tuorum. De ista p̄missione dicit. ysa. lv. Etiam vobiscū pactum sempiternū misericordias dauid fideles id est fideliter repromissas. Et luc. ii. Sicut locutus est per os sanctorum qui a seculo sunt. phetaz̄ eius &c. ad faciendā misericordiam cum p̄ribus nris. & memo. testa. sui sancti Iusiurandū quod iurauit ad abzā. pa. no. datu. se nobis. Hęc petebat in frēm animā scā. Can. viii. Quis mihi det te frēm meum sugentem vbera matris mee et iam me nemo despiciat. vñ possumus ei dñe illud eccl̄. xxix. Hospitio. scz ventris virginis factus es mihi frater. Quod autē fieri vellet sp̄sus dulcissimus animaz̄ dicit osee. ii. Sp̄sabo te mihi in sempiternū. & sp̄sabo te mihi in iustitia & iudicio. & in misericordia. et miseratōibus. et sp̄sabo te mihi in fide. Nota quod rex aliquis magnus et potēs aliquā puellam de humili plebe ducit in m̄rimoniū. tota p̄genies honozat. om̄is infamia tollit. Suius aboleat libertas reddit & in dignitate nimia sublimat. Bern. sup can. Puto iam me cōtemnē non poterit os de ossibus meis. & caro de carne mea. In vitē p̄m legi quod quedam mulier venit ad bēn hylarionē. que cū esset sterilis rogabat sc̄m ut ei fecunditatis grām suis p̄cibus imperaret. sed cum ipse fugerit et eam clamauit illa non esse cōtemnendū hęc sexū quod genuit et pepit saluatoz̄. Quo audito expectauit eam patienter audiuit eiqz fecunditatis grām imperauit. Bern. Quō non te moueat si recordatus fueris. quod ille qui erat in forma dei in die eternitatis sue in splēdoze sanctorum an̄ luciferū genitus. splēdoz̄ et figura dei substātie v̄it ad carcerē tuū ad limū tuū. Infixus ut dicitur vsqz ad cubitos in limo. p̄fundū. Idem. quod retribuat do. pro. o. quod re. mihi. Nonne si conferrent in me om̄s vite filioz̄ adam. om̄es dies seculi labores om̄m hoīm. qui fuerūt et qui sūt & qui erūt. nihil esset ad compensationē illius corporis. quod spectabile et stupendū est virtutibus supernis. in cōceptu de sp̄sancto. in ortu de virgine. in vite innocentia. in doctrine fluentia. in chozuscatione miraculoz̄. in reuelationibz̄ sacramentoz̄. Cum ergo ei deuouero quicquid sum quicquid possū. nonne sic ē sicut stella ad solem. stilla ad flumē. scintilla ad fornacē. lapis ad montē. granū ad aceruū. athom̄ ad totū mundū. Idem sup missus est. ome. i. Sed verto me ad cōceptū et partū virginis. hęc rep̄io nouitatē. Ibi enim agnosceat lōgītudo breuis & latitudo angusta. altitudo subdita. profunditas plana. Ibi agnosceat lux non lucēs. verbū infās. aqua sities. panis esuriēs. ibi videbis regi potētiam instrui sapientiam sustētari virtutē. deū

lactante. sed angelos reficientē. vagientem. & miseris cōsolantē. Item cassiodoro. **Q**uanta misericordia nri s̄ditōis q̄ fecit ut deus immortalis hō fieret mortalis. q̄ panis esuriret. fons sitiret. via fatigaretur. virtus infirmaret. vita moreretur. que fecit creati creatorē. seruire dñā. torem. vendi redemptorē. mozi viuificatorē.

Monialis quedā religionē egressa facta publica meretrix. post multos annos ad suuz monasteriū est reuersa. que penitēs qñ de dei iudicio cogitabat & de penis inferni fere desperabat se posse veniā obtinere. qñ de paradiso cogitabat dicebat. q̄ in illū mūdissimū locū nō intraret. qñ de dñi passione quanta mala xp̄s sustinuerat. et ecōtra quanta mala ip̄a cōmiserat q̄si desperans. anxia nimis erat. & sic de aliis que xp̄s fecerat. vel que facta fuerant circa xp̄m. In natali autē dñi cepit cogitare. qz puer natus est nobis. & qz pueri p̄ modico placantē. cozā ymagine b̄te virginis cepit cogitare de infātia saluatoris. & tot pfusa est lacrimis qz fere moriebat. adiurās puerū p̄ benignitatē infātie sue qz misereretur eius. ip̄a audiuit vocem dicentē sibi. qz p̄ benignitatē illius infātie quā allegabat sc̄irz ip̄a sibi dimissa oīo peccata sua. Deniqz fr̄es sc̄itote. qz puer cito donat. cito cōdonat. p̄ vno pomo potest placari. quare pomū est penitētia nra. Itē quedā glosa puer qz cito placatur. lesus non meminit.

Sc̄do xp̄s factus est cōsiliū nre directōis. Ip̄em est magni cōsiliū angelus. Luc. ii. p̄ viscera misericordie dei nri. in quibus visitauit nos oīes ex alto. illumiare bis qui in te. & in vmbra mortis sedēt ad dirigēdos pedes nros. Quia em̄ p̄mus hō a sūma luce peccādo recesserat. cecus factus in tenebris ambulat. s̄ deus misericors lucē sapientie misit. vñ factus est legislator. ysa. xxxiii. Dñs legifer nri qui nobis attulit legē gr̄e. legē amozis. legem libertatis. Hanc legē xp̄s docuit et verbis sue p̄dicatōis. & factis sue sanctissime ouerlatōis. et signis miraculoz clarissimis. et exemplis. eccl̄. xviii. Qui m̄iam habet docet et erudit.

Tertio factus est nobis in remedium nre curationis. nam p̄c̄m a tanta sublimitate collapsi. facti sumus infirmi. Ideo. ps̄. Miserere mei dom̄e qm̄ infirmus sum. Exemplū. Luc. x. de illo q̄ incidit in latrones. samaritanus iter faciēs & videns illū misericordia motus est. Nota bñ totā parabolā. vbi ad q̄dem quis hoz̄ triū videt. p̄ximus fuisse illi qui incidit in latrones. Rñdet. qui fecit misericordiā in illū. Quis est iste samaritanus. id est custos nisi xp̄s qui nobis factus est p̄ximus. & fr̄nitate carnis assumptē. & affectu dilectionis imense. & effectū miserationis impense. Voluit em̄ p̄ om̄ia s̄ibus assilari ut misericors fieret. nō solū a infirmitates cozpoz & aimaz sanauit dū viueret. verū etiā sacramta id est sp̄uales medicinas instituit. ut medico p̄sonalr̄ in celū ascēdētē. sacramētoz remedia p̄petuo remaneret. Vñ thy. iii. Non ex opibus iustitie q̄ fecim⁹

nos. sed h̄m suam misericordiā saluos nos fecit p̄ lauacrū regnātionis. & renouatōis sp̄s sancti. **Q**uā pius medicus qui venit p̄sonaliter ad egrotū nō vocatus se ingerit. cū exp̄sis p̄p̄iis curā assumit. quicq̄ infirmus sustinē debet ip̄e in cozpoze suo sumit. Puta si opoztet egrotū ieiunare. vigilare. sudare. amaram positionē bibere. flebor homiā sustinere. Hec om̄ia xp̄s assūpsit.

Quarto factus est nobis in subsidiū nre recociliatōis. quia est pacis nre cōueniētissimus mediator. quia videlicz deus et hō. ideo inter deum et hoīem pacez potuit reformare. Cum em̄ in curia diuina cōtrouērsia tractaret p̄ pte dei allegabat veritas cōcludēs cōtra hoīem. iustitia vero pzo eius punitione et odemnatōe sententiā pferebat. p̄ hoīe vero misericordia veniā impozabat. et pax non penam subterfugiēs petebat fieri cōp̄missū. & qz esset aliquis fidelis & pius medator. Adm̄uenta est hec via p̄ bono cōmuni qz filius dei media scz in trinitate p̄sona naturā hūanā assumeret. ut inquantū deus dei conseruaret honozem. inquantū hō pacem & bonū hoīs. pcuraret. vñ misericordia et veritas obuauerunt inuicē cōcozdātes. iustitia et pax osculate sunt in signū recociliatōis et federis sempiterni.

Vñ pace reformata cōsolat deus hoīem dicēs ysa. liiii. In momēto indignationis abscondi faciem meā parūp a te. & in misericordia sempiterna miseratus suz tui. Sequit̄. misericordia mea nō recedet a te. & fedus pacis mee nō mouebit. dicit miseratoz tu⁹ dñs.

Quinto factus est in p̄sidiū nre defēssionis. quia est pro nobis fortissimus p̄pugnator. p̄fecto reformata pace inter deum & hoīez expediens erat qz homo defenderetur ab hoste ne amplius se uiret in eum. nec tyrānice dñaret ei. sicut fecerat subiiciens eū sibi & opprimēs grauissima h̄uiture. Ideo ysa. lxiii. Quis ē iste q̄ venit de edom tinctis vestibibus de bosra. Et rñdet. ego qui loquor iusticiam. & p̄pugnator sum &c. Vere multū expediebat. qz forte haberem⁹ p̄pugnatorē qm̄ hostes fortissimos & ferocissimos habeam⁹. Ideo treñ. iii. Misericordie dñi quia nō sumus cōsumpti &c. ps̄. Dedit eos in misericordias in cōspectu oīm qui ceperāt eos. Et iere. xlii. Nolite timere a facie regis babilonis. id est dyaboli. Sequit̄. Dabo vobis misericordias. & miserebor vri. Iste igit̄ ē rex noster qualem nobis expediebat h̄re. qui scz nob̄ est p̄ximus. & contra aduersarios nros fortissimus. vñ. ps̄. exclamat dicēs. O dñe libera aīaz meā misericors dñs & iustus &c. Nobis etiā est modo misericors. s̄ iustus et seuerissimus in futuro. illis videlicz qui mō eius misericordia abutunt̄. vñ ysa. xvi. p̄parabit̄ misericordia solium eius & sedebit sup̄ illud in ueritate in tabernaculo dauid. iudicans & querēs iudiciū & velociter reddēs qd̄ iustū est. nūc itaqz teneb̄ thronū misericordie. in futuro tenebit thronū iusticie. Ideo iuxta cōsiliū apli. heb̄. iiii. Adeamus cum fiducia ad thronū gratie ut gratiam

inueniamus et misericordiam consequamur in auxilio opportuno. **S**exto xps factus est nobis viaticum interne refectionis. qui seipsum dat nobis quotidie in cibum et poculum aiaz. videlicet in eucharistie sacramento. de quo ps. Memoriam fecit mirabilium suorum miserator & misericors dominus. escam dedit timoribus se. **E**xpone. **S**eptimo seipsum dedit in precium nostre redemptionis ps. Apud dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio. vere copiosa cuius copie non est nisi nec mensura. **V**nde beatus Bernardus ait. **C**onsidera filium virginis deturpatum sputis. liuidum plagis. confixum clavis. **A**tten de celi rectoris stantem in cruce. pallidum morte. deformem carne. ne perasceas dominum angelorum virum percussum a deo & humiliatum virum. quasi leprosum & omnibus detrimtis expositum. **C**onsidera apud eum copiosam redemptionem. vere copiosam. quia per quinquaginta partes corporis eius vnda sanguis emanauit. cuius tamen ad redemptionem totius orbis vna gutta sanguinis sufficeret. sed ideo data est gratis copiosa. ut virtus gratitudinis in beneficio redundante claresceret. **E**t hoc egit ut tibi ostenderet quantum te diligeret. qui non aliter quam sic moriendo a morte te voluit liberare.

DE PASSIONE DOMINI. DI. XII.

Quoniam circa passionem itaque domini saluatoris. per quam talis et tanta redemptio facta est. consideranda sunt octo. eorumque nostris medulliter impmenda. cum gratia actione iugiter recolenda. **P**rimum est in factis multiplex ostensio pietatis. **S**ecundum est in verbis multiplex instructio veritatis. **T**ertium est circa passionem multiplex afflictio attendenda. **Q**uartum est penas inferentium conditio detestanda. **Q**uintum est christi patientis sublimitas. veneranda. **S**extum est passionis atrocitas dolorosa. & doloris imensitas excessiua. **S**eptimum est copacientium christo deuotio imitanda. **O**ctauum est passionis christi utilitas appetenda. **C**um multa deuotione considerare debemus quomodo christus tantumque totius bonitatis fontale principium pietatis sue viscera multoties multipliciter & in multis ostendit. **P**rimo quidem in cene et pasche typici celebratione quam dulciter humiliter et benigne cenauit cum discipulis. cum quanto desiderio illud vltimum pascha celebrauit cum eis. quomodo pedes eorum etiam & peditorum sui lauit. quomodo per magnificum conuiuium in suo recessu parauit. id est corpus suum sacratissimum in cibum. & sanguinem preciosum in poculum propinquaui. quomodo tam venerabile sacramentum in sue passionis benedictione memoriam & in summe dilectionis euidentiam per salutem nostram instituit. quomodo potestate conueniendi ipsi et ipsorum successibus ordinauit. quomodo contra iminentem tribulationem eis diu multipliciter et efficaciter futura reuelando ad patientiam et in fide constantiam roborauit. exhortando consolando promittendo. **S**ecundo pietatem suam multipliciter ostendit in oratione. **P**rimo quidem in cena premissa oratione pro discipulis ut eos amorem suum sanctificaret. & communiaret in bono. sibique inseparabiliter vniret.

et eis vitam largiret eternam. **I**tem in oratione cepit tristari & mestus esse. non pro sua passione quam ardentem optabat. sed pro peccatis nostris & miseria sicut ait Ambrosius. **D**oles domine non tua sed nostra vulnera. non tuam mortem sed nostram infirmitatem. unde plus compatiebatur nostre miserie quam passioni sue. **I**tem quoniam se ter in oratione prostravit non ut pro se impetraret. sed ut deo preter reuerentiam exhiberet. & nobis preberet exemplum supereminente necessitate quacumque ad orationis esse suffragium recurrendum. **I**tem pietatem suam ostendit. quod licet in illa oratione totus esset attentus. tamen pius dominus seruos suos pius magister discipulos obliuisci non potuit. sed ex compassione pie eos visitans. dormientes excitans. negligentes arguens ne in temptacione incidere autem amauit. **I**tem in illa oratione licet sensu alitas mortem naturaliter exhorreret. tamen & carnem spiritui. & spiritum prene voluntati subiecit. **I**tem in agonia positus & orationis prolixius sudorem sanguineum ex toto corpore sic abundanter emisit quod gutte sanguinis decurrerent in terram ut ardorem spiritus et vehementiam sui doloris ostenderet & compassionis ardorem. que sacrum sanguinem sic ebullire faciebatur ipso facto monstraret. **I**tem pius dominus pietatem suam ostendit in sui voluntaria oblatione. quoniam se pro peccatoribus et furentibus inimicis sponte se obtulit. eiusque non agnitio obuiauit pro peccatoribus osculum non recusans. amicum vocans eum tanquam diligens non dilectus. ut ex hoc iniquitatem suam consideret & ad amicitiam redeat. sic allectus. **I**tem ipsum pie corripit ut rubore perfusus recordaretur quomodo in ipso dicitur. corripit me iustus in misericordia. & increpabit me. id est intus cor meum crepare faciet ex dolore. **I**tem illud superuenit mansuetudo et corripimur. **I**tem pietatem suam ostendit quoniam quos sola voce prostrauerat. & prostratos velut in cecitate conuerterat. ut cum non agnosceret. nec tangere vel appropinquare valeret & preteritam virtutem restituit & cognosci se fecit & obtulit capiendum. **I**tem pietatem suam ostendit quoniam discipulorum infirmitati compatiens se solum capimur. ipsoque nec tangi nec ledi precepit. si me inquietis queritis. sinite hos abire. **I**tem pietatem suam ostendit quoniam non armis vel gladiis se defendi sustinuit. sed gladium extrahentem. & unum de astantibus vulnerantem corripuit. sicque passiones suam impediri vel seditionem moueri prohibuit. **I**n super et vulneratum saluifico tactu suo sanauit. **I**tem pietatem suam ostendit quoniam pro peccatoribus et homicidas pie et mansuete & humiliter increpauit dicens. tanquam ad latronem existis &c. **I**tem pietatem ostendit quoniam cum ab impiis cederet. conspueretur. derideatur. uiculis alligaretur. & petrum qui iam ter ipsum negauerat non despexit. sed oculo pio respiciens cognitionem peccati & compunctionis lachrymas ei dedit. **I**tem pietatem ostendit quoniam mulieres plagentes ut seipsas & filios suos plangeret propter peccata que fecerant. & miseras que eis imminere admonuit. **I**tem pietatem ostendit quoniam pendens in cruce pro crucifixoribus suis impiis exorauit pro allegationibus. excusationibus. vulnerum suorum ostensione. brachiorum extensione

manuū & pedum cōfixione. veniā implozādo
Berū. Flagellis cesus. sp̄mis cozonatus. clavis
 cōstrictus. affixus patibulo. obprobriis satura
 tus. oīm tñ doloꝝ imemoꝝ ait. **Pater** ignosce
 illis. quia nesciūt quid faciūt. **Itē** pietatē ostē
 dit qñ nō solū ciuitatē respiciēs fleuit sup eam
 verū etiā in cruce videns ingrātū dīmē pecca
 toꝝ fleuisse sup eozꝝ cecitate & miseria phibeē
 Item pietatē ostēdit qñ latroni cōfiteēti nō so
 lum tñ quod pecebat cōcessit. verū etiā & pec
 cata remisit. & penas ei iuste p sceleribus suis
 inflictas i martyrii palmā cōputans. paradysi
 cozonā et societatis sue gliam repromisit. eo
 dēqꝝ die qd̄ p̄miserat adimpleuit. **Hodie** inq̄t
 mecum eris in paradiso. **Ambro.** Vita est esse
 cū xp̄o. quia vbi xp̄s ibi regnū. **Idē.** Pius dñs
 plus tribuit q̄z petat. **Ansel.** Latro qui p suis
 sceleribꝝ tecū crucifixus est o dñe ihu. vsqꝝ ad
 ipsius aīme sue singultū semp i peccatis fuit.
 s; tñ in ip̄a hoza expiratōis sue. quia suā ma
 litiaz confessus est & misericordiā inuenit. &
 tecū ip̄o die i paradiso fuit. **Aug.** De symbo
 lo. latro cōfiteē. & petrus turbaē. **Hic** cogno
 uit. petrus negauit. quozꝝ alterū est oītra despe
 rantes. alterū oītra p̄sumentes. **Vere** mirabile
 fuit valde huius latronis negociū. hic em̄ xp̄s
 credidit qñ sui a fide ceciderūt. hic adhesit qñ
 sui relicto eo fugerūt. hic quō potuit ip̄m lig
 ua defendit. qñ alii quantū poterāt impugna
 uerūt. hic quicqd̄ habuit liberū sez coz et lmg
 tuam xp̄o dedit qñ adūsarii spoliauerūt. hic so
 lus iustificabat eū qñ alii reū mortis pelama
 uerūt. hic regnū celoꝝ petiit sibi dari ab eo q̄z
 videbat morte dānari. postulatū ē h̄re sui me
 moziā quē videbat pati mortis angustiam. **Iu**
 stam dicebat penā sibi inflicā. xp̄i vero imi
 stam. plus plāgens supplicii xp̄i q̄z pp̄rium.
 Item pius dñs pietatē oñdit qñ m̄rem suā de
 solatissimā astāti discipulo in custodiā. cōsolat
 ionē. & puidentā cōmendauit dicens. **Muli**
 er. ecce filius tuus. **Itē** pietatē oñdit qñ se dere
 lictū planxit. i hoc intelligēs ruīmā suozꝝ. qui
 fugiētes ip̄m solū reliquerant. vel detentionē
 eozꝝ qui in limbo tam diu fuerāt derelicti. vñ
Aug. sup illud. **Deus** meus deus meus vt qd̄
 dereliquisti me. ait. **Caput** loquit̄ pro mēbris
 derelictis. vñ derelictionē eozꝝ suā reputās se
 dicebat derelictū. **Item** pietatē oñdit qñ dixit
 sitio. quod non de materiali vel cozpozali s̄ri
 debemus intelligē p̄ncipalr esse dictū. s; de sp̄i
 rituali. vt sit sensus. **Sitio.** id est ardentē de
 sidero fidem v̄ram.

DISTINCTIO. XIII.

Secundo circa passionē dñi cōsiderā
 da est in verbis multiplex instructio
 veritatis. **Aug.** Lignū vbi fixa sunt
 membra xp̄i moziētis fuit cathedra magistri
 docentis. **Notandū** autē q̄ circa passionē eius
 a cena vsqꝝ ad mortē fuerūt verba. xiiii. digna
 memoria et recordatione deuota. quozꝝ vi ver
 boꝝ ḡna fuerūt anteqꝝ crucē ascenderet. **Alia**
 vero. vii. fuerūt in ip̄a cruce. **Plata.** **Primū**

itaqꝝ verbum sūmi doctoꝝis fuit verbum pie
 exhortationis. nō solū in cena. verū etiā in
 orto qñ discipulis suis dixit. vigilate & orate
 ne intretis in temptacionē. **Multū** em̄ in illo
 suo discrimine cōpatiebatur eis et eozꝝ pugne
 Ideo frequēter eos ad vigilantia. oīoem & cō
 stantia hortabaē. **Scdm** fuit verbū pie cō
 descensiois. cum dicit. **Dormite** iam et requie
 scite. **Sciebat** eos mestitia p̄grauatos. & q̄ ci
 to malā h̄rent requiē. ideo cōpatiēns eis dixit
Doz. &c. **Tertiū** fuit verbū pie oīonis. cuz
 dixit. **Pater.** si fieri pōt transeat a me &c. **In**
 hoc oñdit se verū cozpus h̄re & naturalr mor
 tem horē. **S; vicit** naturā pietas cū dicit. **Nō**
 sicut ego volo. s; sicut tu. **Et fiat** volūtas tua.
Dat nobis exemplū obediētie vt i arduis & pe
 riculosus discamus. nihil pp̄rie volūtatē h̄re.
 s; carnē sp̄i & sp̄m deo subicē. **Rabanus.** **Tri**
 bus vicibꝝ ozauit dñs. vt nos a p̄teritis malis
 veniam a p̄tibus tutelā. a futuris cautelā oze
 mus. hanc dñi oīoem p̄cessit pauoz comitatur
 agonia et sudoz. sequitur angelica consolatio.

Quartū fuit verbū pie oblationis. quia se
 obtulit vt liberarenē sui. **Io. xviii.** **Cū** dic̄ ego
 sum. si me queritis. finite eos abire. **Aries** capi
 tur & tradit̄ p̄ ysaa libeꝝdo. **Gen. xxii.** **Ag**
 nus imolat̄ p̄o populo iudeozꝝ. **Exod. xii.**
Quintū genus verboꝝ fuerūt verba pie
 reprehensionis. cū dixit. **Non** potuistis vna ho
 ra vigilare mecū. & cū dicit. amice ad quid ve
 nisti. ex sūma pietate amicū vocat suū. **pditoꝝē**
Io. xviii. **Si** male locutꝝ sum testimoniū phi
 be de malo. **Itē** tanqꝝ ad latronē &c. **Sex**
 tum fuit verbū benigne r̄nsionis. vt āne. ego
 palā locutus sum &c. **Itē** **Matth. xxvi.** **cayphe**
 tu dixisti. **Luc. xxiii.** **Si** vobis dixero nō crede
 tis mihi &c. **Ad** pylatū. **Io. xix.** **Regnū** meū
 nō est de hoc mūdo. **Ista** fuerūt verba do
 mini saluatoris anteqꝝ crucē ascēderet. **Secun**
 tur verba qua ptulit in cruce. **Primū** fuit
 verbum pie interpellatōis. qñ p̄o crucifixoꝝi
 bus ozauit dicens. **Pater** ignosce illis quia ne
 sciunt quid faciūt. de hoc **Re. sup.** **Secun**
 dus fuit verbū pie remissionis. cū dicit latroni
 iuxta se pendentī. **Amen** dico tibi hodie. &c.
Re. sup. **Tertium** fuit verbū pie cōsolatio
 nis desolatissime m̄ris sue. cū dixit. **Mlr.** ecce
 filius tuus. **Deinde** dicit discipulo. ecce mater
 tua. **Anselmus.** **O** dñā mea misericordissima
 quos fluctꝝ lachrymarū. quos gemitus. quos
 singultus dicā de tuis pudicissimis visceribus
 erupisse. vultūqꝝ tuū p̄issimū pfudisse cū at
 tēderes vnigenitū filiū tuū innocentē cozā te
 ligari. flagellari. mactari. i cruce sine culpa ex
 tendi. et carnē de carne tua crudeliter ab ip̄is
 dilacerari. cū audires ab eo. **Mulier.** ecce filius
 tuus cum accipes in filiū seruū p̄ dño. discipu
 lum p̄o magistro. creaturā p̄ creatore. boīem
 pro deo. tñ qd̄ in hoc mūdo carius relinq̄bat
 suo karissimo cōmendauit. **Quartū** fuit
 verbū pie cōpassionis. maxime p̄ eis qui erant
 in lymbo. quozꝝ miseriā et detentōē diutinā

suam esse dicebat. cum ait. Deus meus deus meus &c. **Q**uintum fuit verbū feruentis dilectiouis. cū dicit Sicut. **S**extū fuit verbū cōsummate pfectionis. cum dixit. cōsumatū est. **S**eptimū fuit verbū discrete pūisionis. cum dixit. Pater in manus tuas cōmēdo spm̄ meū. Hec verba xpi que p̄missimus magnis & deuotis sententiis sūt fecūda. s; breuiter pstringēdo potius q̄z exponēdo tetigim⁹ dātes ea legētib⁹ materiā cogitandi.

DISTINCTIO. XIII.

Tertio circa dñi passionē est afflictio multiplex attendenda. Hec autē meditatio cōtinet septē articulos domice passionis. qui sunt eius veditio. venditi captio. capti illusio. illusi flagellatio. flagellati condēnatio. condēnati crucifixio. crucifixi occisio. Hec sunt septem signacula. id est septē misteria libri signati. que apuit agnus q̄ occisus est. Apo. v. **P**rima igitē meditatio dñice passionis esse debet circa eius venditiōez qualiter scz eterna dei sapiētia que p̄ciosior est cūctis opibus cui oīa que desiderant nō valēt cōparari. quasi p̄ nullo p̄cio sit venalis exposita. cū iudas dixit. Quid vultis mibi dare. & ego vobis eum tradā. Glo. q̄si vile mācipiū p̄cium posuit in ementiū opatōne. Cogita igitē quis. quibus. & q̄liter sit vendit⁹. qz scz agn⁹ lupis. innocēs homicidis. amicus inimicis. pius impiis. iustus iniustis. **Q**uantū mouere pōt ad pietatē si cogitemus q̄z uiliter mūdī precium et p̄ciosus vir & speciosus forma p̄ filiis hoīm sit venalis expositus. p̄ tam modico p̄cio sit venditus. a q̄z ingrato discipulo sit traditus. cum q̄nta ingratitudine et fallacia sit a proditore proditus. a q̄z crudelibus mercatoribus sit emptus. ex quāte caritatis radice. & ex quātis pietatis visceribus vendi voluit. vt per eius venditiōem mundus esset redemptus. **A**ug. in li. de symbolo. exulta xp̄iane. qd̄ iudas emit. Iudas vendidit. tu obtinisti in hoc cōmercio inimicōz tuoz. quia venditus redemit te. occisus dilexit te. qz mozi voluit p̄ te. **S**ecūda meditatio dñice passionis est circa vediti captiōne. debet em̄ mēs deuota meditari q̄z uolūtariē saluato n̄ se obtulit. q̄z uolēter & crudeliter cum gladiis & fustib⁹ captus et detent⁹ fuerit. q̄z efficaciter volētib⁹ discipulis gladiis p̄cutē. & captōez suā impedire ne p̄cuterēt p̄hibuit. q̄z duriter ligatus & cōstrictus fuit. q̄z uiliter deductus de loco ad locum & vincit⁹. quasi vilis latro. p̄ vicos & plateas fustigatus fuit. **I**uxta qd̄ in treñ. iiii. dicitur. spū ozis n̄ri. xps dñs captus est i peccatis nostris. cui diximus. sub vmbra tua viuemus. **M**axime autē mouere debet cōsideratio cause pro qua ligari voluit. scz vt nos compeditos a vinculis culpe & pene absolueret. **A**ug. ligat qui soluit cōpeditos. **A**nsel. quō letabor de libertate mea que non est nisi de vinculis tuis. qualiter gratulabor de salute mea. cū non sit nisi de dolozib⁹ tuis. quomō gaudebo de vita

mea. que nō est nisi de morte tua. **H**ic etiam cōsiderandū est qd̄ dñs in septē locis fuit ligatus. **I**n p̄sepio. **I**n orto. **I**n domo ane. in domo cayphe & in domo pylati. in p̄torio ad columnam. in crucis patibulo. **I**n sepulcro. vt a nexibus septēz vicioz capitaliū nos dissolueret. & vincula n̄ra dirūperet. vt samp̄so septē funes philistinoz. **I**ud. xvi. **T**ertia meditatio domine passionis est circa capri & detenti illusione. **N**otandū autē qd̄ illusio fuit in q̄tuoz locis. in domo cayphe. pylati. herodis. & cruce. **Q**uantū nos mouē ad cōpassionē debet qualiter in domo cayphe facies sole speciosior fuit sputis vilissimis iudeoz inquinata. alapis et sa. blasphemis inhoneſtata. **I**n ludibriū vela. ta. de p̄betatione eum cedentiū palmis interrogata. **Q**uantū sit sūmo regi cōpatiendū qui in pylati atrio p̄ nobis vestimētis p̄p̄is exuit. & in ludibriū amictib⁹ tanq̄z rex fatuozum purpura circūdat. spinis coronat. falso adorat. & rex iudeoz vocat. & tanq̄z nō valēs saluare. & lōge a salute sua falso saluat. et arūdīe caput ei⁹ angelis tremdū & venerādū spiritib⁹ b̄is p̄cutit. & tanq̄z fragilis vel nulla sit eius potentia. baculus arūdīe in manu eius dextra p̄o sceptro regio ponit. & tanq̄z sit vermī vilissimus & imūdiſsim⁹ cōspuit. & tanq̄z ab om̄ibus sit cōtemnēdus. cōuocata tota cohorte iudeoz ab ip̄is. & gentilibus illudīe multiplici & irridet altissim⁹. dei altissimi fili⁹. rex regū dñs sabaoth. & gloria angeloz. & salus iustoꝝ. & decus beatoꝝ. **Q**uantū nos ad cōpatiendū purgere debet angeloz & celoꝝ regis illusio facta coram herode terreno et iniquo rege. cū ab ip̄o & toto ei⁹ exercitu cōtemnē. & tanq̄z fatu⁹ in ductus veste alba & illudīe et irridet. et a curia eius ei⁹ cū. et pylato iudicand⁹ remittit. **Q**uantum viscera xp̄iane debet cōcutere illusio quarta. q̄ fuit cū rex isrl. et pater misericordiaz misericoꝝdia hoc faciēte affixus est in cruce pandens et effūdē viscerā misericordie sue ob salutes et redemptionē n̄ram. vbi a p̄ncipibus et summis sacerdotibus et senioꝝib⁹ scribis. & pplis militibus. et etiaz ab ip̄is cōdemnatis. & cū eo crucifixis latronib⁹ a p̄reūtibus & caput cōmouentibus felle et aceto in siti sua potatur. **S**ubānat. blasphemā. irridet. & vitupatur. **Q**uātinā bone ihu obp̄obzia exp̄obzantiū tibi sup me cadāt. ut cor meū durū ad cōpūctiōne cōmoueāt. **Q**uarta meditatio dñice passionis esse debz circa illusi flagellatiōez. debz em̄ aīma xp̄iana p̄fundī cogitare qualr fuit xps flagellatus multipl̄ & atritus videlicz flagellis liguaz blasphemantiū. alapaz cedentium spinaz pungentiū. sputoz deturpantiū. flagelloz dirūpentiū. arūdīs. & lancee. ysa. liii. **V**ulneratus est p̄pter miqtates n̄ras. atritus est p̄pter scelera n̄ra. disciplina pacis n̄re sup eum. **Q**uātinā bone ihu disciplina tua me doceat. me moueat. me sanz. et iōo pacificet. **H**ic aīma xp̄iana xp̄i sanguine p̄cioso redempta

diutius immozet. profusius mediteet. q̄z uiliter
 sic conspueus. q̄z nequiter alapis & colaphis la-
 niatus. q̄z crudeliter ligat⁹ ad stipite. & uirgis
 et funiculis toto cozpoze lacerat⁹. Quo illa ca-
 ro uirginea innocēs & tenella vñ diqz in mem-
 bris omib⁹ sit dirupta. & suo sanguine cruēta
 ea. hec ē regis nr̄i uestis purpurea. cruoze xp̄i
 roseo rubricata. **H**abuit etiā rex nr̄ arūdmem
 p̄ scepero. sicut legiē. p̄ciebāt caput eius arū-
 dime. **H**abuit et cozonā nō aureā vel argenteā
 nō lapidibus p̄ciosis oznatā. s; spinis pungen-
 tibus fabrefactā. nō in honore p̄sone vel capi-
 tis oznamētū. s; potius in ignominia. obpzo-
 briū ac etiā cruciatū. **Q**uinta meditatio
 dn̄ice passionis est circa flagellati cōdemnari
 onē. fuit em̄ dn̄s mēdacier et nequiter accusa-
 tus. iudicatus et cōdemnat⁹ iniuste ī quadru-
 plici curia. **I**n curia anne iudicatus est pcutien-
 dus. **I**n curia cayphe morte dign⁹. **I**n curia he-
 rodīs irridendus tanq̄z fatuus & tanq̄z impo-
 tens cōtemnendus. **I**n curia pylati crucifigēd⁹.
Qui at̄ ab homib⁹ iniuste iudicat⁹ est. iuste
 homies iudicabit. **I**ob. xxxvi. **C**ausa tua tanq̄z
 impii iudicata est. iudiciū causamqz recipies.
Qui cōpatiē iniuste iudicato. iuste iudicatī cō-
 regnabit. **E**t qui nō cōpatiē tanq̄z ingrāt⁹ tā-
 to bñficio ab ip̄o iuste iudicatē condemnabit.
Sexta meditatio dn̄ice passionis est circa
 cōdemnati crucifixionē. circa quā q̄tuoꝝ ama-
 ra nimis & cōpassione dignissima cōsiderare
 debemus. **P**rimū est crucis baiulatio. qz uidelz
 p̄p̄riis humeris crucis patibulū baiulauit. ille
 sub quo curuāt q̄ portāt ozbem. **I**o. xix. **E**xit
 ergo ibs portās sp̄meā cozonā & purpureum
 uelimentū. et baiulās sibi crucē &c. **N**otā qd̄
 r̄nderit illis sanctis mulieribus. que plāgebāt
 et lamentaban̄ sequētes eū. **F**ilie ierl̄n nolite
 flere &c. **S**cōm ē eius oimoda denudatio. p̄s.
Diuiserūt sibi uelimenta mea &c. **Q**uāuere
 cundum fuit ei cozā tāta populi multitudi-
 me denudari. cum esset ho nestissimus maturus.
 & uirgo pudicissimus. lōge grauius ei fuit to-
 to cozpoze denudari q̄z ad colūnaz ligatū mē-
 bris omib⁹ flagellari. & carnē suā tenerā dis-
 sipari. **T**ertiū est aceti & fellis amara potio.
 p̄s. **D**ederūt in escaz meā fel &c. **Q**uartum est
 dolorosa crucis affixio. p̄s. **F**oderūt man⁹ me-
 as. **C**ui⁹ est coz tam saxēū. uel pectus tam fer-
 reū qd̄ tam acuta nō penetrēt. & tam pungiti-
 ua nō cōpungāt. **S**eptima meditatio do-
 minice passionis est circa crucifixi occisionem
 ysa. liii. **T**radidit in mortē aimā suā &c. phil.
 ii. **H**umiliauit semetip̄m fact⁹ obediēs &c. **Q**
 q̄z crudelis fuit moꝝ illa que uite pemit acto-
 rem. que tam iocūdum cōsoztū tā amabile cō-
 nubū. id est aimē sanctissime et cozpozis nex-
 um tāto federe copulatū dissoluit. qz amarissi-
 ma fuit moꝝ illa p̄ quā inebziata et repleta fu-
 it amaritudine dulcissima mundi uita. **B**erū.
Meu fratres captiuoz libertas tradiē. glia an-
 geloz illudicē. deus oim flagellat. cādoꝝ lucis
 eterne et speculū sine macula cōspuit &c. uita

omniū uiuentiū occidit. **Q**uid ergo restat no-
 bis miseris agendum. nisi ut eamus & mozia
 mur cum eo. **I**o. xi. **D**IS. **XV.**

Quarto cōsideranda est penas infe-
 rentiū cōditio detestāda. **A**d hāc at̄
 passionē inferendā pariter cōcurre-
 rūt in p̄ditoꝝ cupiditas. **I**n iudeis
 inuidia. **I**n pylato timiditas. **I**n romaīs tru-
 culētia. **I**n iuda quidē fuit cupiditas execrāda
 que adeo coz eius irretiuit & oculos exccauit.
 ut oim bñficioꝝ sibi factoz imemoꝝ & ingē-
 tus. & sue salutis oblitus deū venderet. magi-
 strū p̄deret. salutis actoꝝ mortī traderet ac p̄
 hoc uiam salutis sibi p̄cluderet. & finalr̄ despe-
 rādo. seip̄m laq̄o suspēderet. vñ. **M**at̄. xxvi.
Videns iudas qz dānatus esset &c. **S**equitur
Abiens laq̄o se suspēdit. **I**nfelix mercatoꝝ qui
 imp̄dabilē p̄o p̄cio uili uēdidit. et nō solū p̄-
 ciū qd̄ recepat p̄didit. s; etiā semetip̄m. et incō-
 parabilr̄ plus offendit dn̄m despando. qz dei
 filiū uendēdo et tradēdo. **I**n iudeis fuit inuidē-
 tia. **M**at̄. xxvii. **S**ciebat pylatus qz p̄ inuidiā
 tradidissent eū sūmi sacerdotes. **I**sti bñ osten-
 derūt se filios esse dyaboli. sicut p̄dixit eis dn̄s
Iob. viii. **V**os ex p̄re dyabolo estis. **S**criptum
 est autē **S**ap̄. ii. **I**nuidia dyaboli moꝝ intrauit
 in orbē terraz. imitantē autē eū qui sūt ex parte
 illius. **I**sti fuerūt stultissimi sūmaz sapiētiam
 cōtemnēdo uel pot⁹ odiēdo. **D**eūt. xxxii. **H**ec
 cime reddis dn̄o p̄p̄le stulte & insipiēs. **S**ap̄. xv.
Inspietes et maligni oderūt sapiētiam. **F**uerūt
 amarissimi. uimū mirratū p̄p̄mādo. **I**erem̄. ii.
Quō cōuersa es in amaritudinē uitis aliena.
Osee. xii. **A**d iracūdiā me puocauit effraym ī
 amaritudinibus suis. **I**tem fuerūt uilissimi. p̄-
 ciosū mūdi p̄ciū cōtemnēdo. sc̄m datū est cani-
 bus. et p̄ciosa margarita p̄iecta est añ porcos.
Ysa. liii. **A**bscōdit⁹ est uultus eius. et despect⁹
 nec reputauimus eum. hoc dicit in p̄sone cru-
 cifigentiū. **I**tē fuerūt crudelissimi mortuo nō
 parcēdo. **I**ere. xxii. **F**acta est mihi hereditas. qz
 leo in silua &c. **A**lia trāslatio q̄si spelunca hye-
 me. **I**tem fuerunt sceleratissimi in sanctū isrl̄-
 manus uolētās et sacrilegas m̄iciendo. **Y**sa. i.
Ve gēti peccatrici. p̄plo ḡui iniquitate semī neqz
 filiis sceleratis. derelinquerūt dn̄m blasphema
 uerūt sc̄m isrl̄ &c. **I**tem fuerunt inḡtissimi &
 puerissimi malū. p̄ bono reddendo. et bona ī
 malū puertēdo. **D**eūt. xxxii. **G**natio p̄ua atqz
 puerfa. **I**ere. xviii. **N**ūquid reddiē p̄ bono ma-
 lum. **I**tē fuerūt ī insanissimi man⁹ medici mor-
 dendo medicinas cōculcādo. et ip̄m medicum
 occidendo. **A**ug. **O** cecitas iudeoz. o furoꝝ fre-
 neticoꝝ. dicentiū. **N**oli dimittē hūc. s; barra-
 bam. **G**en̄. xlix. **M**aledictus furoꝝ eoz. qz per-
 timax. et indignatio. quia dura. **I**n pylato
 fuit timiditas. timuit em̄ cesarē offendē. et per-
 dere p̄ncipatū. et nō timuit sūmū impatoꝝem
 offendere. et sūmum p̄ncipē p̄ quē p̄ncipes imp̄-
 ant odemnare. **C**riso. **F**acile deuiat a iustitia
 qui in causis plus hominē qz deum formidat.
De Timoze Mundano. **R**equire **S**upra.

In romanis fuit truculencia manibus suis flagellando. cospuendo. colaphis cedendo. cozo na spinea coronando. vestibus spoliando. crucifigendo. aceto & felle potando. latro apicando. et hmoi. Hec em omnia fecerunt romani. s; ad instantia iudeoz. sicut dicit ipe dñs. **Matth. xx.** Filius hominis tradet principibus sacerdotu et scribis. et cõdemnabunt eum morte. Et tradet eum gentibus ad illudendum et flagellandum. et crucifigendum.

DISTINCTIO. XVI.

Quinto consideranda est xpi passio p cõpatione ad ipm patiente. Sũt at circa hec septẽ attendenda. Quoz p̄mũ est patientis excellẽtia sũma. et ecõtra passionis sũma deiectio. De sũma eius excellẽtia. phil. ii. Cum in forma dei esset nõ rapina; arbitratus est esse se equalẽ deo. De sũma eius abiectione statim subdit. exinaniuit semetipm. forma serui accipiens &c. vsq; illuc. mortẽ at crucis. **Glo.** Exinaniuit semetipm vsq; ad incarnationẽ. vsq; ad mortaliã hũane p̄cipationẽ. vsq; ad dyaboli temptatõẽ. vsq; ad ppli derisionẽ. vsq; ad sputa et vincla alapas et flagella. et si hoc parũ est aliqd de gñe mortis addẽdus est nõ cuiuscũq; s; crucis que ceteris ignominiosior est. **Item** Bern. q̄z to miorẽ se fecit hũilitate. tanto maiorẽ se oñdit in bonitate. & q̄z to fuit vilior. tãto mior est carior. **Idẽ** super canẽ. **O** hũilẽ & sublimẽ. o altissimũ & nouissimũ. o obprobriũ hoim & gliam angelozum nemo sublimior. et nemo despectior. De vilitate eius idẽ. **Bern.** Esto vilis quantum poteris. nunq; xpo vilior eris. **Ipe** siquidẽ rex regum et dñs dñantiũ fuit vilissimo p̄cio venalis. expositus a vilissimo pplõ vilissima passus. i vilissimo loco crucifixus. & vilissimo crucis supplitio traditus. & inter lacrones positus. cum iniquis & vilissimis hoibus deputat. & mõ vilissimo est tractat. **Item** tanq; mefactoz bonus dñs capie. tanq; furiosus mäsuer. vinctulis cõstringie. tanq; pestifer saluator accusat et arguit. & tanq; fatuus dei sapiẽtia irridet. tanq; homicida vita hoim morti damnaẽ tanq; leprosus et imũdus mũdatoz criminuz extra menia eiicit. tãq; latro crucifigie. tanq; flagiciofissimus confutandus ab omnibus & intuentus ab omnibus nudat. et confusione indutus. ab omnibus fustigat & tanq; vermẽ vilissimus sũmus dñs cõspuit abiicit. occidit et cõculcat. **S**ecũdo consideranda est circa psonã patientis innocẽtia & oimoda puritas. seu imunitas a p̄cio. **Ipe** est em qui peccatum nõ fecit &c. p̄ma pe. ii. Et tñ morti tradit pro peccato innocẽs occidit vt peccatoz liberetur. **Deus** em qui diues est in misericordia ppter nimiam caritatẽ suam q̄ dilexit nos. filiu suũ mittẽs in similitudinẽ carnis peccati. de p̄cio dãnauit peccatũ. **Ro. viii.** Hic est sp̄s enẽ habẽs quidẽ similitudinẽ sp̄pentis. s; nõ venenũ. **Sic** xps similitudinẽ carnis peccati. s; nõ hẽ peccatũ. & sicut qui mordebant a serpentibus. aspiciẽtes illũ sanabant a morsibus serpentũ. sic qui

deuota fide respiciunt xpm pendente in cruce sanant a morsibus peccatoz. **Mirũ** valde est et stupendũ q̄ deus sũme iustus vnigenitum suũ dilectissimũ innocentẽ occidit voluerit pro liberatione hoim peccatoz. **Anb.** **O** amãtissi me iuuenis q̄ fuit causa vt sic patereris. **Certe** ego causa sum doloris tui. **ysa. liii.** **Vulnerat** est ppter iniquitates nras. attritus est ppter scelera nra. & infra. **Ipe** peccatũ multoz tulit. i. pe. ii. Peccata nra ipe tulit in cozpoze suo sup lignũ. vñ bene pfiguratus est p hyrcũ emissariũ qui peccata ppli portabat in desertum. de quo dicit leuit. xvi. **Q** sacerdos om̄s iniquitates filioz isrl. & vniuersa delicta atq; peccata eoz impcans capiti eius emittebat eũ. & hoc e qd dicit **ysa. liii.** **Dñs** posuit in eo iniquitates oim nrm. **Dauid** qñ vidit pplm innocentem pro culpa sua occidit. p eius liberatõe mozi postulauit. ecõtra xps innocẽs mozi voluit. p populo peccatoze vt qui mortẽ meruerat nõ morerẽ. & qui mortẽ nõ meruerat mozeretur.

Tertio circa psonam patientis cõsideranda est eius mira patientia. ad quã declarandã dicit in psona eius. **Iere. xii.** **Ego** q̄si agnũ mã fuctus. qui portat ad victimã. & **ysa. liii.** **Sic** ouis ad occisionẽ duce. & q̄si agnus cozã tõdente se obmutescet. & nõ apperiet os suum. **Item** **ysa. xlii.** **Non** erit tristis neq; turbulens &c. **Ceterũ** vt oñderet q̄ volũtarie pateret oñdit multipl. quia querẽt se occurrẽ nõ agnitus se obtulit agnosci se fecit. volẽtes impedire. phibuit. nõ fugit. non diuertit. non murmurauit. nõ se defẽdit. nec defẽdi pmisit. accusantibus ipm mendaciter nõ r̄ndit. quin potius ipe scipm tradidit et exposuit passioni tren. iii. **Dabit** pcutienti se maxilla. **ysa. l.** **Coz** pus meũ dedi pcutiẽtibus. & genas meas velentibus. facie meam nõ auerti ab increpanti bus & cõspuẽtibus in me. **Et** **ysa. liii.** **Tradidit** in mortẽ aĩam suã. **Ite** **eph. v.** **Xps** dilexit nos & tradidit semetipm p nobis oblationẽ et hostiã deo &c. **Hec** etiã pdixit sybilla. cõuenient ait sacerdotes hebreoz cõtra illũ qui mltã signa faciet & cõprehendẽt eũ. dabũt aut alapas deo manibus incestis. & in vultu sacro cõspuent venenata spura. dabũt vero ad ùbera simpliciter dozũ suũ. & colaphos accipiẽs tacebit. **Ad** cibũ autẽ fel. et ad sicim acetum dabũt. & supẽdent eũ in ligno. & nihil valebit eis. qz tertia die resurg. **Vñ** **ysa. xlii.** **Tacui.** semp filii patiens fui. **Et** **sa. xv.** **Tu** autẽ deus nr̄ suavis & verax es. patiens. & in misericordia diponẽs om̄ia. **Bũ** opus nr̄e salutis in misericordia diposuit. qñ p crucifixõibus suis ozabat dicẽs. **Pater** dimitte illis. qz nesciũt quid faciũt. vñ **Bern.** **Caput** tremendũ celestibus spiritibus. sp̄maz densitate cõfigie. oculi nitidiores sole in morte caligant. **Aures** audiẽtes cãtus angelicos audiũt peccatoz insultus dicentiũ crucifige crucifige eũ. os qd docet angelos felle & aceto potat. facies speciosa p filiis hoim sputis iudeoz deturpat. manus que celos fũdaue

cruci clavis affixe extendunt. pedes quorum scabellum adozandum. quia scilicet est cruci clavis astringunt. Quid plura. linguam habuit liberam ad ozandum. & membra sua dilecto suo discipulo comendandam. **Q**uarto circa personam patientis consideranda est inuncta obedientia. de qua dicitur phil. ii. Humiliauit semetipsum factus obediens &c. **O** vere mira pietas dei patris. que ex amore nimio filio suo obedientiam talem dedit & nimis miranda caritas filii. qui tam duram et tam asperam obedientiam pie iocunde et desiderabiliter implevit. q̄zardenter appetit passionem exprimebat dicens. Luc. xii. Baptismo habeo baptizari. et quod coartor vsq; dum perficiat. **E**t Io. iii. Meo est ut faciam voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius. **Q**uinto circa personam patientis consideranda est summa bonorum omnium affluentia quantum ad dominium. et extrema penuria quantum ad possessionem et usum. Nam ipse qui est rex regum et dominus dominantium. imo qui creator et dominus est omnium. sicut nudus egressus est de utero matris sue. sic nudus egreditur. nihil terrenum vel temporale passus retinens. nihil habens. ideo tunc. **R**ecordare paupertatis mee. que maxime patet et patuit in his septem. in vilius thesauri vel pecunie possessione. quia non habuit vitam suam redimeret. In amissionem. quia non fuit qui pro ipso coram iudice staret. In vestitum nudationem. quia non habuit quo carne operiret. In terre subtractionem. quia non habuit de ea ubi pedem figeret. In cibi & potus sublationem. quia non habuit quid biberet aut comederet. pauper fuit a domo et lecto sibi deficientibus. quia in cruce non habuit ubi caput reclinaret. pauper fuit a membrorum incolumitate & libertate. quia non habuit membrum a passione liberum de quo se in uare posset. nisi linguam aceto & felle ad ultimum impeditam. **S**exto circa personam patientis consideranda est immensa affectio caritatis. nam divina caritas. que mater est et regina virtutum omnium. ipsum plene et potestatiue possedit. ex cuius inestimabili fornace progrediens zelus ardentissimus animam ipsum de celis eduxit. in hoc exilium mundanum adduxit. tunicam nostre carnis & mortalitatis paupertate extremam induit. cum peccatoribus conuersari fecit tanquam medicum cum infirmis. pro nobis ieiunare vigilare & in orationibus pro nocte. predicando discurre. & discurrendo fatigari. esurire. sitire. frigus et cauma sustinere. contumelias blasphemias. obprobria. ludibria. contradictiones in verbis. insidias mortis. & temptationes in factis. Tandem & ipsius mortis supplicium sustinere. & pro nobis animam suam ponere. & a sacratissimo suo corpore separari. **I**o. iii. In hoc cognouimus caritatem dei in nobis. quoniam ille pro nobis animam suam posuit. **W**isio autem dilectionem nemo habet quod ut animam suam ponat quis pro amicis suis. **I**oh. xv. Reuera dulcissime ihesu. tu maiorem habuisti. qui tuam beatissimam animam pro inimicis actualiter nequissima voluntate persequentibus posuisti. pro te deridentibus. blasphemantibus. & crucifigentibus exozasti. & plus iniquitatibus

eorum quam tibi ipsi compaties. longe plus de ipsorum ingratitude et damnatione quam de passionis tue supplicio doluisti. **V**nde ait quidam. **H**omo vide quod pro te patior. ad te clamo qui pro te morior. vide clauos quibus confodior et dolores quibus afficio. cum sit tantus dolor exterior. intus tamen plangens est grauior. tam ingratus te dum experior. **P**ropter passionem suam nunquam christus fleuisse legitur. sed pluries ex compassione pro nobis. quod etiam mulieribus ipsum ad passionem sequentibus & flentibus dixit. quod non de sua passione dolerent. sed super seipsas & super filios suos fleret. **B**ernardus in persona aie sancte dixit. **N**esciui quod me tam diligeret deus. amplius mihi uilis esse non debeo qui deum pro me crucifigi & morti conspicio. qui tantum ei placui. ut pro me morti eligeret ne me perderet. **A**ugustinus de symbolo. **H**ic pro amore tuo. non timuit iudeos armatos venientes. nec iudices iniuste iudicantes. nec coronam spineam imponentes. nec vestimenta diuidentes. nec fel et acetum pro manibus. nec milites iridentes. nec inimicos substantes. nec crucem. nec lanceam. nec mortem. et hec cum fieret deus virtutum negotium tuum agebat. que non rapuerat tunc exolvebat. **S**eptimo circa personam patientis consideranda est summa diffusio largitati. ex summa caritatis affectione. pro celis sit quod omnia sua. suos. & se totum nobis exhibuit & expedit. **B**ernardus. **T**otus expensus est agnus in usus nostros. ex extensione enim brachiorum & membrorum ostendit quod tamen nos dilexit. quantum diligere potuit. cuius dilectionis formam puer paruulus confari incipit. interrogatus ab aliquo quantum eum diligeret. postquam respondit plura. ad ultimum extensis brachiis et manibus quantum potest. & inclinato capite in modum crucifixi dixit. tamen vos diligo. quasi diceret. totum me expono amoris vestro. & exhibeo vobis quicquid sum. quicquid possum. tamen vos diligo quod exprimere nequeo uerbo. **I**deo quod indicibile est exprimo signo. **Q**uod se totum diuersi mode dedit nobis videlicet in fratrem. socium. et amicum &c. **R**e. super de beneficio incarnationis **H**ic est excessus amoris & amorosissime largitatis de qua loquebantur moyses et helyas uisi in maiestate. sicut dicitur luc. ix. **V**ide quanta fuit eius caritas qui in passione sua & cruce de se & de suis tot fecit extensio largitatis. **E**tem corpus dedit crucifixorum dorsum flagellatoribus. faciem cedentibus & conspuentibus. genas percutientibus. barbam vellentibus. cor redire volentibus. vestes dedit luscibus. sanguinem reus. sudorem infirmis. foveas lateris imundis. lacrimas perditis. discipulo membra. symoni cyreneo crucem paradysum latroni. animam pro vita mortis. **I**te quidam de verbis. **B**ernardus. quedam accipiens & ad dens ait. **V**ere largus est ille dispensator qui carnem suam dedit in cibum. & sanguinem in potum. animam in precium. vulnera in remedium. brachia in refugium. crucem in clipeum. cor in amoris in dicitum. aquam in balneum. sudorem in medicamentum. clauos in falcamentum. spineam coronam in ornamentum. uerba in documentum. vitam et mortem utrunque in exemplum. **H**uius sunt duodecim fructus ligni vite.

Apoē. xxi. Et xii. panes in mēsa ppositioni s.
DISTINCTIO. XVII.

Sexto circa ipsam dñi passionē cōside-
 randa est acerbitas dolorosa. & dolo-
 ris imensitas excessiua. **Iere. viii.** Do-
 loz meus sup doloze in me coz meum merens.
Tren. i. O vos omēs qui transitis p viā atten-
 dite & videte si est doloz filis sicut doloz meus
 Apparet autē maximus et grauissimus fuisse
 doloz iste multiplici rōne. **Primo** quidez fuit
 doloz passionis xp̄i grauissim⁹ rōne psonalis
 cōditionis. **Secdo** rōne cōplexionis. **Tertio** ra-
 tione diffusionis. **Quarto** rōne p̄cognitionis
Quinto rōne sepationis. **Sexto** rōne paruipe-
 sionis. **Primo** quidez fuit doloz acerbissim⁹ ra-
 tione cōditionis psonae. & ecōtra passionis in-
 flicte. videlicet q̄ tam magn⁹ nobilis et excel-
 lens tractaret tam viliter. tam pius tā crudeli-
 ter tam innocens tam duriter. tantus amatoz
 tam hostiliter. tam volūtariē se offerēs tā vio-
 lenter. **De** quo vide sup vbi agit de passione
 per compationē ad psonā patientis. **Secdo**
 fuit doloz grauissimus rōne cōplexionis nobi-
 lissime. **Quanto** em̄ complexio melioz et caro
 magis a corruptione remota. tāto pugna est
 durioz. dissolutio grauioz. & angustia maioz
Cum igit̄ in dño ihu xp̄o caro fuerit mūdior
 et viuatioz. & a corruptione peccati p̄sus imu-
 nis. & cōplexio cōueniētiōz q̄z in ceteris ho-
 nibus. Ideo maioz fuit sensus doloris in ei⁹ le-
 sione. maioz doloris violentia. & vehementioz
 angustia passionis. p̄pter qd̄ ad cōsideratōez
 huius doloris inuitat dicēs tren. i. **O** vos omēs
 qui transitis &c. **Et** infra. **Attēdite** vniūsi ppli
 & videte dolozem meū. **Tertio** doloz do-
 minice passionis fuit grauissimus rōne diffu-
 sionis. quia passio fuit gn̄aliter in om̄ib⁹ mē-
 bris eius. nō em̄ habuit doloze particularez in
 vnico solū mēbroz. s; doloz vehementissim⁹ se
 transfudit p omēs eius artus. & p totū corpus
Vulnerat⁹ est em̄ in locis vbi vene et nerui to-
 tius cozporis cōueniūt. s; in manibus et pedi-
 bus et corde. quibus disruptis sanguis de toto
 cozpoze effusus est. & doloz p totū cozpus dif-
 fusus. **Cui** cōpetit qd̄ dicit̄. **Iē x.** tabernaculū
 meū vastatū est. id est cozpus. omēs em̄ funi-
 culi eius disrupti sunt. funiculi vene et nerui
 sūt in signū huius gn̄alis doloris. cū om̄ia mē-
 bra eius fuissent passione afflictā. sola lingua
 videbat̄ immunis derelicta. **Ideo** q̄z cito fel et
 acetū lingua degustauit. statim cōsumatū est
 p̄clamauit. & spiritū inclinato capite emisit.
Quarto fuit doloz grauissim⁹ rōne p̄cog-
 nitionis ap̄tissime. p̄cognouit em̄ xp̄s quātus
 esset doloz future passionis & mortis. cui⁹ ap-
 propinquātis ymaginatio vsq; ad sudorem
 sāguineū eū artauit. nō em̄ bibit passionis ca-
 licē oculis clausis vt nō p̄uideret m̄ternā ama-
 ritudinē. vt faciūt q̄ mortē n̄ timēt. qui angus-
 tias eius non vident. s; visum exhorruit cū p
 salute n̄ra bibit. **Quinto** fuit doloz acerb-
 issimus rōne sepationis amarissime. q̄zto em̄

aliqua duo magis sibi m̄uicē copulanē. tāto cū
 maiozi doloze & nō nisi maiozi violentia sep-
 antur. **Cum** igit̄ maiozi et fortiozi vinclo na-
 turalis amozis cozpus et aima in xp̄o plus q̄z i
 ceteris homib⁹ fuerint copulata. maioz et ve-
 hemētiōz fuit doloz in sepatione. **Videm⁹** sen-
 sibiliter q̄ q̄zto quis habz vxozē magis dilectā
 promptius obediētē sibi & melius seruiētē
 et ad nutū suū om̄ia facientē. tantomagis do-
 let de morte eius vel sepatoe sui. dñs ih̄s xp̄s
 h̄ns carnē oīo subiectā spiritui. & sup omnes
 hoīes obediētē ei. sup omēs p sepatione eius
 doloze debuit. nisi quia doloze illius minuit &
 detinuit ineffabilis eius pietas & amoz n̄re sa-
 lutis. **Sexto** fuit doloz passionis acerbissi-
 mus rōne paruipeñionis ingratisim⁹. cui
 tūc ingrati fuerūt iudei. & sunt adhuc hodie
 xp̄iani. **Videbat** quidem manifeste ingrati-
 tudinē iudeoz quos ab ergastulo egypti libera-
 uerat. mare trāduxerat. manna pauerat. legē
 docuerat. in colūna p̄cesserat. hostes eoz pro-
 strauerat. terram optimā eis dederat. p̄phetas
 eis miserat. & post multa alia b̄nficia. **Ad** com-
 plementū autē oīm ip̄e ad salutē eoz saluatoz
 hoīm venerat. **Post** p̄dicatōis ei⁹ instruatōez
 post p̄fectionis viayz demōstrationē. post reg-
 ni celestis expositōez. post miraculoz tantam
 chozuscatoez. post infirmitatū suayz tantā cu-
 ratōez. post sacramentoꝝ salutis tam salutarē
 institutionē. manus sacrilegas in eum p̄icien-
 tes ceperūt. ligauerūt. illuserūt. flagellauerūt
 damnauerūt. crucifixerūt. & occiderūt. **Ierem̄**
 xviii. **Nūquid** reddidit p bono malū. p̄s. **Retri-**
 buebāt mihi mala p bonis sterili. aīe mee. **Glo-**
 sa ibi. **Ego** attuli fecunditatē. illi reddebāt ste-
 rilitatē. ego honozes. ip̄i contumelias. & ego
 medicinas. & ip̄i vulnera. ego vitā. & ip̄i mor-
 tem mtulerūt. **Maxime** autē doluit p ingrati-
 tudinē ppli xp̄iani. p quo maioza facturus erat
 qd̄ p̄uidebat. quibus daturus legis noue docu-
 mēta gr̄e sacramēta. virtutū oznamenta. salu-
 tis munimenta. tot p̄bitatis & sanctitatis ex-
 empla. p quibus effudit tot viscera misericordie.
 die. tot fluētā gr̄e. quib⁹ dedit tot refugia pu-
 gne tantā spem venie. tot aperuit semitas ius-
 titie. tot oñdit signa amicitie. tot remouit
 impedimēta glorie. tot dedit solatia p̄ntis mi-
 serie. tot cōtulit ad victoriā labozis penitētie
 tot coopantia future cozorie. **Cōtra** ingrati-
 tudinē xp̄ianoꝝ maxime circa b̄nficiū dominice
 passionis p̄t dici illud **Bern̄.** **O** bone ih̄s q̄z
 dulciter cum hoīb⁹ cōuersatus es. q̄z magna
 & abūdanter eis largitus es. q̄z dura et aspera
 pro eis passus es. dura verba. durioza verbera
 durissima et horredissima crucis toz mēta. **Idē**
Nō valuit op⁹ suū reparare. nisi cum ista dif-
 ficultate. valuit quidez. s; maluit cū iniuria sui
 ne odiosū viciuz ingratiudinis vltra in hoīe
 repiret. s; vt multe dilectionis debitozē hoīem
 faceret. cōmoueretq; ad gr̄ayz actionē. quē mi-
 nus fecerat gratū felicitas creatōnis. vbi dixit
 et facta sunt. mandauit & creata sunt. **Idē**

Sub spinato capite nō debet corpus luxuriare ego coronā spineā. & tu in capite habes fertū de flozib⁹. ego clauos defixos. et tu cyrotecas habes in manibus. tu in albis vestib⁹ eripudias. et ego in albis vestibus ab herode fui derisus. tu tripudias cū pedib⁹. & ego laboraui p te clauis defixis in pedibus. ego habui p te brachia extēsa ad crucis patibulū. tu in cozeis ad modū crucis brachia extēdis in meū obpobziū. ego in cruce dolui. & tu in cozea exultas. tu habes latus apertū. & pect⁹ in signū ianis glozie et luxurie. & ego p te latus fossū habui mucrōe dire lācee. verūtū reuertē ad me dicit dñs. & ego recipiā te. **Idē Bern.** Respice oculo mentali o hō q̄to remuneratōis debito astrigaris dño patiēti p te. **Respice sanguineū sudorem.** alapaz cōtumeliā. flagelloz instantiam coronā spineā. sputa. ludibzia. crucis angariā. patibuli suspendiū. oculos lāquidos. ozis palloz. fellita cibaria. acida pocula. caput inclinatū. geniculatōnes. irrisiones. titulū famosū forte vestimentoz. geminatū crucifige. **Et qd plura vilissimū moztis suppliciiū. & pbza nefā dissima.** **Idē.** Hic pfudit saluatoz n̄ toti⁹ sue caritatis pfluuiū. & toti⁹ pietatis sue plenitudinē. hic pfudit totius incōprehēnsibilis ire sue indignatōez. nihil est vnde magis appareat q̄ ingrati sūt. q̄ qui tante grē ingrati existunt. **Idē dicit eccl. xxix.** Grām fideiussoris ne obliuiscaris. dedit em̄ aiām suā p te. **Inde ergo tāti negociatozis doloꝝ est maximus. q̄ imp̄cia bilis eius sanguis ab ingratīs ita turpiter vilipendiē. imo viliter cōculcā. & nō solū nō recōgnoscit. verūtētiā iniquis opibus impugnat. hoc etiā doloꝝ eius nimis exagerat. q̄ de tam p̄ciosis suis mercibus fructū tam modicum reportauit.**

DIS. XVIII.

Sep̄timo circa dñi passionē cōsideranda est cōpaciētiū xp̄o deuotio viscerosa. Multū mouē solet ad fletū i aliquo funere vox lamentantiū & merentium. Sic a nobis debēt lachrymas extozq̄re. & coz diuz n̄roz duritiā penetrare. **Primo cōpassio pia fidelīū. qui p̄sentes in passione fuerūt. Secūdo etiā aliquoz infidelīū seu gentiliū qui viderūt. Tertio cōpassio angeloz. Quarto cōpassio sanctoz. qui a moztis resurrexerunt. Quinto p̄phetaz qui p̄dixerūt. Sexto sanctorum noui testamēti qui xp̄m patientē nō viderūt. Septimo irrationabiliū creaturaz que signa cōpassionis aliq̄liter ostēderūt.** **De cōpassione fidelīū dicit Bern.** Expāsis in cruce manibus dedit risum malignātib⁹ & fletum fidelibus. factusq̄ est omnibus derisui. qui solus potuerat esse terrozi. **Mouere at debz nos maxime istoꝝ pioꝝ pietas cōpassionis. scz b̄e marie matris dñi. B̄i petri apli. latronis dextri. ioseph & nichodemi. mulierū sequentium mulierū admonumentū venientīū. & p̄cipue beate marie magdalene. Cuius aut pectus ferreū nō vrgeat. coz saxeū nō emolliat. m̄terem non cōcutiat. viscera non cōmoueat. cōmotio**

viscerū tuoꝝ et effusio lachrymaz. **O dulcissima dña. O mater misericordiaz piissima. o maria benignissima. cum ante oculos tuos cerne res plem tuā tam nobilē pati tam ignobilia. tam piām. tam impia. tam mansuetā & innocentem. tam dira atqz dura. quis possit digne cogitare. v̄l lingua exp̄mere q̄z maximus fuit doloꝝ tuus. q̄m pfūda credant esse tua suspiria. amarissimus gemitus. imēsi cozdis tui rugitus. iundāssimi lachrymaz tuaz fluctus. vebementissime angustie. singultus violentissimi. viscerū tuoꝝ diuulsus. q̄n iuxta iusti symeonis variciniū passioꝝ xp̄i gladius acutissimus tua viscera penetravit. mozs eius amarissima tuam ip̄ius animam transuerberavit. O q̄z accumulauit sup te qua te opp̄meret cōpaciētiā vebementiā. & q̄si parturiētis angustiam deus. & qui te letā et ab omī angustia imūnē in partu tuo virgineo effetit. & de te deus & hō natus. te sup parturiētis angustiam doloꝝ eius affectit. q̄n cozā oculis tuis b̄ndictus fructus ventris tui passus. crucifixus et occisus ē vt merito posses dicē quod dicebat illa vetus noemi quodā. **Ruth. i.** Nolite me vocare noemi id est pulcrā. s; vocate me mara. quia amaritudine valde repleuit me om̄ipotens. **Credo veraciter q̄ ex passionis vebementia fuisset moztua. nisi spes certa p̄p̄m̄ resurrectionis eius doloꝝ refrenasset.** **Cōcritio etiā beati petri et passionis xp̄i cōpassio et luct⁹ eius amarissime. ad cōpassionē & fletū nos debet puocare. queꝝ oculi dñi lucidiores sole respicientes illuminauerūt. vt peccatū trine negationis sue aduerteret erubescerz & doleret. & vt regē glorie taz ignominiosa et dura pati atēderet. & ei cōdoleret. Glosa. Dñs inter flagella petrum lachrymantē oculo misericordie respexit. quā do dixit. plus doleo de peccato tuo q̄z de meo flagello. v̄n quasi si eius passionē aspice nō valeret foras exiuit. vt habenas lachrymis liberis laxaret. nec solū foras exiit. imo etiā in spelūca se inclusit. vbi ab amaritudine fletus nō cessauit vsquequo eū dñs resurgēs & apparēs cōfortauit. v̄n dicit magister petrus comestoz & legiē i clemētis itimerario. q̄ audito gallicā tu petrus semp ad oꝝez solebat surgē. & recollere suam negationē & dñi passionē lachrymas vberrime effūdere. **Tertio quis non stupeat dextri latronis tantā fidei illuātionē & firmitatez. vbi viso dño in tanto passionis discrimēe omīa celi luāria excepta b̄ta virgīe. a firmamento fidei ceciderūt. Quē n̄ moueat eiusdē regis celestis recognitio & ad eū cōuersio & eius adhesio. q̄n sui relicto eo fugerunt quē nō pietatis visceribus emolliat eiusdē defensio dñi et iustificatio & sui accusatio. cum diceret ei qui a sinistris dñi blasphemabat. ne qz tu deū times cū in eadē damnatione sis. & nos quidē iuste. nam digna factis recipimus hic vero nihil malī gessit. Quē nō moueat pia ad deū cōuersio et hūilis & deuota supplicatō eius et petitio. dicentis. **Memento mei dñe cū********

veneris in regnū tuum. **Q**uarta cōpassio fuit filiarū ierlm. Quis xpian⁹ nō lamēte cū lamentātib⁹. & fleat cū flentibus filiab⁹ ierlm si cordis gressibus sequat cū sequētib⁹ dei filiū p suis peccatis ductū ad ignominiosū crucis suspendiū. **Q**uinto cōpassi dño ioseph & nichodemus. Quis em nō moueat qui recogit et eū quanta audacia et instantia ille ioseph decurio nobil⁹ corp⁹ ihu a pylato petierit. & cū quanta cordis letitia munus illius nobilis fueris sibi datū accepit. cum quāta deuotione credendū est. q̄ illud corpus dñicū de patibulo deposuerit. cum q̄zcaris amplexib⁹ illud de portauerit. q̄zreuerēter tractauerit illud de te plum. q̄z dulciter osculatus fuisse credend⁹ est illud dei sanctuariū. q̄z tis lachrymis aspersisse credit. & lauisse loca vulnerū. cū q̄zta diligētia credit absterfisse & retinuisse stillas et aspersiones sanguinū eius. cum q̄zta pietate credit aspexisse liuozes flagelloz. cum q̄zta deuotione ligasse. in mūda syndone inuoluisse. & in nouo sepulcro posuisse. **D**e quo an⁹. vtinam cum felice ioseph dñm meū de cruce deposuissem. aromatibus cōdidissem. i sepulcro collocassem. aut saltem psecutus essem vt tāto funeri nō deesset aliquid officii mei. **Q**uis cogitet cū q̄zta deuotione nichodem⁹ tot libras mirre & aloes attulit. quibus corpus quod tot passiones ptulerat nō sine multa lachrymaz admixtione liniu it vt estimo. **S**exto inter fideles cōpassi sunt dño amici eius & noti qui a longe stabāt. & passionē eius cernebāt. qz forsitā p dolore passionē ei⁹ cernē de ppe nō valebāt qzto pie credi possūt pietatis signa ostēdisse. & lachrymarū fluentia visa eius passionē effudisse et eius vulnerib⁹ infudisse. & eius sanguini admiscuisse. quot lamenta. planct⁹ & gemit⁹ in eius exequiis & sepultura ingemiasse & inculcasse credant. **A**n⁹. **O** benignissime & suauissime dñe & serenissime qñ restaurabis mihi. quia carnis nō vidi tue passionē. qz non sum deosculatus loca vulnerū. fixuras clauorum. quia nō vidi illā beatā tue carnis in corruptionē. quia nō respexi lachrymas cicatrices veri copozis testes. **S**eptimo fuit piāz cōpassio mariāz. que parauerūt aromatica vnguenta vt delinirēt dñi ihu noua vulnera. qz rum cōpassio ppendi potest ex vehētia amoris. que omnia reliquerūt. patriā. familiā et domū ppriā ppter ihu vt audire possent hōnis eius dulcedinē. videre possent cōuersationis eius pulchritudinē et opum eius mansuetudinē. miraculoz eius multitudinē. **E**t sequēbant eum mīstrantes de facultatibus suis. vt cōsequerent p eius mīsteriū misericordie sue mansuetudinē. & grē plenitudinē. & qzto maior erat ad eū dilectio. tanto maior in passioe eius erat doloris accumulatio. **P**atet etiā eoz pia cōpassio ex sepulcri eius crebra visitatōe. ex passionis inspectōe. in vnguento de portatione. ex tempis cōsideratione & loci. vbi qñ muenerūt ex diligēti domini inquisitione. ex

pedū eius adozatione et detētionē. **I**lla autē beata peccatrix que p ceteris factā in se magnā misericordiā dei sciebat. p ceteris ardebat. & p ceteris incōsolabilr flebat. **S**im q̄ tāgit an⁹. **Q**uis em explicz o beata spōsa dei qz benigna familiaritate & familiari benignitate. cui⁹ amore flagrabas. que ad monumētū flebas q̄redo & flendo querebas. ipse te quam cōsolari venerat magis attēdebat. ipse se vidēti celabat. & se nō vidēti se oñdit. cum que q̄res & cur fle res q̄rebat. **O** dulcissime dñe cur q̄ris. **Q**uid plozas. nōne viderat te cor suū dulcem vitam aie sue crudeliter mactari. quodā ligno expandi. clauis ferreis affigi. velut latronē ad ludibziū impioz suspendi & occidi. & quia nequuerat iuuare ne te occiderēt. volebat corp⁹ tuū diu seruare vnguētis ne putresceret. vt saltem mortuū diu flere posset. & cum corp⁹ ipm qd gaudebat sibi dimissū credit amissū. & tu que ris mulier cur plozas. **O** singulare gaudiū ei⁹ cur cōcitas dolozē eius. nō em ignorabas amorem quem inspirabas. s; o bone dñe magister benigne. ecce fidelis ancilla. ecce discipula tua nuprime redēpta tuo sanguine. ecce desiderio tui anxiat & estuat circūspicit & interrogat. et nusqs apparet que desiderat. displicet ei q̄ quid videt. quia te solū que aspicit nō videt. et tu q̄ris quid plozet. **S**ecundū genus cōpatientū fuit ipa crudelitas ifidelīū crucifigētū. clamat eo moziēte cēturio eum esse dei filiū & vere fuisse iustū. turba circūspicientium eo moziēte pectora sua pcutiūt et recedūt. qui alioz crura frāgunt videntes eū mortuū os eius nō cōmuniūt. **T**ertū genus cōpatientū fuit multitudo celestīū angeloz. **O** qz tam et qzpiam cōpassionē de rege celoꝝ & dño habuit celestis angelus qui eo i agonia facto de celo descēdit et ei astitit. et pietatis fontē et deum totius cōsolationis cōfortauit. **O** quanta fuit beatozū angeloꝝ circa dñm suū deuotio et pia cōpassio. qzta circa eius adūarios eozūdem indignatio cū eoz voces vt in euangelio nazareoz legiūt. **E**t idem scribit iosephus. vt legitur in. xix. li. de bello iudaico. in tertia parte eiusdem libri de signis euersionis ierlm. **A**udi te fuerūt voces dicentiū. trāseam⁹ ab his sedibus. et eos quos prius cū tanta diligētia custodierūt. sacrilegos et vere excoīcatos reliq̄runt et qui p̄s erāt eoz defensores & ppugnatores. facti sūt eoz psecutores. ex tūt vt dicit beatus michael qui p̄nceps et dux erat. iudeoz factus est p̄nceps militie xpianoz. & p̄posit⁹ ecclesie. qui p̄s p̄erat synagoge. **Q**uartū genus cōpatientū fuit multitudo sanctozum mortuoz quoz multa corpora surrexerunt. & de ei⁹ passioe et resurrectōe testimoniū viuis p̄biberunt. **Q**uintū genus est p̄phetaz beatoz qui aduentū dñi p̄cesserūt. qui & si cōpozali p̄ntia passionē dñi nō viderunt tñ p̄phetali spū p̄viderūt & p̄dixerūt. **Q**ue em lingua exp̄mere bñ sufficit cōpassiones eoz circa xp̄z passū & acta pia cātica et ludibzia carmīa

verba fletus et planctus & lamentationes ad passionem xpi primētia . que ipi pdixerunt . & scripta reliquerūt . vt **Dauid** . **Ysaia** . **Ieremias** . **Ezechiel** . **Daniel** . **Iob** . et alii . **Sextū** genus est cōpassio sanctorū martyrum . cōfessorū & virginum . qui & si passionis christi tempore nō fuerūt . nec eā oculis corporeis viderunt . tñ de ea audientes & eam in pphēciis & euangeliis legentes . & mente eam recolētes p effuso xpi sanguine lachrymas innuabiles effuderūt mūdi solatia & pspera spreuerūt . pessiones huius temporis ad passionis eius memoziā otempserūt . aduersa queq; ad passionis memoziā cōfecta pati elegerūt . et ea amore eius tanq; collegentes de spīs vvas . & de tribulis fic⁹ dulcia reputauerūt . **Septimū** genus cōpatiētium xpo fuit in passione eius multitudo irrationabiliū creaturaz . Sol em patiēte dño obsecrat . aer obtenebrat . veluz templi scinditur suplimiare templi fmdie . lapides celi sūt . monumēta apta sūt . mortui surrexerūt . cōmotis igiē creaturis irrationabilib⁹ pro dño passo . quō nō cōmouebit rationalis creatura p qua terra tremuit . creatoz patiē . **DIS . XIX .**

Octauo circa dñi passionē cōsideranda finalr occurrit eius vtilitas copiosa . que licet ppter imensitatem suā nec verbis explicari . nec humana possit intelligentia cōprehēdi . pauca tñ ad deuotionem fidelium excitanda breuiter pcurando dicamus . q; passio saluatoris reuocat oberrantes . reuertentes viuificat . puocat tozpscētes . penitētes pacificat . intellectuz illuāt & allicit ad amorē . omniū culpā elimiat & afficit ad dulcorē . In aduersis examiat . & in celis glozificat . Isti sūt duodecim fruct⁹ dñice passionis . ad quos oēs alii reduci possūt . **Primo** xps sua passione reuocat oberrātes . Nam de carne sua suo scō sanguine rubricata fecit reclamatoziū ad reuocandū aues venaticas q; de manu nobilis euolarūt . **Ose . xii .** Effraym q̄si auis auolauit . que nimis impinguata si nō redeat nec p voce reclamātis . nec p reclamatoziō oñdētis . dimittit eam dyabolo . **puer . i .** Vocauit et rēnuistis . extendi manū meā . & nō fuit qui aspiceret &c . **Sequit** . **Ego** quoq; in interitu vestro ridebo . **ysa . xliiii .** Reuertē ad me . quoniā redemi te . **Iere . iii .** Reuertere ad me & ego suscipiam te . **Heb . xii .** Accessistis ad sanguinē melius loq̄ntem q; abel . videre ne recusetis loquen tē . Cū quidā cleric⁹ scolaris parysius multū ess; vitō carnis subditus . & pcrastinanaz pñiam facē quadā nocte apparuit ei dñs i ea forma i qua crucifixus est . oñdens vulnera sua cruentata dicēs q; hec p peccato suo ptulerat . & eoz cicatrices retinuerat . ad cozuos maxime . id est pcrastinatozes faciēde penitētie ad faciendā penitentiā aduocādos & a peccato reuocādos . q; ad hanc visionē motus religionē intrauit . qui vitam bono fine consumauit . **Item Mach . v .** Ostendebāt elephantis sanguinē vne et mozi .

id est xpi vt acuerēt eos in plū . hoc fuit acūm martyrum ad bñ agendū . pugnandū patiendū **Aug . de simbolo .** Antidotū xpi crucifixi sanguine ofectum martyres xpi biberūt . & q; pus erāt ecclie psecutores eius facti sūt defensozes sanguinē eius biberūt . & p eo sanguinē suuz fuderūt . **Iheronim⁹** ad helyod . **Licet** paruul⁹ nepos ex collo tuo pendeat licet sparso crime scī sīs vestibus vbera quibus te nutriuit mater exhibeat . licet in limine pater iaceat . p calcatū perge p̄rem . p calcataz pge m̄rem . & exemplo xpi ad vexillū crucis euola . hoc genus pietatis pium est in hac re esse crudelē . **Q;** autē et a malo reuocet et ad bonū puocet oñdit exēplū beati eustachii qui cū ess; paganus et pnceps militie romanoz . et venās i silua sequereē ceruū quendā in grege ceruoz maiorē . cū esset a sociis elongatus stetit ceruus & apparuit inter eius cornua dñs crucifixus . loquēs ei p os cerui **O** placida quid me pseq̄ris . ego em sū ihs &c . **Et** q; ipse esset creatoz celi et terre dixit ei . & fi dei articulos docuit alios . & q; faceret se baptizari cum vxore sua & filiis . et q; potius ad eū rediret . qui rediens dixit hoc vxori sue . q; dixit filr ei se vidisse cōsimilē visionē . ideo baptizati sūt cū filiis suis . **Sequenti** die rediit ad venādū et vbi viderat ceruū & crucifixū videt iterum . qui dixit eū non ex facto suo beatū esse . sed oporteret eū multa sustinere ppter deum . & q; eligeret vel tūc vel post . elegit tunc pati dūm nō daret patientiā ei . **Moziuñ** in breui omēs serui eius . & tota familia . possessiones diripiūt . nocte fugit cū vxore et filiis . paup intrat nauē . p nauo retinē eius vxoz . ipse dolēs erā sūt fluiū . altero trāspoztato . cum ad alterum pueroz suoz rediret et esset in medio flumis . alterū rapit leo . alterū lupus . quos pastozer eripientes tradiderūt diuersis dñis tūc in eodem vico nutriti . **Eustachius** autē p quindēz ānos in pauprate maxima custo diuit agrū cuiusda; homis . nauclero autē mortuo vxoz ei⁹ mūda ē a dño custodita . **Cū** autē ingruerēt bella . cōtra romanū impatozē . omēs clamāt q; si placidas qui nomiatus est eustachius in baptismate adesset . omēs vincerent barbari . **Cū** autē p mūdū mitteret impatoz milites veniūt ad locum vbi morabat . quos vt cognouit inuitauit eos ad quiescendū ad domū dñi sui & recolēs dignitatē flebat egrediēs . et lota facie redibat et seruiēbat eis . qui eum cōsiderātes et cogno scētes a cicatricibus eius arripiūt eū . ducūt eum ad impatozē et filios suos p tyronib⁹ quos venustos forma indicabat . vncit hostes . filios suos habuit socios et carissimos ppter pbitatē & naturalē strēnitatē . **Cū** autē nutu dei veni s; p cū filiis ad domū dñi sui vbi vxoz eius hospitabat . iunioz fr̄ incepit querē in orto vbi erāt a fratre suo vnde esset . qui retulit ei q; nesciebat aliud nisi q; pater suus pnceps militū sic cum matre sua de roma exiens fugit . & omnia de pcessu vie alteri narrauit quō tenuerit recolebat . alter p filiis osculat⁹ est eum . dicens

p̄ deū ait audi frater meus es. m̄ hec audiens et admirās rogat eos vt faciāt eam loqui cum p̄ncipe suo. ad quē cum adducta esset notans eum. cognouit eum. rogans flexis genibus. vt d̄ret si esset placidas. agnoscūt se mutuo. querūt de pueris. Cum aut̄ d̄ret quid actum esset. Dicit illa q̄ audiuerat a iuuenib⁹ dictis qui mutuo se noscētes et narrātes oīa letificauerūt totū exercitū. reducunt de victorie loco mortuo trāflato. **Adrianus** impator audiens eos xp̄ianos cū nollēt sacrificare ydolis. & cuz dati leonibus incolumes remanerēt fecit eos ī boue ereo p̄ quatuor dies cōcremari. ip̄i autem emissi inuenti sūt integri. nec eoz capill⁹ adustus est. & hec om̄ia iustinerūt patienter ad dñice passionis cōmemoratōez. **Itē** nota q̄ ad bonoz puocationē ad bñfaciendū et reuocati onē maloz a malo ponit crucifixus in medio ecclesie. **In** hystoria triptita legitur q̄ cōstantinus crucis signū faciebat p̄ferre suo exercitū plabozo. id est īmpali signo. vt militibus pugnantibus passiois memoria robur dar̄. **In** hystoria an. Lanceā dñi quā iuenerūt diuina reuelatione sub altari sancti petri. vbi eam dicitur occultasse in memoriā passionis. vt aimarent ad bene pugnandū. deportabant ante oculos pugnantū. **Item** q̄ passio dñi a malo reuocet et puocet ad bonū ponit exemplū ī hysto. antiochena. vbi dicit q̄ cum ciuitas antiochie diuino miraculo fuisset capta a xp̄ianis. multis eozū cum mulieribus sarracenis peccatibus sic sūt obsessi a turcis. & tanta fame p̄grauati. q̄ ip̄i credebāt q̄ nullatenus euadere possent. tūc cuidam sacerdoti noīe stephano in quadā ecclesia vigilāti et oranti & flenti p̄ morte sibi & aliis im̄mēti. apparuit dñs ih̄s xp̄s sup om̄e pulcritudinē speciosus. querens ab eo causam sui flet⁹. & cuz ille eam ei diceret. subito crux sole splendidior apparuit circa eū. & dixit ei q̄ erat dñs virtutū. potens in pl̄io quē offēderat p̄plus xp̄ian⁹ peccādo. & dixit q̄ d̄ret ep̄o q̄ p̄dicaret p̄plo. **Cōuertimini** ad me et ego ouer̄tar ad vos. & cum ad pugnā irēt et dicerēt cōgregati sūt inimici n̄ri. & glorianē in virtutibus suis. &c. & q̄ vsq; ad quinq; dies misere reē eoz si peniterēt. quo facto victoriā inestimabile cōtra sarracenos obtinuerūt. **Item** ibidē dicit q̄ cuidā b̄zitoloneo. s. illi cui facta ē reuelatio de lācea dñi inueniēda apparuit dominus in cruce duoz lignoz nigrozū rotundoz. impolitoz. in ea forma qua crucifixus ē et petrus et andreas. & quidā tertius crucem eius sustētātes. & ondebāt vulnera sua quiq; p̄pter quq; ḡna hoīm que erāt in exercitu. vt alios ad bñfaciendū aiaret. & alios a malo reuocaret. p̄mum genus vt dicebat erāt illi qui ad exemplū illius nullū genus gladioz vl̄ ad uersitatū p̄pter eū timebāt. et illi cū obiunt ad eius dexterā collocant. **Alii** sūt q̄ pozibus subsidiū impēdūt. et eos a tergo in pugna custodiūt. & refugientes recipiūt. **Hii** similes sunt eis qui xp̄m sequebant. **Tertii** sūt qui pugnā

tibus pozibus lapides. tela et arma pugne necessaria m̄strant. **Hii** vt dicebat dñs similes erant eis qui eum pati videbant et dolebant. et peccōza percutiebant. iniuriā ei fieri p̄zo clamantes. **Quarti** sūt hi. qui cum clamorem belli audiūt intru dūt se in domib⁹ suis & ad negotia sua se cōuertūt nō credentes in virtute dei bella consistere. similes sunt illis qui in passione clamauerūt. reus est mortis. & crucifigat. **Quinti** sunt qui clamorē belli audiunt. & causas inquirūt. & ignauie nō ututis aliis exempla relinquunt. & alios a pl̄io & cōstantia ani & cōfidentia in deo retrahūt. hii iude p̄ditozi et pylato et aliis crucifixozib⁹ similes sunt. **Quidā** magnus clericus p̄dicatoz crucis hoc p̄dicabat quod legiē in hystoria arturi. q̄ cōsuetudo eius erat q̄ differebat comedē quo vsq; aliquid nouū & mirabile veniret ad curiam suā. **Cum** aut̄ expectarent hoc. ecce nauis quedā applicuit sine gubernatoze et ductoze. mirantes et occurrētes milites inuenerūt ī nauī illa militē ibi iacentē vulneratū et lanceatū et cruentatū. cum aut̄ respicerēt in eius elimofinaria inuenerūt ibi l̄ras vbi cōtimebat q̄ defūctus ille petebat iusticiā a curia ab eis ibi cōtentis qui iniuste eum occiderāt. que l̄re totaz curiā aiauerūt. ad sumendū arma in vltionez sanguinis innocētis. **Hoc** aut̄ si nō fuit ad l̄terā verū tñ similitudinarie. qz xp̄s pugil nō f̄ster in nauicula crucis apparet p̄ nobis innocentē. occisus a iudeis et gētib⁹. q̄ ostendēt nobis euāgelia sacra que de cordis elimofinaria tanq; huius p̄ditionis l̄re exierunt. hoc ad accipiendū arma p̄ hac p̄ditōe vindicāda corda nobilia debet multū mouē. **Secūdo** reuertentes viuificat. peccatozes em̄ q̄si filii prodigi abeuntes in regionē longinquā. & om̄ia bona sua cōsumentes sp̄ualiter moriunt. **Dicit** em̄ **Luc. xvi.** Mortu⁹ fuerat et reuixit. **Ad** hoc em̄ xp̄s mortu⁹ est vt nos viuificaret. **Vñ** treū. iiii. **Spūs** ozis n̄ri xp̄s dñs captus est in peccatis n̄ris. cui diximus sub vmbza tua viuemus. p̄s. **Similis** factus sum pelli. &c. & hoc ī cruce de qua dicit q̄ est auis nimie maciei q̄ pullos suos cū offendūt eos occidit. & p̄ dolore eos mortuos p̄ tridū plangit. & rostro se p̄fozās eos mortuos sanguine suo rigat & virtute sanguinis viuificat. sic xp̄s nos virtute crucis et sanguinis effusi. vnde ad effusionē sanguinis eius multa corpoza sanctorum de morte surrexerunt. hoc signatur. iiii. **Regum xvii.** **De** puero suscitato sup lectū helye in trina dimensione eius sup puerū. **Lectulus** helye crux xp̄i est. trina dimensio xp̄i quā fecit d̄ eo caritas. s̄m longū eius in cruce extēdēs a vertice vsq; ad pedes. s̄m latū est sc̄da dimensio. q̄ caritas brachia eius extēdit. **Sc̄m** bassū fuit tertia dimensio. q̄ vnus militū lācea lat⁹ eius aperuit. quia vt dicit in p̄. iiii. **Ex** corde vitā p̄cedit. **Itē** hoc figurat. ii. **Re. iiii.** **De** suscitatione pueri in lectulo helyei sup quē puerum incuruatus est. ponens os suū sup os pueri. &

oculos sup oculos eius. & sic de aliis mēbris .
quia omnia mēbra sua pro nris viuificādis mo-
ti exposuit. **Crux** em̄ dñi est arbor vite in me-
dio paradisi. puer. iiii. **Lignū** vite est his q̄ ap-
prehenderint eam &c. de quo triplex vita col-
ligit̄. videlicet nature. vñ cozpaliter mortui sus-
citati sūt tpe passionis. **Item** vita gr̄e qd̄ no-
taē in hoc q̄ multi cōuersi sunt ad fidem. **Item**
vita gl̄ie qd̄ nataē i hoc q̄ latroni datū est re-
gnū celoꝝ. **Bern̄.** Arbor crucis si est qui colli-
gat. vitaz germinat. iocunditatē fructificat. ole-
um stillat. balsamū fūdit spūaliū carissimum
nō est arbor siluestris. lignū vite est apprehen-
dentibus eam. arbor salutifera. lignū crucis .

Tertio xps ex virtute passionis prouocat
corpescētes ad bonū. s. faciendū. pp̄ hoc yma-
go crucifixi ponit̄ in medio ecclesie ad pigros
sc̄ excitandum. **Nota** q̄ hyraudi in tyrociniis
portantes coz alicuius animalis in lācee sūmita-
te clamant. qui nō habz coz hic. **Ideo** heb̄. xii.
Recogitate eum qui talem sustinuit a peccato
ribus aduersus semetip̄m cōtradictionē. vt n̄
fatigemini animis vestris deficientes. nō dum
em̄ vsqz ad sanguinē restitistis a duersus pecca-
tū repugnantes. **Torpozē** n̄m excitare debēt
aculei sp̄maz et stimuli passionū. nam passio
xpi labozes leuigat. & dolozes mitigat. tren̄ .
iii. **Dabis** eis scutū cordis labozē tuū. ps̄. **Paup̄**
sum ego. et in labozibz a iuuētute mea. **Bern̄.**
Quid nō suaue tibi erit. si colligeris om̄s ama-
ritudines dñi dei tui. et rememoraberis. **Pri-**
mum quidē illaz infantiliū necessitatū. **Dein**
de labozū quos prulit in pdicādo. fatigatio nū
in discurredo. temptatio nū in ieiunādo. vigi-
liaz in orādo. lachrymaz in cōpatiēdo. in si-
diarū in colloquēdo. postremo periculoꝝ i fal-
sis fratribus. cōuicioꝝ. sp̄toꝝ. colozoz. subla-
nationū. exprobrationū. clauoz. & hozz simi-
liū. que in salutē n̄i gn̄is erigim̄ tatribus anis
opaz est in medio terre. **Hic** est fascicul⁹ mir-
re. cant̄. i. ponendus inter vbera nostra .

Quarto xps virtute sue passionis penicētes
pacificat. **Ipsē** em̄ est pax nostra. eph̄. ii. **Pati-**
ficans p sanguinem crucis eius siue que in ter-
ris sūt. id est pacem faciens inter hoīes et deū
inter hoīes et angelos. **Item** pacē faciēs in ter-
ris. id est vt homines cum hominibus & ho-
mines in seip̄is pacem habeant. & merito pax
plene fuit reformata inter deū & hoīes christo
passo. et p̄me p̄uaricatiois emēda. tūc em̄ mise-
ricordia & veritas ob. sibi. tunc iustitia et pax
osculate sunt. **Pacem** iḡit̄ habeamus ad deū p
dñm ih̄m xpm̄ & de tam imenso bñficio gau-
deamus. ac deo gratias infinitas agamus.

Quinto xps p passionē suā intellectum il-
lumiāt. hoc est coliriū in quo imungendū sunt
oculi vt videāt. **Apoc̄. iiii.** **Itē** hec est ūga de cu-
ius sūmitate gustato melle illuminatur **Iona-**
thas. i. **Reḡ. xiiii.** **Gustans** gustauit &c. **Item** fel-
pisicis quo liniti oculi ceci curantur. **Thob̄. vi.**
Fel eius &c. **In** passione lōgini martyris dicit̄
q̄ cum ip̄e esset cecus astans passioni dñi insti-

gantibus aliis latus dñi lancea apuit. et casu
fortuito oculos manu humida tangens illuīa-
tus conuersus est ad dñm. & post i capadocia
pdicās et miracula faciēs martyr efficitur glo-
riosus. **Itē** in exaltatione sancte crucis le-
git̄ q̄ cruce reducta in irim p **Heracliu** quide-
cim ceci ibi sunt illuīati. **In** passione sancti six-
ti & sancti laur̄ etii legit̄ q̄ beatus leurentius
cū signo crucis cecos illuīabat. & ad fidem p
hoc eos et alios cōuertebat. illuīat aut̄ ad cog-
nitōez dei sui et peccati. **Dei** quidē. quia p hoc
manifeste cognoscimus q̄zta sit misericordia
dei circa nos. & q̄zta diligat nos. **De** hoc ifra
Sui vero. quia clare videm⁹ q̄z p̄ciose sunt aie
n̄re dei iudicio. quia corpus et sanguinē & vi-
tam pp̄ziam in hac statera posuit vt aīmas no-
stras hoc p̄cio p̄cioso redimeret et q̄zta nos di-
ligeret. & quantū valeamus nobis ostenderet
qui nos istis p̄posuit & preponderauit ne nos
vilissimo peccati p̄cio de cetero nos vēdamus.
puer. xvi. **Ponderatoꝝ** spiritū est dñs. **Auḡ.**
Ne tibi vilescas o hō appēde te ex p̄cio. **Bern̄.**
Ve mihi si talentū mihi traditū negligēter tra-
ctauero p̄cioso sanguine agni incontaminati
xpi app̄ciatū. **Peccati** vero quia luculēter ostē-
dit deus q̄zta odit peccatū p quo destruēdo
nec pater filio suo peccit q̄n illum mozi p̄cipe-
ret. nec ip̄e filius sibi ip̄i. **Pater** etiā ex hoc q̄zta
debeam⁹ odire & detestari peccatū. & studere
cauere. quia si deus pater filio suo nō pepercit
& nobis nō parz. **Luc̄. xxiii.** **Si** in viridi hoc
faciūt. in arido quid fiet. **Itē** qui peccatū facie-
renouat causam mortis sue. & q̄zta in se est
dei filiū crucifigit. **Heb̄. xvi.** **Rursum** filiū dei
iterū crucifigentes. **Sexto** xps p passioez
suam nos allicit ad amozē. **Iure** sibi nos vēdi-
cat. attrahit & inflāmat. sicut ip̄e dicit. **Io. xii.**
Ego si exaltatus fuero a terra. s. in cruce om̄ia
atrahā ad meip̄m. hoc at̄ dixit &c. **An̄s.** **Do-**
mine. quia totum me fecisti. totum me debeo
amozī tuo. quia totum te mihi dedisti. totum
me debeo amozī tuo. Imo tm̄ plus debeo me
tibi totū. q̄zta tu me maior es qui pro me dedi-
sti teip̄m totum. **Item** **Bern̄** sup cant̄. **Sup** oīa
te mihi reddūt amabilē o bone ih̄u calix quez
bibisti pro nobis opus redemptōis n̄re frequē-
ter nūatū. hoc sepe excogitatū facile sibi n̄m
vendicat amozem. nihil deuotionē nostrā blā-
dius allicit. iustius exigit. artius stringit. ve-
hementius afficit. **Multū** quidē labozauit. nec
in om̄i machina mūdiali tm̄ sibi fatigationis
assumpsit. **Sic** actoz vite. ibi em̄ habuit in di-
ctis cōtradictōez. in factis obseruatoez. **In**
tozmētis irrisozes. in morte exprobratoez. **Itē**
Bern̄ in sermōne. **O** q̄z indebita miseratio. q̄z-
gratuita & pbata dilectio. q̄zinopiata dignatō
q̄zstupēda d̄cedo. q̄zi nūicta māfuetudo regē
gl̄ie p despiciatissimo suo crucifigi. **Idem.** **Cū**
ego deuouero quicqd̄ suz. quicqd̄ possū. nōne
sic est sicut stella ad solem. scintilla ad foza-
cem. stilla ad flumē. lapillus ad montē. granū
ad aceruū. athomus ad totū mundū. **Ideo** nō

habeo dñe nisi duo minuta. immo minutissi-
ma corpus & aiam. Vel potius minutū vnicū
scz volūtate. & nō dabo p volūtate illius qui
tantus tantillū tantis bñficiis me puenit. qui
toto se totū me comparauit. alioquū si illa re-
tinuero qua fronte. quibus oculis. q̄ mente. q̄
consciētia vado ad viscera misericordie dei nr̄i
et video pfodi illud fortissimū ppugnaculū
quo custodit̄ isrl̄. et stillas illius. non guttas
s; vndas a quinque corporis partibus in meum
p̄cium detozquere. **Nota** q̄ crux est mensura
que ostendit et mēsurat. q̄ntus est amor dei
ad nos. qui tm̄ extēdit vnigenitū suū in ea. q̄
ex om̄i parte q̄rtum poterat extendi ad dexte-
ram & sinistra. sursum et deorsum. ac si dicerz
tm̄ vos amo q̄rtum amare valeo. qui in amo-
rem v̄m totum ex om̄i parte me extēdo. eccl̄i.
vi. **Amico** fideli nulla ē compatiō & n̄ ē digna
ponderatiō auri et argēti cōtra bonitatē fidei
illius. **Bern̄.** Quis audiuit vnq̄ tale. aut quis
vidit huic sile. ip̄e pro inimicis et iniustis mor-
tuus est. eligens exulare a celis. vt nos ad ce-
los reportaret. amicus dulcis. consiliarius p̄u-
dēs. adiutor fortis. **Respice** o homo oculo mē-
tali q̄rte remuneratōis debito astringar̄is do-
mimo patienti pro te. respice sudorem sangui-
neum. alapaz cōtumeliā. flagellozum instan-
tiā cozonā sp̄meā. sputa. ludibzia. crucis anga-
riam. patibuli supplicii. oculos lāguidos. ozis
pallorē. fellica cibaria. acida pocula. caput incli-
natū. geniculatōes. irrisiones. titulū famosū
fortē vestimentoz. geminatū crucifige. & q̄d
plura. vilissimū mortis supplicii & p̄bza ne-
fandissima. et hoc egit vt oñderet tibi q̄rtū te
diligeret. qui nō aliter q̄ sic moriēdo a morte
te voluit liberare. **De** fidelitate illius amici &
maximo eius amore legiē ī barla. qui dixit ad
iosaphat q̄ quidā habuerat quatuor amicos.
quozū tres plusq̄ se dilexerat. & negocia sua
p̄ eis dimiserat. p̄ q̄rto valde pauca facē volu-
erat. **Cum** aut a terribilib⁹ regis seruis capere-
tur p̄ decē milibus talentoz que debebat. da-
tis sibi idutiis vt amicos rogarz p̄ dicti debiti
solutōe. vt sic a suspēdiō liberaret̄. **Primus** ro-
gat⁹ ab eo. r̄ndit q̄ ex quo ī illo discrimine ce-
cidisset nō daret ei nisi limtheolū. quo ductus
ad suspēdiū inuolueret̄. **Secūd⁹** dixit q̄ hāc
solam grām ei faceret q̄ cū duceret̄ eū cōduce-
ret. vt honozabilius ad suspēdiū duceretur.
Terti⁹ dixit q̄ p̄ hūitio q̄d ei fecerat eū ad su-
spēdiū duceret et eū suspēderet. **Quartus** at̄
hoc audiens pro quo parū fecerat dixit ei. licz
pro me parū fecisti. quia tm̄ ad me recurri s in
necessitate. & me diligē de cetero p̄ponis. pro
te ne suspēdaris venalē me exhibeo et suspēdi
volo. **Primus** amicus falsus est mūdus a quo
hō in morte nō recipit nisi sudariū. **Secūd⁹**
sūt amici mūdi. qui cōducūt vsqz ad sepulcrū.
Et tertius est dyabolus. qui hoīem suspēdit
si ad eū recurrat. **Quartus** xp̄s qui p̄ hoīe su-
spēdi eligit. **Septimo** xp̄s p̄ passionē suā
om̄e p̄c̄m eliminat. & sic mūdādo sanctificat

Vnde dñs passionē suā vocat baptisimū. **Lu.**
xii. **Baptisimo** habeo baptizari. & quō coartoz
donec pficiā illud. **Baptisimus** vt dicit greg. ē
ablutio quo fedi decozi fiūt. **Za. iii.** Ecce lapis
& celabo sculpturā eius. et auferā iniquitatez
terre. p̄ sculpturas lapidis huius riuū sanguis
exierūt ad emūdationē peccatoz. **sculpture** ei⁹
sunt vulnera eius heb. ix. **Sanguis** xp̄i qui p̄
sp̄m̄ sanctū semetip̄m obtulit imaculatus deo
emūdabit cōsciētias nr̄as. **i. Ioh. i.** Sanguis iesu
xp̄i emūdāt nos ab om̄i peccato &c. **Ideo** in si-
gnū huius dicit̄. **iii. Reg. v.** Lauare septies in
iordane. **Per** septē ablutōes iordanis naaman
leprosus mūdatur a lepra. quia p̄ septē effusi-
ones. sanguinis xp̄i peccatoz a septē maculis
mortaliū peccatoz mūdāt. **Vt** singula sin-
gulis r̄ndeāt p̄ q̄sdam appropationē. sic effu-
sio facta in circūcisione de mēbro a quo luxu-
ria maxime exercet̄ ab hoībus. fuit ad purgā-
dum in nobis peccatū luxurie. **In** sudore max-
ime contra peccatū gula nos toxicata comedi-
mus. et adā pater nr̄ pomū vetitū. vñ p̄ nobis
habuit xp̄s sudare vsqz ad sāguinē. **Cōtra** pec-
catū inuidie fuit effusio de liuore flagellozū.
inuidos em̄ bona v̄sa flagellant & liuidos fa-
ciūt. **Cōtra** peccatū pigritie fuit effusio pedū.
quod peccatū maxime regnat in pedibus. **Cō-**
tra p̄c̄m ire et odii fuit app̄tio lateris. & vul-
neratiō cordis xp̄i. **Contra** peccatū auaritiē &
rapie fuit effusio manū. **Cōtra** peccatū sup-
bie que maxime apparet et regnat ī capite fu-
it vulneratiō sp̄maruz et effusio sanguinis vt
credit̄ de puncturis eaz. **Nota** quō cōstan-
tinus impatoz fuit curatus a lepra corpali. e t
sp̄uali virtute sanguis xp̄i veraciter innocētis
qui p̄us habuerat cōsiliū lauari in sanguine
innocentiū pueroz. **Apac. i.** Dilexit nos. et la-
uit nos a p̄c̄is nr̄is ī sanguine suo. **Octa-**
uo xp̄s p̄ passiōez suā affic̄ ad dulcorē. **Licet** em̄
aīma meditādo dolozes et obp̄obzia dilectis-
simi sp̄si sui dolozosis amaritudinib⁹ repleat̄
tū dū cogitat amoris impēsi dulcedinē. & fru-
ctū sacratissime passionis. id est redemptionē
humani gn̄is. et om̄ia bona que ex ip̄a passio-
ne pueniūt ineffabili gaudio et solatione p-
fundit̄. **Vñ** post illud. **Canē. i.** fascicul⁹ mirre
dilectus meus mihi. **Sequit̄.** **Botrus** cipri di-
lectus meus mihi. **Et** can. ii. dicit̄. **Sub** vmbra
illius quē desiderauerā sedi. & fructus ei⁹ dul-
cis gutturi meo. **Vñ** xp̄s pro salute nr̄a patiens
aīmas deuotas afficit ad dulcorē. si sciāt col-
ligere de spinis cozo ne dñice vvas inebriantis
deuotōis. et de tribulis. id est pūcturis. & acu-
leis flagelloz. cōuitioz. sputoz. colaphoz. &
hmōi ficus mire consolatiōis. **Huius** passiōis
fructus multiplices degustare desiderans aīa
sancta. dicit can. vii. **Ascendā** in palmam. &
apprehendam fructus eius. **Hec** est arbor illa
mirabilis de qua dicit̄ **Dañ. iiii.** videbā. et ecce
arbor in medio terre &c. **Cuius** dignitas
gloziōsa in duodecim cōmendanda describit̄.
Primo in situ. quia ī medio terre sita. **Pro** eo

quod per eam opatus est dominus salutem in medio terre. ut sit commune refugium & remedium omnibus ubicumque confugientibus ad eam. Secundo emendatur in altitudine nobilitatis sume. quia altissimus altissimi filius. gloriosus ventris virginis fructus in ea pependit. Unde sequitur. Altitudo eius erat nimia. ferendo scilicet tam altum fructum. Tertio in magnitudine dignitatis. quia filios dei consignat. & in fratres eorum transiens regno celorum eos dignos ostendit. Super augustinus. Magna crucis dignitas. qua de patibulis latronum transit ad fratres imperatorum. Unde sequitur. Magna arbor Quarto in fortitudine per quam infernum fregit mortem destruxit. & utrumque dyaboli. et dominium peccati opprimat. & ad nihilum redigit. Unde sequitur. Et fortis. Quinto in rectitudine. quia celos aperit. & tanquam pons tornabilis. & scala paradysi. quia humiles ab imo in sublime celorum habitaculum transfuebit. Hoc est quod dicitur. Summitas eius contingens celum. Sexto in latitudine virtutis & potestatis. quae per totum mundum se extendit. Unde sequitur. Aspectus illius erat usque ad terminos terre uniuersae. Septimo in pulchritudine frondium et foliorum. id est ubi et exemplorum virtutis quae in ea Christus exhibuit. Unde dicitur. Folia eius pulcherrima. quia vita virida. & foliis bonorum exemplorum ornata. Octauo in fructuum multitudinis scilicet multiplicis utilitatis quae mundo multiplex impendit. Unde sequitur. Fructus eius nimius. Non commendatur in necessitate quae de ea habemus. quia in ea carne sua in usum et alimentum omnium Christus praeparauit. Unde sequitur. Et esca uniuersorum in ea. Decimo in securitate & capacitate umbrae est. quia virtute sua religiosos & seculares muniat. et custodit. Unde sequitur. Subter eam habitabant animalia et bestiae. Unde decimo in iocunditate contemplationis & passionis. Unde per passionis iugem meditationem post lacrymarum ex compassione passionis dominice multam contemplationibus passionem effundit cordis letitiam et exultationem. Unde. Et in ramis eius. id est in diuersis passionum eius generibus. Conuertantur. Iugiter meditatio circa ea. Volueres celi. viri contemplatiui. diuinos cantus inde promendo. diuinas affectiones pietatis et consolationis inde recipiendo. Duo decimo in consolatione et mitigatio tribulationum. quia in ea caro Christi est afflicta et a terribilibus tribulationum flagellis et consideratio a terribilibus carnis Christi multam recipit flagelli sui mitigationem. & diuinae gratiae consolationem. Unde sequitur. Ex ea vescebat omnis caro. De hac dicit beatus Bernardus. Quis misericordiae tuae o crux benedicta digne quae inuestigare longitudinem. latitudinem. sublimitatem. & profundum. Nam longitudo tua usque ad diem nouissimum subuenit uniuersis inuocantibus eam. latitudo tua repleuit omnem orbem terrarum. sublimitas tua supne ciuitatis inuenit restauratorem. profundum tuum sedentibus in tenebris & umbra mortis obtinuit redemptionem. **¶** Nono Christus per passionem suam dat in afflictione solatiu ut sit homo impurbabilis. virtus enim passionis eius

omnem amaritudinem conuertit in dulcedinem. Sicut ait augustinus. Temporalis afflictionis quod nobis propinat aduersitas nihil dolemus si consideremus quid pro nobis bibit ad patibulum. qui nos inuitat ad praemium. Hoc est lignum amarum quod dominus ostendit moysi. quod positum in aquis marae omnem earum amaritudinem dulcorauit. ecci. xlvi. Nonne a ligno idulcata est aqua amara. id est a passione & cruce patris tribulatio. Hoc est quod dicitur iiii. Reg. ii. Vas nouum. id est corpus Christi in quo positum erat sal sapientiae diuinae positum in aquis iericho reddidit eas dulces et potabiles. id est patres tribulationes. Hec est farina facta de grano frumenti in cruce comminuto quam misit beliseus in ollam. de qua nemo gustare poterat. sed clamauerunt filii prophetarum moysi in olla viri dei iiii. Reg. iiii. Quid non suauis tibi erit. si colligeris omnes amaritudines. &c. Re. sup. **¶** Religiosus quidam cum propter duritiam et asperitatem ordinis maxime in cibis et potibus proponeret religionem exire. cogitauit quod de perditione posset merito argui si redderet castrum per aliquam indigentiam nisi prius ea exposita. et petito adiutorio a domino principali a quo castrum tenebat. Unde venit ad crucifixum coram quo orare consueuerat exponens necessitates suas. et petens eius adiutorium. quia non poterat ciborum duritiam sustinere. quia fuerat in seculo delicatus. tunc visum fuit ei quod diceret ei crucifixus. intinge buccellam tuam in aceto passionis meae. & fac tuum de meis vulneribus balsamentum. Qui ex tunc recepit tantam consolationem. quod omnia dura cibaria visa sunt ei dulcia.

¶ Decimo Christus per passionem suam praestat in temperatione praesidium. ut sit homo insuperabilis. ipse enim est virtus. & fortitudo pugnatiui. Christus dominus dabit virtutem et fortitudinem plebi suae. Ideo monet idem. Ponite corda vestra in virtute eius. Ab ipso similis est victoria. sic dicitur i. cor. xv. Deo gratias qui dedit victoriam per Iesum Christum dominum nostrum. Ipe neque virtutem pugnantis adiuuat sanando & virtuali roborando. Item arma fortissima ministrando. Item hostes debellando et turpiter effugando. De primo quidem pugnante adiuuat eius virtutem sanando & virtuali roborando. dicitur ecci. xxxviii. Altissimus de terra. id est de terreno corpore saluatoris creauit medicinam. Hoc bene figuratum est in serpente eneo. Num. xx. Qui solo aspectu sanabat a moribus serpentum. Quod autem per hunc fuit figuratus. ipse testatur Iob. iii. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. sic exaltari oportet filium hominis. ut omnes qui credit in ipsum non peccent. si figura tantam virtutem habuit ut omnes a serpentibus vulneratos solo visu sanaret. non est mirum si veritas figurata sanat a moribus serpentum spiritualium. Nota quod Christus in passione sua fuit similis scaldario qui applicatur infirmo egrotanti ad mortem. si alis extentis in eum oculos praecipit. infirmitatem eius bibit. & egrotat per infirmo. et eger liberat. Tunc ut dicitur per istum modum auis curat. quia ad ardorem solis eleuat alas extendit. & cum sudore emisso infirmitatem emittit. sic Christus quos respicit de cruce oculis

misericozdie curat sudore suo sanguineo. ccc. viii. Amicus fidelis medicamentū vite. Amicus iste fidelissimus est xps qui oīa medicamētoꝝ gna p nra curatōne spūali in cozpoꝝe suo sacro dignāter exercuit. sicut patet deuote meditantī. Cōtra nanqꝫ acutā auaritiē sanguinē sudauit. Cōtra humozes subcutaneos ypocrisis fuit q̄si scarificatio siue scarpulo. id est carnis minuta incisio. in flagellatione & spinaz pūctiōne. Cōtra apostemata supbie & ire et odiū fuerūt vulnerū incisiones. fellica potio. Cōtra vitiū ebrietatis. minutio. Cōtra vitiū luxurie. dieta. Cōtra gulā vel emplastrū fecit de carne attrita et resina sanguinis diffusa sup pellem agni. Cōtra casus & cōtritiōes impatientie & iracūdie balneū fecit de aqua lateris. Cōtra feditates infamie. inūctiōnes misericordie fecit. Cōtra crudelitātē inuidie. fūdēdo lachrymas. compassionis et pietatis. Electuaria fecit etiā cōtra vitiū accīdie ex dulcedine verboꝝ q̄ ptulit in passione. Mortē etiā gustauit. ne morte retur egrotus. ¶ Q̄ autē passio xpi & crux fauet multa habemus exempla. Luc. iiii. In oc casu solis curat omnes adductos ad se. Item Math. ix. Sanguiflua tangens fimbriam vestimenti dñi curat. per quod passio signatur. fimbria finis est vestimenti. in quo signatur finis cozpozis xpi. Legitur in triptita hystozia libro. v. q̄ qdā ymago xpi fuit in cesarea philippi. vbi erat ymago mlieris tāgētis fimbriā vestimenti ymaginis xpi. vbi crescebat quedam herba a medicis incognita. q̄ qñ creuerat ad q̄ tangebatur vestimēti ymaginis fimbriā habebat vim curādi de ista infirmitate. aliter non. Hanc ymaginē cum iulianus apostata fecissz ramouerit. et suā vt honozare loco ei⁹ apponit fulgur cadēs caput illi⁹ ymaginis iuliani amputauit. Item idem in nicopoli. que quōdam emax dicta est. fons vt dicē eodē libro est vbi xps transiēs cū discipulis lauit pedes. & ad tactum pedis eius vim accepit curādi de diuisis infirmitatibus. multofozti⁹ crux debz hoc habere. Item ibidem dicē q̄ i thebaida gerapoli erat arbor. p̄sybolis noīe. sub quo ppter eius speciositatē posita erāt diuersa ydola que cozzruerūt cū xps fugeret in egyptū. & arbor xpo inclinans et eum obūbzans ad tactū eius vim accepit. vt quicunqꝫ portet ad collum de eius folijs. fructibus. ligno. cozzrice. vel radice fiat ei salutare medicamentū. multofozti⁹ hoc debz hēre crux. Item libro. ii. triptite hystozie legē. Cum quidā pbrianus noīe de pagano factus esset xpian⁹ hoc solū videbat abhoīabile ei q̄ crux adozaret in qua taliter dñs esset tractatus. cum añ podagra labozaret nec curari posset. vidit angelos et sanctos in visione crucez adozantes sup altare. & dicētes ei. q̄ aliter nūqꝫ curaret. nisi crucez adozaret. Cum autē rediens a visiōe crucez adozasset statim curat⁹ ē. Item q̄ crux sanat dicē i festo philippi. q̄ cū captus esset ductus fuit ad templū martis vt ibi ydolū adozaret. vbi cū philippus adozaret

draco exiuit de sub base ydoli multos occidēs & cum multi flatu eius infirmarent. dixit eis philippus. q̄ loco statue altare faceret. & crucez suppositā adozaret & curarent. Quod ita fuit factū. & infirmi fuerūt omēs curati. & mortui eoz suscitati. Itē in exaltatione scē crucez cum reduxisset heraclius crucez in irālm fuit vnus mortu⁹ suscitatus. paralitici tres curati. leprosi decem mūdati. ceci illuminati. infirmi multi curati. Item ibidē legē. q̄ cū quidā xpianus mansisset ibi iuxta iudeoz synagoga. transferēs mansiōnē suā alibi. ymaginē crucifixi quam iuxta lectū suū infixerat. vt cozam eo ozaret que erat mirabilr bñ cōposita ibi reliq̄d. Cum autē quidā iude⁹ domū illam cōduxisset. & quendā suū cōtribulē inuitasset aduertit ymaginē esse ibi. & significauit hoc aliis iudeis. qui cū dictū iudeū q̄ ibi habitabat verberassent. et de synagoga sua eiēssent. licet se assererz ymaginē dictā ignozare. Crucifixū illum clauis confixerūt. & alia passionis dñi facta inuouauerūt. cū autē latus eius lācea apirent exiuit inde sanguis et aqua. que recipientes in vase stupefacti. infirmos suos de illo liquore tetigerūt. & omēs curati sunt. Quo viso miraculo factū ep̄o loci retulerūt. & baptizati sūt omēs. & eoz synagoge in ecclias dedicate sunt. Inquisitus et requisit⁹ xpianus cuius fuerat ymago. et vbi eam accepit. & quis eam sic pulcre cōposuerat. Rūdit hanc ei fuisse traditā ab antecessozib⁹ suis. et q̄ eam composuit nichodemus. qui moziens reliquit eam gamalieli. Gamaliel zacheo. iste iacobo. & ita p diuersas successiones ad eum venerat. Ido bñ de ip̄o dicē ysa. liii. Vere longuozes nros ip̄e tulit. & dolozes nros ip̄e portauit. Vñ q̄rtum fuerit quis in bello spūali plagatus. nihilo minus decurrat ad medicū & curabit. vt cū bñ agata posset dīe. Qui me dignat⁹ est ab omī plaga curare. ip̄m inuoco deū viuū. ¶ De se cūdo. scz q̄ xps discipulis suis arma ministrat. Dictū est boetio sicut legē in libro. iiii. de cōsolatione. Talia tibi sculeramus arma. que nisi p̄oz abiecesses. inuicta te firmitate tuerentur. Ideo dicē Eph. vi. Cōfoztamini in dño & in potentia virtutis eius. Induite vos armaturaz dei. vt possitis stare aduersus infidias dyaboli. habeamus ergo p̄ galea corōnā sp̄meā. pro gladiis clauos manuum. p̄ scuto triāgulo crucez opertā pelli agni & rubricatam sanguine eius. vbi depingit rosariū paradysi. in quo dependēt q̄nqꝫ rose. apture. scz vulnerū. p̄ calcaribus clauos pedum. p̄ lozica liuozes flagellorum. p̄ equo crucez h̄m q̄ portauit dominum. pro clipeo h̄m q̄ baiulatur eb eo. Ioh. xix. Baiulans sibi crucez exiuit &c. Accipiamus etiā ip̄m lanceā que latus dñi eius aperuit. vt p̄ eam transfordiamus aduersarium. His armis munita fuit beata katerina contra maxentiū & cōtra quinquaginta rhetozes cōgressura. qui bus cōtra omēs nobilr triūphauit. Itē bñ martinus quādo dixit. Ego signo crucez nō clipeo

protectus aut galea hostiū cuneos penetrabo securus. Itē dicit in triptita hystoria q̄ cōstan-
tinus in plūis signū crucis habebat. p̄ labazō. i. pro impali signo. Item milites suos in armis suis faciebat muniri signo crucis. Itē hēbat lu-
stratores qui portabāt signū crucis tectū auro et lapidib⁹. & p̄ illud acies suas plufrādo mu-
niebat. ne hostes eas possent irrumpe. & hoc ante etiā q̄ in fide essent om̄s instructi. Dicitur ibi q̄ cū quidā portaret vexillum crucis tē-
mens impet⁹ hostiū tradidit illud cuiā socio suo portandū. ut euadē posset. Ip̄e autē dimis-
so crucis signo solus in exercitu occisus est. & dicit q̄ ille qui vexillū hoc portabat irruētib⁹ in eum telis et sagittis a nullo est lesus. q̄ signum crucis om̄ia in se tela imissa recipiebat & sagittas. ita q̄ nullum lederent in exercitu.

De tertio. scz q̄ xps p̄ passionē suā hostes spūales effugat. spoliū. & cōfūdat. dicit Ep̄b ii. Per crucem interficiens inimicitias & cō-
los. i. p̄ sanguinem crucis eius xpolians p̄nci-
patus et potestates. Vñ solo signo crucis ag-
nito demones effugant. Exemplū de iustina virgine. que p̄ signū crucis ab om̄i temptatōe & infestatione demonū se penitus liberabat. Cum autē cyprianus q̄reret a p̄ncipe demonū. q̄re n̄ possēt iustina virgine supare. R̄ndit vi-
di signū crucis et extimui. & dixit q̄ ex quo xps i cruce pepēderat p̄ signū crucis tabefacti ilico fugiebant. quia ibi attrita fuit eoz for-
tudo p̄ passionē crucifixi. Item in viē patrum legit. q̄ cum b̄s antonius solus in heremo ha-
bitaret. & demones s̄b diūsaꝝ speciez similitu-
dine in eum irruerēt. signo crucis eos abige-
bat. Item cū ad eum venirent hom̄es p̄terit i p̄ solitudinē a diūsis horrozibus & illusionib⁹ demonū dicebat eis. signate vos et abite securi. Itē signate domos v̄ras et eritis securi. assu-
mūt diuersas species. s̄ statiz factō signo cru-
cis solunt & in nihilū redigunt. metuūt em̄ ait illud tropheū salutis. Item cum quidā p̄hi misissent demones purgente inuidia ad b̄m antoniū ut eū de cella sua eicerent. & ip̄i eum acerrime temptarēt. p̄ crucē et oꝛoz eos repel-
lebat et eoz temptationes. & cū redirēt cōfusi videntes p̄hi q̄ ei nō p̄ualerēt demones. ad eū venientes veritatē sūt cōfessi & ad deū conūsi. Item dicit in barlaam. q̄ cum iosaphat rex di-
misisset regnū et penetraret heremum in quo plusq̄ per duos annos oberrauit querens ma-
gistrū suū sanctū barlaam. postq̄ multas im-
miserat ei dyabolus temptationes de glia quā dimiserat. et de deliciis & regno et amicis nec p̄ualeret. nec p̄ asp̄itatē. nec p̄ paupertatē et diffi-
cultatē vie quā sustinebat. ad vltimū apparuit ei euagmatū tenens gladiū. mortem eim ten-
tans et cōminās nisi rediret. & assumens diū saꝝ feraz formas horribiliū p̄terere nitebat eum. Sed hec om̄ia dei seruus crucis opponēs signaculū vicebat. & demones. & assumptas formas fugabat. et etiā dracones & serpētes & feras & mōstra materialia que occurrebant

signo crucis fugabat. Item cum quidā iuueis paup̄ et nobilis cupiēs esse diues duct⁹ ad p̄ncipē demonū p̄ quēdam magū requireret ho-
magiū. faciēdo d̄re. Abnego p̄rem et filium & spiritum sc̄m. obstupuit. horruit. & dexteram quam extēderat ut homagiū faceret. retraxit signās se. & dicens. Ego me reddo deo p̄ri. fi-
lio et spūi sancto. quo facto tota demonū mul-
tudo cū maximo strepitu recessit. et castrum quod ibi videbat esse cum om̄ibus edificiis & ornamentis fūdus corruit. ita ut nullū ibi ve-
stigiū remaneret. ¶ Undecimo xps p̄ passio-
nem suā thesauros amplificat. In finit⁹ enim thesaurus est hoībus quo qui vsi sūt p̄ncipes facti sunt amicitie dei. In hoc thesauro accipit ecclesia remissiones & indulgētias que cōican-
tur fidelib⁹. ysa. iiii. Nō est finis thesauroꝝ ei⁹. Xps i passione sua salutis apothecam aperuit in curatione infirmoz. hozrēū et cellariū cele-
ste in refectionē famelicoz. & thesaurū para-
dysi in redemptōez captiuoz. diuinū p̄sidium in refugiū fugitiuoz. tot misericordie incita-
menta in reconciliationē reoz. p̄ tot ostia suā misericordiā nobis aperuit. q̄ viscera miseri-
cordie dei nobis tam multipl̄. & taz abundā-
ter & p̄ tot foramina tam misericordie effudit. Sūt vulnera d̄ni apotece salutis dissipate ob-
curati onē n̄ram. Ioe. i. Dissipate apotece. ysa. liii. Cuius liuozē. sa. su. sūt hozrea que aperuit ioseph. Gen. xli. Ad famelicos pascendū. Vñ dicit egypti famelici. Salus n̄ra. i. manu tua est. Gen. xlvii. Item celle vinarie apte et adta-
bernatē ut inebriēt aīe caritate. canē. i. Intro-
duxit me rex in cellaria sua exul & c. Cant. v. Bibite et inebria. km̄i. Ibi suggūt mel o petra-
et sanguinē v̄ue bibūt meracillimum. Deut. xxxii. Item sūt thesauri redemptōis n̄re. Ber. Fodiendas d̄ne p̄buisi manus tuas ut p̄ceder-
et nobis de eis thesaurus salutis qui in eis la-
tebat. Idem. Ego fidens. quod ex me mihi de-
est usurpo de vulneribus d̄ni mei ihu. qm̄ mi-
seri cordia affluunt. nec desunt foramina per
que effluāt. meum plane meritū est misericor-
dia d̄ni. Nō sum meriti inops q̄z diu ille mise-
rationū lacus nō defuerit. Patet archanū coz-
dis p̄ foramē cozpozis. Patet magnū pietatis sacramentū. Patet viscera misericordie dei n̄ri in quibus visitauit nos oriens ex alto. Itē sunt fortissimi p̄sidiū fugitiuoz. sicut quinqz ciuitates refugii in terra p̄missionis sunt fora-
mīa petre. & cauerna macerie. colūbariū san-
aīmaz cōtra accipitres infernales. Debēt igitur ad illud cōfugē i temptatiōib⁹ suis. Cant. ii. Colūba mea veni i foramibus petre in cau-
na macerie. Berū. vbi tuta firmaqz reqes. nisi in vulneribus saluatoris. Idem. Bona et desi-
derabilis vmbra sub alis d̄ni ihu ibi tutū fugi-
entibus refugiū gratū fessis refrigeriū. Idem Passio tua domine est vltimum refugiū. sin-
gulare remedium. Deficiente sapientia. succū-
bente iustitia. sanctitatis succūbentibus me-
ritis succurrit illa. Item xpi vulnera sūt a pud

deū. recōciliatōis incitāmēta. Bern. **S**ecurum habes accessū o homo ad deū & ubi habes añ filiū mrem & filium añ patrē. Mater ostēdit filio pectus & vbera. filius ostēdit patri latus & vulnera. nec vlla poterit esse repulsa. ubi tot incurrunt caritatis insignia. Hec ille.

Duodecimo xps p passionē suā nos in celis glificat. nā passio vlt crux ei⁹ ē via p quā dirigimur. Pōs p qz trāfferim⁹. scala. p quā progredimur. nauis p quā trāsuebimur. Signū p qd distinguimur. **P**rimo qdē hec ē via regia recta & cōpendiosa pueniēdi ad celū. Io. xiiii. Ego sum via. veritas. et vita. Vñ vere pōt dicere. hec via. ambulate in ea. neqz ad dexterā. neqz ad sinistrā. Item hic est pons p quem trāfferimur. Pons in qz quē fecit nobis xps assis stēs pōtifex futuroz bonoz. Heb. ix. In quo fecit tres arcus. scz sūme penalitatis. pauprtatis vilitatis cōtra cōcupiscētiā carnis. cōtra cōcupiscētiā oculoz. cōtra supbiā vite. que sūt tria picula gñalia pñcis vite. q̄ mergūt aīas in pdi tionē inferni. **E**st etiā crux nanis insti tozīs delonge portās panē suū. scz corpus xpi qui est panis vite. puer. xxxi. De lōge quia de mortalitate ad imortalitatē. In hac sūmus m stitoz merces pñciosas exhibuit p vilibus quas assūpsit in ea. Aug. venit ad nos celestis nego ciatoz accipe pauprtatē. dare diuitias. accipe cō tumeliā dare honores. subire labores. dare req em. accipe dolores. dare salutē. subire moztēz. dare vitā. **E**st etiā scala p quā celū ascēdiē de qua. Gen. xxviii. Vidit iacob in somnis sca lam stantē sup terrā. cui⁹ cacumē attingebat celū. et angelos ascēdentes et descēdentes per eā. & dñm innixū scale. Per hāc celos ascēdūt angli aīas deducendo & introducēdo in celū. descēdūt ad mīsteriū & adiutoziū seruoꝝ cru cis. **E**st etiā porta celi per quā ingredimur. Vt dicit gen. xxviii. Vñ in mozte sūmi pōtifi cis redibant hoīes exules ad hereditates suas. Similiter nos ascēdimus per moztēz xpi ad ces lus. Itē in vita bñ bernardi. dōz q̄ aliqñ ei egro tanti est visum q̄ pñtareē añ tribunal xpi iudicandus. quē cū dyabolus multis q̄stionib⁹ et accusationib⁹ ppulsaret. Rñdit. Fateoz ex ppiis meritis nō sum dignus obtmē regnū celoꝝ. s; duplici iure illud obtmet dñs meus. scz hereditate patris et merito sue passionis. altero ipē sibi cōtentus ē. alterū illud mibi do nat cuius merito passionis & dono nō cōfun doz illud mibi vendicare. Ad hoc dyabolus cō fusus obmutuit. et sanctus de extasi rediit.

Est etiā signū p qd distinguimur. Vñ notandum q̄ est signū multiplex. Est em sig num distinctiuū. distiguit em monetas xpi anas ab infidelibus. oues xpi a dyaboli. Mat. xxii. cuius est hec ymago. & hec supscriptio. Et post. reddite que sunt cesaris cesari. Et que sunt dei deo. Moneta que in iudicio dei inue nietur sine hac supscriptioe reddē dyabolo qui est cesar. id est pnceps. possidēs mūdanos vt tanq; faber infernalis in foznace inferni eā

cōburendam ponat. Xpiana anima moneta hoc signū dei viui hñs reddiē ei in celestes the sauros reponenda. Itē est signū ouiu xpi quo celestis pastoz eas cognoscit. Iob. x. Ego cog nosco oues meas. Itē est signū domoꝝ dei & hospitalarioꝝ & templarioꝝ qui hoc signo si gnant sup habitaculū & templū dei. Vñ cum hoc distinguunt domus cōsecrate a n cōsecre tis. in hoc distinguunt milites dei. **I**n tri pta bystozia et ecclīastica. ix. li. ix. ca. dicitur q̄ cōstantinus statuit vt crux impmēret i mo netis xpianis. & q̄ hoc signo signarent arma militū suoꝝ. Itē in bystozia antiochena legiē. q̄ vrbānus papa apud claromontē statuit. q̄ omīs qui vellēt facē pegrinationēz trāsmarinā pro deo hoc signo distmguerent. **I**tem in pmitiua ecclesia cum hoc signo catholici se co gnoscēbāt. Vñ legiē in miraculis marie mag dalene. q̄ cū ipa veniss; apud marsiliā cū san cta martha sozoꝝe sua et aliis pluribus. & pre dicaret ibi articulos fidei & audiret libenter. tū ppter suam nouitatē. et eoꝝ que p̄dicabat. vel ppter suā pulcritudmē. vel eloquii gratiaz et dulcedinē. Et ipa et sui muleā penuriā pate renē. vxoz pncipis ciuitatis que ad eam audiē dam aliqñ cōuenerat p̄terita est de visiōe hor ribili. et vir eius vltimo silr. et dictū est eis. q̄ nisi membzīs xpi fame afflictis et penuria ci to necessaria. p̄uiderēt. cito punirent. qui cum eis inuentis loquerent bēc marie magdalene p̄miserūt q̄ crederēt in xpm quē maria p̄di cabat et obedierēt ei si eis obtineret plis fecun ditatē. & q̄ visita rēt bñm petrū qui apud an tiochiā p̄sidebat. et terrā sanctā. Cum aut vx oz dicta que diu fuerat sterilis esset p̄gnans & p̄p̄inqua partuū p̄ gaudio voluit statim p̄nce ps solue p̄missū. et ire apud antiochiā. vxoz aut eius noluit remanē. vn de bēa magdalena in signū recognitionis dedit eis cruces in ve stibus. Cum aut nauigarēt vxoz dicta peperit & post partū moztua est. gaudet vir p nato fi lio. s; magis dolet p vxozis mozte. & pro filio cito mozturo. Cū aut naute vellēt eas in mari p̄icere. obtinet dñs ille. vt applicēt ad p̄p̄inqz insulā. vbi vxozē suā dimittēt in lecto pato & puezvuiū inter eius vbera. cōmendauit eos cu stodie bēc magdalene. q̄ cuz ei obtinuat. vt ea etiā eēt pueri nutrix et custos. Cū veniss; apd antiochiā signū crucis cognitū est a xpianis instruet⁹ a beato petro & baptizatus. Do stqz visita uerat terrā sanctā cū bēo petro rediit post annū. applicans ad locū vbi vxozē suā moztu am reliquerat. videt puerū ludentē cū lapillu lis litozis. qui videns eos fugit sub cooptura ad vbera mris q̄si catulus cum q̄tuoz pedibus inueniūt puezvuiū et sanū & mulierē ita iacē tem vt dimiserāt eā. adiurāt eam. vt virtute fi dei quā petrus docebat surgat. et merito beate magdalene. Que statiz q̄si de somno surrexit et ei narrauit quō ipa fuerat p omnia loca sue pegrinatōis. & q̄ doctrinā petri apli cū ipso audierat. Deinde gaudentes ad p̄pria rediēt

propter hoc bene dicit ps. **B**enedic anima mea dño &c. Qui coronat te in misericordia. Idem Misericordias dñi in eternū cātabo. qm̄ in eternū misericordia edificabit in celis. Idem dñe in celo misericordia tua. **DIS. XX.**

DE MISERICORDIA HOMINIS.

Dico de misericordia dei cōsiderandū est de misericordia hoīs ad hominē. Circa quā sciendū est qd ad misericordiā faciendā multa nos mouē debent. Sicut ī multis locis legim⁹ in scriptura. **P**rimo qd dem nos inuitat ad misericordiā faciendā diuine volūtatis cōplacētia. quia deo qui sūme misericors est sūme placet. Sicut dicit p̄. xxi. **F**acere misericordiā magis placet deo. q̄z victi me. Et osee. vi. Misericordiā volo & nō sacrificiū. nullū em̄ materiale sacrificiū em̄ placet dō q̄z tūm misericordiā p̄pter deum facta pauperibus ex visceribus pii cordis. vnde. **M**ath. ix. **D**icit saluator. **D**iscite quid est misericordiam volo. et nō sacrificiū. **S**cōdo dñe legis obseruantia. Hanc em̄ legē deus instituit. vt qui fecerit misericordiā. misericordiā osequat̄. & qui nō. n̄. **J**acob. iii. **I**udiciū sine misericordiā fiet illi. q̄ nō fecerit misericordiā. Et eccl̄. xxviii. **H**omo hoī seruāt iram. et a deo querit medicinam. **I**n hoīem simīlē sibi nō habz misericordiā. & p̄ delictis suis dep̄cabit. q. d̄ret frustra dep̄cabit. **E**xemplū. **M**ath. xviii. **S**erue neq̄z om̄e debitū dimisi tibi. qm̄ rogasti me. nonne oportuit et te misereri cōserui tui. sicut et ego tui miser⁹ sum. **N**ota bñ qd sequit̄ ibi. **I**deo dicit̄ hic. **B**ei misericordes. qm̄ ip̄i misericordiā osequunt̄. **T**erriū ē curialis exhortatio multiplicr em̄ hortat̄ nos deus & inuitat ad misericordiā faciendā tam p̄ se q̄z p̄ sanctos suos. **L**uc. vi. **E**stote misericordes &c. **E**t p̄ma petri iii. **E**stote inuicē misericordes. modesti. humiles. **I**tē eph. iii. **E**stote inuicē misericordes. benigni. donātes vobismetip̄is &c. **C**olob. iii. **I**nduite vos sicut electi dei sancti & dilecti viscera misericordie &c. **Q**uartū est exemplaris imitatio. **I**mitari nāq̄ debemus exemplar verissimū. clarissimū et p̄fectissimū nob̄ exhibitum et ostensū. **P**rimo exemplar dei p̄ris. **L**uc. vi. **E**stote misericordes sicut et pater v̄r misericors est. **V**ñ de filio p̄digo dicit̄. **L**uc. xv. **V**idens eū pater misericordia motus est. **N**ota quod sequit̄. vñ anthonomasice. **P**ater misericordiaz nūcupat̄. p̄ma coz. i. **B**enedict⁹ deus &c. **P**ater misericordiaz & deus tot⁹ cōsolationis. **I**tē exemplar filii qui de seip̄o dicit̄. **E**xemplū dedi vobis. vt quēadmodū ego feci vobis. ita et vos faciatis. qui nos ad misericordiā inuitando dicebat. **M**ath. ix. **D**iscite qd ē misericordiā volo. & nō sacrificiū. **A**tende q̄z si gnāter dicit̄. discite. q̄si dice. hanc lectionē vobis sp̄aliter sup̄ om̄es cōmendo & in cordibus v̄ris indelebiter imp̄mi volo & ope fideliter adimpleri. **E**xemplū de misericordia filii ponitur euedētissimū. **L**uc. x. **D**e illo qui incidit in latrones. de quo dicit̄ ibi. qd samaritanus iter

fatiēs. & videns eum misericordia motus est. **N**ota bñ totam parabolam. vbi specialiter ad questionē ibi factā. quis horū trium videt̄ tibi proxim⁹ uisse illi qui incidit in latrones. **R**espondeet. **Q**ui fecit misericordiā in illum. **Q**uis est iste samaritanus. id est custos. nisi christ⁹ qui nobis factus est p̄ximus. & fraternitate carnis assumptē. et affectu dilectionis imense et effectu miseratōis imp̄p̄se. **V**oluit em̄ p̄ oīa fratribus assilari vt misericors fieret. **H**eb. ii. id ē vt ip̄e qui ex diuinitate essentialr est misericors. ab eterno ex infirmitatibus & passionibus n̄ris assūptis in carne debet eē misericors. exp̄imētalr sustinēdo. **I**ac. v. **P**atentiā **J**ob audistis. et fm̄ dñi vidistis. qm̄ misericors ē dñs. **E**xemplar etiā sp̄s̄s̄cti imitari debem⁹. **C**ui ps̄. ait. **D**eus meus misericordia mea. **I**dē. **T**u dñe suauis ac mitis. & multe misericordie omnibus inuocātibus te. **Q**uintū qd mouere debet ad misericordiā exhibendam est diuini honozis exhibitio. qui em̄ honozat suū p̄pter dñm. nō est illū p̄ncipalr dñm honozare. **O**īs em̄ honoz. obsequiū et bñficiū impensum seruo indubitātē ip̄i dño p̄ncipalr exhibetur. **S**icut ip̄e testat̄. **M**ath. xxv. **Q**uādiū vni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. **E**t puer. xiiii. **H**onozat dñm q̄ miseret paup̄is. **S**extum est peccatoz remissio. puer. xv. p̄ misericordiā et fidem purgant̄ peccata. **E**t eiusdem xvi. **M**isericordiā et veritate redimēt iniquitas eccl̄. iii. **S**icut aqua extinguit ignē. ita elemosina resistit p̄ccis. **D**an. iiii. **P**eccata tua elemosinis redime. et iniquitates tuas misericordiis paup̄um. **S**eptimū est acquisitō meritoz. **M**ulta em̄ et magna acquirit hō misericors. quia p̄ om̄i miseria p̄ximoz quibus pie subuenit. vel pio corde compatit̄ mereet̄. **P**reterea quicqd̄ dat paup̄i. deo accōmodat ad vsuram. **V**ñ ps̄. de viro iusto et pio dicit. **T**ota die miseret et cōmodat. **E**t sapiēs dicit p̄. xix. **F**enerat̄ dño qui miseret paup̄i. **A**tēde q̄zta sit sapiētia dño fenerari. ip̄e em̄ fideliter soluit vsuras. in manu secura reponit̄. qd̄ ei cuz fenore cōmodat̄. **S**oluit etiā abundāter. quia p̄ quolibet obolo plusq̄ centies millesies mille marcbas. **O** terreni et cupidi filii adam quare nō aduertitis. quare nō negociam̄. q̄re nō p̄statis ad tātas vsuras sine peccato & p̄ ineffabili lucro. **Q**uare ad fideles mercationes & nūdimas questuosissimas avaritia mūdanoz inuēpuit et obdormiuit. in terra. **C**ui iudeo. cui sacrilego dare paruū p̄ maximo. tempale p̄ eterno. corruptibile p̄ incorruptibili. vile p̄ imp̄ciabili cūctarētis. **I**deo thobias exhortās filiū suū ad has vsuras dicebat. **Q**uō potueris ita esto misericors. **S**i multū tibi fuerit. abundanter t̄bue. **S**i aut̄ exiguū. illud exiguū libenter impartiri stude. p̄miū em̄ bonum thesaurizas tibi in die necessitatis. qm̄ elemosina ab om̄i peccato & a morte liberat. & nō patiet̄ aīas ire in tenebras. **A**d hūc thesaurū hortat̄ dñs. **M**ath. vi. dicens. **A**d hūc thesaurū hortat̄ dñs. **M**ath. vi. dicens. **T**hsaurizate vob̄ thsauros ī celo. vbi nec erugo

nec tynea demolit. & ubi fures non effodit
nec furant. et bñ dicit thobias in die necessita-
tis. scz in morte et post mortē. tūc em̄ indiget
homo maxime misericordia. Sola aut̄ miseri-
cordia est comes defunctor. ait amb. Vñ dī-
ues epulo qui lazaro paup̄i n̄ est miser⁹ dum
viueret. nec in morte nec post mortem miseri-
cordiā inuenit. vt vnicam aque guttulā impe-
traret. Magna igit̄ ē sapiā paup̄ib⁹ ppter deū
misericordiē erogare. hec est sapiētia nō ter-
rena aialis. et dyabolica. sed sapiētia que de
sursū est. De qua Iac. ii. Que desursū est sapiē-
tia. p̄mū quidē pudica est &c. plena misericor-
dia & fructibus bonis. Ista sapiētia nō tm̄ ē
misericors. s; plena misericordia. quia miseri-
cordia facit eam plenā replendo meritis & spi-
ritualibus bonis. & fructib⁹ id est opib⁹ san-
ctis. vnusquisq; em̄ n̄m est in orto dñi. id est
ecclesia sicut arbor fructi fera. Vnde dicit dñs
Math. vi. Arbor bona fruct⁹ bonos facit. ma-
la aut̄ arbor fructus malos facit. Hō vero mi-
sericors est sicut oliua fructifera hñs in se fru-
ctus suauissimos ex q̄. pcedit oleū dulcissimū
vnctionis. qd̄ quidē valet ad mitigandū dolo-
res. ad sanandū languozes. ad cōdimentū sa-
poris & nutrimentū ardozis. Vñ. ps. i. psona
misericordis hoīs dicit. Ego autēz sicut oliua
fructifera in domo dñi. Sane tot fruct⁹ pro-
ducit hec oliua. tot exhibet opera pietatis.

Octauū est acquisitio amicoꝝ. hō nanq;
misericors acquirit sibi amicos et multiplicat.
intercessores pro se ad deū obligat. & in causa
sua gregat aduocatos. Ideo dicit dñs. facite
vobis amicos de māmona iniquitatis. nec so-
lum hoīs acquirit amicos. s; qd̄ longe maius
est ip̄m deū. sicut dicit eccl. iii. Elemosinā pau-
pis ne defraudes &c. Et post multa pietatis
opa. Subdit. In iudicādo esto pupillis miseri-
cors vt pater &c. Et eris tu velut filius altissi-
mi. et miserebit̄ tibi magis q̄z m̄. Nonū ē
in afflictione cōsolatio. ps. Si dicebā mor⁹ est
pes me⁹ misericordia tua. dñe ad me. s; m̄ mlti-
tudinē do. m. in cor. m. so. t. letise. a. m. Idē
Fiat misericordia tua vt cōsoleā me. Deus em̄
misericors illos cōsolat̄ & liberat et a tribulati-
one et a miseria qui miseros cōsolant̄ & eoz⁹
cōpatiētes miseriis miserent̄. vñ Aug. Beatos
dicit eē dñs qui subueniūt miseris. qm̄ eis ita
rependit vt a miseria liberent̄. ps. Beatus qui
intelligit sup̄ egenū & paup̄em in die mala li-
berabit eum dñs. Decimū est pene debite
relaxatio. quia pena quā solue debet aliquis i
purgatorio. ppter opa misericordiē relaxatur
Sicut homo dando de suis aliqua pcurat se a
pena carceris liberari. Vñ regi nabug. cui de⁹
in somno p visionē oñderat. & p danielē pdix-
erat. eiiciēt te ab hoīb⁹. & cum bestiis ferisq;
erit habitacō tua. fenum vt bos comedes &c.
Dixit daniel q̄zobzē rex cōsiliū meū placeat ti-
bi. & peccata tua elemosinis redime. & iniqui-
tates tuas misericordiis paup̄um. Ecōtra. Ser-
uo neq; qui noluit cōseruo suo misereri & de-

bitum sibi remittē dixit dñs eius. Serue neq;
om̄e debitū dimisi tibi. qm̄ rogasti me. nōne
ergo oportuit. et te misereri cōserui tui. sicut &
ego tui miserus sum. & iratus tradidit eum
torozibus quousq; redderet vnuerū debitū.
Vndecimū ē districta rōis exactio. Xps
em̄ in iudicio de opibus misericordiē discepta-
bit et rationē exquiret. sicut dicit Math. xxv.
Tunc dicit rex impiis qui a sinistris eius erit.
Esuriui. & non dedistis mihi manducare. Si-
tiui. et nō dedistis mihi bibē &c. Et sequit̄ sen-
tentiā nimis terribilis & horrēda. Discedite a
me maledicti in ignē eternū. qui paratus est
dyabolo et angelis eius. Dicit em̄ bñs Iacob⁹.
Iudiciū sine misericordiā fiet illi. qui nō fece-
rit misericordiā. Misericordibus aut̄ dicit
Esuriui. et dedistis mihi māducare. Sitiui. &
dedistis mihi bibere &c. Et sequit̄ sententiā de-
siderabilis & amāda. Venite bñdicti p̄ris mei
possidete regnū qd̄ vobis paratū est a cōstitu-
tione mūdi. Istud horrendū iudiciū pueniens
micheas. ppheta ait. vi. Indicabo tibi homo qd̄
sit bonū & qd̄ dñs requirat a te. vtiq; facē iu-
diciū. diligere misericordiā. & sollicitū ambu-
lare cū deo tuo. Duodecimū est multiplex
bñdictio. ppter qd̄ dicit p̄. xxii. Qui pronus
est ad misericordiā bñdicit̄. A quibus. pfecto
a recipientibus. a videntibus et audientib⁹. s;
qd̄ est pncipalr appetendū a deo bñdictionez
grē in p̄nti & bñdictione gloriē in futuro iu-
dicio qm̄ dicit iustis. Venite bñdicti &c. Nec-
nō est statim post mortē qm̄ recipietur in celo
Ideo dicit p̄. xxi. Qui sequit̄ misericordiam
et iusticiā inueniet vitam et gloriā. Et eiusdē.
xiiii. Qui miserē paup̄i bñs erit. Vteri⁹
sciendū qd̄ duplex ē misericordia. Est em̄ mise-
ricordia quedā corporalis. & quedā spūalis
Misericordia corporalis est multiplex. videlicet
esuriētē reficere. sitiētē potare. nudū vestire
infirmū vel in carcerē existentē visitare. capti-
uū redimere. vagū in domū recipere. mortuū se-
pelire. De omnibus istis excepto vltimo habet̄
simul. Math. xxv. De tribus eoz⁹ et sepultura
mortuoz dicit spūaliter tho. i. Esuriētēs alebat.
nudis vestimēta p̄bebat. & mortuis atq; occi-
sis sepulturam sollicitus exhibebat. Simili-
ter misericordia spūalis mltiplex est. videlicet
ignozantes instruere. negligētēs exhortari.
in dubiis cōsulere. peccantes corripe. afflictos
seu mestos consolari. & eis ex aīo condolere.
penitentib⁹ indulgē. de seclis aliōz nō culpa-
biles supportare. pro omnibus etiam inimicis
orare. Versus. Cōsule. castiga. solare. remitte-
re. ora. Debem⁹ igit̄ eē misericordes. ignozā-
tes instruendo. delinquētēs exhortādo. in du-
biis cōsulēdo. Et dicit eccl. xviii. Qui misericordi-
am docet et erudit sicut pastoz gregem suam
Itē peccātes arguendo. ps. Corripiet me iust⁹
in misericordia. Item afflictos cōsolando. eccl.
vii. Ne desis plozantib⁹ in cōsolatōe & cū lu-
gentibus ambula. Job. xxxi. Elebā quondam
sup̄ eo qd̄ afflictus erat &c. Iere. ix. Quis dabit

capiti meo aqua &c. Et si afflictis corporaliter
 condolere debemus. multo magis copari debe-
 mus peccatoribus & lugere miseras eorum ex zelo.
 sicut ps. qui dicit. vidi puaricantes et tabesce-
 bam &c. Idem. tabescere me fecit zelus meus &c.
 Item misericordes debemus esse. penitentibus indul-
 gendo. et illatas nobis iniurias remittendo.
 Luc. vi. dimittite et dimittentur. Et Math. xviii.
 Pater vester celestis non dimittet vobis peccata
 vestra. nisi dimiseritis vnusquisque fratri suo de
 cordibus vestris. Propter quod apostolus. Eph. iiii. dicit
 Estote inuicem benigni. misericordes &c. dona-
 tes vobismetipsis &c. Item misericordes esse de-
 bemus per inuicem orando. Iac. v. Orate pro inuicem.
 ut saluemini. sic moyses orabat pro populo. sic aaron.
 samuel. & ceteri. sicut habet in locis inuicem in
 scriptura. Math. v. Orate pro peccatoribus & cal-
 luniantibus vos. Exemplo domini qui pro suis cru-
 cifixis orauit. Luc. xxiii. Pater ignosce illis
 &c. Exemplo etiam beati stephani. Actu. vii.
 Positis autem genibus &c. Item exemplo beati Iaco-
 bi minoris qui precipitatus de pinnaculo tem-
 pli dum adhuc inuenerat flexis genibus ora-
 uit pro illis qui precipitauerant eum. De beato frin-
 sco legitur. quod pro peccatoribus in oratione flendo
 clamabat. et animarum perditionem cum tanta tene-
 ritudine deplorabat. ut pro dolore totus deficere
 videretur. ac si eas in christo quotidie paruri-
 ret. De his que ad misericordiam pertinent. Reque-
 re infra libro. iiii. De elemosina. Item misericordes
 esse debemus defectus aliorum non culpabiles
 supponendo. colo. iiii. Induite vos sicut electi
 dei sancti et dilecti viscera misericordie &c.
 supponentes inuicem in caritate. De hac ma-
 teria. Reque- re infra libro. iiii. De elemosina.

DE MUNDITIA CORDIS. DI. XXI.

Q Circa sextam beatitudinem. Beati mun-
 do corde &c. Consideranda sunt tria.
 Primo quomodo possit munditia cordis ac-
 quiri. Secundo quomodo possit custodiri. Tertio quomodo de-
 bent nos mouere ad munditiam acquirendam vel
 seruandam. Circa primum sciendum quod munditia cor-
 dis nemo potest per se acquirere. nec habere. sed solus de-
 us qui potest animas creare potest mundare. Job. xlii.
 Quis potest facere mundum de immundo conceptu se-
 mine. Nonne tu qui solus es. Nam anima licet a
 deo creata sit munda de se. tamen in ipsa creationis
 hora & infusionis maculatur. & quasi leprosa effi-
 citur ex contactu leprosi seminis et infecti. Ideo
 desiderans animam munditie sanitatem dicat illud ver-
 bum quod dixit leprosus domino ihesu christo. Mat. viii.
 Domine si vis potes me mundare. qui continuo rati-
 onabitur. Volo mundare. Sciendum quod deus mundat
 animam abluendo. sicut res aliquam corporalem ablutio-
 ne mundatur. Primo quidem lauacro baptismali
 Inuenit enim ostendit se velle nostram munditiam quod se-
 metipsum pro nobis tradidit et morti exposuit
 ut ex suo corpore benedictio lauacrum nostre munditie
 onis produceret. sic ait apostolus. Eph. v. Christus dilexit
 ecclesiam. & semetipsum tradidit pro ea mundans
 lauacro. Et ad tyrum. ii. Christus dedit semetipsum
 pro nobis. ut nos redimeret ab omni iniquitate.

et mundaret sibi populum acceptabile. Attende pro-
 uide rationalis anima quanto precioso sis redempta quam pre-
 cioso lauacro sis mundata. Attende etiam quan-
 tum desiderare debes hanc habere munditiam
 quam christus tanto desiderauit ardore. quanto quoque
 studio debeas eam custodire. ineffabili tibi pecu-
 ratam amorem. Sed heu. quod sic dixit maximus in ser-
 mone. Nos post nuptiarum baptismi. post collatum no-
 bis precioso regnatoris cadore. post acquisitam indu-
 menti nuptialis angelicam dignitatem in peccatorum sceno
 relapsi. & in antiquo criminum volutabra reuolu-
 ti niuei vestimentum terris iniquitatum ac libidi-
 num contagiosis sordidamus &c. Sed quid age-
 mus. quia non est iterabilis emundatio bap-
 tismalis. Ideo deus cuius misericordie non est fi-
 nis aliud nobis lauacrum emundationis nobis insti-
 tuit. ut qui perdidimus munditiam baptismalem.
 per penitentiam emundari possimus. et hec emun-
 datio que fit per penitentiam plures habet vias. sic
 sunt plures penitentie partes. videlicet contritio
 confessio. & satisfactio. Primo igitur mundat anima
 ablutione contritionis. Sed aqua huius ablutionis
 habere non possumus. nisi nobis diuinitus infun-
 dat. Ideo ezech. xxxvi. Effundam super vos aquam
 mundam et mundabimini ab omnibus iniquitatibus
 vestris. Naama lauando mundatus est a lepra.
 iiii. Re. v. Vade et lauare septies in iordane &
 sanitatem recipiet caro tua atque mundaberis.
S Septies lauare precipit. quia a septem capitali-
 bus vitiis emundat. In iordane quod interpretatur
 riuus iudicii lauatur qui ex consideratione diuini
 iudicii quod formidat. vel proprii iudicii quo se reum
 et damnatione dignum considerat. riuos lachrymarum
 effundit. quibus & caro sanat a feruore libidi-
 nis. et anima mundatur funditus a peccatis. Secun-
 do mundat anima virtute confessionis. sicut mun-
 dat corpus euacuatione & expulsionem malo-
 rum humorum. & sicut mundatur granum expulsio-
 ne palearum. Math. iii. Cuius ventilabrum in ma-
 nu eius. & permundabit aream suam. & sicut munda-
 tur domus quando scobando feces & pulueres emic-
 tuntur. Math. xii. Inuenit domum scobis munda-
 tam et ornata. Ideo dicit paral. xxix. Munda-
 te domum domini. id est conscientiam ut fiat habitacu-
 lum deo dignum. & sicut scinditur et aperit aposte-
 ma ut eiectione sanie sanitas restauretur. Tertio
 mundatur anima virtute satisfactionis cuius tres
 sunt partes. scilicet ieiunium. oratio. et elemosina. Per
 ieiunium autem intelligitur quicquid est corporis afflictiuum
 colo. iii. mortificate membra vestra que sunt super ter-
 ram. fornicationem. immunditiam &c. De iudith
 dicitur. quod habens super liberos suos cilicium ieiunabat
 omnibus diebus vite sue propter sabbata. et neome-
 nias. & festa domus israel. Iudith. viii. & infra
 Munda manebat in tabernaculo. De oratione ve-
 ro dicitur ibidem. Et leuit. xii. dicitur de muliere
 purificanda post puerperium. orabit pro ea sacerdos
 et sic mundabitur. Si per alterius orationem mundatur
 aliquis. multo magis per orationem propriam. nam oran-
 do cor homo dirigit in deum et eleuatur. eleuando mun-
 dificatur. Job. viii. Si omnipotentem fueris de peccatis
 si mundus & rectus inueneris. statim euigilabit

ad te exaudiendū scz et cōsolandū ac etiā pre-
gendū De elemosina vero dicit. **Luc. xi.** Date
elemosinā et ecce oīa mūda sūt vobis. **Et Iac.**
p̄mo. Religio mūda & imaculata apud deum
et p̄rem hec est visitare pupillos et viduas in
tribulatione eoz. **Circa** fm scz qliter pos-
sit mūditiā custodiri. **Sciendū** q̄ requirit̄ di-
sciplinata clausura sensuū. tam interioz. quā
exteriorz ne ex aliq̄ pte imunditia admittatur
Vñ leuit. xv. Docebitis filios isrl. vt caueant
imūditias. **Debet** igit̄ homo h̄re mūditiā in
ope. **puer. xxi.** Qui mundus est. rectū est op̄
eius. **Iob. xxi.** Saluabit̄ innocēs. **Saluabit̄** aut̄
mūditiā manuū suaz. id ē opm. n̄ ei sufficit
quancūqz mūditiā interioz si nō habeat opa
Qñ em̄ dyabol⁹ domū conscientie inuenit va-
cantem licet scobatā et ornata inueniat. tñ af-
fuit alios septē sp̄s nequiores se. & ingressi
habitāt ibi. **Sicut** dicit̄. **Matth. xii.** **Debet** em̄
hō a puero mchoare. et tunc erit ei facile mū-
ditiā custodire. **puer. xxii.** **Adolescēs** iuxta vi-
am suā etiā cum senuerit nō recedet ab ea. **p̄.**
xx. **Ex** studiis suis intelligitur puer si recta &
mūda sunt opa eius. **Itē** debet esse lingua mū-
da. quia ipa si mūda non fuerit. maculat totū
corpus. **Iac. iii.** **Ideo** dicit̄ eph. **iiii.** **Fornicatio**
& om̄s imūditia nec noietur in vobis sic de-
cet sanctos. **Itē** oculi debēt esse mūdi. **abachuk**
p̄mo. mūdi sūt oculi tui ne videāt malū. **Mul-**
tas immūditias cōtrahit aīma p̄ocu os. **Req̄.**
infra de custodia oculoꝝ li. **iiii.** **Similr** tactus
et om̄s alii sensus debent esse mūdi. **puer. vi.**
Qui ingrediē ad vxozē pximi sui nō erit mū-
dus cum tetigerit eam. scz osculando. amplex-
ando. vel alias tangēdo. **Sup** om̄ia autez
debet coz munde seruari. ex corde em̄ exeunt
cogitationes male &c. **Matth. xxiii.** **Arguit** do-
mmus phariseos. quia munditiā p̄debat̄ ex-
terius tñ. dicit̄. **Matth. xxiii.** **Ve** vobis scribe
et pharisei ypocrite. qui mūdatis quod defo-
ris est calicis & cathyni. intus autē pleni estis
rapina & om̄i imūditia. **Iac. iii.** **Emūdate** ma-
n⁹ peccatoꝝ. & purificate corda duplices aīo
In hac aut̄ mūditiā pseuerare oportet. sicut di-
cit̄ ysa. **i.** **Lauamī** mūdi estote auferte malum
cogitationū v̄az ab oculis meis. **Greg.** **Laua-**
tur et mundus esse negligit. q̄ post lachrymas
vite innocentiam nō custodit. **Iob. xxii.** **Tene-**
bit iust⁹ viā suā & mūdus manib⁹ addet for-
titudinē. **Scō** ad custodiā p̄fecte mundi-
tie requirit̄ oim occasionū euitatio. videlicz q̄
homo caueat a cōfortiis malis. a ludis et spe-
ctaculis. **Vnde** thob. **iii.** **Dicebat** sara que fuit
vxoz thobie iunioꝝis. **Mundā** seruauī animā
meā ab om̄i cōcupiscētia nunqz cū ludentibus
miscui me. neqz cū his qui i leuitate ambulāt
participem me p̄bui. **Iac. i.** **Religio** munda &
immaculata hec est. imaculatū se custodire ab
hoc seculo. **Tertio** ad seruandā munditiā
multū valet sacre lectionis frequētatio. **Iobis.**
xv. **Vos** mūdi estis. p̄pter sermonē quē locut⁹
sū vob. **Nota** de illo cui p̄cepit senex q̄ calatū

immundū repositar3 plenū aqua. quē pluries
imergēdo mundū. licet aq̄ vacuū repositauit.
Quarto ad seruandā mūditiā multū valz
dnice passionis deuota meditatio. **i. Io. i.** **San-**
guis xp̄i emūdat nos ab omni peccato. **Nota**
p̄plo iudeoz data est aqua expiatōis. qua mū-
dareē aspsus ab imūditias cozpoz. **Nūi. xix.**
Qui aqua expiationis nō est aspsus imundus
erit et manebit spurcitiā eius sup eum. nob̄ aē
dedit dñs ih̄sus xp̄s suū sanguinē p̄ciosum ad
purgandū imūditias aīaz. **Heb. ix.** **Si** em̄ sā-
guis hyrcoz aut vituloꝝ. & cinis vitule asper-
sus inquinatos sanctificat ad emūdationem
carnis. quantomagis sanguis xp̄i qui p̄ sp̄i-
tūscm̄ semetip̄m obtulit imaculatū deo emun-
dabit cōscientiā n̄ram &c. **Circa** tertiu. q̄
scz mouere nos debēt ad munditiā p̄seruandā
Sciendū q̄ ad hoc moueri debem⁹ multiplici
ratione. **Primo** si cōsideremus p̄ciū n̄re mun-
dationis. qd̄ ē sanguis xp̄i. **Scō** si cōsiderē
difficultas imo impossibilitas recuperationis qz
tum est ex nobis. quia p̄ nos nec ex nobis re-
cupare possumus s; solus deus pōt nobis eam
reddere. **Tertio** debz nos mouē aīme n̄re sani-
tas. quia recuperando munditiā. recuperamus pa-
lriter anitatē. sicut qñ corpus mūdatur a ma-
lis humoribus que causant egritudinē recipit
sanitatē. **De** his tribus. **Require** sup̄ eodē. ca.
Quarto mouē nos debet optata trāquillitas.
quia nō habz pacem cōscientia quousqz fuerit
emūdata. peccata em̄ pacem turbāt. **yfa. xlviii.**
Nō est pax impiis dicit dñs. sicut p̄familias
nō est in pace. nec pōt quiescē qzdiu scit latro-
nes. vel inimicos suos mortales in domo. **Pu-**
er iacens in cunis qzdiu dormit in fecibus su-
is nō clamat nec aduertit. s; qz cito fuerit exci-
tatus clamat et eiulat donec extractus fuerit
a fecibus. **Sic** peccatoꝝ dormiēs in fecibus pec-
catoꝝ nō clamat p̄ cōfessionē. s; excitat⁹ p̄ gra-
tiam. nō habz pacē quosqz fuerit mūditiē resti-
tutus. **Quinto** mouē nos debz ad idē. quia re-
cupando mūditiā diuinū recuperamus amorem
Neminē p̄ deus diligē. nisi mundū. quia ip̄e
est toti⁹ puritatis amator. **puer. xxii.** **Qui** dili-
git cozdis munditiā. p̄pter grām labioꝝ habe-
bit amicū regē. **In** mūdis cozde facit suā man-
sionē. sicut in templo suo scō. **Ideo** dicit̄. **ii. pa-**
ral. xxix. **Auferte** om̄ē imunditiā a sanctua-
rio meo. **Ibidem.** **Mūdare** domū dñi dei. vos
aut̄ estis templū dei viui. **Dicit** dñs. **ii. coz. vi.**
Quoniā inhabitabo in illis. et imambulabo. &
ero illoꝝ deus. et ip̄i erūt mibi popul⁹. **Sequit̄**
Immūdum ne tetigeritis & ego recipiam vos
et ero vobis in p̄rem. & vos eritis mibi in fili-
os & filias dicit dñs om̄ipotēs. **Has** igit̄ habē-
tes p̄missiones karissimi mūdemus nos ab oī
inquinamēto carnis & sp̄s p̄ficiētes sanctifi-
cationē in timore dñi. **Sexto** mouē nos debet
ad mūditiā cōseruandā. qz acquirēdo & recu-
perando munditiā acquirim⁹. vel recuperamus
splendore cognitionis. **Aer** aqua ocul⁹ vel spe-
culū. q̄libet istoꝝ quāto mūdus tanto clar⁹

fic et intellectus quāto affectus mūdior tāto clarioz ad videndū & spūalia cōtemplandū Sap. vii. Spiritus intelligētie mund⁹ subtilis et q̄to mūdior tāto s̄bilior. Ideo dicit hic. Beati mūdo corde. qm̄ ip̄i deū videbūt. In p̄senti quidē p̄ grām cōtemplādo. & in futuro p̄ gloriā clare et nude facie ad faciem intueno. Septimo mouere nos debet ad idē. quia acquirēdo mūditiā acquirim⁹ dulcozē deuotōis et cuiusdā p̄gustatōnis. qd̄ figurālī p̄signat. Leuit. xxii. Qui tetigerit imundū cuius tact⁹ est sordidus imundus erit. & nō velle hīs q̄ sanctificata sunt. s; cuz lauerit carnē suā aqua s; cōpunctionis. & occubuerit sol. s. iusticie. q̄ est xp̄s occubuerit in q̄z in cruce. tūc mūdatur s̄a guīe xp̄i velle sanctificatis. id est ecclesie sacramētis. nō tñ sacramentālī. sicut om̄niter recipiūt om̄s. s; etiā spūaliter. qd̄ nō est nisi iustoz. Per mūditiā etiā acquirim⁹ dulcozē fruitionis eterne. que etiā p̄phendit sub nomie visionis. quia s̄m Aug. visio est tota merces. qz videlicet fruitionis dulcedmē p̄prehendit. Bñ ergo dicit hī mūdo corde. qm̄ ip̄i dñm videbūt

DE PACE. DIS. XXII.

Quā septimā b̄itudinē. s; Beati pacifici &c. Sciendū q̄ ē pax multiplex. Quedā mala et culpabilis. quedā bona et laudabilis. Nisi em̄ esset aliqua pax mala. nō dicerz dñs. Math. x. Nolite putare. qm̄ veni pacē mittere in terrā. nō veni pacē mittere. s; gladiū. Ihero. Bellū missum est bonum ut ruperet pax mala. Pax autē mala multiplex ē. quedā em̄ est pax fantastica. quedā sophistica quedā dyabolica. Pax fantastica n̄ vera. ē quā credūt et dicunt hoīes mūdani se h̄re in terrenis diuitiis. in mūdaniis fastigiis. & in carnis deliciis. s; vere nō est pax in istis sicut dicit dñs Job. xvii. In mūdo p̄surā habebitis. in me autē pacem. Bñ erat pax fantastica quā habebat ciuitas irlm. Luc. xix. Videns ciuitatē fleuit super illā. dicens. quia si cognouisses et tu. & nūc in hac die tua que ad pacē tibi &c. Videbatur ciuitas pacis p̄speritate gaudē. & nō videbat sibi excidiū imminē. Si igitē pacē sibi videantur h̄re nō est vera s; fantastica. Qm̄ nō sit pax in terrenis diuitiis satis patz. licet em̄ diuites videantē dñari populis. & in mūdo non esse qd̄ timeant. ac p̄ hoc pacē putant h̄re. p̄fecto pax ista semper cum conscientia litigat. et rixatur interius. & si nō habeat hostē exterius secum ip̄a decernat. Diuitie nāq; materiā licitū admistrat inq̄tudinib⁹ & erūnis. licz sentire nō videantē laborantes hoc morbo. quia nō considerāt circa diuitias q̄tus ardoz est in acquirēdo. labor in discurrendo. timoz in possidendo. doloz in amittendo. anxietas in relinquendo. Timet auarus potentē ne rapiat. pauperez ne furez. vermes ne corrodāt mēdiū ne s̄umat & hmōi. et cū pax sit. ille semp̄ insidias supicatur. Job. xv. Nulla ibi vera tranquillitas. vbi nunq; mēs sine sollicitudine vigilat. neq; corpus recreat vera s̄oni suauitas. Qnq; rapiunt

extozquent. vel incendio deuozant diuitie. vt subito desolat⁹ appareat qui se tanta pollē felicitate putabat. Ceterz desiderū si cōpleatur. delectat aīam. puer. xiiii. Ergo si nō cōpleat. non delectat. s; pacem tollit. cruciat. et fatigat. Sed auarus s̄m sententiaz sapientis. eccl̄. v. nunq; implebit pecunia. Ergo q̄tmue desideras. cōtmue cruciat. nā ip̄i diuites si totū mundum singuli possiderent. tñ adhuc desiderisi arderēt. Viget em̄ in eis ignis qui nunq; dicit sufficit. puer. xxx. Qui iam fere totā hui⁹ mūdi siluā sic inuasit. q̄ nec amicitiaz. nec p̄p̄m quitatis. nec interdū filioz. nec cōiugii amozē habeat dum retinet cupiditatis ardozē. nisi q̄ videt eis dulce in tantis ardozibus habitare. i curis & sollicitudinib⁹ laborare. & se in talib⁹ reuolue. sicut delectat scarab⁹ in fimo & stercoze. Dicit apo. i. thim. vi. Qui volūt diuites fieri incidūt in laq̄um et temptatōnē &c. Producant in medium illi quinq; frenetici quos beatus Bern. inducit. Vidi inq; quinq; freneticos. quoz vn⁹ harenā masticabat maris. Alius astans lacui sulphureo exalantē vapozem fetidissimū gestiebat haurire. Tertius icubās foznaci veheemter accēse. micātes scintillas oze aperto letabat accipere. Quart⁹ sup̄ pinnaculū templi residens ventū oze attrahabat. ventuz flabello comouēs. ac si speraret se totū aerē deglutire. Quintus seozū positus ceteros irridebat. qui carnes p̄prias deuozare laborās. nūc bzachiū. nūc p̄tes alias applicabat. Quid ista signat. nisi miseroz miserabiliū famē quā hī cū bi qui naturales nō sunt magis puocāt q̄z extinguat capacē dei aīam quicqd̄ deo mim⁹ est implere nō pōt. Immo sicut dicit Aug. i li. s̄f. Egestas est om̄is copia q̄ deus nō est. Peregrinis etiam qui vere pacis patriā q̄runt onerose sunt diuitie quas ne grauent in via reliquūt. sufficit em̄ vt sustentent. & defectus necessarios suppleat. & motus noxios rep̄mant & lasciuos. sicut scriptum est. p̄mo Mach. xiiii. Vnusquisq; colebat terrā suā in pace. De hac materia Req. infra li. iiii. Auaritia. Aduertē dum est q̄ nō om̄es diuitias nec diuites exēmus. quia nō sunt in culpa diuitie. s; abusus. Vñ sūt licite si sine p̄iuitate acquirant. si cum hūilitate et timore dei seruent. si cum sobrietate & frugalitate i vsus necessarios & licitos expendant. si cum pietate paupib⁹ erogent. Itē nō est pax vera in deliciis. nisi iudicio illoz q̄ eē subfētib⁹ delicias s̄putāt. Nā sic ait qdā. h̄ hoc oīs voluptas q̄ stimulis agit fruētes. aculeus sub melle latitat. In appetitu viget anxietas. et penitudinē habet satietas. ibi nulla req̄es. nulla iocunditas. Moze bzutoz voluptuosi lasciuūt distētis ventribus. s; eoz voluptates turpes h̄nt exit⁹. p̄pter crapulā multi pierunt eccl̄. xxxvii. Et cū dixerint pax et securitas repentinus eis supuenit interitus. i. thess. iiii. Quid salomoni delitie p̄fuerūt que sibi p̄ ceteris abundātius affluerunt. Vadā inq̄. eccl̄. ii. & effluā deliciis et fruār bonis. nec phibui

cor meū quā omni voluptate fruere. et oblectaret se in eis. Habebat pacem ex omni parte. **Reg. iiii.** Sed suscitauit cōtra eū dñs seruū suū. **Reg. xi.** Inducit vita voluptuosa dolorem. laborē. paupertatē. & mortē. Indurādus est igit̃ aīmus & a voluptatib⁹ abstrahendus. de bellāde sunt cozpozee voluptates. qz multi vicerunt aduersarios suos fortissimos. quos tandem voluptates et vitia vicerūt. De hac materia. **Req. sup. Abstinentia. Et infra. Gula. Ro. xiiii.** Nō est regnū dei esca et potus. s; pax & gaudiū in spū sancto. Sic tractandū est cozpozē vt seruiat non vt rebellet aut lasciuiat. Habenda est cura carnis in necessariis. nō fouenda in desiderijs. s; exercēda salutarib⁹ disciplinis. Cib⁹ q̃to honestius & ordinatius ingeritur. tanto facilius digerit̃. et corpus dulci⁹ sopit̃ et somniōzū honestas exortit̃. ac cum mmozis afflictionis tedio surgit̃. & robustius laboratur. Oīa cū discretōe p̃ntia sic agant̃ ne retardent spūalia. deficientē spū et cozpe lāguēscēte. Ideo dicit̃ eccl̃i. xli. Disciplinā et pacē offer uate. **C**ū nō est pax vera in vastigijs. Semp̃ em̃ vt cancer serpit ambitio. qua crescēte tanto se lōgius pace se hō repit̃. q̃tomagis in mundanis honozibus desiderij suū ponit̃. Ad honorem verū facilius ille pringit̃ & pacē qui sp̃nit omnia. q̃z qui anfractuosa via circuiens meditat̃ suffragia vt ad optatā pueniat dignitatē. Adepta etiam dignitate quietudo vel pax nō sequit̃. s; magis ac magis crescit̃ ambitō. Quā temporib⁹ nr̃is int̃m videmus exercēscē. q̃ qui dam tanq̃ impudē. issimi canes appetūt esse pastozes. qui nec verbo nec exēplo nec s̃bidio sibi cōmissas oues dominicas pasce sciunt. & ideo nō est eis pax. Sicut nec absolon qui libidine dñandi succensus. p̃ris sui regnū conat⁹ est nequiter vsurpare. **Reg. xvii.** Tales in se pacē nō hnt̃. nec fouent̃ in alijs. quia viā pacis nō cognouerūt. s; cōtritiō & infelicitas in uis coz. nec est timor dei añ oculos eoz. quia nō sic impudēter ad honozes et eccl̃iasticas dignitates currēt plurimī si timerēt. si terrerz eos mēt̃is impuritas. cozpalis virtutis imbecillitas oneris difficultas. De hac materia **Re. infra. Ambitio.** Sic igit̃ declaratū est. q̃ est quedam pax fantastica. **S**cōdo quedā est pax sophistica. puta in vulgarib⁹ amicitijs et mūdānis. qm̃ inter amicissimos videmus qnq̃ gues inimicitias s̃bozriri. q̃ p̃stīmā dulcedinē abolētes inexpressibilē amaritudinē piebant. **p̃s. Hō** pacis mee in quo sperabā. magnificabit sup me supplātationē. **Et Iere. ix.** De fictis et sophisticis amicis sic dicit̃. Sagitta vulnerans lingua eoz dolū locuta est. In ore suo pacē cū amico suo loquit̃. & occulte ponit̃ ei insidias. **p̃s. lo** cunē pacē cū pximo suo. mala aut̃ in cozdis eoz. **Et sequit̃. Da** illis s̃m opa eoz &c. Idem mihi quidē pacifice loq̃bant̃ & in iracūdia terre loquētes dolos cogitabāt. In istis igit̃ non ē pax vera sed timor & suspitio deceptionis et fraudis. **I**tem est pax dyabolica. quā scz se

dicit̃ peccatozes h̃re qñ possunt voluptates suas impias adimplere. qui letant̃ cū male fecerunt et exultāt in rebus pessimis. s; nō est pax impijs dicit̃ dñs. **ysa. xlvii.** Mentē em̃ cozruptam vicijs quā remozdet cōscientie vermis. q̃ vt in plurib⁹ distrahit̃ cogitationib⁹ vanis & noxijs q̃z diu latet in spinis pacē h̃re & in pace quiescē ipossibile est. h̃ntes tñ cozdis oculos obscuros. quia excecavit eos malitia. multi magna et graua et horreda flagitia in suis conscientijs ñ recognoscūt. nec recognoscē cupiūt ne doleant & cōpungant̃. Alii vellent quidez cognoscē. s; ad hoc laborare nō curāt. sicut de iniusto dicit̃. **p̃s. Noluit** intelligē vt bñ agerz tales in magno cōscientie bello tot et tam magna mala pacē appellāt. Sed quomō pacē pōe h̃re qui gladiū portat in corde. qui iacet in spinis. cuius lectus plenus est serpentibus venenosis. qui inter leones et drachones versatur qui latrones h̃ in domo. qui suos hostes seuisimos sentit̃ cōtra se crudelissime seuiētes. & ipm̃ qualibz hora deuorare volētes. qui videt gladiū vltionis diuine vibzari sup se et horredam foucā abyssalē igne et sulfure succensam infra se paratā ipm̃ miserū peccatozē. p̃tm̃ ab sorbentē. Deniqz quō paces habebit. qui pacis actozī resistit̃. **Job. iiii.** Quis em̃ ei restitit̃ & pacem habuit. **Greg.** Perūsa mens vñ contra se erigit̃ actozē. idē se in semetip̃a cōfundit. h̃re ergo pacem resistēs nō pōt. quia dū supbiam cōfusio sequit̃. quod stulte p culpā gerit̃ in agētis penā mirabiliter ordinaē. Itē dyabolica est pax peccatozū q̃ q̃ntūcunqz inter se dissentiat odio vel rancoze. qnq̃ cōsentit̃ in paupm̃ oppressionē. aut in dei vel eccl̃ie impugnationē. sicut pylatus et herodes facti sunt amici in dominica passione. De tali pace taliū ex magno zelo dolebat. **p̃s. dicēs. Zelau** sup iniquos pacem peccatozū vidēs.

Nūc videndū est de pace bona et laudabili de qua dicit̃ **Aug. xix.** de ci. dei. Tm̃ est bonum pacis. vt in reb⁹ terrenis atqz mortali⁹ nihil gratius soleat audiri. nihil desiderabili⁹ cōcupisci. nihil possit melius inueniri. em̃ ē pacis bonū. vt nihil sine pace sit bonuz. Deniqz tm̃ est pacis bonuz vt deus ip̃e sit et se vocari faciat deū pacis. **ysa. ix.** vocat̃ p̃nceps pacis. **Et thess. v.** Deus pacis sanctificet vos &c. Ip̃e ē pacis latoz. pacis datoz. emulatoz. propugnatoz. p̃miatoz. **S**ciendū aut̃ q̃ est pax interna. pax fr̃na. & pax supna. Pax interna quaz debet h̃re quilibz in seip̃o est affectuose querēda. & studiosē seruāda. **Q** autem sit affectuose querēda. patet ex hoc. q̃ quelibet creatura naturalr̃ pacē appetit̃ & quietē. Si em̃ lapis in finicis iaciatur supius semp̃ nitit̃ inferius descendē. & ignis sursum ascendē. licet qnqz violenter inferius teneat̃. si oleo sup infuderis liquores alios ipm̃. q̃ sue deiectionis ipatiēs exilit̃ & donec se supposuerit ñ quiescit̃. sic vidē potes in om̃ibus creaturis q̃ om̃s naturalr̃ q̃etē suā appetit̃. & donec locū sue pacis inuenierit̃

non quiescunt. sic anima rōnalis naturaliter pacem appetit et donec pacē inuenit appetitus eius terminari non potest. **I**deo. ps. Quis est homo qui vult vitā. diligit dies videre bonos. **S**equitur inq̄re pacē & p̄sequere eā. Ex his verbis aduerre. q̄ qui nō habz pacē. nō habz vitā nec potest bonū diē h̄re. vbi aut inquirēda sūt et q̄liter insinuat cū ait. **I**nq̄re & c̄. **I**nq̄re id ē inq̄re in animo tuo quere. nō extra te. id ē in creaturis extrinsecis nō inuenies pacē. s; potius miseriam et dolozē. **D**ictū est em̄ sup̄. q̄ nec in diuitiis. nec in deliciis. nec in excellētiis. nec etiā in amicitiis hui⁹ mūdi pōt pax vel requies inueniri. **I**deo cōuertē anima mea in requiē tuā. ab om̄ibus extrinsecis creaturis auertē. **A**d cor tuū reuertē. & clausis sensuū exteriorū ostiis et fenestris. discute. visita. p̄scrutare cor tuū. ne forte aliq̄d ī eo lateat q̄d oculos diuine maiestatis offendat. quia locū mūdum et quietū querit sp̄s et diligit. non sordidū spurcitiā vitioz nec inquietū tumultuosū discursibus circūstrepentiū vanitatū. **T**ūc em̄ sponsus adueniet in secretariū cordis tui cū clauso ostio. nihil in eo dimiseris q̄d cōscientiā tuāz remoz deat. nihil inquietū. nihil inordinatū remāseit s; oīa pacata ad instar dom⁹ et familie quietissime & in oībus ordinate. **T**ūc inq̄z x̄ps adueniet dicens. **P**ax huic domui. **M**at̄. x. **A**d discipulos suos ozātes clausis ianuis adueniens. dixit eis. pax vobis. **I**oh̄. xx. **Q**uietum locū diligit. ait. ps. **F**actus est in pace loc⁹ ei⁹. **Q**ō pulcre figuratū ē. ii. **R**e. vii. **E**c. i. paralip̄. xxii. **L**icet em̄ dauid sanctus esset. & ḡtus deo noluit tñ dñs q̄ ei edificaret domū. **S**ed salomon filius eius pacificus hoc fuit p̄uilegio specialit̄ honoratus. **B**n̄ ergo dicit. ps. **I**nquire pacem. qz difficilis est ad inueniendū. s; qz lōge difficilior est ad tenendū. **I**deo subdit. **E**t p̄sequere eam. q̄si s; fugientē. **M**ulta sūt em̄ que pacē nr̄am impediūt & p̄turbāt. **P**rimo q̄dem hostilis malignitas. **D**emonēs nempe de statu pacis & felicitatis eieci pacē nr̄am multip̄ p̄turbare nitunt̄. p̄ma pe. v. **A**dversarius vester dyabolus tanq̄z leo rugiens circuit & c̄. ps. **I**nsidiā in abscondito q̄si leo in spe. **I**ōo necessaria est strenuitas ad defendendū. qz sicut dicit. **L**uc. xi. **C**um fortis armatus custodit atriū suū in pace sunt oīa que possidet. id est cū vir iustus fortis p̄ gr̄am armatus virtutib⁹ custodit atriū cordis sui. ne ex aliqua sui parte dyabolus ingressū inueniat. tūc in pace sunt oīa que possidet. id est oīa bona sp̄alia. q̄ sūt aīe vera possessio. **E**c. **I**oh̄. v. dicit. **B**estiā terre nō formidabis. id est dyabolū. **S**m̄ **G**reg. & bestie terre pacifice erūt tibi. nō dicit pacate. sed pacifice. videlicet nō quia pacē habeat tecum. aut tu debeas pacē h̄re cū eis. s; qz pacē tuā cū deo faciūt. **H**ostes quippe calidi dū insidiant affligūt. s; mens afflictā tātomagis ad eternā p̄riam reditū diligit. quāto in hoc erūnoso exilio laboriosius viuit. s; verius se gr̄e adiutoris humiliat. cum contra insidias hostiū acriter

penfat. **I**nde ergo nobis pax cū deo robustior ozitur. vñ nobis ab aduersariis pugna durior generat̄. **S**ecūdo pacē nr̄am p̄turbat penalis aduersitas. id est multiplex afflictio. tribulatio. et desolatio cordis. & infirmitas corporalis. & hmōi. **I**ere. viii. **E**xpectauimus pacem et nō erat. bonū tempus medele. et ecce formido. **V**n̄ de falsis p̄phetis qui populum seducebāt. dicit̄ ibidē. ante sanabāt cōtritiōez filie populi mei dicētes. pax pax. cū nō esset pax. **A**d hoc igiē q̄ homo possit in adūsitatibus huius mūdi pacē h̄re. necessaria est patientia ad sustinendū. vt inter fluct⁹ pelagi nauis cordis incōcussa p̄maneat et quietā. **V**n̄ beato **I**ob in multis tribulationibus existēti dictū est. **A**cq̄ esce ei et habeto pacē. et p̄ hoc habebis fructus optimos. **M**ulti sūt em̄ & optimi patientie sancte fructus. **H**eb. xii. **O**m̄is disciplina in p̄nti quidē nō videt̄ esse gaudii. s; meroris. postea autē fructū pacatissimū exercitatis p̄ eam reddet iusticie. **T**ertio pacē nr̄am p̄turbat peruersa societas hominū. s; sp̄ioz. **S** de hoc p̄tebit infra. cum dicemus de pace fraterna.

Quarto pacem nr̄am p̄turbat status nr̄i dubietas. **G**raue debet esse cuiuslibet q̄ ignozat q̄n vel quō moriet̄. vt sit in statu salutis vl̄ dā nationis. quia nescit hō verū amore vel odio dignus sit. q̄ semp in piculo sit viuēs & moriens. **I**deo dicit̄ zach. viii. **N**eq̄ introeunti supple imundū. neq̄ exeunti de mundo erat pax videlicet propter incertitudinem sui status. i. thess. v. **C**um dixerint pax et securitas. rep̄temus eis supueniet interitus. **Q**uinto pacē nr̄am p̄turbat affectionū varietas. **Q**uāuariis & innūis moīs affectiones aīam inquietāt quis enarrare sufficiat. **M**oz⁹ em̄ bestiales insurgētes in carne frequēter aīam inquietāt sicut oñdit apl̄s. **R**o. vii. **V**ideo aliā legē ī mēbz meis repugnantē legi mentis mee. & captiū antē me in lege peccati & mortis & c̄. **G**ala. v. **C**aro cōcupiscit aduersus sp̄m & c̄. **I**deo. ps. clamat. **N**on est sanitas in carne mea a facie ire tue non est pax ossibus meis & c̄. **P**ropter hoc opus est carnē subicē sp̄i. & eius cōcupiscētiā edomare. vt subactō interiori adūsarīo pax reddat̄. **V**n̄ sup̄ illud **I**oh̄. v. **B**estie terre pacifice erūt tibi. dicit **G**reg. **P**er terre bestias possūt motus carnis intelligi. qui dum mentē nr̄am irrōnabilia suadēdo lacescūt. cōtra nos bestialit̄ insurgunt. s; cum cor sub diuina lege dep̄mit. carnis incētia detumescūt. vt et si tēptando submurmurāt. nō tñ vsqz ad effectus opis. quasi ad aprī morsus rabiem exurgant. **Q**uis em̄ in hac corruptibili carne subsistens has terre bestias plene edomet. cū ille ad tertiu celū raptus egregius p̄dicatoz dicat. video aliam legem in mēbz meis & c̄. **S** aliud ē has bestias in campo opis seuiētes aspicere. aliud intra cordis caueā fremētes tenē. **R**edactē nāqz intra claustra cōtinentie. & si adhuc temp̄tado rugiūt. vsqz ad morsū tñ vt dixim⁹ actiōnis illicite nō excedunt. p̄ hoc etiā q̄ pacifice

dicuntur. Et id quod de malignis spiritibus diximus non inconuenienter accipitur. **M**otus enim carnis pacem nobis cum deo faciunt dum temptando contradicunt. Nam mens iusti dum ad superna dirigitur ex corruptibili carne graui bello fatigatur. que et si quando a desideris celestibus huius mundi qualibet minima delectatione tardatur. ipso bello sue temptacionis impellitur. ut illud toto corde diligat. quod contradictio nulla perturbat. considerare enim vnusquisque spellitur. vnde & quo cecidit. qui postquam pacem dei deseruit. rixam sibi contra se exurgit intra semetipsum sentit. & tunc verius videt de secura dei delectatione quod perdidit. quando ad se dilapsus suam in se contumeliam inuenit. **S**equitur. **E**t scies quod pacem habeat tabernaculum tuum quia cum mente deo & carne menti subiugamus tabernaculum nostram pacem habere dicitur. **R**ursus. quia non sufficit motus bestiales carnis restringere. sed et alias anime passionibus sub rationis regula refrinare. **I**deo sequitur. **E**t visitans speciem tuam non peccabis. **N**ecessarium enim est omni anime latebras per scrutando visitare. ne passionibus suas sequendo irrationabiliter moueat in aliquo. ne scilicet regnet in ea superbia. ne vana gloria. ne ambitio. presumptio vel aliquid homini dicitur. ne tabescat inuidia. ne turbeat iracundia. ne torpescat accidia. ne cupiditate reus mundalium distrahatur. & sic de aliis. **S**icut enim paterfamilias domum suam visitat ne latrones lateant. ne ignis noceat. ne aliqua fenestra. vel ostium apertum remaneat. ne aliquid inhonestum vel illicitum ibi fiat. **S**ic vir iustus conscientie sue sedulo explorato debet omnes cordis sui vias & motus perquirere. & secundum rationis regulam ordinare. & quicunque hanc regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia. **S**ed heu quia tanta est mobilitas & vanitas cordis nostri quod vix etiam a viris spiritualibus teneri possit in vinculo pacis. sed semper extra se nititur euolare sicut avis in cagia per omnia foramina circumspiciens circuit querens si possit euadere clausuram. et libere puagari. **V**nde beatus Bernardus in meditatione suis ait. **N**ihil fugatius corde meo. quod quotiens me deserit & per prauas cogitationes effluit. totiens deus omnipotentem offendit. cor meum vanum & cor vagum & inscrutabile. dum totiens ducit suo arbitrio. & diuino caret consilio. in se non potest consistere. sed omni mobili mobilius per infinita distrahitur. & hac illacque discurret per innumerabilia. **D**um et per diuersa requiem querit non inuenit. sed in labore miserum. & a requie vacuum non manet. sibi non concordat. a se dissonat. a se resilit. voluntate alternat. consilia mutat. edificat noua. destruit vetera. destructa iterum reedificat. eademque iterum et iterum alio et alio modo mutat et ordinat. quia vult et non vult. & nunquam in eodem statu permanet. **S**icut enim molendinum cito voluitur & nihil respuit. sed quicquid ei imponitur molitur. si autem nihil apponitur seipsum consumit. sic cor meum spiritus est in motu. & nunquam requiescit. sed siue dormiam siue vigilem. somniat. cogitat quicquid illi occurrerit. & sicut molendinum si arena ei imponatur exterminatur. pix inquinat. palea occupat. sic cor

meum cogitatio amara turbat. immunda maculat. vana inquietat & fatigat. ita cor meum celesse non curat gaudium. neque diuinum querit auxilium. ab amore celestium elongatur. & in amore terrestrium occupatur. **C**umque elongatur ab illis & inuoluitur in istis vanitas illud recipit. curiositas deducit. cupiditas allicit. voluptas seducit. luxuria polluit. torquet inuidia. turbat iracundia. cruciat tristitia. sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis. quoniam vnus deus qui ei sufficere poterat dimisit. vide ergo quoniam necessarium sit pacem persequi sic mirabiliter fugientem. **I**deo beatus dicit. **P**salmus. **I**nquire pacem & persequere eam. **V**ltimus sciendum est quod pax cordis custoditur in puritate conscientie. **F**eruoze dilectionis. **C**laritate sapientie. **D**ulcoze deuotionis. **P**rimo quidem pax custoditur in puritate conscientie. sicut dicitur **Iob**. viii. **S**i mundus in cogitatione. & reclusus in intentione vel opere incesseris. statim euigilabit ad te. & pacatum reddet habitaculum iusticie tue. **P**acem et sanctimoniam coniungit apostolus. **H**eb. xii. **P**acem sequimini & sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. **I**tem beatus apostolus pacis sapiens estimator in omnibus epistolis suis pacem gratiam permittebat dicens gratias vobis et pax. per hoc dicit intelligere. quod nunquam pax vera sine gratia potest haberi. **V**nde illis quos Christus tam mente quam corpore sanauerat dicebat. vade in pace. **M**arc. v. **L**uc. vii. **E**t viii. **I**tem nato domino nutiant angeli pacem. sed tamen hominibus bone voluntatis. **L**uc. ii. **G**loriam in excelsis deo. **E**t in terra pax hominibus bono voluntatis. **D**omine dabis pacem nobis. **Ysa.** xxvi. **G**loriam tuam usurpare non debeo. quoniam dixisti. **G**loriam meam alteri non dabo. **Ysa.** xlvii. **M**ecum beatus agitur si mihi pacem dederis conscientia seruata. **S**ecundo pacis tranquillitas custoditur in feruore dilectionis. **P**salmus. **P**ax multa diligentibus legem tuam. **L**ex dei est lex amoris. secundum illud **rom.** xiii. **P**lenitudo legis est dilectio dei. s. & proximi. **T**ertio custoditur pacis tranquillitas per claritatem sapientie. **I**aco. iii. **Q**ue de sursum est sapientia. primum quidem pudica est. deinde pacifica. **E**t ecci. i. **C**orona sapientie timor domini replens pacem et salutis fructum. **Q**uarto custoditur & nutritur in dulcoze deuotionis. **Ysa.** lvi. **C**reatus fructus labiorum pacis. **F**ructus labiorum est per priorum confessio peccatorum. instructio proximorum. virtutum exhortatio. obiurgatio vitiorum. frequens & feruens oratio. gratiarum actio & vox laudis. **I**n hac pace spiritualiter requiescit dicens cum **p**salmus. **I**n pace in idipsum dormiam et requiescam. **H**ac pace nihil utilius. nihil iocundius. nihil securius. nihil inquam utilius. quia per hanc acquiritur opulentia merito. sicut quoniam pax est in aliqua terra. mercantibus homines et excolunt terras suas & recipiunt fructus. colunt. et recedunt. **P**salmus. **F**iat pax in virtute tua. & abundantia in turribus tuis. **Sap.** iii. **D**onum et pax est electis dei deus enim dando bonum pacis quod est bonum principium dat etiam alia multa dona. **I**tem pace nihil iocundius. **rom.** xiiii. **N**on est regnum dei esca et potus. sed pax et gaudium in spiritu sancto. vide quod paci gaudium sociatur. **I**te gal. v. **F**ructus autem spiritus est

caritas gaudiū pax. Et colo. ii. Pax xpi exultet in cordibus vris. Itē pace nihil securius. loquēdo. s. de securitate que pōt hri in vita p̄senti. vñ Luc. xxiii. Stetit ihs in medio discipulorū suorū. & dixit eis. Pax vobis ego sum. nolite timere. Item ioseph fratribus suis. dixit. Gen. xliiii. Pax vobiscū. nolite timere. Et angelus gedeoni. Iudic. vi. Pax tecū ne timeas n̄ mori eris. Pro his omnibus. ii. coz. xlii. Pacē habete et deus pacis et dilectionis erit vobiscū.

Item est pax fraterna que est pax hominis ad hominem. de qua Mar. ix. Pacem habete iter vos. Debemus autē seruare vnitatē in cōueniēdo. sanctitatē in exēplando. paciētīā in tolerando & prudentiā in declinādo. Primo quidem seruare debem⁹ vnitatē indiuisibile. Tota em ecclesia fidelium vnus est corpus. cuius caput ē xps. nos autē singuli huius corporis mēbra sumus. ro. xii. Sicut in vno corpore multa mēbra habemus. Omnia autē mēbra nō eundē actū habent. ita multi vnū corpus sumus in xpo. singuli autē alter alterius mēbra. Sicut autē in corpore naturali si mēbra vnū locū suū reliquerit. vel disiunctū fuerit violētē. magnū dolorem ingerit. quia totius corporis vnitatis impeditur & donec illud mēbra ad locū suū redierit vel reductum fuerit nō quiescit. sic qñ discordat vel cōtentiose dissentit ab aliis vnus hō quātum in se est diuidit vnitatē corporis. & dolorem ingerit omnibus aliis. non debet quiescere donec redierit ad corporis vnitatē. Ideo dicit apls. Eph. iiii. Solliciti seruare vnitatē spiritus in vinculo pacis. Scō debemus h̄re sanctitatem in exēplando. ro. xii. Pro inuicem solliciti sint mēbra. vñ si patit vnū mēbra cōpatiunt omnia mēbra. & si gauadet vnū mēbra cōgaudent omnia mēbra. vnū etiā aliud adiuuat miro mō in actibus suis. Sic in corpore xpi místico debemus inuicē cōgaudē & cōpati. & mutuo nos iuuare. nō solū in temporalibus. immo multo magis in spūalibus. sanctitatis et edificationis exempla inuicē ostendēdo ad alios. p̄uocandū. Sicut docet apls ro. xiiii. Que pacis sunt sectemur. et que edificationis sūt inuicē custodiamus. Heb. x. Cōsiderem⁹ inuicē in p̄uocationē caritatis et bonorū operū. Tertō debemus h̄re paciētīā in sustinēdo. Si em molestet nos aliquis. iniuriē vel cōtumeliā inferat. nō statim debem⁹ vltionē repetē. nec nos verbis cōtērosos vel cōtumeliosos aut gladiis vindicare. Sed oportet multa paciētē tolerare. quicūqz pacē suā et aliorū desiderat custodire. vñ dicebat. ps. Cum his qui oderāt pacē eram pacificus &c. De fratribus Ioseph dicit. Gen. xxxvii. Oderāt eū nec poterāt ei quicūqz pacifice loqui. tñ ipse paciēter sustinuit. Ideo quod difficile est cū talibus pacē h̄re. Dicit apls he. xii. Si fieri pōt qz ex vobis est cū omnibus hominibus pacē h̄ntes. Signāter dicit si fieri potest. scz salua cōscientia. salua iustitia. debemus sp̄face quod in nobis est. vt n̄ ex nobis pueniat defectus pacis. Quarto debemus h̄re prudentiam in declinādo. qz si sunt aliqui sic prerui rōnis expres. & omnis iustitie inimici qz n̄ possunt ad pacē adduci. nec ratōz reddēdo. nec exhortādo. nec corripēdo. nec etiā patiēdo. tūc si vis pacem h̄re. necesse habes taliū cōuictum cōfortiū. cōmercia. & colloquia declinare. Qui dam em pacem p̄urbāt ap̄te. De quibus dicit eccl. xxviii. Homo iracundus incendit licem. & vir peccator turbabit amicos. et in medio pacem h̄ntium imittit inimicitia. Alii occulte scz detractores. de quibus eccl. xxviii. susurro & bilinguis maledictus. multos em turbauit pacē h̄ntes. ps. Locunt pacē cum pximo suo. mala autē in cordibus eorū. Idem mihi. quidē pacifice loquebant &c. Et Iere. ix. Sagitta vulnerās lingua eorū doluz locuta est. In ore suo pacem cum pximo suo loquit. & occulte pōt ei insidias. Primi cauendi sunt tanqz aperti pacis et cōcordie turbatores. Alii vero fugiēdi tanqz pessimi p̄ditores. Preterea sciendū qz pax fraterna duplex est. Est em pax domestica. et pax politica. Pax domestica quā debz p̄familias p̄curare & fouē in domo sibi omīsa. siue domus intelligat̄ eius hospitiū siue collegiū ecclesiasticū. vel etiā cenobiūz regulare. nā quilibz in domo et familia sua. eps in collegio sibi subdito. abbas vel p̄or in monasterio suo debet vnitatē pacis et cōcordie p̄curare. pro viribus et nutrire. Vñ in cōmendationez antiquorū patrū. dicit eccl. xlviii. Laudem⁹ viros gloriosos et parētes n̄ros &c. Sequit. Hoies diuites in virtute pulcritudinis studiū h̄ntes. pacificantes in domib⁹ suis. omnes isti in generationibus gentis sue gloriā adepti sunt.

Pax vero politica est pax reipublice. que sūme desiderari debet in regnis et p̄uinciis. & tanto vehemētius debet optari. & diligentius obsuari. qz tota bona ex ipsa pueniūt & pluribus. & qzto ex eius cōtrario plura mala pcedunt. Ad hoc autē qz in republica sit pax. tria p̄cipue requirunt. videlicet ad sumū p̄ncipē. id est deū reuerētia cū timore. In rege vel p̄ncipe prudentia cū amore. In subditis obediētia cum honore. Primo quidē requirit̄ reuerētia cum timore. videlicet qz tam p̄nceps qz popul⁹ dñi reuerat̄ et timeat ipm offendē. & cū eo pacem h̄re studeat & seruare. vñ dñs Ier. xv. dicit. Quis miserebit̄ tui irim. aut quis contristabit̄ p̄ te. aut quis ibit ad rogandū pro pace tua. tu em dereliquisti me dicit dñs. Itē leuit. xxvi. Si in p̄ceptis meis ambulaueritis. & mādata mea custodieritis & feceritis ea dabo vobis &c. p̄mittens eis abundantiam bonorū oīm. Pacē specialr p̄mittit eis tanqz p̄cipuū bonū dicens. dabo pacē in finib⁹ vris &c. Qz si nō audieritis me. nec feceritis oīa mādata mea &c. cōmānt eis bonorū oīm egestatē. famē. pestilentias. intemperie aeris. siccitatē. corruptōes. ardoz. guerras. gladiū. & terrores. et alia multa mala. Quō regibus p̄plo pacē h̄ntibus cū deo ipse semp pacē dederit. patet exemplis inuis. Salomon qz dñi deuz dilexit & coluit habuit

pacē ex omni parte. sicut dicitur. **iii. Re. iiii.** Sed quādo deprauatū est cor eius per mulieres. ut deos coleret alienos. suscitauit ei dñs aduersariū. **iii. Reg. xi.** Asa rex iuda. qz fecit qd placitū erat ī respectu dei & subuertit aras pēgni cultus & regnauit in pace. **ii. Paral. xiiii.** Sequitur. Quietus erat et nulla tempozib⁹ eius bella surrexerūt. pacē dño largiente. **Itē de iosaphat. dicit. ii. paral. xx.** Q postqz terrā purgauit. & pplō p̄dicauit. ut q̄reret dñm. quieuit regnū iosaphat. & p̄buit ei dñs pacē p̄ circuitū. **Item tempozib⁹ iudicū quociens relinq̄bant dñm dabat eos in manus hostiū. qñ ūo cōuertebant ad eū misericordiā postulātes liberabat eos largiens eis pacē. quia scriptū est. Prou. xvi. Cū placuerunt dño vie hoīs. inimicos quoqz eius cōuertet ad pacē. Ceterū q̄nta nūc sustineat ille ppl⁹ isrl' videam⁹. Quid est isrl'. q̄ in terra inimicoꝝ es. inueterasti ī terra aliena. cōfide veraciter. & cognosce. nam si in via dei ambulasses. habitasses utiqz in pace sup̄ terrā. **Baruch. iiii.** Perdidisti ppriā terrā expulsus cū ignominia. terrā incolis alienā. duram et vilē sustinēs seruitutē. qui p̄us opp̄siones egyptiacas euasisti legē dei recipiēs magistrōs et iudices habuisti. fūdebas ad domnū multas p̄ces. nocte & die p̄cedebat pplm ignis & nubes. celū mīstrabat cibū esurientibus. p̄t potū sitiētibus. mare sub tuis pedibus solidatū cedebat fugiētibus. fluēta iordanis obsequiū p̄buerūt transeūtibus. & multa mira fecit tibi deus. terrā opulentā & inclitā tibi dedit. exermiāuit aū te barbaras nationes. subiecit tibi pplōs. regnū. diuitias. et gl̄iam dedit tibi. **Ac vero submerate discordiā. diuisus est ppl⁹ ieroboam inter se dissidētibus regētib⁹ pplm tumultuare ceperūt. puer cōtra senē. & ignobilis oētra nobilē. dereliquit ppl⁹ dñm. et traditi sūt babylonice captiuitati. tandē liberatus nō cessauit eius malicia. successit anthyochus ī populū exercens tyrānidem. postmodū a babylonis destruit ciuitas illa sancta cū templo sancturia pollutis manib⁹ sculcant. trucidant sine miseratione senes et iuuenes. m̄res et virgines. **Mulieres etiā filios suos ut comederēt occiderūt. multa quoqz alia q̄ narrare nō possumus sustinere cōpulsī sunt tyro et vespasiano regnātib⁹. sicut iosephus et egyptippus referūt de cladibus iudeoꝝ. Quicūqz igiē rex vel p̄nceps in terra sua pacem h̄re desiderat. cum deo pacē h̄re studeat. & populus eius similr. quia qñqz p̄pter peccata populi. qñqz p̄pter peccata p̄ncipis. reipublice pax turbat. **Secūdo requirit regis vl' p̄ncipis. p̄uidētia cum amoꝝe. ii. Mach. iiii. Sine regalī p̄uidētia im possibile est pacē reb⁹ dari. Et hester. xv. Qm̄ malis quozūdā suggestionibus regū studia dep̄uant. p̄uidendū est paci oīm p̄uinciaz. **Debet ergo p̄nceps prudens et p̄uid⁹ habere dulcozem clemētie ī subiectos beniuolos gubernādo. feruozē astutie ī corrigēda diligētius inquirēdo. rigoꝝe iustitie ī maleficos acus**********

puniendo. vigoꝝe cōstantie ī aduersarios expugnando. **Primo quidē p̄nceps debz habere dulcozē clemētie beniuolos benigni⁹ gubernando. exēplo regis assueri qui dicit hester. xii. Cum plurimis gentibus imparem. et vn̄uersum orbem mee ditioni subiugassez. nolui nequaqz potētie abuti magnitudine. s; clemētia & lenitate gubernare subiectos. ut absqz vilo terroze vitā silētio trāsigētes optata cūctis mortalibus pace fruerent. **Secundo debet p̄nceps h̄re feruozē astutie corrigēda vitia disquirendo. vn̄ debz terrā suā sollicitē visitare. & p̄ viros fideles facē visitari. & inquestas fieri sup̄ bailliuos p̄positos. & hmōi. ysa. lx. **Ponam visitationē tuā pacē. q̄si dicerz ex tali visitatione tota terra reducez ad pacē. **Tertio debet p̄nceps h̄re rigoꝝe iustitie maleficos puniendo. frustra em̄ fierēt visitatōes nisi punitio sequerēt. ex p̄uisione vero maloꝝ pacem turbantiū reddiē pax in terra. ysa. xxxii. **Erie op⁹ iustitie pax. ps. Iustitia et pax osculate sūt. **Idem. Oriē in dieb⁹ eius iustitia & abundātia pacis. **Quarto debet p̄nces h̄re vigoꝝe cōstantie aduersarios expugnādo. sicut fecit dauid hostes expugnando vndiqz quousqz pacē reddidit in tota terra. **Quantū autē laborauerūt ip̄e dauid. ezechias. iosephus. iosaphat. & alii reges impatoꝝe. iudices. potestates p̄ pace p̄curāda. seruāda. ac etiā defenēda inuābilia sunt exempla tam in scriptura sacra q̄z ī aliis hystozis et scripturis. **Debet igiē oīs p̄nceps pacem h̄re cū suo sup̄ioꝝi. id ē deo. **Cū suo homine interiori. cum quolibz inferiori. ac etiam cum quolibz exteriori debet pacē h̄re cū subditis. om̄sqz subditos ad pacē deducē ut pacē habeant inuicē et ad om̄s. **Item debet pacē habē cū om̄ibus exeraneis. p̄p̄inquis. et remotis si potest fieri. iustitia semp̄ salua. nec vn̄qz debz cū exeraneis maxime xp̄ianis bellūz incipē. s; nec illis puocantib⁹ debet guerras mouē nisi p̄o ardua valde causa & necessitate. **Sollicite deliberare debet et diligenter aduertē q̄z tama la fiāt in guerris. tanta picula tam reꝝ q̄z cozpozū imineāt reipublice. quāta turbatio aioꝝ. q̄ntē opp̄ressiōes paupm. destructionē bonoꝝ vastationes vineaz & segetū. cōbustiones viliaz. euersiones castroz. exterminia ciuitatū. strages hoīm. labores cozpoz. terrozes mentium. rancozes & inimicitie in futurū. et dānationes inuābiliū animaz. **In his aliisqz pluribus debita cōsideratione pensatis diligētē attendat p̄uidens p̄nceps q̄z mouēte guerras mouere debeat. vel motas a b aliis acceptare. **Dic em̄ sapiens. puer. xii. **Qui pacis incunt oilia sequit eos gaudiū. **Deut. xx. **Precepit dñs si accesseris ad expugnādum aliqz ciuitatē. p̄imum offeres eis pacē. cui si cōsenserit pacis & amicitie federa sociabis. si fieri pōt salua iustitie p̄manente. **Nisi forte sint aduersarii fidei cū quibus. nec pacis pacta. nec fed⁹ amicitie debent h̄re fideles. dño p̄hibente. **Deut. vii. **Nō imibis cū eis fedus. nec misereberis eoꝝ. neqz**

sociabitis cum eis cōiugia. Et p̄mo esdre. ix. Nō queratis pacē eoz et p̄speritatē eoz vsqz in sē p̄ternū. Et. ii. edre. viii. Nō queratis pacē h̄re cum eis omni tpe. **T**ertio ad pacē reipublice requirit̄ subditoz ad p̄ncipē obedientia cuz honoz. nō em̄ possz p̄nceps rempublicā regē nisi subditi fideliter & ex corde sibi perēt. propter hoc. heb. xiiii. Obedite p̄positis v̄ris. & s̄b iacete eis. Et. p̄ma thess. v. Rogamus vos fratres vt noueritis eos qui laborāt in vobis & p̄ sunt vt habeatis eos abūdanti⁹ in caritate propter op⁹ illoz pacē habete cū eis. **S**i iusto dei iudicio fit frequēter vt populus male obediāt p̄ncipi. si ip̄e male obediāt sūmo regi. nec ipse cum populo nec ppls inter se pacē h̄t. nisi ipse cum sūmo p̄ncipe pacē seruet. **P**ax sup̄a dicit̄ quā habem⁹ et h̄re debemus respectu sup̄noz. Et hec est duplex. vna quā habem⁹ ad deū in ecclesia militāte. alia quā speram⁹ nos habituros in deo & cum deo in ecclesia triumphantē. Vna est pax inchoata. alia consummata. Verāqz domin⁹ nobis insinuat dicens. Job. xv. Pacē relinquo vobis. pacē meam do vobis. **P**rimā nobis reliquit. q̄si sub fedē testamenti dicens. Pacem relinquo vobis. videlicz in hoc seculo in quo p̄ fidem ambulem⁹. & p̄ quā iustificamur. Iustificati iḡe ex fide pacem habemus ad deū. **R**o. v. Ex fide in q̄z nō ficta vel mortua. s̄ viua. firma. p̄bata p̄ dilectionē operante. **H**āc pacē diligē & muolabilr̄ obseruare nos mouēt. **P**rimo inclinatio naturalis. **S**ecūdo inuitatio curialis. **T**ertio redēptio copiosa. **Q**uarto adeptō fructuosa. **P**rimo q̄dem mouet nos inclinatio naturalis. Naturaliter em̄ omnis creatura obtempat creatozi. et omnia pacē appetit. & in vnum pacis p̄ncipiū reducunt̄. vñ pacem habemus ad deū si mandata eius in reuerentia teneamus. puer. xiii. **Q**ui timet p̄ceptz in pace verlabit̄. **N**aturaliter p̄ filiū et seru⁹ dñm reueret̄. **S**i quis iḡe libet̄ seruare pacē dñi sui. alioq̄n nec de rebus suis. nec etiā de corpore suo securus est. q̄nto magis debet hō custodire pacē cum deo. cuius nec manum effugē. nec sapientiam latere. nec potentia sup̄are. nec sententia p̄t̄ aliq̄ten⁹ reuocare. **S**ecūdo mouere debz ad hoc inuitatio curialis. Attēde homo peccatoz q̄nta sit dei benignitas. qui nos seruos cōtumaces. impios & ingratos rogat de pace reformāda cum eo postq̄z offendimus eū. dicens. ysa. xxvii. **P**acem faciet mihi. faciet pacē mihi. **Q**̄nta cōfusione dignus est qui hanc pacem violat. et ad hanc pacem inuitatus venire dissimulat vel refusat. **T**ertio mouē debz ad idēz redēptio copiosa. sūma dei sapientia que nouit pacis hoc p̄tū estimare. pati voluit et mozi. vt nob̄ acq̄reret bonū pacis. ysa. liii. **D**isciplinā pacis n̄re sup̄ eum &c. **S**equit̄. Tradidit in mortē aīam suā. p̄ hac sanguinē suū effudit. col. i. **P**acificans per sanguinē crucis eius. siue que in celis siue que in terris sunt. Attēde q̄scare debem⁹ eam diligē. quā tam care emit eterna sapiētia.

dei p̄ris. **C**ogita quā impreciabilis sit quā impreciabili sāgume compauit. **Q**uarto mouē debet ad idē adeptō fructuosa. **V**ere magni & innumerabiles sūt fruct⁹ pacis n̄re cū deo. sic patet aliq̄liter ex p̄dictis. **J**ob. xxii. **A**cquiesce et habebis pacem. & per hoc habebis fruct⁹ optios. **P**acem plenā et p̄fectam s̄sumatā & eternā p̄mittit nobis dñs in futuro. dicens. **P**acē meā do vobis. **H**ec p̄sus est ineffabilis. inestimabilis. & incomphensibilis. phil. iiii. **P**ax dī q̄ exupat omnē sensū. quāz elegāter describit ysa. xxii. **S**edebit ppls me⁹ in pulcritudine pacis in tabernaculis fidurie. & in requie opulenta. **N**ota septē conditōes laudabiles hui⁹ pacis. p̄mittit em̄ dñs q̄ntū ad status dignitatē fastigiū. **N**am sedere regnārium est. **M**atth. ix. **C**um sederit filius hoīs in sede maiestatis sue sedebitis et vos sup̄ sedes &c. **S**ecūdo p̄mittit iocūditatē cōsortiū. cū dicit. **P**pls meus. **Q**̄z beatus ppls. o q̄z sc̄m. q̄m amabile et gloriosum cōsortiū. sicut ait. ps. **B**eata gēs cuius est dñs deus eoz. ppls que elegit in hereditatē sibi. **E**t leuit. xxvi. **A**mbulabo iter vos. et ero vester deus. vosqz eritis popul⁹ meus. **E**t apo. xxi. **L**oquens de beatis dicit. **I**pi popul⁹ eius erūt. & ip̄e deus cum eis erit eoz deus. eē iḡe in cōsortio sanctorū. est esse in cōsortio dei. qz deus est in quolibet eoz. **S**equit̄. **E**t abstergz deus oēm lachry. ab ocu. eoz. **F**elices lachry me q̄s abstergere dignabit̄ suauissima pietas piissimi redemptois. **E**t mors vltra non erit neqz luctus. neqz clamoz. neqz dolor erit vltra. **T**ertio p̄mittit refulgentiā claritatis. tam loci q̄z habitatoz eius. **M**agna & mirabilis ē pulcritudo palatii. eccl. xliii. **A**lcitudinis firma mentū. pulcritudo eius est in visione glorie. **M**aior ē pulcritudo scōz. id ē eccleie triūphātis de qua canē. vi. **P**ulchra es amica mea. suavis et decoza sicut ierlm. **E**t canē. vii. **Q**uā pulchra es et q̄z decoza karissima in delitiis. **S**ed maxima et merito sup̄maxima est pulcritudo sp̄s cant. ii. **E**cce tu pulcher es dilecte mi &c. eccl. xliii. **P**ulcritudinē cādozis eius admirabit̄ oculi. **Q**uarto p̄mittit om̄imodā concordia vnitatis. cum dicit pacis. **A**ug. **P**ax celestis ciuitatis est ordinarissima et cōcordissima societas fruedi deo & seinuicē in deo. ps. **M**asueti hereditabunt terram. & delectabuntur in multitudine pacis. **I**dē. **L**auda ierlm dñm. qm̄ posuit fines tuos pacē. & adipe frumē. sa. te. **F**iliū nempe ierlm que sursum est m̄ v̄ra paleas nō comedūt. qd̄ est pabulū iumentoz. s̄ frumētī fruunt̄ adipe. qd̄ purissimā dicimus simillam. quod est eduliū angeloz. **F**elices carelli tui dñe de mensa dñoz suoz reliquias colligentes ne famelici remaneāt & deficiāt in via egestate & fame steriles. **S**ic em̄ de tantis delitiis panis micā. vini stillā. ignis scintillā immittit quasi de reliquiis ciuiū tuoz. vt attēdas desiderū. & in reliquiis tuis p̄pares vultū eozum. **O**mnes em̄ qui hanc internā dulcedinem vel tenuiter gustauerūt. quicqd̄ extrinsec⁹ trāsitorie

delectationis occurrit despiciūt. et ad illas delectationes supplenas tota mētis aueritate pcurrūt ut sic adipe et pinguedine eoz ai me repleant.

Quinto pmittit distinctōes & ordines mansionū fm dās meritoꝝ cū dīc i tabernaculis. Io. xiiii. In domo p̄ris mei mansiones multe sūt. Ibi erit tabernaculoꝝ distinctio. sic ait. ps. Quā dilecta tabernacula tua dñe virtutum. Et nūi. xxiiii. Quā pulc tabnacula tua Iacob. **S**exto pmittit securitatē i terroze hostiū. cū dicit. Fiducie osee. ii. Dormire eos faciā fiducialr. leuit. xxvi. Absqz pauoze hītabitis in tra v̄ra. dabo pacē i finibꝫ v̄ris. dormietis. & nō erit qui exterreat. **S**eptio pmittit q̄tudinīs firmitatē. cū dīc in requie. ibi erit suavis & p̄fca req̄es p̄ laborem. Apoē. xiiii. Ammō iā dīc sp̄s ut req̄escāt a laboribus suis. & ysa. lviii. Requie dabit tibi dñs deus tuus semp. **O**ctauo pmittit plenitudis vbertatē. cū dīc. opulentā. ysa. xxxiiii. Oculi tui videbūt ciuitatē opulentā. vbi. l. est plenitudo bonoꝝ oīm q̄cunqz desiderari possunt aut excogitari. qz nec oculꝫ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascēdit. q̄ p̄parauit deus his qui diligūt eum. p̄ma. coz. ii.

Acta digressione. s; nō inutili sic puto tractando de pace fm considerationes diūsas. ad p̄positū redeamꝫ. **I**n septima b̄titudie dīc dñs. B̄ti pacifici &c. Aug. in pace p̄fectio ē. vbi nihil repugnat. et ideo filii dei pacifici. qm̄ nihil resistit deo. & filii similitudinē patris h̄re debēt. Pacifici at̄ in semetip̄s sūt. qui oīm aīm sui motus cōponēt. oīm qz cōcupiscētias h̄ntes edomitas sine regnū dei. in quō ita ordinata sūt oīa. ut id qd est i hoīe p̄cipuū et excellens hoc impet ceteris n̄ reluctatibꝫ. & id quod excellit subdat potiori qd est p̄ma veritas filius dei. nec impare inferioribꝫ p̄. nisi superioribꝫ subiiciat. & hec est pax q̄ dat i terra hoībꝫ bone volūtatis. Maximā at̄ dignitatē h̄nt pacifici. sic q̄ filius regū d̄. in domo regia sumus est. **C**irca octauam b̄titudinē q̄ dicit̄ Beati q̄ p̄secutōez patiūt. &c. Chryso. Posita pacificoꝝ b̄titudie. ne aliq̄s estimar. qz sp̄ sibi pacē q̄re sit bonū. Subdit. B̄ti q̄ p̄secutōez &c. Hic aut̄ accipiē iustitia ḡnalter p̄ oīm iūte. Nā b̄ti sūt q̄ p̄secutionē patiunt p̄pter veritatē vel p̄pter defensionē alioꝝ. vel p̄pter pietatē. Signanter addidit p̄pter iustitiā. quia multi p̄pter p̄ca sua p̄secutōez patiunt. & nō sūt iusti. De hoc Re. sup̄. Patiētia. Hec at̄ octaua b̄titudō ad caput redit. qz tanqz cōsumatū p̄fectūqz oñdit et p̄bat. Itaqz i p̄ma t̄tia & octaua. nominatū ē regnū celoꝝ. Septē em̄ sūt q̄ p̄ficiunt nā octaua clarificat & p̄fectū demonstrat. Nec mireris ait Chryso. Si fm vnāquāqz b̄titudinē regnū n̄ audis. nā cū dīc solabunt & misericordias sequent̄ &c. Per hec oīa nihil aliud qz regnū celoꝝ occulte insinuat. ut nihil sensibile expectes. neqz em̄ b̄s est qui in his cozo. nat̄. q̄ cū p̄nti vita discedūt. **DIS. XXIII.**

O Emde cōsiderandū est quō p̄dicte b̄titudines r̄ndent donis. id ē q̄ b̄titudō

cui dono respōdeat. Et primo sciendū. qz p̄ma b̄titudō q̄ ē paup̄tas sp̄s r̄ndet dono timozis sic dicit Aug. in li. de smōe dñi in mōte. Timoz dei cōgruit hūilibꝫ. de q̄bus d̄. Beati paupes sp̄. Cū em̄ ad timozē p̄tineat deo reuerentiā exhibē. et ei subditū ē illud qd ex h̄mōi subiectiōne cōsequit̄ p̄m̄ ad donū timozis. Ex hoc at̄ qz aliq̄s dō se subiciē definit q̄re in seip̄o v̄l i alio quo alio maḡficari nisi in deo. hoc em̄ repu gnaret p̄fecte subiectiōi ad deū. Vñ d̄ i. ps. Hūi in curribꝫ. & hī i eq̄s. nos aut̄ in noīe dei n̄rī inuocabimꝫ. Et ideo ex hoc qz aliq̄s p̄fecte timet deū cōsequēs ē qz n̄ q̄rat maḡficari i seip̄o p̄ sup̄biā. neqz etiā q̄rat maḡficari in exterioribus bōis. s. honozibꝫ et diuitiis. quoz v̄rūqz p̄tinet ad paup̄tatē sp̄s. fm qz paup̄tas sp̄s intelligi p̄t. vel exinanitiō inflati & sup̄bi sp̄s ut Aug. expoī. vel etiā abiectiō temporalium rez q̄ fit sp̄. id ē p̄p̄a volūtate p̄ instinctū sp̄s. ut Ambro. & Iero. exponūt. Et nota qz timoz ipoztat motū fm h̄itudinē recessus a terminō a quo. spes at̄ ipoztat motū fm h̄itudinē accessus ad terminū ad quē tendit. & ideo v̄ltia b̄titudō q̄ ē sp̄alis p̄fectōis em̄. cōgrue r̄ndet sp̄i. s; p̄ma b̄titudō q̄ est p̄ recessū a rebꝫ exterioribus ipediētibus diuinā subiectiōne cōgrue r̄ndet timozī. **E**t nota qz i fructibꝫ illa que p̄tinet ad moderatū v̄sum vel abstinentiā a rebus temporalibus vident̄ dono timozis ouenire sicut modestia. cōtinentia & castitas.

Dono pietatis r̄ndz sc̄da b̄titudō. s. Beati mites. sic dicit Aug. i li. d̄ smōe dñi in mōte. pietas cōgruit m̄tibꝫ. S; sciendū qz i ap̄tōe b̄titudis ad dona duplex ouenientiā p̄t attendi vna qd ē fm rōez ordīs quā videt̄ Aug. fuisse secutꝫ. vñ p̄mā b̄titudinē at̄buit i fimo dono sc̄z t̄iozi. Sc̄dam at̄. s. B̄ti mites at̄buit pietati & sic d̄ aliis. Alia ouenientiā p̄t at̄tēdi fm p̄p̄as rōez b̄titudis. & fm hoc opozterz adaptare b̄titudines dōis fm obiecta & actꝫ. & ita actui pietatis magis r̄ndz q̄ta et q̄nta b̄titudō qz sc̄da t̄n sc̄da b̄titudō h̄t aliqz ouenientiā cū pietate inq̄ntū. s. p̄ māfuetudinē tollunt̄ impedimēta actū pietatis. In fructibꝫ at̄ boitas & benignitas directe possūt at̄bui pietati. māfuetudo at̄ indirecte inq̄ntū tollit̄ impedimēta actū pietatis.

Dono scientie r̄ndet t̄tis. ut dictū est. t̄tia b̄titudō. B̄ti qui lugēt. sic Aug. dīc in smōe dñi i mōte. Sc̄ia cōgruit lugētibꝫ. Ad sc̄iam em̄ p̄tinet rectū iudiciū caturaz. creat̄e at̄ sūt ex q̄bus hō occasionalr a deo aut̄it. fm illud sap. xiiii. Creature facte sūt i odiū et misericordiā pedibꝫ insipientiū. qz sc̄z rectū iudiciū ex his n̄ h̄nt dū estimat̄ i eis p̄festū bonū esse. vñ i eis fm̄ cōstituedo peccāt. & v̄z bonū p̄dūt. & hoc dānū hoīs innotescit p̄ rectū iudiciū de creaturis. qd habet̄ p̄ donū scientie. & ideo b̄titudō luctus ponit̄ r̄ndere dono scientie.

Dono fortitudis r̄ndet q̄ta b̄titudō. q̄ est B̄ti q̄ esuriūt & sitiūt iustitiā. sic dicit Aug. i li. de s. dñi i mōte. Fortitudo cōgruit esuriētibus & sitiētibus iustitiā. q̄ laborat̄ desiderātes

gaudiū de veris bonis. amozē a tēnis autere cupiētes. Quia aug. bēitūdiēs attribuit donis fm ordinē enūtatōis. cōsiderata tñ aliq̄ conueniētia. Et ideo q̄rtā bēitūdinē. f. esurire & siti re iustitiā attribuit q̄rto dono. f. dono fortitudinis. ē tñ ibi aliq̄ cōueniētia. qz sic dictū ē fortitudo ī arduis opibz. faciat q̄ cōiter dicunt aliq̄s n̄ solū opa iustitiē. s. qz faciat ea cū insatiabili quodā desiderio. qd̄ pt signari p̄ famē et sitis iustitiē. Sic autē dic̄ Chry. sup̄ Math. Iustitiā h̄ p̄ accipi n̄ solū particulāris. s. etiā vltis. qz se h̄ ad oīm vltutū opa. vt dicit̄ in v. et̄b. in quibz arduū intēdit fortitudo q̄ est donū. Inter fructū ponunt̄ duo q̄ rudent dono fortitudinis. f. paciā q̄ respicit sustinētiā maloz. et lōganimitas q̄ respicit diuturnā expectatiōē & opatiōē bonoz.

Dono filii rudent quanta beatitudo. q̄ ē Beati misericordes. &c. Sic dic̄ Aug. i. li. de b. dñi ī mōte. Cōsiliū ouenit misericordibus. qz vnicū remediū est de tātis mal' erui dimittē & dare. Cōsiliū em̄ ppe ē de his q̄ sūt vtilia ad finē. vñ ea q̄ maxie debēt corespondē dono filii hoc autē est mīa. fm̄ illud ad thym̄. iiii. Pietas ad oīa vtilis ē. Et ideo spāliter dono filii rudent beatitudo mīe. nō sicut eliciētī. s. sicut dirigēti.

Dono intellectus rudent sexta beatitudo. f. Beati mundo corde. Sic dic̄ Aug. i. li. de b. dñi ī mōte. Sexta opatio spūsancti q̄ ē intellectus ouenit mūdīs corde. q̄ purgato oclō possūt vidē qd̄ oculū n̄ vidit. In sexta at̄ beatitudine sic & ī aliis duo s̄tinent. vñ p̄ modū meriti. f. munditia cordis. et aliud p̄ modū p̄mīi. f. visio dei vt sup̄ dictū est. & vtrūqz p̄met aliqū mō ad donū intellectus. Est em̄ duplex mūditiā. Vna quidē pambula & dispositiua ad dei visionē. q̄ est depuratio affectus ab iordnatis affectiōnibus. & hec quidē mūditiā cordis fit p̄ vltutes et dona q̄ p̄met ad vim appetitiuā. Alia vero mūditiā cordis est. f. q̄ ē q̄si cōpletiua respectu visionis diuine. Et hec quidē ē mūditiā mēris depurate a fātasmatibz & erroribz. vt scz ea q̄ de dō pponunt̄ n̄ accipiant p̄ modū coxpalii fantasmatū. neqz fm̄ hēricas pūsitates. & hāc mūditiā facit donū intellectus. Sic & duplex ē visio dei. Vna quidē pfecta p̄ qz vidēt̄ dei essentia. Alia uō impfecta. p̄ qz est n̄ videam? de deo qd̄ ē. videm? tñ qd̄ n̄ ē. & tāto ī hac vita deū pfectū cognoscim?. qz magis intelligim? eū excedē q̄qd̄ intellectu sphēndit & vt qz dei visio p̄miz ad donū intellectus. Prima qd̄ ad donū intellectus s̄maturū fm̄ q̄ erit ī patriā. Scda uō ad donū intellectus inchoatū. fm̄ q̄ habeēt̄ ī via. In fructibz at̄ fides q̄ ē fructus rudent dono intellectus. qz sic dcm̄ ē fructus spūs d̄cū vltiā & delectabilia q̄ ī nob. pueniūt ex virtute spūs sc̄i. Vltimū at̄ delectabile h̄ rōez finis q̄ ē p̄p̄m obiectū volūtatis. & ideo oportet qz id qd̄ ē vltimū et delectabile ī volūtate. sit qd̄ amō fructus oīm alioz q̄ p̄met ad alias potētias. Scdm̄ hoc igit̄ donū vltutis pficiētis aliqz potētia p̄t accipi duplex fructus. Vnus quidē

perinēs ad suā potētia. ali? at̄. q. vltimus p̄tinēs ad volūtate. Et fm̄ hoc dicendū ē qd̄ dono intellectu rudent p̄ p̄p̄o fructu fides. i. fidei certitudo. & p vltio fructu rudent ei gaudiū qd̄ p̄tinet ad volūtate. Et nota qz cognitōis p̄ctice fructus n̄ p̄t eē ī ipa. qz tlis cognitō n̄ scit̄ propter se. s. p̄t aliud. s. cognitio speculatiua h̄ fructū ī seip̄a. f. certitudinē eoz quoz ē. & ideo dono filii qd̄ p̄miz solū ad p̄cticā cognitōnē n̄ rudent aliqz p̄p̄e fructus. donis at̄ sapiē intellectus & sc̄ie q̄ possūt etiā ad speculatiuā cognitōez p̄mē rudent solū vnū fructus q̄ ē certitudo signata noīe fidei. ples at̄ fructus ponunt̄ p̄ntes ad partē appetitiuā. qz sic iam dictū ē rō finis q̄ importat̄ ī noīe fructus magis p̄miz ad viz ap

Dono sapie rudent septima beatitudo. q̄ ē. Beati pacifici &c. Sic dic̄ Au. i. li. de b. dñi ī mōte. Sapia ouenit pacificis ī quibus nullus motus ē rebellis. s. oīs obrēpant rōi. Cōgrue at̄ p̄t beatitudo septia adaptari dono sapie. et q̄ntū ad meritū. & q̄ntū ad p̄mīū. Ad meritū qd̄ p̄miz qd̄ dicit̄ Beati pacifici pacifici at̄ dicunt̄. q. pacē fatiētes vel in seip̄is vel ī aliis. quoz vtrūqz s̄tingit ī hoc qz ea in q̄ b? pax s̄stituit̄ ad debitū ordinē redigūt. Nā pax ē trāquillitas ordinis. vt Au. dic̄. xix. de ci. dei. Ordinatō at̄ p̄met ad sapiā. vt p̄z p̄ p̄m̄ in p̄ncipio metha. Et ideo eē pacificus oueniēt̄ attribuit sapiē. Ad p̄mīū at̄ p̄miz qd̄ dicit̄ filii dī vocabunt̄. Dicunt̄ at̄ aliq̄ filii dei in q̄ntū participāt similitudinē filii vnigēiti & natural' fm̄ illud. Ro. viii. Quos p̄scituit s̄ozmes fieri ymaginis sui filii. q̄ quidē ē sapiā geita. & ideo p̄ci p̄iedo donū sapiē. ad dei filiatiōnē hō p̄ringit. Et nota qz ad sapiā fm̄ qd̄ ē donū p̄met n̄ solū cōtemplari dīna. s. etiā reglare hūanos actus. in q̄ quidē directōe. Primo occurrit amōtio a malis q̄trarianē sapiē. vñ et timoz dicit̄ eē mītiū sapiē in q̄ntū fac̄ recedē a mal' vltimū at̄ ē sic finis qz oīa ad debitū ordinē redigant qd̄ p̄miz ad rōez pacis. & ideo cōueniēt̄ Iacob? dic̄ qz sapiā q̄ defursū ē. q̄ ē donū spūs sc̄i p̄mīū est pudica q̄si vitans coxruptelas p̄cti. Deinde at̄ pacifica. qd̄ ē final' effectus sapiē. p̄pter qd̄ ponit̄ beatitudo. Iā uō oīa q̄ secunt̄ manifestāt ea p̄ q̄ ad pacē sapiā p̄duc. & ordie s̄gruo. Nā homini p̄ pudicitia a coxruptelis recedētī. Primo occurrit qd̄ q̄ntū ex se p̄t oībus modū teneat & q̄ntū ad hoc dicit̄ modestia. Scdo. vt in his in q̄bus ipa sibi n̄ suffic. alioz mōitis acq̄scent et q̄ntū ad hoc subdit. suadibil'. Et hec duo p̄tinet ad hoc qz hō s̄sequat̄ pacē in seip̄o. S. vltē rīus ad hoc qz hō sit pacificus etiā aliis. Primo requirit̄ vt bonis eoz n̄ repugnet. & hoc ē qz dic̄ bonis cōsentiēs. Scdo qz defectibus pximi cōpatiāt̄ in affectu. & subueniat in effectu. & hoc ē qz dicit̄ plena mīa et fructibus bonis. Tertio requirit̄ vt caritatiue emēdare p̄cta fatagat. & hoc ē qz dic̄. iudicās sine filatione. ne scz coxrectōez p̄cedens odiū intēdat explorē.

Vincētū Beluacēsis Speculi Mozalis Liber Primus finit feliciter.

